

GN VEGGERS BOGSAMLING

FORSVARS BOGEN

GYLDENDAL

FORSVARSSBOGEN

FOLKETS BOG OM LANDETS FORSVAR

AF

Oberst T. ANDERSEN, Kaptainerne E. C. V. MØLLER, E. J. JOEST
og P. A. F. NORUP, Ritmestrene C. A. FRIIS, P. RIIS LASSEN og
H. M. LUNDING, Orlogskaptainerne SV. GREVE og A. E. ARENDRUP
samt Ritmester J. H. RANTZAU (Redaktør)

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
MCMXXXI

COPYRIGHT 1941 BY GYLDENDALSKE
BOGHAANDEL NORDISK FORLAG · COPENHAGEN

—
11.—20. TUSINDE

—
PRINTED IN DENMARK
GYLDENDALS FORLAGSTRYKKERI
KØBENHAVN

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	
Samfundet og Krigen	1
Forsvarsmagten	7
Værnene	8
Forsvarsmagtens Ledelse	9
Krigshusholdningen og dens Problemer	11
Civilindustriens Mobilisering.	
Hæren	21
Opgave og Organisation	21
Hærens Vaabenarter i Krig	22
Fodfolket	22
Rytteriet	23
(Pansertropper)	25
Feltartilleriet	25
Luftværnsartilleriet	28
Ingeniørtropperne	28
(Flyvertropperne — se „Luftvaabnet“).	
Hjælpeorganer	29
Hærens tekniske Korps	29
Trainafdelingen	29
Forplejningskorpset	29
Lægekorpset	29
Dyrlægekorpset	30
Remontekommissionen	30
Materialintendanturen	30
(Den gejstlige Hjælpetjeneste)	30
Vaabnernes Samvirke	30
De større Enheders Organisation	31
De enkelte Vaabenarters Organisation og Bevæbning	32
Fodfolket	32
Rytteriet	41
Feltartilleriet	45
Luftværnsartilleriet	47
Artilleriets Ammunition	47
Ingeniørtropperne	49
(Flyvertropperne — se „Luftvaabnet“).	
Bornholms Værn	52
Hjælpeorganernes Organisation og Virkemaade	52
Forplejningstjeneste	53
Sundhedstjeneste	54
Dyrlægetjeneste	54
Ammunitionsforsyning	55
Traintjeneste	55

Stabes Organisation	55
Bevogningsstyrker	56
Uddannelse og Fredsorganisation	56
Mobilisering	63
Virksomhed i Krig	64
Forsvar og Angreb	65
Motortransporter	71
Forsvaret af Kysten	74
Divisionen rykker frem	75
3. Batl.s Forsvar af Aasen	78
Fjenden angriber	84
Divisionens Hovedkræfter opmarcherer	85
Forsyningstjeneste	86
Divisionen klar til Angreb	86
Søværnet	101
Opgave og Organisation	101
Vaaben	102
Skibsskyts	102
Ammunition	103
Ammunitionsmagasiner	104
Ildledning	104
Torpedoer	106
Søminer	107
Dybdebomber	109
(Luftbomber — se „Luftvaabnet“).	
Krigsgas	109
Beskyttelsesmidler	110
Panser	110
Vandtæt Inddeling	110
Minesikring	111
Gasbeskyttelse	112
Kunstig Taage og Røg	112
De særlige danske Forhold	113
Flaaden.	
Artilleriskibe	114
Torpedofartøjer og Torpedoluftfartøjer	116
Torpedobaade	116
Motortorpedobaade	117
(Torpedoluftfartøjer — se „Luftvaabnet“).	
Undervandsbaade	117
(Bombeluftfartøjer — se „Luftvaabnet“).	
Mineskibe	118
(Mineluftfartøjer — se „Luftvaabnet“).	
Ministrygere	119
(Rekognosceringsluftfartøjer — se „Luftvaabnet“).	
Taktisk Inddeling	120
Skibe til særlige Formaal	121
Søværnets Flyevæsen	121
Orlogsværftet	121
Materielinspektionen	122
Flaadestationen	122
Søartilleriet	122
Søminevæsenet	122
Søkortarkivet	123
Kompasvæsenet	123

Intendanturen	124
Lægevæsenet	124
Kystudkigsvæsenet	124
Søtransportvæsenet	124
Andre Institutioner	124
Civile Institutioner under Marineministeriet	124
Personel	125
Uddannelsen	125
Beredskab, Sikringsstyrke, Mobilisering	127
Flaadens Virksomhed under Krigsforhold	127
Miner	129
Torpedobaade	129
Undervandsbaade	129
Torpedo-, Bombe-, Mine- og Rekognosceringsluftfartøjer	130
Artilleriskibe	130
Kystdefensionen.	
Opgave	131
Den nuværende Kystdefension	132
Formaal, Ledelse	132
Befalingsmandspersonel	133
Menige	133
Uddannelse	133
Skyts	134
Ammunition	137
Skytsets Anvendelse	138
Hvorledes skydes der?	139
Direkte Skydning	139
Indirekte Skydning	140
Natskydning	142
Minespærringer hørende til Kystforsvaret	145
Havnespærring m. m.	145
Mobilisering	145
Krig	146
Fjendtlige Krigshandlinger	147
Landsætning af Tropper	148
Luftvaabnet	151
Hærens og Søværnets Luftstyrker	
Organisation	151
Flyvemaskiner, Vaaben og Udrustning	152
Uddannelse	167
Hærens Flyvertropper	167
Søværnets Flyvevæsen	168
Flyvepladser og Luftmarinestationer	169
Virksomhed i Krig	173
Kampflyvemaskiner	174
Rekognosceringsflyvemaskiner	177
Bombeflyvemaskiner	184
Faldskærmstropper og Luftinfanteri	189
Hjemstavnens Forsvar, Luftværn og Luftbeskyttelse	191
Bevogtningsstyrker	191
Forsvar mod Luften	194
Luftværnsartilleri	195
Spærreballoner	200
Jagermaskiner	201

Luftbeskyttelse	202
Mørklægning	205
Evakuering	206
Indretning af Beskyttelsesrum	207
Gasbeskyttelse	208
Polititjeneste	209
Brandtjeneste	210
Sanitetstjeneste	210
Teknisk Tjeneste	212
Luftmelde- og Kystudkigsstyrker	216
Værnenes værnepligtige og faste Personel	219
De værnepligtige	219
Udskrivningen af Mandskab	220
Indkaldelse m. v.	224
Uddannelsen	226
Befalingsmænd o. l. Deres Uddannelse m. m.	230
Hæren	230
Faste Officerer af Linien	231
Faste Officerer af Reserven og Forsterkningen	232
Befalingsmænd af Officiantgruppen	233
Faste Underofficerer af Reserven	233
Værnepligtige Befalingsmænd	233
Forskellige Skoler	234
De med Befalingsmænd ligestillede	234
Søværnet	235
Officersgruppen	236
Kvartermestergruppen	240
Kadetgruppen	240
Underkvartermestergruppen	240
Stammandskabet	241
Soldaterhjem, Sømandshjem, Forældrefester	242
Soldaterforeninger, Marineforeningen	242
Frivilligt Forsvarsarbejde	243
Dansk Røde Kors	243
Dansk Luftværnsforening	245
Danske Kvinders Beredskab	245
Den frivillige Luftmeldetjeneste	245
Motorbaadsforeningen	245
De Danske Brevdueforeninger	246
Terrainsport	246
Skytteforeningerne	247
Spionage og Sabotage i Krig og Fred. Modforholdsregler	249

INDLEDNING

Den Omstændighed, at Krigen nu om Dage i langt højere Grad end tidligere griber voldsomt og direkte ind i hele Samfundets og dets Medlemmers Liv, gør *Viden om militære Forhold til en Nødvendighed for ethvert Medlem af Samfundet.*

Forfatterne, der ene svarer for Initiativet til Bogens Fremkomst, *tilsigter udelukkende at meddele en saadan Viden i alménfattelig Form, for dermed — til Gavn for vore Medborgeres Forstaaelse af Værnenes Virkeomraade og Virkemuligheder — at fylde et Hul i den store danske Literatur om Forholdene i det Samfund, hvoraf de militære Værn er en forholdsvis lidet kendt Del.*

Det ligger i Sagens Natur, at visse af Bogens Afsnit i Hovedsagen behandler de specielt danske Forhold, saaledes som de hidtil har stillet sig, medens andre Afsnit er behandlet ud fra mere alméne og principielle Synspunkter; visse Uensartetheder i Terminologien er en naturlig Følge af Stoffets Mangesidethed og af Forfatternes med Hensigt bibeholdt individuelle Skrivemaade og vil ikke virke forstyrrende paa det, der er det væsentlige:

Forstaaelsen af militære Forhold.

København, i Marts 1941.

FORFATTERNE

SAMFUNDET OG KRIGEN

Før det danske Folk vil Maalet under enhver tænkelig Konflikt først og fremmest være at holde Landet udenfor Krig og bevare Landets Fred og Frihed.

Dette kræver baade politiske og økonomiske Forholdsregler og Forberedelser, men det kræver ogsaa en Forsvarsmagt.

Erfaringen viser med al Tydelighed, at under en Storkrig faar intet Land Lov til at ligge hen som et militært Tomrum.

Ingen af de krigsførende Parter vil i Længden løbe Risikoen for, at Modstanderen skal sætte sig i Besiddelse af det ubeskyttede Landomraade for at udnytte det enten til direkte Angreb mod ham selv eller som Basis for saadanne Angrebsforetagender.

Dette gælder for ethvert Land indenfor det Omraade, der berøres af Krigen, men det gælder med størst Sikkerhed for de Lande, hvis geografiske Beliggenhed giver dem særlig strategisk Betydning for de krigsførende. Til disse sidste Lande hører Danmark, hvis Hoveddele omslutter Gennemsejlingsfarvandene mellem to Have, hvis Beherskere i Aarhundreder har haft modstridende Interesser.

Landet vil i hvert Fald jaa et Værn.

Vil Folket ikke allerede i Fredstid skabe et dansk Værn, saa kan det ikke improviseres ved Krigsudbrud, og saa jaa Landet et fremmed Værn.

Dette er Vilkaarene, og herudfra maa Valget træffes.

Det vil heraf fremgaa, at Værnets Opgave ikke alene er at forsvare Landet, hvis det bliver angrebet, men at Opgaven derimod i første Omgang er at være et Redskab til at holde Landet udenfor Krig. Denne Opgave løser Forsvarsmagten, hvis den er tilstrækkelig stor, veluddannet og veludrustet, derved at dens blotte Tilstedeværelse giver krigsførende Magter Sikkerhed for, at Modstanderen ikke kan benytte Landet uden at møde alvorlig Modstand fra dettes Side.

Nu kan der i dette Forhold lige saa lidt som i alle andre menneskelige Forhold skabes den absolutte Sikkerhed.

Brydes Freden alligevel, og kommer Krigen, da bliver Samfundets Stilling nu en helt anden end under tidligere Krige.

I Lejehærenes Tid kunde en Krig vindes ved Sejr i et eller flere Slag. Naar Fjendens Hær og Flaade var slaaet, laa hans Land aabent og forsvarsløst, og Sagen var afgjort. Efter Indførelse af den almindelige Værnepligt ændredes Forholdene. Saalænge Folkets Kraft ikke var udtømt, var der under visse Forudsætninger Mulighed for at rejse nye Styrker. Styrkeprøverne trak derved ud, og Afgørelse kunde ikke vindes i et enkelt Slag. Tidligere kunde man ligeledes skelne skarpt mellem Krigsskueplads og den øvrige Del af Landet, hvor Livet i mange Henseender fortsattes temmelig uberørt af Krigsbegivenhederne.

Den Forøgelse af Hæren, som den almindelige Værnepligt medførte, og den øgede Udrustning med Vaaben, Ammunition og Materiel af enhver Art, som den moderne Krigsførelse kræver, har mere og mere givet Hjemlandet Betydning som Basis for Krigsoperationerne. Allerede før Verdenskrigen 1914—18 gjorde denne Udvikling sig gældende, men først Verdenskrigen viste tydeligt den moderne Krigs Karakter. Det saas allerede da, at Krigen ikke mere kunde begrænses til et Opgør mellem Hære og Flaader. Den har udviklet sig til at være en Kraftprøve mellem Folkene. Krigsteknikkens Fremskridt og frem for alt Luftvaabnets Udvikling har medført, at en Angriber — uden først at have besejret Forsvarsmagten — kan gribe ind direkte mod Fjendelandets Befolkning bag Fronten. Kan Befolkningens Vilje og Kraft til at gøre Modstand brydes paa denne Maade, bringes Regeringsmagten derigenem til at opgive Modstanden.

Det er fremfor alt Luftvaabnets Opstaaen og Udvikling, der har skabt Begrebet den totalitære Krig, en Krig der i lige saa høj Grad rettes mod de civile Borgere og Samfundet i Almindelighed som mod Soldaterne. Den tidligere Adskillelse mellem det forholdsvis fredelige Hjemland og Krigsskuepladsen eksisterer ikke mere. Et Lands Forsvarsberedskab maa derfor nu være langt mere omfattende og indgribende end før.

Alle Landets Kræfter og Hjælpekilder maa tages i Brug i langt større Omfang, end det nogensinde tidligere er sket, og hele Nationen maa organiseres for Forsvaret. Dette har ogsaa medført, at der ikke kan sættes et skarpt Skel mellem de militære og civile Forberedelser. Tidligere var Mobiliseringsforberedelserne et næ-

sten udelukkende militært Spørgsmaal og Arbejdsomraade — nu berører Landets og Nationens Mobiliseringsforberedelser saa godt som alle Grene af Samfunds- og Statslivet.

Dette medfører, at de militære Instanser maa have tilegnet sig et indgaaende Kendskab til Samfundslivets forskellige Omraader, for at de kan beherske deres Del af Forberedelsesarbejdet og Krigsførelsen, men det kræver tillige, at de forskellige civile Myndigheder og Administrationsgrene erhverver sig et vist Kendskab til militære Forhold og til de Krav, Forsvaret vil stille i Krig.

Hver enkelt Borger maa gøre sig klart, at en Krig kræver alles Medvirken, hver paa sin Plads. Allerede i Fredstid kan ingen undværes i Arbejdet paa Forberedelserne til Forsvaret af Freden. Og kommer Krigen, vil alles Medarbejde til Landets Forsvar være nødvendig.

Vil en fremmed Magt tvinge Landet ind under sin Villie, kan det tænkes gennemført paa forskellig Maade.

Angreb med det Formaal at terrorisere Befolkningen eller Dele af den og derved fremtvinge en saadan Panik, at Regeringen tvinges til at give efter, kan her komme i Betragtning. Luftvaabnets seneste Udvikling muliggør, at saadanne Angreb kan udføres med langt større Voldsomhed end tidligere og tillige, at de kan udføres mod en hvilken som helst Del af Landet.

Den Slags Foretagender vil først og fremmest blive rettede mod tæt bebyggede Egne og større Byer, hvor der findes Næringsmiddelindustrier, Administrations- og Regeringsmyndigheder m. v. Saadanne Angreb vil i Reglen blive gentaget med visse Mellemløb.

Forholdsreglerne herimod er dels et omfattende Luftforsvar, dels en Udvikling af Folkets psykiske Modstandskraft, saaledes at al Selvopgivelse og Haabløshed bandlyses, og Villien til at holde ud trods alt staalsættes. Jo større vort Beredskab og vor Modstandskraft er, des mindre sandsynligt er det, at saadanne terroriserende Angreb bliver forsøgt mod os.

En anden Metode til at kue os kan være Forsøg paa at hindre vore nødvendige Forsyninger. Dette kan ske ved, at Angriberen sætter Flaade og Luftvaaben ind mod vore Tilførsler over Søen og samtidig søger at ødelægge vore industrielle Anlæg og Samfærdselsmidler. Udsigterne til, at en saadan Fremgangsmaade kan tvinge os i Knæ, er des mindre, jo stærkere vort Sø- og Luftforsvar og jo mere selvforsynende Landet er. Heraf ser man, hvilken forsvarsmæssig Betydning, det har, at der er truffet Forholdsregler til,

at Landet under Krig og under Blokade kan være saa selvforsynende som muligt. Da der her i Landet ikke paa langt nær findes de Raavarer, som er nødvendige, fremgaar heraf Nødvendigheden af at have Beredskabslagre af alle uundværlige Ting, der importeres.

Ødelæggelsesforetagender mod Fabriksanlæg, Gas- og Elektricitetsværker m. v. vil særlig blive udført af Bombefflyveenheder, og Angriberens Resultat vil derfor være afhængig af, hvor store Enheder af denne Slags han raader over, og af hvor gunstigt hans Flyvebaser er beliggende. Forsvarsmæssigt er det her af afgørende Betydning, at større Industrianlæg og Kraftværker anlægges saaledes, at de ikke mere end nødvendigt er synlige og fremtrædende i Forhold til Omgivelserne, og at de spredes saa meget som muligt.

Foruden de her anførte mulige Angrebsmaader, der særlig har til Formaal at indvirke paa Befolkningen, maa der selvfølgelig først og fremmest regnes med en Invasion i Landet med det Formaal at besætte det og ødelægge vore militære Magtmidler. I saa Fald vil Omfanget af Styrken af samtlige vore militære Hjælpkilder og Forsvarsmagtens Dygtighed blive afgørende. Ogsaa her gælder det, at jo stærkere og mere slagkraftig vor Forsvarsmagt er, desto større Kræfter maa Angriberen sætte ind, og desto større Risiko løber han derfor overfor sin Hovedmodstander. Jo bedre vort Forsvar er, desto mindre bliver derfor Sandsynligheden for et Angreb.

Den moderne Krigs tekniske Muligheder er saadanne, at man maa regne med, at Krigen fra første Dag bliver altomfattende. I Modsætning til før maa det ogsaa paaregnes, at en Krig vil begynde overraskende uden forudgaaende Krigserklæring. Indledningen vil sandsynligvis være Operationer i Luften. Endvidere maa der regnes med Angreb af Faldskærmstropper og af Tropper landset fra Flyvemaskiner i Landets Indre. Der maa derfor stilles store Krav til Nationens Forsvarsforberedelser i enhver Henseende. Forsvarsmagten maa have et højt Beredskab, og al Virksomhed indenfor Luftforsvar og beskyttelse maa kunne træde i Funktion med korteste Varsel, Evakuering af større Byer maa være planlagt i Enkeltheder, der maa findes Lagre af Krigsmateriel, Fornødenheder og Raavarer, men først og fremmest maa Folket være gennemsyret af en fast Vilje til at forsvare sin Selvstændighed. Der kræves Ro, Mod og Beslutsomhed. Der bliver ikke Tid til Improvisationer af nogen Art, hverken materielt eller psykisk. Folket maa ogsaa være staalsat mod den omfattende og fuldendte

Propagandaorganisation, der vil sætte ind samtidig med Angrebet. Vel kan en Krig ikke vindes ved Propaganda, men de moderne tekniske Fremskridt har givet Propagandaen hidtil ukendte Muligheder. En dygtig Udnyttelse af disse Midler (Presse, Radio, Flyveblade, Pjecer o. s. v.) kan under heldige Omstændigheder i høj Grad øge Virkningerne af selve de krigsmæssige Angreb. Resultatet herof udelukkende paa Modtageligheden og Modstandskraften hos dem, der søges paavirket. I denne Forbindelse maa ogsaa nævnes det Undermineringsarbejde, der udføres af Spioner og hemmelige Agenter, hvis Virksomhed søges opdaget og modvirket af særlige Afdelinger indenfor Politiet og Forsvarsmagten.

En Krig vil saaledes komme til at berøre ikke alene Forsvarsmagten, men i egentligste Forstand hele Folket, alle Mænd, Kvinder og Børn. Vi maa gøre os klart, at hvis en Krig udbræder, bliver den en Livssag for alle Landets Borgere, uanset Alder og Køn. Ingen kan unddrage sig Krigens Virkninger, men heraf følger, at det bliver enhver Borgers uafviselige Pligt, hver paa sin Plads og i sin Gerning, at bidrage til Landets og Folkets Forsvar, baade naar dette Forsvar træder i Virksomhed, og naar det gælder om at forberede det. Kun ved hver eneste dansk Kvindes og Mands Medvirken kan der — saa vidt det i det hele taget er muligt fra Samfundets Side — tegnes en Forsikring mod Krigen.

Før var Krigen mere eller mindre et Dynastis eller en Regerings Sag. I Dag er en Krig hele Folkets Sag, en Sag, hvor mere end nogensinde gælder: at være eller ikke være.

Vil man paa Grundlag af det ovenfor anførte Omrids kort sammenfatte, hvilke Forsvarsforberedelser der maa kræves, hvis vi skal kunne sikre vor nationale Selvstændighed og Frihed, kommer man til følgende:

Forsvarsmagten maa gøres saa stærk, saa veludrustet og saa veluddannet, som Landets Hjælpkilder muliggør det.

Der maa findes et saa effektivt Luftforsvar som muligt, og særlige Forholdsregler maa være truffet for Samfærdselsmidlers, større Industrianlægs og andre livsvigtige Samfundsorganers Luftbeskyttelse.

En Militarisering af vort Samfund og dets økonomiske Liv kan og bør ikke gennemføres, men der maa findes en efter vore Forhold tillempet Organisation for det folkelige og økonomiske Forsvarsberedskab. Planer, Love og Anordninger maa være forberedte til Sikring af Landets Forsyninger i enhver Henseende under

Krigsforhold. Detaillerede Planer for Produktionslivets Omstilling til at arbejde for Landets og Forsvarets Behov under Krig maa være udarbejdede. Enhver maa have Kendskab til og forstaa de Pligter og Ofre, som Krigen vil paalægge hver enkelt Borger.

Men først og fremmest maa enhver dansk Mand og Kvinde være besjælede af en ubrydelig Villie til, hver paa sin Plads, at medvirke til Landets Forsvar, enten det bliver ved Fronten som Soldat med Vaaben i Haand, eller det bliver bag Fronten eller i Hjemstavnen.

FORSVARSMAGTEN

Forudsætningen for et Lands Forsvar er Folkets Villie til at forsvare sig. Det er ikke tilstrækkeligt, at en mindre Del af Folket ønsker et Forsvar og er villigt til at yde de dermed forbundne økonomiske og personlige Ofre. Det maa være den overvejende Del af Folket, der ikke alene lader sig overtale til at yde Ofrene, men som erkender, at en Forsvarsmagt er en Livsbetingelse for Land og Folk, og som derfor kræver et Forsvar og dermed Ret og Pligt for sig selv til at gøre den Indsats, som er nødvendig for Forsvaret.

Naar denne nødvendige første Forudsætning er til Stede, er der Grundlag for den anden nødvendige Forudsætning.

Som ethvert Instrument maa være indrettet til at løse de Opgaver, det er bestemt til at løse, saaledes maa Grundlaget for Forsvarsmagtens Opbygning være de Opgaver, som Landets Styrelse ønsker løst af sin Forsvarsmagt.

En dansk Forsvarsmagts Opgave vil altid være som et Redskab for Udenrigspolitikken at bidrage til længst muligt at holde Landet udenfor krigeriske Forviklinger og — om dette ikke lykkes — da at forsvare Landet. Men dette er et alt for løst og svævende Grundlag til at opbygge en bestemt Forsvarsordning paa.

De forskellige Muligheder med Hensyn til Magtkonstellationer, Aftaler med Nabolande og andre om ikke at ville angribe eller i givet Fald at ville yde Støtte o. s. v. maa tages i Betragtning, saaledes at der med en sandsynlig Tilnærmelse kan fastsættes en bestemt Definition af de Opgaver, som Forsvarsmagten kan blive sat ind paa.

Dette kan ogsaa siges paa den Maade, at der maa være Overensstemmelse mellem den Udenrigspolitik, Landet fører, og den Forsvarsmagt, det opbygger, og det er dette, der er den anden nødvendige Forudsætning for et Lands Forsvar.

Først naar ogsaa denne Forudsætning er til Stede, har Fagfolkene Grundlag for at opstille de Opgaver, der vil kunne komme til at foreligge, udmaale deres Omfang og derefter beregne de Kræfter, der vil udkræves til deres Løsning.

Herved kan der naturligvis opstaa en Vekselvirkning mellem Udenrigspolitikken og Forsvarsmulighederne, saaledes at Opgaver, hvortil Kræfterne kun med Vanskelighed rækker, søges undgaaet.

Netop herigennem naas det, der er det afgørende, at Landets Fred, Frihed og Selvstændighed sikres, saa godt som det overhovedet lader sig gøre under de til enhver Tid foreliggende Forhold med de til Raadighed værende Hjælpekilder.

Værnene.

Hærens Organisation opstiller Felttropper, Hjemstavnsforsvar og Depoter for samtlige Enheder.

Felttropperne bestaar af de saakaldte operative Enheder, nemlig et Antal Divisioner og visse Specialenheder, herunder Enheder til Meddelelses- og Forbindelsestjeneste samt Luftværnsenheder.

Divisionerne samles i større Lande i Armékorps, i mindre Lande ofte i særlige Landsdelskommandoer.

Hjemstavnsforsvaret kan omfatte dels Felttropper, dels Landstormsformationer. Disse Formationer er ikke operative, men fast knyttede til det Omraade af Hjemstavn, hvis Forsvar de skal bestrejde. De danner saaledes Besættelse i Fæstningsanlæg og lokalt Forsvar mod Landgang fra Søen og fra Luften.

Til Hjemstavnsforsvaret er knyttet den aktive Luftbeskyttelse af de forskellige Landsdele. Undertiden hører ikke blot den aktive, men ogsaa den passive Luftbeskyttelse under Hæren, hvorved den bedste Udnyttelse af Kræfterne i Krig sikres.

Søværnet bestaar af Flaaden og Kystdefensionen. Foruden Udrustning af Flaaden med tilhørende Søminevæsen og Opstilling af Kystforsvar paa de Kyststrækninger og ved de Gennemsejlingsfarvande, hvor et saadant kræves, omfatter Organisationen her i Danmark tillige bl. a. Fyr- og Vagervæsenet samt Fiskeriinspektionen. Kystforsvaret kan være baseret baade paa faste Sø- og Kystfæstningsanlæg og paa bevægeligt Artilleri, der enten kan være motoriseret eller Jernbaneartilleri.

Luftvaabnet er herhjemme delt mellem Hæren og Søværnet. I andre Lande er det næsten overalt et mere eller mindre selvstændigt Vaaben. I store Lande er det helt selvstændigt og samarbejder efter Forsvarsmagtens Overledelses Bestemmelser saavel med Hær som med Søværn. I nogle mindre Lande er det ofte saaledes, at visse Enheder af Luftvaabnet er underlagt Hæren, andre Søværnet, medens Resten løser Luftvaabnets selvstændige Opgaver, herunder Luftvaabnets Deltagelse i den aktive Luftbeskyttelse af Hjemstavn.

I Overensstemmelse hermed skal Luftvaabnets Organisation opstille visse operative Enheder hovedsagelig bestaaende af Bombe-

eskadriller, rene Jagerenheder til Hjemstavnsluftforsvar og Enheder til Samvirke med Hær og Flaade. Hertil kommer Depoter for de forskellige Enheder, Flyveskoler og Værksteder (Fabrikker).

Den her i store Træk angivne Organisation af Værnene er Krigsorganisationen. Det er indlysende, at jo mere Fredsorganisationen ligner Krigsorganisationen, des lettere og hurtigere gaar det i givet Fald at sætte Forsvarsmagten paa Krigsfod, og des mere svarer den Uddannelse, der i Fredstid kan gives Personellet, til de Krav, der vil blive stillet i Krig.

Principielt maa derfor Krigsorganisationen lægges til Grund for Fredsorganisationen, men visse Afvigelser er dog nødvendige, bl. a. af økonomiske Hensyn.

En nærmere Redegørelse for Værnenes Organisation findes i Afnittene om de enkelte Værn.

Forsvarsmagtens Ledelse.

I næsten alle Lande er Rigets Overhovede *Højstbefalende over Forsvarsmagten*. I Danmark er det saaledes *Kongen*.

Hvor det drejer sig om folkestyrede Stater, udøver Rigets Overhovede sin Virksomhed som Højstbefalende over Forsvarsmagten gennem et Ministerium. I Danmark sker det gennem *Forsvarsministeren*, der har saavel Krigs- som Marineministeriet under sig.

Hovedsagen ved Tilrettelæggelsen af Forsvarsmagtens Ledelse er for det første at sikre den foran nævnte Overensstemmelse mellem Landets Udenrigspolitik og dets Forsvarsberedskab, og for det andet at tilvejebringe den fornødne Enhed i Værnenes Opbygning, Uddannelse og Samarbejde.

Den første af disse Opgaver kan løses af et *Forsvarsraad* bestaaende dels af Medlemmer af Regeringen, dels af de øverste militære Chefer. De Ministre, der er Medlemmer af Forsvarsraadet, er saadanne, hvis Arbejdsomraade berører Forsvarets Anliggender, altsaa i første Række Stats-, Udenrigs- og Forsvarsminister, men lejlighedsvis ogsaa andre Ministre, naar det drejer sig om Spørgsmaal af særlig Karakter saasom industrielle og økonomiske Krigsforberedelser. De militære Medlemmer af Forsvarsraadet er Værnscheferne og ofte tillige disses Stabschefer.

Ved Forsvarsraadets Arbejde sikres Sammenspillet mellem Udenrigspolitikken og de militære Foranstaltninger; det skaber Sikkerhed for, at de nødvendige militære Forberedelser træffes i Tide, og det tilvejebringer Grundlag for det Samarbejde mellem alle

Landets offentlige og private Myndigheder og Institutioner, som er en nødvendig Forudsætning for en moderne effektiv Forsvarsmagt.

Her i Landet findes intet Forsvarsraad, hvorfor Ansvaret for disse Opgavers rette Løsning hviler paa Forsvarsministeren i Samraad med Regeringens øvrige Medlemmer til den ene Side og til den anden Side bistaaet af Cheferne for de to selvstændige Værn: Hæren og Søværnet.

Den anden Hovedopgave ved Forsvarsmagtens Ledelse, nemlig Tilvejebringelsen af Enhed i Værnenes Opbygning, Uddannelse og Samarbejde ser man, baade i store og smaa Stater, hyppigt løst gennem en — direkte under Ministeren staaende — *fælles Chef for de 3 Værn*: Hæren, Søværnet og Luftvaabnet.

En saadan fælles Chef for Forsvarsmagten har til sin Raadighed en *Forsvarsstab*, bestaaende af Personel fra alle Værnene.

Forsvarsstabens Opgave i Fred er Tilrettelæggelsen af den almindelige militære Krigsforberedelse, af Samarbejdet mellem Værnene og af den hertil nødvendige særlige Uddannelse af Personel.

Foruden Forsvarsraad og Forsvarsstab bør der findes Organer for det økonomiske Forsvarsberedskab, for Tilvejebringelse i Fredstid af de nødvendige Beredskabslagre af visse Raavarer o. s. v.

Endelig bør der ogsaa findes en Institution med den Opgave, at behandle teknisk videnskabelige Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Forsvarsmagtens Udnyttelse af Fremskridt paa disse Omraader og med saavel Civilbefolkningens som Forsvarsmagtens Gasbeskyttelse.

Hvert Værn har sin Chef, *Chefen for Hæren*, *Chefen for Søværnet* og — overalt hvor Luftvaabnet er selvstændigt — *Chefen for Luftvaabnet*. Hver af disse Chefer har Befalingen over sit Værn og er ansvarlig for dets Krigsbrugbarhed, Uddannelse, Udrustning o. s. v., alt indenfor de Rammer, der er fastsat ved gældende Love og Bestemmelser.

Chefen for Hæren har til sin Raadighed en *Generalstab*, Chefen for Søværnet en *Marinestab* og Chefen for Luftvaabnet en *Flyverstab*.

Chefen for Hæren har desuden til sin Hjælp Generalinspektører for de forskellige Vaaben og Tjenestegrene.

Til Ledelsen af de særlige Tjenestegrene ved Værnene, som f. Eks. Anskaffelse og Vedligeholdelse af Krigsmateriel og Udrustning, Forplejning, Beklædning, Lægevæsen, Dyr lægevæsen o. s. v. findes forskellige Institutioner, Fabrikker m. v., der i Hovedsagen er underlagt Forsvarsministeriet, men i visse Henseender sorterer under de forskellige Værnschefer.

KRIGSHUSHOLDNINGEN OG DENS PROBLEMER

Civilindustriens Mobilisering.

I tidligere Tid skelnede man skarpt imellem *Forsvarsmagten*, d. v. s. de egentlige Tropper, der kæmpede ved Fronten, enten det nu var i Marken eller paa Søen, og selve *Civilbefolkningen*, der i Ly af Forsvarsmagten stort set kunde leve Livet paa vanlig Vis uden i nævneværdig Grad at være paavirket af selve Krigsbegivenhederne. Alene Datidens paa Basis af en moderne Betragtning mangelfulde Transport- og Forbindelsesmidler bevirkede, at Krigsskuepladsen (-pladserne) fik en relativ begrænset Udstrækning, og Krigen kom saaledes kun til at præge ganske enkelte Dele af Landet og dettes Civilbefolkning. Anderledes stiller Forholdene sig imidlertid nu om Stunder, hvor Udviklingen inden for Automobil- og Flyvemaskineindustrien i den Grad har faaet afgørende Indflydelse paa Krigsoperationerne, ja paa hele Krigens Væsen og Form, at en Adskillelse mellem Tropper og Civilbefolkning, mellem Front og Hjemland, ikke længere lader sig opretholde. Krigen, som vi kender den fra tidligere Tid mellem to Landes Forsvarsstyrker, er blevet afløst af en „Krig mellem Folk“.

Nutidens Krige udkæmpes saaledes ikke mere af Soldater alene, men Arbejderne i Fabrikken, Bonden paa sin Jord, Kvinden hos Børnene i Hjemmet — alle maa de tage deres Del af Krigens Byrde paa deres Skuldre. Den Omstændighed, at Fremtidens Krigshandlinger for en stor Del vil komme til at foregaa fra Luften, udelukker nemlig, at visse Dele af Land og Befolkning paa Forhaand kan unddrages Krigens Indvirkninger, idet man maa gøre sig klart, at et hvilket som helst Sted af Landet pludselig kan blive Krigsskueplads. Krig føres nu om Stunder ikke alene med materiel Udrustning eller med moralske og aandelige Vaaben og Faktorer, men i lige saa høj Grad med Midler af ernærings-, arbejds- og forsyningsmæssig Art.

Dette Forhold har bl. a. medført, at *enhver Borger i Samfundet i væsentlig højere Grad end tidligere allerede i Fredstid maa føle sig knyttet til Forsvarsmagten* og til fulde maa lære dennes Midler og Funktioner at kende, saaledes at han ikke først skal stilles overfor Forsvarsproblemerne, naar Krigen staar for Døren.

Foruden de egentlige Kamphandlinger, som stadig tilfalder Værnene, melder der sig paa denne Maade en Del Opgaver, som vil blive stillet Civilbefolkningen som Helhed, og som i det store og hele kan sammenfattes i dette:

*at styrke Nationens sjælelige Kraft og vise Udholdenhed overfor en Krigstilstands knugende Aag og
at medvirke til Krigshusholdningens Opretholdelse, saaledes at ethvert Behov saavel fra Forsvarsmagten som fra Befolkningens Side kan tilfredsstilles saa gnidningsfrit som muligt.*

Man vil heraf forstaa, at en Nations Forsvarskraft ikke alene kan maales efter Størrelsen og Effektiviteten af det til enhver Tid opstillede militære Forsvar, men tillige er afhængig af Styrken af den Værnevilje, som Nationen er besjælet af og lader komme til Udtryk.

Foruden et effektivt Forsvarsberedskab er det derfor et uundgaaeligt Krav, at en Nation, der vil hævde sin Eksistensberettigelse, kan udvise en enig og urokkelig Værnevilje i hele Folket, og af en saa stærk Karakter, at den kan staa sin Prøve overfor de mange sjælelige og fysiske Kvaler, som et Folk vil blive stillet overfor under en Krigstilstand. Af Betydning er det i denne Forbindelse, at der fra Landets Styrelses Side sættes kraftigt ind paa at forhindre, at der i større Udstrækning sker Uretfærdigheder mod enkelte Grene af Samfundet, og at nogle skaffer sig Fordele paa andres Bekostning. Alle maa forstaa at vise Borgersind og vide at erkende Nødvendigheden af, at et Folks sjælelige Modstandskraft staar og falder med Styrken af dets indre Sammenhold.

Den anden Opgave, som det vil tilfalde Civilbefolkningen at løse, er at bidrage til, at der under en Krigstilstand kan etableres og opretholdes en effektiv Krigshusholdning, saaledes at der ikke alene kan tilføres *Forsvarsmagten* det til enhver Tid nødvendige Krigsmateriel m. m., men at der ogsaa kan sikres *Civilbefolkningen* de vigtigste Livsfornødenheder. Et Forsvar vil uhjælpelig gaa til Grunde, hvis ikke Nationen som Helhed er besluttet paa for enhver Pris at ville sørge for de nødvendige Midler til dets Underhold. En saadan Opgave, vil man forstaa, vil ikke kunne løses, uden at Samfundets enkelte Livsfunktioner i Forvejen er indstillet herpaa og fuldt fortrolige med, hvorledes en saadan Omstilling hurtigt kan foregaa, og det er derfor af allerstørste Betydning, at dette Spørgsmaal allerede i Fredstid er grundigt gennemtænkt og forberedt. Der er her i mindre Grad tænkt paa de Foranstaltning-

ger, der i Forvejen er mere direkte knyttet til Forsvarsmagten saasom Alarmerings-, Mørklægnings-, Sanitets-, Brandsluknings- og Evakueringsforberedelser samt Opførelse af Dækningsrum og Udlivering af Gasmasker m. m., og som med en Fællesbetegnelse kan benævnes som *Beskyttelsesforanstaltninger*, men først og fremmest paa Arbejder af produktions- og forsyningsmæssig Art.

Et af de første Problemer, der melder sig, er Spørgsmaalet om Mobilisering af *Civilindustriens Personel*. For at Industrien og andre vigtige Samfundsorganer skal kunne virke i deres fulde Udstrækning, er det en absolut Forudsætning, at man ved Indkaldelsen til den egentlige Forsvarstjeneste ikke derved berøver de civile Virksomheder saadant Personale, som er uundværligt for disses forsvarlige Drift. Allerede i Fredstid maa der derfor foreligge Opgørelse over, hvilke civile Arbejdspladser, der ved indtrædende Krig først og fremmest ikke maa forstyrres, ligesom der for disse Virksomheder bør være udarbejdet Fortegnelser over saadant overordnet Personale, som bør forblive i deres civile Arbejde, og som derfor maa have Fritagelse for Indkaldelse. Et tilsvarende Forhold gælder ogsaa visse Kategorier indenfor Arbejderne, nemlig saadanne Specialarbejdere, som er absolut nødvendige for den paa-gældende Bedrifts Opretholdelse, og som ikke med Sikkerhed vil kunne erstattes.

Endvidere kan der være Tale om at forberede, paa hvilke Felter og i hvilket Omfang man eventuelt vil kunne anvende kvindelig Arbejdskraft eller Ung-Lærlinge for i mindst mulig Maade at genere Indkaldelserne til Troppetjeneste. I denne Forbindelse maa ogsaa fremhæves Betydningen af, at visse Sæsonarbejder, navnlig saadanne som stiller særligt store Krav til Arbejdskraft, til enhver Tid kan faa den nødvendige kvalificerede Hjælp; dette gælder f. Eks. i første Række Høst- og Saaningsarbejde m. m., kort sagt, ved Udarbejdelsen af de forskellige Personeloversigter maa man stedse have for Øje, at Maalet for alle Overvejelser med Hensyn til Mobilisering af *Civilindustriens Personel* bliver dette, at man i Tilfælde af Krig raader over den tilstrækkelige og rette Arbejdskraft paa alle de Felter, hvor Opretholdelsen af en uforstyrret Virksomhed er af afgørende Betydning for Krigshusholdningen.

Et andet meget vigtigt Problem er Spørgsmaalet om *Raavare- og Levnedsmiddelforsyningstjenesten*. For at Befolkningen kan faa den rigtige Ernæring, maa Tilvejebringelsen af Nationens vigtigste Livsfornødenheder for enhver Pris sikres. Dette vil som Regel kun kunne gøres ved, at det offentlige under en Krigstilstand alene overtager

Forsyningstjenesten og ved Rationeringsforanstaltninger og lign. skaber Balance mellem Forbrug og Tilførsel; men ogsaa dette Arbejde maa være omhyggeligt forberedt i Fredstid, for at en Omstilling ikke skal tage for lang Tid og give Anledning til uheldig Friktion.

I Forvejen maa det ogsaa overvejes, hvorfra eventuelle Suppleringer udefra, f. Eks. Foderstoffer, Gødningsstoffer og lign., kan fremskaffes i Tilfælde af, at de normale Tilførselslinier ikke kan sikres, ligesom der saavidt muligt ogsaa maa være truffet fornødne Dispositioner i saa Henseende. I denne Forbindelse er det af Betydning at raade over et udførligt statistisk Materiale over Forbruget af de enkelte Levnedsmidler i Fredstid, idet det dog maa erindres, at eget Landbrugs Produktion altid vil gaa væsentligt ned under en Krig. Ogsaa selve Fordelingen af Levnedsmiddelforraadene og disses Opbevaringsforhold er det af Vigtighed at have nøje overvejet, og man maa bl. a. have gjort sig klart, om der kunde være Grund til i Tide at foretage Udbygning af Lagre, Kølehuse m. m. eller foretage Udvidelse af visse Industrigræne f. Eks. Konserverindustri og lign.; endvidere er det en Selvfølge, at der allerede i Fredstid maa være truffet Forberedelser til en hurtig Iværksættelse af diverse Rationeringsforordninger, hvorved man stadig maa have for Øje, at Landet eventuelt kan blive nødsaget til at ernære sig ved egen Hjælp.

Af stor Betydning er ogsaa Spørgsmaalet om Tilvejebringelsen af de nødvendige Raastoffer, da selvsagt al Fabrikation saar og falder med Tilstedeværelsen af disse Materialer. For saadanne Stoffers Vedkommende, som ikke i Forvejen naturligt forekommer i Landet, maa der enten være foretaget tilstrækkelig store Beredskabskøb i Fredstid, eller der maa paa anden Maade være sikret Industrien Adgang til disse Raavarer udefra under alle Forhold. Heldigt vilde det i denne Forbindelse være, om de enkelte Industrigræne altid laa med et stort Reservelager, da man derved samtidig vilde opnaa den store Fordel, at Raavarerne var fordelt nogenlunde over hele Landet og ikke var saa udsat for Tilintetgørelse ved pludselig indtrædende Krigsfare. Ganske vist vil et saadant ekstra Raavarelager være unødvendigt stort for Virksomhedens normale fredsmæssige Drift og medføre en forøget Investering fra den paagældende Arbejdsgivers Side, hvilket Forhold som Følge af Konjunktursvingninger kan indebære en Risikoforøgelse, der kan være til Gene for Virksomheden, men Staten maa i saa Tilfælde træde hjælpende til, saaledes at der saa vidt muligt ikke paaføres Privatindustrien økonomiske Byrder i Forbindelse hermed.

Som et Led i Bestræbelserne for saaledes at sørge for, at Landet ikke under en Krig kommer til at mangle de allernødvendigste Raamaterialer, kan det være en stor Hjælp, at man i Fredstid i saa mange af Livets Forhold som muligt i Forvejen anvender de vigtigste af de mest uundværlige Metaller, saasom Kobber (i Form af Kogekar, Kobbertage og lign.) og Nikkel, hvilke Genstande under Krigsforhold da eventuelt vil kunne beslaglægges.

Endelig vil en rationel Udnyttelse af gammelt Materiel (Osmeltnings- og Regenerationsanlæg m. m., samtidig med Etableringen af en effektiv Spildindsamling og en udstrakt Anvendelse af Erstatningsstoffer paa saadanne Felter, hvor dette uden nævneværdig Ulempe lader sig gøre, være til stor Nytte i Arbejdet for at sikre Forsvarsmagten de Raamaterialer, som denne nødvendigvis maa have.

I Tilknytning til dette Problem melder sig Spørgsmaalet om *Industriens og Haandværkets Produktionskapacitet*. Den industrielle Kraft er ikke alene afhængig af Størrelsen og Antallet af eksisterende industrielle og haandværksmæssige Foretagender, men ogsaa af Omfanget og Kvaliteten af den forhaandenværende maskinelle Udrustning, samt Dueligheden af Landets samlede Haandværker- og Arbejderstab; endvidere kan ogsaa Beliggenheden af de enkelte Industriforetagender komme til at spille en Rolle, idet en stærk Koncentration af de industrielle Virksomheder ikke altid vil være formaalstjenlig, da den vil være meget følsom og udgøre et lønnende Maal for fjendtlige Angreb. Det bør her bemærkes, at Tilintetgørelse af et Industriomraade kan være lige saa skæbnesvangert for Krigsførelsen som Tilintetgørelsen af en af Forsvarsmagtens Enheder.

For at den samlede Industri skal kunne tilfredsstille de forøgede Materielkrav under en Krig, maa den straks kunne gøres mobiliseringsklar. Til en saadan forøget Produktion kan man ikke paaregne, at den i Fredstid eksisterende Forsvarsindustri alene vil være tilstrækkelig, og en Omstilling af den civile Industri fra Fredsproduktion til Krigsproduktion vil derfor være nødvendig. Selv om et Land med relativ ringe Krigsindustri til en vis Grad vil være henvist til den Betragtning, *at hvad der ikke allerede findes som færdigt Materiel i Fredstid, vil man næppe naa at faa fremstillet i Krigstid*, maa man dog regne med saa stærkt forøgede Krav til Materieltilbehør og Udrustningsgenstande under en Krig, at alle Industriens Produktionsmidler maa tages til Hjælp. For at en saadan Omstilling imidlertid kan ske baade hurtigt og gnid-

ningsfrit, maa den være forberedt og gennemtænkt i alle Detailler allerede i Fredstid. Man bør saaledes i Forvejen være nøje klar over, hvilke civile Virksomheder (Fabrikker, Skibsværfter og lign.) der bedst og lettest lader sig omstille til Produktion af Krigsmateriel, og hvilke Virksomheder det ikke lønner sig at omstille. Alt efter disses Egnethed maa man da drage Omsorg for, at de i Fredstid ligger inde med de fornødne Raamaterialer.

For hver saaledes udpeget Virksomhed vil det være paakrævet, at der foreligger udarbejdet en Plan over de Fornødenheder til henholdsvis Forsvarsmagten og Civilbefolkningen, som det er tiltænkt den paagældende Virksomhed at producere. Ogsaa Leveringsbetingelser, Tidsfrister og Kvalitetsbestemmelser maa være aftalt i Forvejen, ligesom der maa være udarbejdet fornødne tekniske Tegninger og Beregninger, samt være opstillet Priskalkulationer for den eller de paagældende Produktioner; endelig maa der for de vigtigste Genstandes Vedkommende være udfærdiget Kontrol- og Modtagelsesbetingelser (Prøver).

En saadan Omstilling af de enkelte Virksomheder til et fælles Krigsindustriorgan vil imidlertid kun være mulig gennem Normering og Typegodkendelse inden for de enkelte Materielgrupper allerede i Fredstid, uden hvilke Foranstaltninger Materielvedligeholdelsestjenesten vilde lide Fare for at kompromitteres.

En absolut Forudsætning for en saadan effektiv Medvirken af Civilindustrien vil det ogsaa til enhver Tid være, *at alle Genstande, som skal fremstilles i Krigstid, allerede i Fredstid har været fremstillet af de paagældende civile Fabriker*, men dette vil igen kun være muligt, saafremt de aarlige Bevillinger til Materielanskaffelser er saa rigelige, at en Deling af Produktionen i Fredstid mellem Forsvarsmagtens egne Fabriker og Civilindustrien i det hele taget lader sig praktisere. Kun derved faar man Sikkerhed for, at Virksomhederne til fulde behersker den paagældende Fabrikation, og at de raader over den fornødne Arbejdskraft (Specialarbejdere) og er i Besiddelse af de nødvendige Maskiner og Værktøjer samt de rigtige Materialer; eventuelt kan der i denne Forbindelse blive Tale om i Fredstid at bistaa de enkelte Virksomheder med Indkøb af Specialmaskiner og Fremstillingen af Værktøjer og lign. Navnlig spiller det rigtige Valg af Værktøjsmaskiner en ikke uvæsentlig Rolle, idet Vaabenindustriens store Krav til Bearbejdningsnøjagtighed samtidig med Opretholdelsen af Fordringen om stor Ydeevne hos Maskinerne kun kan paaregnes tilfredsstillet ved Anvendelse af moderne hurtigtgaaende Værktøjsmaskiner. Ikke uden

Betydning i denne Forbindelse er Spørgsmaalet om, paa hvilken Maade de enkelte Maskiner drives, idet det individuelle Princip med hver Værktøjsmaskine sin Drivmotor (Elektromotorer) naturligvis vil være at foretrække.

En anden Fordel ved allerede i Fredstid at lade Civilindustrien efter Forholdene deltage produktivt i Forsvarsmagtens Materielanskaffelser ligger deri, at Virksomhederne i stærkere Grad end ellers tvinges til at sætte sig ind i de forskellige Vaabenkonstruktioner og Tilbehørsdele samt disses Virkemaade, saaledes at de dels faar større Interesse for Forsvarsspørgsmaalet i Almindelighed, dels faar større Mulighed for eventuelt at kunne stille deres specielle civiltekniske Erfaringer til Forsvarsmagtens Raadighed i paakommende Tilfælde.

Til ovenstaaende Forberedelsesarbejder kommer endvidere visse Overvejelser angaaende eventuel Sikring af de vigtigste Civilvirksomheder saavel mod Luftangreb og Spionage som mod Brandfare og Gasangreb. Endelig kan der være Tale om Udførelsen af Sløringsarbejder, saasom Beplantningsforetagender, Etablering af Taageudviklingsanlæg og lign.

Af stor Vigtighed er ogsaa Mobiliseringen af Landets *Forbindelses- og Samfærdselsmidler*. For at Forsvarsmagtens Dispositioner kan blive bragt til Udførelse under en Krig og Civilbefolkningens Liv Landet over gaa sin Gang, maa der allerede i Fredstid være udarbejdet Planer for en samlet Opstilling af alle til Raadighed staaende Trafikmidler, da man kun derved vil kunne sikre sig disses bedst mulige Udnyttelse; endvidere maa der være truffet Foranstaltninger til Opretholdelsen af en ordnet Trafikregulering. Ikke alene Troppeforskydninger og militære Operationer stiller store Krav til Transportmidler, men ogsaa Transporten af Raastoffer, Materialer og Levnedsmidler vil lægge stort Beslag paa de eksisterende Befordringsmidler, der eventuelt tillige belastes med Evakueringstransporter fra Byer m. m., der trues særligt under Luftkrigen.

I Konsekvens heraf maa der til enhver Tid foreligge Oversigter over, hvad der vil være disponibelt af Skibs- og Jernbanemateriel, Motorkøretøjer, Luftfartøjer, Vogne m. m., samt være udfærdiget Planer for de enkelte Styrelsesgrenes Behov af Trafikmidler, idet man maa tage i Betragtning, at der vil blive stillet særlig store Krav i Mobiliseringens første Dage. Udpegning af Køretøjer indenfor de enkelte Kategorier maa være tilendebragt allerede i Fredstid, og navnlig maa der være truffet Foranstaltninger til, at Spe-

cialkøretøjer, saafremt disse ikke i Forvejen findes i det fornødne Antal, møder i vel vedligeholdt Stand; endvidere maa der til Drift af alle disse mange Køretøjer være tilvejebragt Lagre af de fornødne Driftsmidler: Benzin, Olie, Gummi o. s. v., ligesom disse Oplagringer maa være beskyttet mod Angreb fra Luften; en saadan Beskyttelse maa ogsaa ydes det offentlige Forsyningsvæsen: Elektricitets-, Gas- og Vandvæsen m. m., ligesom der ved disse Institutioner maa være truffet Foranstaltninger til en eventuel Indsættelse af Reservemateriel, saafremt de paagældende Værker skulde lide Overlast.

Der maa ogsaa være truffet Foranstaltninger til en hurtig Mobilisering af det samlede Efterretningsvæsen. For Telefonvæsenet maa det være forberedt, hvorledes der kan indføres effektiv Kontrol med Samtaletrafikken, bl. a. af Hensyn til Spionage og lign., ligesom en eventuel Indsættelse af Suppleringsmateriel maa være nøje gennemtænkt og tilrettelagt i Detailler. Foruden Telefonvæsenet maa ogsaa Telegraf og Radio beskyttes mod Forstyrrelser og Sabotage fra fjendtligsindede Personers Side, og der maa være tilvejebragt Midler til hurtig Opdagelse og Udbedring af eventuelle saadanne Indgreb. Som allerede omtalt er det endvidere af største Vigtighed, at der navnlig i de første Mobiliseringsdage opretholdes en effektiv Trafikregulering i Gader og Vejkryds, saaledes at der ikke opstaar Færdselspropper. Eventuelle Brud paa Færdselsaarer maa hurtigt kunne istandsættes, hvorfor der i Fredstid maa være organiseret særlige Kolonner (motoriserede), som specielt har til Opgave at istandsætte ødelagte Trafikforbindelser, idet man ikke altid kan regne med, at Forsvarsmagten vil kunne afse fornødne Tropper hertil. Alt efter Arten af de forskellige Hverv maa der i Hovedsagen skelnes mellem Jernbanebeskyttelses-, Postgangsbeskyttelses-, Vejbeskyttelses- og Vand-, Gas- og Elektricitetsforsyningsbeskyttelseskolonner.

Et andet vigtigt Felt, paa hvilket der med Henblik paa en Krigstilstand allerede i Fredstid maa være truffet visse Forberedelser, er *Handelen*. Den normale fri Indlandshandel vil ikke kunne paa-regnes opretholdt i Krigstid, men maa — senest ved Krigsudbrud — bringes under Statskontrol, saaledes at en ensartet Fordeling af de til Raadighed staaende Forraad, med passende Hensyntagen til den herskende Trang, kan finde Sted. Saavel det bestaaende Prisniveau som Priserne paa de enkelte Varegrupper maa af al Magt søges bevaret, idet det bør tilstræbes, at Krigshusholdningens Behov ikke bliver et Pengespørgsmaal men alene et Mængdespørgsmaal.

Det i Fredstid normalt eksisterende Forhold mellem Tilbud og Efterspørgsel og disse Forholds Indvirken paa Prisniveauet vil ikke kunne holde under en Krig, og Handelens Mobilisering maa derfor i første Række tage Sigte paa i Stedet for denne automatiske Prisregulering at indføre en Statskontrol, der kan overtage Ledelsen af samtlige Handelsproblemer, Producent og Forbruger imellem. Kun ved et saadant statsligt Indgreb kan man sikre Behovet i alle Kredse af Befolkningen. Eksisterende Handelsorganisationer og Firmaer søges saa vidt muligt bibeholdt i deres Funktioner, da der ogsaa under Krigshusholdning tilfalder disse Institutioner vigtige Handelsopgaver at løse; kun arbejdes der ikke frit, men efter Statsanvisninger og med statsansatte Priser og Kvanta. Tilvejebringelsen af et indgaaende statistisk Materiale i Fredstid er den første Forudsætning for en saadan Mobilisering af Handelen, men disse Oplysninger maa normalt være at holde fortrolige og kan ikke være tilgængelige for Offentligheden; særlig vigtigt er det at have fuldstændige Oplysninger om Landets samlede Behov af især Levnedsmidler og Raastoffer tilsigtende at tjene det fælles Formaal: at skabe Betingelse for, at Forbrugerne overalt i Landet kan faa Adgang til samme Mængder af de nødvendigste Fornødenheder og tillige ogsaa til de samme Priser.

Endelig hører der til Begrebet Krigshusholdning ogsaa Spørgsmaalet om *Finansvæsenets Mobilisering*. Nationens finansielle Styrke, og derigennem Landets Købekraft overfor Udlandet, er for en stor Del bestemt af Omfanget af opsparede Midler under den ene eller den anden Form, men ogsaa Landets Udførselsoverskud vil under en Krigstilstand være et værdifuldt Aktiv og af stor Betydning for Rigets samlede Finanskraft, idet Hjælp udefra i Form af Kreditgivning el. lign. vil være desto lettere opnaelig, jo bedre og fastere dette Forhold ligger. Det er imidlertid ogsaa paa dette Omraade uomgængelig nødvendigt at have alt forberedt og tilrettelagt i Fredstid, for at Nationen ikke ved en pludselig indtrædende Krigstilstand skal staa finansielt uforberedt.

Man vil af det ovenfor udviklede forstaa, at skal alle en Nations Produktionsmidler kunne sættes effektivt og rettidigt ind overfor en eventuel krigerisk Aktion, maa Mobiliseringen af disse Samfundsorganer være fastlagt og forberedt i Fredstid i alle nødvendige Enkeltheder, saaledes at enhver Borger nøje kan vide, hvilke bestemte Opgaver han skal løse, og hvor han i Kraft af sine særlige Kvalifikationer eller sin specielle Sagkundskab skal have sin Plads.

For at Etableringen af en saadan effektiv Krigshusholdning samt Ledelsen af denne under en Krig skal være mulig, maa der i Forvejen eksistere et Fællesorgan, som kan paatage sig alle de hermed i Forbindelse staaende Opgaver. En saadan Folkeforsyningskommission, der altsaa maa være oprettet i Fredstid, maa selvsagt arbejde snævert sammen med Forsvarsmagtens krigstekniske og forsyningstekniske Sektioner og paa Grund af dette Arbejdes alsidige og vigtige Karakter raade over en Stab af højt kvalificerede Fagfolk indenfor de forskelligartede Grene. Det tilfalder Staten at sørge for, at en saadan Organisation stilles paa Benene, og at den udstyres med den fornødne Kompetence og Ansvarlighed, samt at der træffes Foranstaltninger til Sikring af et intimt Samarbejde mellem et saadant Forsyningsorgan og Landets civilindustrielle og handelsmæssige Virksomheder, uden hvis Bistand Opstillingen af en samlet og effektiv Krigshusholdningsplan vil være en Umulighed.

En af Vanskelighederne ved Opstillingen og Opretholdelsen af en saadan samlet Plan er bl. a. den, at den uden- og indenrigspolitiske Situation stadig kan ændre sig og tilmed med kort Var- sel, og at de militære Dispositioner og Foranstaltninger i nogen Grad kan medføre, at det kan blive nødvendigt at indføre For- andringer i Planen fra Tid til anden. En Plan for Mobilisering af Landets civilindustrielle og handelsmæssige Erhverv vil derfor i Lighed med de militære Mobiliseringsplaner altid være meget levende og kræve et uafbrudt à jour-Føringsarbejde.

Ved Oprettelsen af en saadan permanent Folkeforsyningskom- mission vil man tillige opnaa i Fredstid at have et Fællesorgan, der paa mange Punkter vil kunne yde Staten Hjælp paa Felter af handels- og erhvervsøkonomisk Art.

HÆREN

Opgave og Organisation.

Hærens *Opgave* er — i Forbindelse med Søværnet (Flaade og Kystdefension) — først og fremmest at forhindre enhver Fjende i at trænge ind paa dansk Jord, det være sig over Landegrænsen eller ved Landgang paa vore Kyster.

Er Fjenden trængt ind over Landegrænsen, gaaet i Land paa vore Kyster, eller har han — hvad der efter de sidste Erfaringer fra den nuværende Krig ogsaa i høj Grad maa regnes med — landsat Tropper i det indre af Landet, er det Hærens Opgave at standse yderligere Indtrængen eller Landsætning, at slaa Fjenden tilbage eller kaste ham i Vandet, samt, saafremt dette ikke er muligt, at opholde ham og genere ham mest muligt i Løsningen af den Opgave, der for enhver Fjende er den sandsynligste og natur- ligste: at besætte Landet helt.

Uden for Danmarks Grænser har den danske Hær ingen Op- gaver og har i mere end 100 Aar ikke haft det.

For at kunne løse sin Opgave maa Hæren have en Styrke, Or- ganisation, Udrustning og Uddannelse, der svarer til Opgaven.

Den danske Hærs *Styrke* har selvsagt varieret stærkt med Ti- derne, og indenfor den sidste Menneskealder har ikke mindre end fire Hærlove ændret saavel Fredsstyrken som Krigsstyrken, lige- som ogsaa Troppestykernes Garnisonering, der jo i nogen Grad er afhængig af den forventede Anvendelse, har varieret meget.

En lille Hær som den danske inddeles i Divisioner, d. v. s. en S sammensætning med Henblik paa Anvendeligheden i Krig af de forskellige Vaabenarter (Fodfolk, Rytteri, Artilleri, Ingeniører, Flyvere, samt Hjelpeorganer).

I større Hære samles Divisionerne i Armékorps (2—3 Divisio- ner) og Armékorpsene igen i Arméer (i Reglen 3 Armékorps).

Efter Hærloven af 1909 bestod den danske Hær af 3 Divisioner paa Sjælland og ca. 1 Division i Jylland-Fyen (Jydsk-Fyenske Brigade).

Ved Hærloven af 1922 ændredes dette til 1 Division paa Sjæl- land og 2 Divisioner i Jylland.

Hærloven af 1932 nedlagde den ene Division i Jylland, og den danske Hær bestod herefter, og bestaar endnu, af 1 Division paa Sjælland og 1 i Jylland-Fyn. Disse Divisioner er i Sammenligning med Udlandets ret stærke saavel talmæssigt som i Fodfolks-Kampværdi, men det svage Artilleri og de manglende Pansertropper nedsætter Total-Kampværdien.

Hærloven af 1937 ændrede ikke denne Inddeling væsentligt og havde i Hovedsagen til Formaal ved at ændre de bestaaende Afdelingers Sammensætning og Udrustning at gøre dem tidssvarende.

Saavel Sammensætning som Organisation er nemlig og bør være afhængige af den militærtekniske Udvikling i Stormagtshærene. Denne Udvikling foregaar nutildags med Stormskridt og er i Aarene efter den forrige Verdenskrig først og fremmest blevet paa-virket af Motoriseringen, Panservaabnets Indførelse, Gaskrigen og Flyvemaskinerne.

Naar man bestemmer Hærens Organisation, Bevæbning og Udrustning og udfærdiger Planer for dens Anvendelse og Uddannelse, gaar man ganske naturligt ud fra Krigens Krav.

Spørgsmaalet her er altsaa i al sin Enkelhed: Hvad kræver Krig, og hvorledes skal vi i Fred forberede os paa at tilfredsstille disse Krav?

Hærens Vaabenarter i Krig.

Vaabenarterne i Krig er: Fodfolk, Rytteri (herunder Cyklister og Motortropper), Artilleri (herunder Luftværnsartilleri), Ingeniørtropper (Pioner- og Telegraftropper), Flyvere samt Hjælpeorganer.

Flyverne danner i mange Lande et særligt Værn sidestillet med Hær og Flaade. I Danmark saavel som i flere andre Lande har Hæren og Flaaden hver sit Flyvevæsen. Disse behandles senere under eet og for sig selv.

Fodfolket er Hovedvaabnet. Det erobrer og forsvaret Terrainet. De andre Vaabens Hovedopgaver bestaar i at støtte Fodfolket og arbejde for Forberedelse og Udførelse af dets Kamp. Kampens Afgørelse afhænger af Fodfolket, og det maa for at gennemføre Kampen kunne udholde de største legemlige og sjælelige Anstrengelser.

Dets almindelige Opgave under Kamp er i Angrebet at nedkæmpe Fjenden, tage ham til Fange eller drive ham tilbage; i Forsvaret at hindre hans Fremtrængen eller forsinke denne mest muligt.

Fodfolket kan komme frem i al Slags dansk Terrain og har højt

Fodfolksbataillon paa March.

Kampberedskab, d. v. s. det er uden større Forberedelser altid klar til at kæmpe.

Takket være sine mange Rekylgewærer, sine Maskingewærer, Morterer, Maskinkanoner (20 mm) og Fodfolkskanoner (37 mm) ejer det i sig selv en betydelig Ildkraft.

Det kan udnytte Terrainets skjulende og beskyttende Egenskaber, hvorved dets Saarbarhed formindskes. Det kan trænge ind paa Livet af Modstanderen og i Nærkamp tilkæmpe sig Sejren.

Udholdenheden under Kamp er stor, specielt i Forsvaret og hvor det har været muligt at forberede Stillingerne ved Gravning af Skyttegrave og -huller samt at udbygge disse til Værn mod Artilleriild og Flyverbomber og at anlægge Hindringer mod Kampvogne.

Under Angreb i aabent, fladt Terrain er Fodfolket mere saarbart, hvilket kan medføre, at Understøttelse af Artilleri, Flyvere og Kampvogne er nødvendig.

Fodfolket har dog selv tilstrækkelig Ildkraft til at kunne gennemføre Angrebskamp mod en Fjende, som ikke har haft Lejlighed til at befæste sine Stillinger væsentligt.

Cyklende Fodfolk samt Fodfolk transporteret paa Motorvogne udmærker sig ved stor Bevægelighed i Egne med et godt og tæt Vejnet — altsaa i de fleste Egne af Danmark.

Rytteriet er næst efter Flyverne den hurtigste og letbevægeligste Vaabenart, sammensat af beredent Rytteri, Cyklister, Motorcykli-

Ryttereskadron paa Stillingpladsen i Lejren.

ster, Maskinkanoner paa Motorvogne (Luftværn) og Panservogne. Dets Hovedopgave er Indhentelse af Efterretninger om Fjenden (Opklaring) samt Kamp, som kræver stor Bevægelighed, f. Eks. Angreb mod Fjendens Flanke og Ryg, Dækning af egne Styrkers Flanke og Ryg, og Forfølgning.

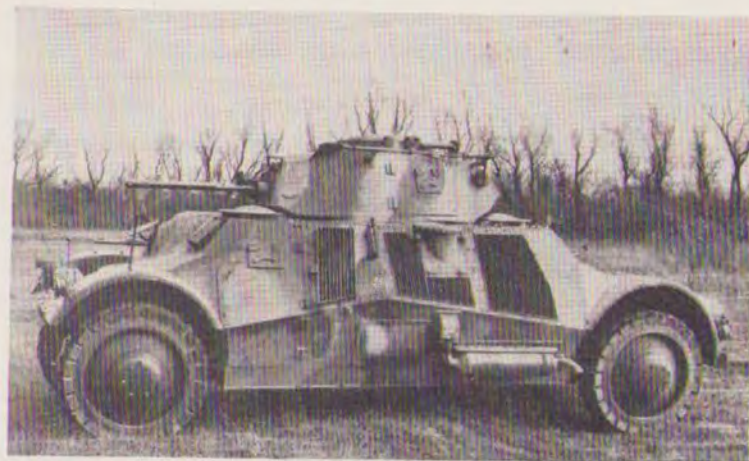
Rytter, Cyklister og Motorcyklister kæmper normalt til Fods. Kamp til Hest, som indtil Verdenskrigen 1914—18 var den normale Kampmaade, forekommer nu kun sjældent, egentlig kun ved overraskende Sammenstød mellem smaa beredne Styrker.

Beredent Rytteri er i Besiddelse af højt Kampberedskab. Det kan udenfor Vejene komme frem i al Slags dansk Terrain undtagen Mosedrag. Mange Traadhegn, specielt Pigtraadshegn, formindsker i høj Grad dets Evne til at bevæge sig i Terrainet. Hestene er meget saarbare, forbruges hurtigt og er vanskelige at erstatte.

Cyklister og Motorcyklister er under March bundet til Vejene, men har til Gengæld her stor Marchhastighed. Under Kamp har de samme Egenskaber som Fodfolk, men kan almindeligvis ikke fjerne sig ret langt fra Marchvejen af Hensyn til deres Befordringsmidler.

Panservogne bruges hovedsageligt i den langt udgaaende Opklaringstjeneste i Forbindelse med Motorcyklister. De er vejgaaende, men har nogen Evne til at bevæge sig i Terrainet.

De er kun lidet saarbare for Geværild eller Granatsplinter, men deres Panser kan paa kortere Afstande gennemsydes af panser-

Panservogn (dansk).

brydende Geværprojektiler og paa længere Afstande tillige af Panserværnsskytsets Pansergranater.

Kræves langvarig Kampvirksomhed af Rytteriet, er det i Reglen nødvendigt at forstærke det med Fodfolk paa Motorvogne og Artilleri.

Vi har i den danske Hær ingen *Pansertropper*, d. v. s. helt eller delvis pansrede og stærkt bevæbnede Vogne, der paa Larvefodder eller lignende kan bevæge sig frem gennem Terrainet.

Kampvogne indgaar i Pansertropperne og findes i de fleste udenlandske Hære. De har til Opgave at hjælpe Fodfolket frem

Kampvogn (svensk).

i Angreb mod Fjenden ved at bryde Hul i hans Front og støde dybt ind bag denne samt at foretage selvstændige Angreb mod Fjendens Flanke og Ryg.

Pansringen er tykkere end Panservognenes og beskytter mod Geværild og Granatsplinter, men ikke mod Fuldræffere fra Artilleri og sværere Panserværnskanoner.

Mangelen af et Kampvognsvaaben kan føre til, at Angrebsforetagender bliver unødvendigt blodige for Fodfolket, eller at Fodfolksangreb under visse Forhold (f. Eks. over store, flade og aabne Terrainstrækninger) ligefrem ikke kan gennemføres.

Artilleriet deles i Feltartilleri og Luftværnsartilleri.

Feltartilleriets Hovedopgaver er med sin Ild at forberede og understøtte Fodfolkets Kamp samt at tilføje Fjenden Tab ved Beskydning paa store Afstande. Som Følge af den førstnævnte Opgave maa Samarbejdet (Forbindelsen) mellem Fodfolk og Artilleri være stærkt udviklet (Forbindelsesofficerer, Telefon, Radio, Signal).

Ilden afgives med lette og tunge Kanoner (75 mm og 10,5 cm) samt Haubitser (15 cm).

Artilleriilden kan undertiden, særlig hvis den i en Tid samles mod et begrænset Rum, bryde Fjendens moralske Modstandskraft, selv om den materielle Skade er ubetydelig.

Artilleriet har stor Skudvidde og kan, naar der har været Tid til de nødvendige Forberedelser, hurtigt og overraskende flytte og samle sin Ild indenfor store Omraader.

Dets store Skudvidde bevirker, at det under Kampen kan anbrin-

Let hestetrukket Batteri.

ges bag eget Fodfolk og skjult mod Indseende fra Fjendens Side. Dets Udholdenhed under Kamp er derfor stor. Da man saaledes i Reglen ikke kan se Fjenden fra det Sted, hvor Kanonerne er anbragt, maa Artilleriet fremsende Observatører til Punkter, hvorfra Kamppladsen kan overses, og hvorfra Ilden da ledes pr. Telefon, Radio eller Signal.

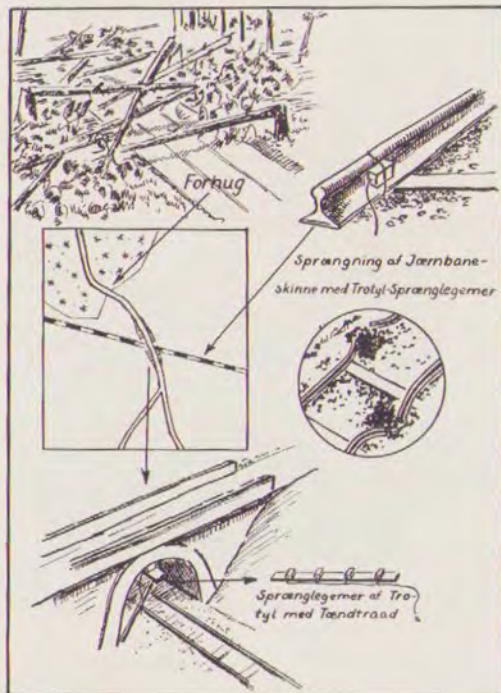
Motorcykle med Sidevogn og Mgv. til Beskydning af Luftmaal.

Feltartilleriet er dels hestetrukket (let), dels motortrukket (let og tungt), d. v. s. Kanonerne trækkes af Lastmotorvogne med eller uden Larvefødder.

Det hestetrukne Artilleri kan let bevæge sig gennem Terrainet, medens derimod det motortrukne Artilleri er mere bundet til Vejene og Terrai-

Maskingeværkarre med Mgv. til Beskydning af Luftmaal.

Eksempler paa forskellige Ødelæggelsesarbejder, som udføres for at sinke Fjendens Fremrykning.

Bekæmpelse af fjendtlige Flyvere er imidlertid ikke alene Luftværnsartilleriets Sag. Ethvert Troppeled overhovedet maa være i Stand til at værges sig imod angribende Flyvere i lavere Højder, og hertil anvendes nu først og fremmest Rekylgeværer og Maskingeværer i særlige Underlag (Trefod, Luftmaalspivot). Men ogsaa almindelige Geværer benyttes, og de kan i Hænderne paa gode og koldblodige Skytter være meget farlige for Flyvere, der vover sig lavt ned. (I Krigen mellem Finland og Rusland blev op mod 10% af samtlige nedskudte russiske Flyvemaskiner nedskudt af Geværskytter).

Rytteriet har foreløbig som eneste Vaabenart uden for Luftværnsartilleriet 20 mm Luftværns-Maskinkanoner (motorbaarne), der har vist sig fortrinligt egnede til Formaålet.

Ingeniørtropperne bestaar af Pionertropper og Telegraftrupper.

Pionertroppernes vigtigste Opgaver er at udbedre, bygge, istandsætte og ødelægge Veje, Broer, Færger, Jernbaner o.l., hjælpe de

net tæt om disse. Til Gengæld kan det motortrukne Artilleri foretage lange og hurtige Marcher.

Luftværnsartilleriet, der er motortrukket, har til Opgave at bekæmpe fjendtlige Flyvere i større Højder. Det har i Terrainet de samme Egenskaber som det motortrukne Feltartilleri, men er vanskeligere at skjule for Fjenden, da det — for at kunne beherske Luftrummet Horizonten rundt — maa placeres paa frit og ofte højt beliggende Steder.

Færge.

andre Vaabenarter med Udførelse af saadanne Feltarbejder i Terrainet, som disse ikke selv kan udføre (bombesikre Rum o.a.) samt under Angreb mod Fjendens befæstede Stillinger at bane Vej for Fodfolket ved Udførelse af Sprængninger og Anvendelse af særlige Vaaben (f. Eks. Flammekastere).

Pionertropperne arbejder saaledes baade bagved og i Kampfronten.

Telegraftrupperne har til Opgave at etablere og vedligeholde Forbindelse mellem Hærens højere Myndigheder (Divisioner) og de underlagte Afdelinger.

Forbindelserne tilvejebringes ved Telefon, Telegraf, Radio og Lyssignaler.

Det civile Telefon- og Telegrafnet benyttes, naar det er muligt.

Hjælpeorganer: Under Hæren findes en Del Korps og Institutioner, hvis Opgave er at sørge for Tilvejebringelse af Materiel og Inventar samt varetage Forplejningstjenesten, Lægetjenesten, Dyr-lægetjenesten og Retsplejen ved Hæren. De vigtigste er:

Hærens tekniske Korps, der fabrikterer saa godt som hele Hærens Behov af Vaaben, Ammunition, Gasmasker, Vogne og Seletøj.

Trainafdelingen uddanner i Fredstid Hestepassere og Chauffører, forestaar Udpegning af Vogne til Brug ved Mobilisering og sørger under Krig for Ledelse af Transporter, Vejregulering, Benzintilførsel og Reparation af itugaet Materiale.

Forplejningskorpset sørger for Hærens Forplejning og Lønning samt varetager Regnskabstjenesten.

Lægekorpset varetager Læge- og Sundhedstjenesten, herunder Transport af saarede m. m.

Dyrlægekorpset behandler syge og saarede Heste samt sørger for Erstatning af Heste fra de oprettede Hestedepoter.

Hærens Heste indkøbes af *Remontekommissionen*.

Materielintendanturen beskæftiger sig særligt med Fremskaffelse af Uniformer og Inventar.

Den gejstlige Hjælpetjeneste er ikke organiseret i Fredstid. I Finland, hvor den under Krigen 1939/40 spillede en saa uhyre Rolle, findes den allerede i Fredstid; Regimentspræsterne virker tillige som Lærere i almindelige Skolefag.

Vaabnenes Samvirke.

Stort set kan de enkelte Vaabenarters Virksomhed udtrykkes saaledes:

Hovedvaabnet, Fodfolket, afgør i sidste Instans Kampens Udfald.

Jo mere manøvredygtigt og slagkraftigt Fodfolket er, jo større er Udsigterne til Sejr. For at kunne indsætte Fodfolket i rette Tid og paa rette Sted kræves Oplysninger om Forholdene paa Fjendens Side (Styrken, Anbringelsen m. m.). Disse Oplysninger faas gennem Opklaring, der udføres af Flyvere og Rytteri. Disse 2 Vaabenarter er særligt egnede til denne Tjeneste, men iøvrigt har ogsaa Fodfolket Organer til Brug ved Opklaring paa kortere Afstande, og enhver Afdeling, der ikke er dækket af egne Tropper, har Pligt til at opklare foran sin Front.

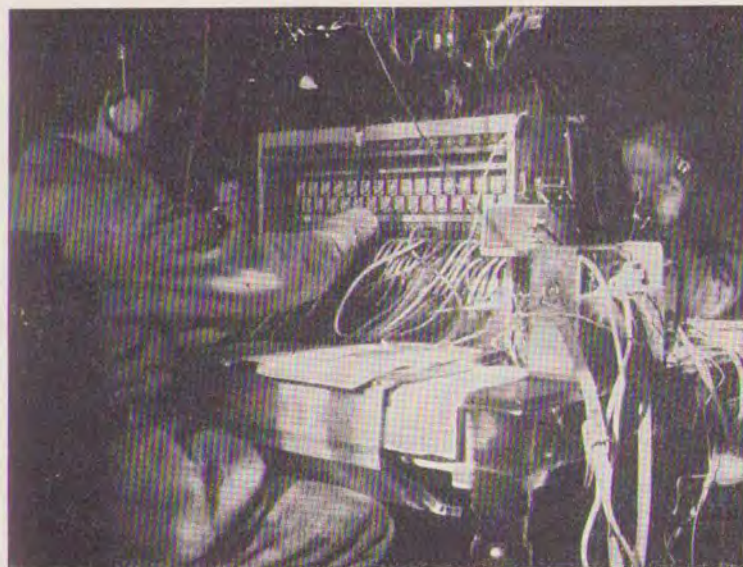
Under Kampen støttes Fodfolket af Feltartilleriets Ild og beskyttes mod fjendtlige Flyvere af Luftværnsartilleriet.

Spærringer og Sprængninger for at hindre Fjendens Fremtrængen samt Udbedring af

Veje og Broer for at muliggøre egne Troppers Fremmarch foretages af de specialudannede Pionertropper, og Telegraftropperne opretter og vedligeholder de nødvendige Forbindelser mellem egen Hærs Afdelinger, idet dog hver enkelt Afdeling (Underafdeling) har sit eget Telefon- og

Rytterordonnans paa Vej ind med Melding.

Felttelefoncentral.

Signalmateriel m. m. til Oprettelse af de nødvendigste Forbindelser indenfor Afdelingen. Alle disse Vaabenarters Virksomhed er afhængig af, at Erstatning af forbrugt Materiel (Vaaben, Ammunition m. m.) og Levnedsmidler foregaar paa en saadan Maade, at Kampkraften vedligeholdes. Herfor sørger Hjælpeorganerne.

De forskellige Vaabenarter og Hjælpeorganer maa indordnes i Enheder af en saadan Sammensætning, at disse ved egen Kraft er i Stand til at gennemføre Kampe af længere Varighed.

Den mindste af disse Enheder kaldes *Divisionen*. Til Løsning af særlige Opgaver (Opklaring, omgaaende Bevægelser, Flanke-sikring o. a.) kan sammensættes *Detachementer*, der bestaar af 2 eller flere Vaabenarter med Hjælpeorganer, f. Eks. Fodfolk og Artilleri, Fodfolk, Rytteri og Artilleri o. s. v. Detachmentet er alt-saa talmæssigt mindre end Divisionen.

De større Enheders Organisation.

Hærens Troppeafdelinger er i Fredstid samlet i en *Generalkommando*, der bestaar af Stab og 2 Divisioner (1 Øst og 1 Vest for Storebælt).

Staben deles i Generalstabsafdeling og Kommandoafdeling.

Generalstaben, hvorved forstaaes baade Generalstabsafdelingen og Kommandoafdelingen, udarbejder Planer for Landets Forsvar og Krigsførelse og varetager Forretningerne ved Generalkommandoen.

Under Generalkommandoen henhører Generalinspektørerne for Fodfolket, Rytteriet, Artilleriet, Ingeniørtropperne og Hærens Flyvetropper. De inspicerer hver deres Vaaben og sørger for, at Uddannelse, Organisation o. lign. er tidsvarende.

Divisionen bestaar af Stab med Stabskompagni, Telegrafkompagni og Radiodetachment, 4 Fodfolksregimenter, 1 Rytterregiment, 1—2 Feltartilleriregimenter med saavel tunge som lette Artilleriafdelinger, 1 Luftværnsartilleriafdeling, 1 Pionerbataillon samt Hjælpeorganer.

I Jydske Division indgaar desuden Fodfolkspionerkommandoet.

De enkelte Vaabenarters Organisation og Bevæbning.

Fodfolket.

Fodfolksregimentet bestaar af en Chef, der til sin Raadighed har en Regimentsstab, 1 Stabskompagni, 3 ensartede Batailloner, 1 Forstærkningsbataillon og 1 Kanonkompagni.

I Regimentsstaben indgaar Adjutant, Ordonnansofficerer, Gasofficer, Læge, Dyr læge og Skrivere.

Stabskompagniet bestaar af en Forbindelsesdeling, 1 Luftværnsdeling udrustet med Maskingeværer, en Opklaringsdeling bestaaende af en Rytterstyrke og en Cykliststyrke udrustet med Rekylgeværer, en Pionerdeling (Fodfolkspionerer) samt Sanitetspersonel.

Bataillonen har Stab, 4 ens Rekylgæværkompagnier og 1 Skytskompagni.

Rekylgæværkompagniet har Chef, Kommandogruppe og 4 Delinger hver bestaaende af Delingsfører, Delingstrop og 4 Grupper.

Gruppen er det mindste Led og bestaar af Grupperfører og 8 menige. Disse sidste kaldes efter deres Funktioner: Skytte, Hjælper, Forsynere (5) og Haandgrenadér.

Gruppens Bevæbning er Gevær med Bajonet, Rekylgævær samt Haandbomber og Haandgranater.

Geværet anvendes med og uden Bajonet til at skyde med og desuden med paasat Bajonet som Stødvaaben.

Geværet har god Træffesikkerhed mod Maal indenfor 600 Meters Afstand, idet dog Maalets Størrelse og Skarphed naturligvis er bestemmende for de Afstande, hvorpaa man kan vente Træfning med et enkelt Skud. Ladningen sker med een Patron ad Gangen fra Skyttens Patrontasker. I særlige Tilfælde, f. Eks. naar

Trefodsgevær.

Fjenden er paa meget nært Hold eller naar store Maal viser sig, skydes Magasinild. Ladningen foregaar da fra et i Geværet indbygget Magasin, der rummer 5 Patroner.

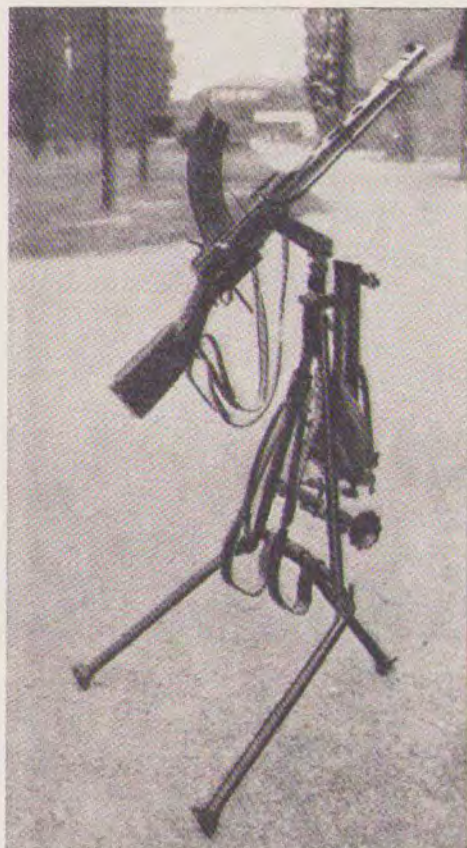
Største Ildhastighed er ved Enkeltskydning indtil 8 Skud i Minuttet. Den normale Skudhastighed er dog kun omkring det halve, idet der kræves en velsigtet og rolig Ildafgivelse for at opnaa god Træfning.

Rekylgæværet (dansk Konstruktion) har god Træffesikkerhed indtil 800 m. Det lades fra aftagelige Magasiner paa 20 Patroner. Største praktiske Skudhastighed er ca. 150 Skud i Minuttet.

Indenfor Kompagniet er 4. Delings Rekylgæværgrupper forsynet med lette Trefødder; det saaledes affuterede Rekylgævær kaldes „Trefodsgevær“. Trefødderne, der fortrinsvis anvendes i Forsvaret, giver her Rekylgæværet større Træffesikkerhed paa Afstande paa indtil ca. 1500 m.

Til Skydning mod Luftmaal kan Trefodsgeværet anvendes, naar Maalet er indenfor 1000 m's Afstand.

Ammunitionen til Gevær og Rekylgævær, der er af samme Kaliber (8 mm), føres i første Omgang i Sejldugposer hos Folkene i

Trefodsgevær opstillet til Luftmaalsskydning.

holdsvis ca. 30, ca. 22 og ca. 18 m. Haandgranater tilsvarende ca. 25, ca. 20 og ca. 15 m.

Røghaandbomben er en Beholder paa Størrelse med Haandbomben og fyldt med et stærkt røggivende Stof. Naar Bomben antændes og kastes, udvikler den et tæt Røgslør af flere Minutters Varighed. Den anvendes til at blinde Fjenden med eller til at skjule egne Bevægelser.

I Delingstroppen findes bl. a. 4 Geværgranaderer. Ved Hjælp af et paa Geværets Munding anbragt Geværgranatbæger og en særlig Slags „løs“ Patron, hvormed Geværet lades paa sædvanlig Vis, kan Geværgranater udskydes paa Afstande indenfor 200 m. Geværgranater er omtrent af samme Størrelse som Haandgranater og har nogenlunde samme Virkning.

selve Gruppen. Den næste føres paa Kompagniets Fægtningsvogne.

Haandbomber og Haandgranater føres paa Fægtningsvognene og uddeles herfra, naar Kamp forestaar; Haandbomber ved Kamp under Bevægelse, Haandgranater normalt kun i det forberedte Forsvar.

Haandbomber og Haandgranater kastes mod Modstanderne under Kamp paa nært Hold. De har stor Virkning indenfor et begrænset Omraade (henholdsvis 4 og 15 m i alle Retninger fra Sprængpunktet).

Haandbomben kan af en Mand i fuld feltmæssig Udrustning i staaende, knælende og liggende Stilling gennemsnitlig kastes hen-

Skydning med Geværgranat anvendes væsentligst mod dækkede Maal, idet Geværgranaten, der udskydes i en mere eller mindre krum Bane, kan komme ned bag lodrette Dækninger.

I Delingstroppen er der en Finskytte, d. v. s. en særlig god Skytte, der er bevæbnet med Finskydningsgevær (en særlig Geværtype med fine, indstillelige Sigtemidler). Finskyttens Opgave er Præcissionsskydning mod særlig vigtige eller farlige Maal.

Rekylgeværkompagnierne udgør Hovedmassen af vort Fodfolk, og Befalingsmænds og Mandskabs Uddannelse i Tjenesten indenfor Kompagniet er derfor det, man forstaar ved normal Fodfolksuddannelse.

Skytskompagniet har til Opgave at give Bataillon en Tilskud af langtrækkende, præcis og særlig slagkraftig Ild, saaledes at Bataillon er i Stand til paa egen Haand at angribe og slaa en Modstander. Kompagniet virker sjældent samlet som Kompagni, men udstykes i Reglen delvis til andre Kompagnier, medens Resten anvendes direkte underlagt Bataillonschefen.

Skytskompagniet bestaar af Chef med Kommandogruppe, 2 Maskingeværdelinger à 4 Maskingeværer, 2 Mortérdelinger à 3 Morterer og 1 Maskinkanondeling paa 4 20-mm Maskinkanoner. Altsaa et meget sammensat Kommando.

Maskingeværet, der er af samme Kaliber (8 mm) og Konstruktion som Rekylgeværet, er Fodfolkets kraftigste Ildvaaben. Det har aftagelige Magasiner med 30 Patroner og kan præstere en meget stærk, vedholdende og tæt Ild helt ud til de største Fodfolks-Skudafstande (3000 m). Ved Hjælp af særlige Retningsmidler kan man lægge dets Skudneg sikkert ned over Maalet paa alle Afstande, ogsaa i Mørke, og udføre Skydning med flere Maskingeværer samlet i skjulte Stillinger paa lignende Maade som Artilleri. Endelig kan man med Maskingeværet beskyde Luftmaal med Udsigt til Virkning indenfor 1000 m's Afstand.

Maskingeværets største praktiske Skudhastighed er 300 Skud pr. Minut, men som Regel nøjes man med „Hurtigild“ paa 200 Skud pr. Minut. Til hvert Maskingevær hører 4 Piber, som kan udskiftes paa et Øjeblik; hvorfor vort Maskingevær har en usædvanlig stor Ildudholdenhed.

Hovedammunitionen er den samme som til Gevær og Rekylgevær, men desuden anvendes panserbrydende Projektiler (genembryder lettere Panser paa kortere Afstande) og Lyssporprojektiler, d. v. s. Projektiler, i hvis Kerne er anbragt en Sats, der antændes i Skudafgangen og lyser, medens Projektilet flyver gen-

Maskingevær.

nem Luften, saa at dets Bane kan følges med Øjet. Disse Specialprojektiler anvendes mod pansrede Køretøjer og Flyvemaskiner.

Morteren (81 mm Kaliber) er et glatløbet Krumbanevaaben (Forlader), der udskyder en draabeformet, vingestyrret Granat af Vægt godt 3 kg paa Afstande indtil knapt 3 km. Drivladningen (Patron lignende en Jagtpatron, der kan suppleres med „Tillægs-ladninger“) anbringes i Granatens Bund, hvorefter Granaten indføres i Munden paa Morterrøret, der altid har en Hældning mellem 45° og ca. 85° med vandret Plan, glider ned og affyrer sig selv mod en fast anbragt Slagstift i Rørets Bund. Største Skudhastighed er 30 Skud pr. Minut, i Praksis normalt 18 Skud pr. Minut. Affyringen giver kun ringe Knald og Røgdvikling. Skudpræcisionen er meget stor.

81 mm Fødfolksmorter.

Hovedammunitio-
nen er Brisantgra-

Morterer skyder i krumme Baner. De kan derfor anbringes skjult bag Bakken eller, som vist her, i en Grusgrav.

nat, hvis større Sprængstykker har Virkning indtil 50 m fra Sprængpunktet (Virkning som 75 mm Kanonens Projektil). Sprængningen sker i samme Øjeblik, Granaten rører Jorden, men kan ved en særlig Anordning „forsinkes“, indtil Granaten har boret sig saa dybt i Jorden, som den kan (indtil ca. $1\frac{1}{2}$ m fra den største Højde i Luften paa ca. 1500 m). Morteren har desuden en Røggranat (Blinding af Fjendens Observation, Sløring af egne Troppers Bevægelser).

Morteren, der altid skyder fra skjulte og saa vidt muligt dækkede Stillinger (bag Huse, Skrænter o. s. v.) er et særdeles slagkraftigt Vaaben, hvis fornemste Opgave er Bekæmpelse af Fjendens Maskingeværer. Morteren er populært sagt: Maskingevæerernes Fjende Nr. 1.

Morterstyrke under Fremrykning gennem Terrainet.

Maskinkanonen (20 mm Kaliber) er et stort Rekylgevær anbragt i en særlig, ganske lav Lavet. Kanonen, der kan skyde baade Enkeltskud og automatisk Ild, har aftagelige Magasiner med 15 Granatpatroner. Ammunitionen er Pansergranat (massivt Projektile), der er forsynet med Lyssporsats. Projektilet kan inden for ca. 500 m's Afstand gennemslaa Panseret paa lettere Kampvogne samt ødelægge Larvebaand o. lign. paa de svære Kampvogne.

Kanonens Hovedopgave er Panserværn, d. v. s. Bekæmpelse af Panservogne og Kampvogne, men naar saadanne Maal ikke foreligger, anvendes den mod andre Maal, først og fremmest Maskingeværer, og da især mod saadanne, som dækker sig bag Mure, Panserskjold o. lign.

Kanonkompagniet, der hører direkte under Regimentet, bestaar af Chef med Kommandogruppe samt 3 Delinger paa 3 Grupper, hver med 1 37-mm Fodfolkskanon.

Den 37-mm Fodfolkskanon (svensk Konstruktion, dansk Fabrikat) er en lav, lang, meget slagkraftig og præcist skydende Kanon, som altid skyder fra Hjul; den er forsynet med Skjold, som beskytter Betjeningen mod almindelig Geværild. Skudhastigheden er 15—20 Skud i Minuttet. Ammunitionen er sprængladt Pansergranat og almindelig Sprænggranat, begge Typer forsynet med Lyssporsats.

Kanonen har samme Opgaver som den 20 mm Maskinkanon, men har i Modsætning til denne god Virkning ogsaa mod de svære

Maskinpistolsskytte.

Kampvognstyper. Den beskyder Pansermaal indenfor 1000 m's Afstand, og en enkelt Fuldræffer fra denne Kanon paaregnes normalt at sætte en Kampvogn ud af Spil.

Morter, Maskinkanon og Fodfolkskanon kaldes de tunge Fodfolksvaaben.

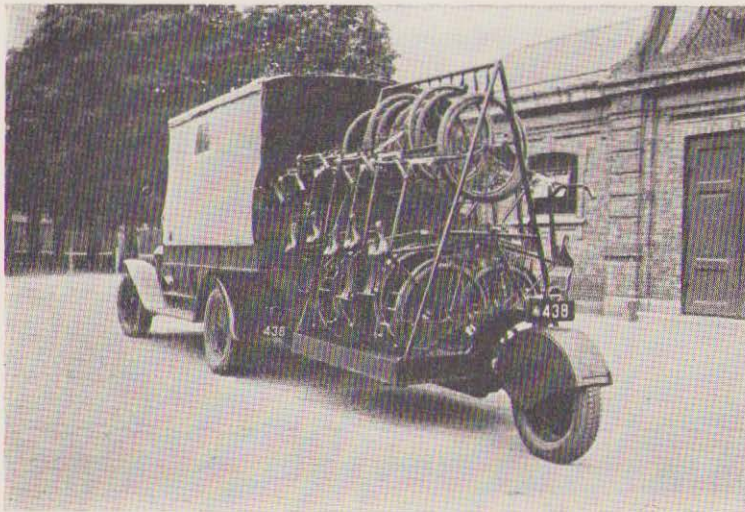
Ved Rekylgeværkompagnierne bæres Vaaben og den første Forsyning af Ammunition af Manden. Ved Skytskompagnier og Kanonkompagnier transporteres Maskingeværer og tunge Hjelpevaaben samt Ammunition til disse Vaaben paa Karrer trukket af Heste.

Flertallet af de menige ved alle Fodfolkets Kompagnier er bevæbnet med Gevær (Karabin), som de selv bærer tilligemed den første Ammunitionsforsyning.

Et nyt Vaaben, Maskinpistolen, er under Indførelse, og blandt talrige Typer af dette Vaaben har man foretrukket den finske Suomi-Maskinpistol, som ogsaa den svenske Hær har, og Fabrikationen af dette Vaaben er optaget herhjemme.

En Maskinpistol er kort fortalt et lille Maskingevær, der skyder med Pistolpatroner; den vejer ikke mere end et almindeligt Gevær, og man skyder med den som med et Gevær i staaende, knælende eller liggende Stilling.

Suomi-Maskinpistolen (9 mm Kaliber) er 87 cm lang og har en teoretisk Skudhastighed paa 720 Skud i Minuttet. I Praksis er Skudhastigheden 400—500 Skud i Minuttet. Den kan afgive baade En-

Cyklistkompagnis Værkstedsvogn med Wyta-Paahængsvogn, hvorpaa transporteres Reservecykler.

keltskud og automatisk Ild. Den lades fra aftagelige Magasiner paa 50 Pistolpatroner. Pistolen har god Træffesikkerhed ved Skydning i liggende Stilling indtil 300—400 m's Afstand, ved Skydning i staaende Stilling indtil 100 m's Afstand. Maskinpistolen er beregnet til Kamp paa kort Hold og er her yderst virkningsfuld.

De seneste Krigserfaringer har medført Udviklingen herhjemme af Panserhaandbomber (store Brisantladninger, der kastes mod eller lægges paa Kampvogne) samt Brandflasker (Flasker med brændbare Vædske, der kastes mod Kampvogne) — alt efter finsk Mønster.

Endelig staar man overfor Pistolbevæbning af visse Kategorier af Mandskabet.

Forstærkningsbataillonen dannes af ældre Mandskab. Den bestaar af Stab, 4 Rekylgeværkompagnier og 1 Maskingeværdeling paa 4 Maskingeværer.

Samtlige Afdelinger (Regimenter og Batailloner) og Underafdelinger (Kompagnier) saavel ved Fodfolket som tilsvarende Led ved de andre Vaabenarter er udstyret med *Train*.

Trainet er dels hestetrukket, dels motoriseret.

De enkelte Vogne benævnes efter Anvendelsen:

Fægtningsvogn, Ammunitionsvogn, Lægevogn, Køkkenvogn, Bagevogn, Smedevogn, Bøssesmagervogn o. s. v.

Ved Fodfolket er Fægtningsvogne, Ammunitionsvogne og Læge-

Motorcyklister.

vogne samt Meddelelsesmaterielvogne hestetrukne. Resten er Motorvogne (lette Lastmotorvogne).

Et krigsstærkt Fodfolksregiment tæller uden Forstærkningsbataillonen ca. 4900 Mand, 375 Heste og 175 Køretøjer (Hestevogne, Motorvogne og Motorcykler). Desuden ca. 250 Cykler.

Et enkelt Fodfolksregiment er *Cyklistregiment* og bestaar af Regimentsstab med Forbindelsesdeling og Luftværnsdeling samt 2 Batailloner.

Bataillonen har Bataillonsstab med Forbindelsesdeling og Luftværnsdeling samt 3 Cyklistkompagnier og 1 Motorcyklistkompagni.

Bevæbningen er Karabin, Rekylgevær og Maskinkanon.

Under Fodfolket sorterer ogsaa *Fodfolkspionerkommandoet*, der er formeret som et Regiment med Stab og 2 Fodfolkspionerbatailloner à 4 Kompagnier.

Bevæbningen er Gevær og Rekylgevær med Trefod.

Deres Opgave er — som Navnet siger — at foretage lettere Pionerarbejder, herunder særligt Spærringer, Vejødellæggelser og mindre Sprængninger.

Rytteriet.

Rytteriet inddeles i Regimenter.

Et Rytterregiment bestaar af Stab samt 7 Underafdelinger, der kaldes Eskadroner, og som svarer til Fodfolkets Kompagnier.

Af Eskadronerne er 2 Ryttereskadroner, 2 Cyklisteskadroner, 1 Motorcyklisteskadron, 1 Skyttseskadron og 1 Panservogneskadron.

Rytter (Husar).

Eskadronerne er inddelt i Delinger og Grupper omtrent som Fodfolkets Kompagnier.

Flertallet af Rytteriets Befalingsmænd og menige er udrustet med Karabin. Denne er noget kortere og lettere end Geværet og har som Følge af førstnævnte Egenskab en noget mindre Træffesikkerhed paa Afstande udover 400 m.

De beredne er desuden udrustede med Sabel, som kan anvendes til Hug og Stød.

Rytterskadroner, Cyklisteskadroner og Motorcyklisteskadroner har iøvrigt Rekylgeværer uden og med lette Trefødder. Motorcyklisteskadronen tillige 20 mm Maskinkanoner.

De Eskadroner, hvis Inddeling og Udrustning afviger mest fra Fodfolkets Kompagnier er Skytseskadroner og Panservognseskadroner.

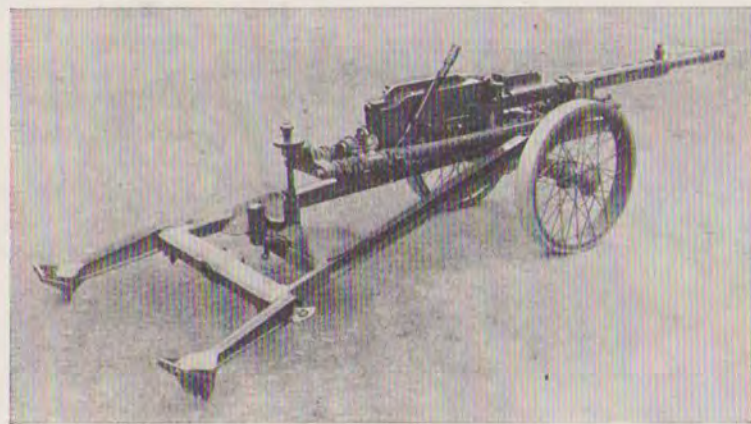
Skytseskadronen har 2 Delinger à 3 20-mm Maskinkanoner paa Motorcyklesidevogne og 1 Deling paa 4 20-mm Maskinkanoner paa

Afsiddet Rekylgeværskytte.

Lastmotorvogne. Desuden har den en Pionerdeling paa 3 Grupper. Hver Gruppe transporteres paa en Lastmotorvogn.

Motorcyklekanonerne anvendes til Bekæmpelse af Panservogne og Kampvogne, Motorvognskanonerne til Beskydning af Flyvere. Hver Luftværnskanon er fast monteret i en særlig Luftværnslavet og transporteres under March paa en Lastmotorvogn med særligt forstærket Lad. Kanonen skyder som Regel fra Opstilling paa Jorden, men kan dog ogsaa skyde fra Vognen.

20 mm Maskikanon.

Panservogne (ældre Model).

Pionergrupperne er udrustet med Værktøj, Panservognsminer og Traadspiraler til at lave Spærringer af. Deres Hovedopgave er Etablering og Bortryddelse af Spærringer.

Skytsseskadronen optræder sjældent samlet som Eskadron, men er beregnet til Udstykning til Opklaringsstyrker og andre Styrker af Rytteriet.

Panservognseskadronen har 3 Panservognsdelinger og 1 Motorcyklistdeling. I hver Panservognsdeling indgaaer 3 Panservogne.

Panservognen er en vejgaaende Vogn med nogen Evne til at bevæge sig i Terrainet. Den vejer ca. $7\frac{1}{2}$ tons og kan saaledes passere de fleste almindelige Vejbroer i Danmark. Den har paa Vej en Maksimumshastighed paa 30 km/Timen. Dens Panser af Specialstaal er af varierende Tykkelse (fra 4 mm til 13 mm), idet de mest udsatte Steder er stærkest beskyttede. Panseret beskytter mod almindelige 8 mm Projektiler, Haandbomber og -granater samt Sprængstykker fra Granater. Det kan derimod ikke modstaa Fuldræffere fra Kanoner. Den er 4-hjulet, og alle Hjul er drevne og styrede. Styringen er derfor ens i begge Retninger. Den kører lige hurtigt fremad og tilbage, idet der i hver Ende af Vognen findes et fuldstændig ens Sæt Betjeningsorganer for Motor og Styring.

Besætningen bestaar af 6 Mand nemlig: 1 Fører, 1 Fremadkører, 1 Reverskører (Baglænskører) og 3 Skytter.

Midt ovenpaa Vognen findes et drejeligt Pansertaarn, der kan drejes hele Horizonten rundt.

Bevæbningen er 1 20-mm Maskinkanon, 1 Maskingevær i Taarnet,

1 Maskingevær, der skyder fremad, og 1, der skyder bagud. I Taarnet er endvidere installeret Radio, der betjenes af Føreren eller Maskingeværskytten.

Panservognenes særlige Egenskaber — stor Hastighed og Aktionsradius (ca. 150 km), betydelige Kampkraft, ringe Saarbarhed og gode Meddelelsesmidler (Radio) — gør dem i særlig Grad egnede til den langt udgaaende Opklaringsstjeneste. Som Regel tildeles der Panservognene Motorcykliststyrker, idet disse sidste paa gavnlige Maade kan støtte Panservognene under Kamp, f. Eks. naar det gælder om at kaste en fjendtlig Besættelse ved en Spærring.

Feltartilleriet.

Feltartilleriet inddeles i Regimenter, Afdelinger (lette og tunge) og Batterier (svarende til Kompagni og Eskadron). Lette Afdelinger kan være hestetrukne eller motoriserede, tunge Afdelinger er motoriserede.

En let Afdeling bestaar af Stab og 3 Batterier, hver med 4 Stk. 75 mm Feltkanon.

En tung Afdeling har 2 Batterier med hver 4 Stk. 15 cm Felthaubits og 1 Batteri med 4 Stk. 10,5 cm Feltkanon.

Ved hvert Batteri findes desuden 2 Rekylgæverer der, opstillet i Luftværnsstativ, kan beskyde fjendtlige Flyvere paa nært Hold.

Det lette hestetrukne Artilleri kan uden Vanskelighed færdes udenfor Vejene.

Det lette motoriserede Artilleri kan under March benytte alle Veje og kan ogsaa i nogen Grad gaa frem udenfor Veje-

Rekylgæver i Luftværnsstativ.

15 cm Felthaubits (sløret).

ne, hvis Jordbunden er nogenlunde fast og tør. Dets Marchhastighed paa Landevej kan regnes til ca. 35 km/Timen.

Det lette Artilleri har en betydelig Skudhastighed og kan hurtigt skifte Maal. Dets Ild er meget virkningsfuld overfor udekkede Tropper. Største Skudvidde er 10 km, men den bedste Virkning opnaas paa Afstande indtil 5 km.

Paa Grund af sine særlige Egenskaber er det navnlig egnet til Anvendelse i nær Forbindelse med Fodfolket. Det bringes derfor, hvor det er muligt, i Stilling saa langt fremme, at det kan være i sikker og nøje Forbindelse med det Fodfolk, det skal støtte.

Det tunge Artilleri kan regnes paa Landevej at have en Marchhastighed af ca. 25 km/Timen, hvilket muliggør en hurtig Flytning over længere Strækninger. Det er derfor, ligesom ogsaa det lette motoriserede Artilleri, særdeles anvendeligt til Imødegaaelse af overraskende fjendtlige Foretagender som for Eksempel Landgangs-forsøg.

Paa selve Kamppladsen er de tunge Afdelingers Bevægelighed derimod væsentligt indskrænket, fordi de er for tunge til at færdes ret meget uden for Vejene, hvilket umuliggør Afdelingernes Anvendelse tæt bag ved og i nær Forbindelse med Fodfolket.

Ofte vil de tunge Afdelinger, hvis Skyts har en Rækkevidde paa 15—20 km, og hvis Projektiler har stor Virkning mod alle Maal, faa som Opgave at beskyde fjerne eller modstandsdygtige Maal (Reserver, Jernbaneknudepunkter, Batterier, Feltbæstningsanlæg), som de lette Afdelinger enten ikke kan naa eller ikke har tilstrækkelig Virkning mod.

10,5 cm Feltkanon.

Af vore 3 Feltartilleriregimenter bestaar et af 1 let motoriseret og 2 tunge Afdelinger, et af 2 lette hestetrukne og 2 lette motoriserede Afdelinger og et af 2 lette hestetrukne, 1 let motoriseret og 1 tung Afdeling.

Luftværnsartilleriet.

Luftværnsregimentet bestaar af 3 Afdelinger, af hvilke de 2 er underlagt hver sin Division, medens den tredje staa direkte under Generalkommandoen og er beregnet til Forsvar af København.

De to førstnævnte Afdelinger bestaar hver af: Stab, 3 Batterier à 4 75-mm Luftværnskanoner og 2 Batterier med et Antal 20 mm Maskinkanoner. De har til Opgave i Forbindelse med egne Jagere at beskytte Divisionens Afdelinger mod Angreb fra Luften.

Den tredje Afdeling bestaar af Stab, et Antal Kanonbatterier, Lyskasterbatterier, Maskinkanonbatterier og Maskingeværbatterier.

Ved hvert Kanonbatteri findes 2 Rekylgøvere i Luftmaalsstativ til Beskydning af Flyvere paa nært Hold.

Luftværnsartilleriets Anvendelse m.v. behandles iøvrigt senere i Afsnittet om Forsvaret af Hjemstavnen.

Artilleriets Ammunition.

Artilleriets Ammunition bestaar af et Projektil og en Drivladning. Drivladningen kan være optaget i et Patronhylster, der fortil

omfatter Projektilets Bagende. Denne Form for Ammunition kaldes Enhedspatroner og anvendes ved smaa og middelstore Kanoner. — Projektil og Drivladning kan ogsaa transporteres særskilt; i saa Fald rummes sidstnævnte i et Ladningshylster eller en Lærredspose (en Kardus). Denne sidste Form kaldes „delt Ladning“ og giver Mulighed for at ændre paa Ladningens Størrelse, hvilket dog ogsaa kan ske med visse Former af Enhedspatroner. Dette Ønske kan have to Aarsager. — Man kan ved smaa Skudafstande nøjes med en lille Ladning, hvorved man undgaar unødvendigt Slid paa Kanonrøret, men man opnaar ogsaa ved lille Ladning krumme Skudbaner, hvilket kan have Betydning ved Skydning mod Maal, der ligger dækkede bag Bakker e.l. — Store Ladninger giver flade Baner, smaa Ladninger giver krumme Baner.

Projektilet (Granaten) kan være konstrueret til forskellige Formaal, men fælles for dem alle er, at de udvendig gives en saadan Form, at Luftmodstanden bliver mindst mulig.

Brisantgranaten er fyldt med et højeksplosivt Sprængstof, der i Sprængningsøjeblikket sønderdelar Granatskallen i talrige Sprængstykker, som spredes med stor Hast til alle Sider, og hvis uregelmæssige Form giver stor Virkning paa levende Maal.

Granatkardæskan har en Fyldning af Blykugler, som i Sprængningsøjeblikket, af en lille Sortkrudtladning, slynges ud gennem Granatens Forende.

Pansergranaten er lavet af hærdet Staal og har en stærk Forpart. Den er som Regel forsynet med en lille brisant Sprængladning, stor nok til at bringe Granaten til Sprængning, efter at den har opfyldt sit første Formaal: at gennembryde en Panserplade det være sig paa en Kampvogn eller i et Panserdækværn.

Røg- og Gasgranater er fyldt med Røg- eller Gasstof, som i Sprængningsøjeblikket danner henholdsvis Røg- og Gasskyer. De er naturligvis ogsaa forsynet med en Sprængladning, netop stor nok til at kunne aabne Sprængbøssen.

Lysprojektiler minder i Konstruktion om Granatkardæsker, men har i Stedet for Kuglefyldning en Lyssats ophængt i en Faldskærm. I Sprængningsøjeblikket tændes Lyssatsen, Faldskærmen folder sig ud, saaledes at Lyssatsen (Magnium) holder sig svævende i omtrent konstant Højde over det Terrain, man ønsker oplyst.

Alle Granater bringes til Sprængning ved Hjælp af Brandrør, der er indskruet i Granatens For- eller Bagende. Der skelnes mellem Tidsrør og Anslagsrør. Ved Tidsrøret begynder allerede samtidig med Skudafgangen en Sats at brænde, idet man forud har indstillet

(temperet) Røret paa den ønskede Brændetid. Naar Satsen er brændt til Bunds, antænder den Granatens Sprængladning, hvorved Eksplosionen indtræder. I moderne Tidsrør er Krudtsatsen erstattet med et Urværk, som sættes i Gang i Skudafgangen, og som efter den forud ind-

stillede Tids Udløb udløser en Tændemekanisme, der bringer Granaten til Eksplosion. Saadanne Rør anvendes hovedsagelig ved Luftværnsartilleriet.

Anslagsrørets Virkning beror paa, at et lille, med en Slagspids forsynet Legeme løber frem mod en i Rørets Forende anbragt Fænghætte. Ilden fra denne antænder Granatens Sprængladning.

Anslagsrøret kan være øjeblikkeligt virkende; det bringer i saa Fald Granaten til Sprængning i selve Jordoverfladen, eller det kan være forsynet med en mindre Forsinkelse, hvorved Sprængningen først indtræder efter at Granaten er trængt et Stykke ned i Jorden, eller efter at den har rikochetteret, d. v. s. er sprunget op fra Jorden igen.

Øjeblikkrøret anvendes ved Skydning mod udækkede Maal, og Røret med Forsinkelse mod nedgravede Maal.

De forskellige Granat- og Rørtypers Virkning er vist paa vedføjede Skitser.

Ingeniørtropperne.

Ingeniørtropperne er Specialister, og deres Enheder i Fredstid er ved Mobilisering paaregnet udstykket til Armékommando (Generalkommando) og Divisioner.

Ingeniørregimentet har Stab, 2 Pioner- og 1 Telegrafbataillon. *Pionerbataillonerne* bestaar af Stab og et Antal Kompagnier, alt motoriseret.

Hvert Kompagni medfører paa Motorvogne Redskaber til Gravearbejder, Minering, Nødbroslagning og andre Tømmerarbejder samt Sprængmidler og Røgmateriel. Desuden medføres Flydebro-

Pionertropper slaar Bro.

materiel til Slagning af lettere Broer og særligt Materiel til Slagning af sværere Broer.

Telegrafbataillonen har Stab og 4 Telegrafkompagnier samt 1 Radiokompagni. Telegrafkompagnierne er dels hestetruckne, dels motoriserede.

Radiokompagniet, der ved Mobilisering deles i et Antal Radiodetachementer, er helt motoriseret.

Svær Kolonnebro. Paa Broen en 75 mm motortrukket Feltkanon.

Feltkabelkolonne arbejder.

Telegrafkompagnierne har Vogne, der medfører Feltelefoncentraler og Telefonmateriel af forskellig Art samt elektriske Signalstationer og Ladestationer til Opladning af Signalakkumulatorer.

Elektrisk Signalstation.

Radiokompagniet har transportable Radiostationer, Ladestationer samt Radiopejle og -lytteapparater.

Mandskabet ved Ingeniørtropperne er bevæbnet med Gevær eller Karabin. Ved Pionerkompagnerne bærer desuden hver Mand et Stykke Værktøj til Jordarbejde eller Tømrerarbejde.

Efter de seneste Krigserfaringer forestaar der Pionertropperne en mere kampbetonet Uddannelse. Rekylgæver er saaledes indført, og andre effektive Fodfolksvaaben følger sandsynligvis efter.

Bornholms Værn.

Personellet ved Bornholms Værn bestaar af de værnepligtige af Vaabnene hjemmehørende paa Bornholm, som efter Uddannelse ved Hærens Afdelinger i de andre Landsdele overføres til Værnet.

Værnet, der bestaar baade af Fodfolk, Rytter (Cyklister), Artilleri og Pionerer, har til Opgave at forsvare Bornholm.

Udrustningen er i Hovedsagen som ved Hærens øvrige Afdelinger: Geværer, Rekylgæverer, Maskingæverer og Feltkanoner.

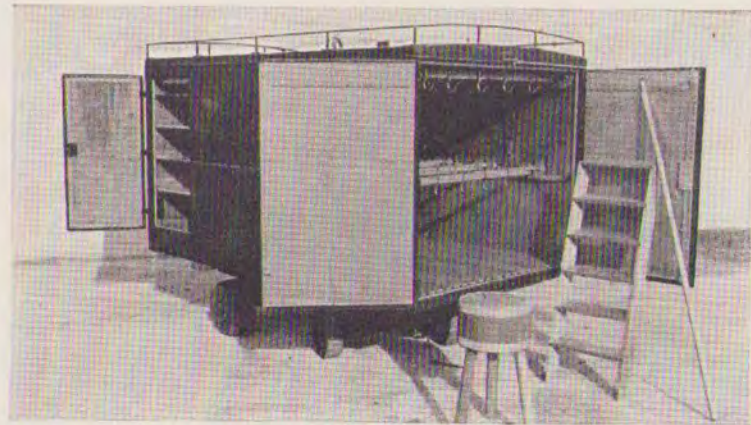
De højere Grader af Befalingsmænd er af Reserven og er bostedende paa Bornholm.

Hjælpeorganernes Organisation og Virkemaade m. m.

Hjælpeorganerne er i Fredstid i Hovedsagen enkadrede, d. v. s. der findes en Stab af Befalingsmænd, der forbereder Hjælpeorganernes Virksomhed under Krig. Under de aarlige Genindkaldelser formeres flere eller færre af Hjælpeorganernes Institutioner helt eller delvis, hvilket giver en vis Øvelse for det overordnede Personal og visse Erfaringer for Tjenestens Udførelse. Men først ved Mobilisering formeres samtlige Institutioner. Grunden til denne Fremgangsmaade er ene og alene den, at det koster Penge at formere alle disse Institutioner, idet Hæren i Fredstid ikke selv raader over det fornødne Materiel (spec. Vogne af enhver Art) og Personal.

Denne Side af Hærens Virksomhed er imidlertid af lige saa stor Betydning som Virksomheden ved Afdelingerne.

Forplejning til Tropperne, Fourage til Hestene, Benzin og Olie til Motorkøretøjerne, Tilførsel af Ammunition, Behandling og Transport af syge og saarede Mennesker og Dyr — alt dette er livsvigtigt for en Hær.

Kødtransportkasse.

Forplejningstjeneste.

Hos Manden, paa Hesten (Køretøjet) findes — foruden en Reserveportion (Konserves) — Brød, Tørkost og Havre for den første Dag; paa Køkkenvogne og Havrevogne findes Middagsmad for den første Dag samt Brød, Tørkost og Havre for den næste Dag.

Alle ved Hæren værende Beholdninger af Forplejning skal erstattes snarest efter, at de er forbrugt.

Til Gennemførelse af Forplejningstjenesten anvendes: Forplejningskolonner, Forplejningskompagnier og Magasinkompagnier.

Forplejningskolonner udbringer Forplejning og Havre fra Magasin eller Tog til det Sted, hvor Afdelingernes Køkken- og Havre-

Kassen kan anbringes paa enhver Lastvogn.

vogne afhenter dette. Kolonnen, der er motoriseret, bestaar af et Antal Delinger, hver inddelt i Grupper à 4 Vogne (1 Kødmotorvogn og 3 Lastmotorvogne). Hver Gruppe kan transportere Forplejning til ca. 2000 Mand og ca. 300 Heste.

Forplejningskompagnier og Magasinkompagnier er Formationer af Personel, der benyttes ved Tilvejebringelse, Opbevaring og Udlivering af Forplejning. Forplejningskompagnerne kan ved Hjælp af eget Personel udføre Bagning og Slagtning. Personellet i et Forplejningskompagni tæller ca. 200 Personer.

Sundhedstjeneste.

Hver Soldat har en steril Forbindspakke paa sig.

Den første Behandling og Transport af saarede og syge foretages af Afdelingernes eget Personel: Læger, Sygehjælpere og Sygebærere.

Til Udførelse af den videregaaende Sundhedstjeneste raades over Ambulancer, Ambulancereserver, Feltlazaretter og Sanitetsmotorvognkolonner.

Ambulancer oprettes tæt bag de kæmpende Tropper. De er motoriserede og tæller hver ca. 200 Personer og ca. 25 Motorvogne. De modtager saarede dels fra Afdelingernes Forbindingspladser, dels direkte fra Kamppladsen, sørger ved en foreløbig Behandling for at gøre dem egnede til videre Transport og besørger derefter deres videre Tilbagesendelse.

Ambulancereserver indeholder en Reserve af Personel, Materiel og Forbindstoffer. De har endvidere Personel og Materiel til 2 Afvaskningsstationer, hvor Personel, der har været udsat for ætsende Krigsgas, kan blive afvaskede og faa den første Behandling.

Feltlazaretter er bestemt til en mere indgaaende Behandling af de saarede, hvis Tilstand ikke tillader videre Transport.

Sanitetsmotorvognkolonner tjener til Transport af saarede fra Kampzonens Forbindingspladser, Ambulancer m. v.

Dyrlægetjeneste.

Den første Behandling af syge og saarede Heste foretages af Afdelingernes eget Personel, Dyrlægerne.

Af særlige Institutioner raades over Veterinærsektioner, Sygestedepoter og Veterinærmaterieldepoter.

Veterinærsektionerne er bestemt til at overtage syge og saarede Heste, der ikke kan forblive ved Afdelingerne, om fornødent give dem en rent foreløbig Behandling, saa de kan taale Transport, og sørge for deres Tilbagesendelse. Personellet tæller ca. 75 Per-

soner. Sektionen er motoriseret og har bl. a. 5 Hestetransportvogne.

Ammunitionsforsyning.

Den første Ammunitionsforsyning bestaar af Afdelingernes egen Beholdning — paa Manden, Hesten, Køretøjet.

Erstatning for Ammunition findes i Ammunitionskolonnerne, der bestaar af Artillerisektioner, som fører Artilleriammunition, og af Fodfolkssektioner, som fører Haandvaabenammunition og Ammunition til Fodfolksskyts.

Ammunitionskolonnerne er motoriserede og bestaar af 200—250 Personer med fra 70—95 Lastmotorvogne.

De næste Reserver af Ammunition findes i Ammunitionstog samt endelig i de faste Depoter bag Hæren.

Traintjeneste.

Foruden Trainet ved selve Afdelingerne findes en Del særlige Trainformationer, af hvilke de vigtigste er Motorvognparkerne, der bl. a. bestaar af Lastvognkompagnier og Omnibuskompagnier.

Kompagnierne er beregnet til Transport af Tropper. Hvert Kompagni kan transportere ca. 1 Bataillon Fodfolk.

For Hærens Bevægelighed spiller disse Kompagnier en stor Rolle, bl. a. til Brug ved hurtig Imødegaaelse af Landgangsforsøg.

Stabes Organisation.

Selv Gruffeførere og Delingsførere ved alle Vaaben behøver, naar de skal føre deres Mandskab i Kamp, Ordonnanser til at overbringe Ordre og Meldinger.

Ved de større Enheder forøges Kravene om Personel og Materiel til dette Brug.

Ammunitionshest med Tasker og Trefod (Rytteriet).

Ved alle Underafdelinger findes derfor en Kommandogruppe eller -deling (ved Artilleriet Batteritrop).

Batailloner og højere Enheder er udstyret med en Stab.

Føringen af en større Enhed, og i Særdeleshed da en Division, kræver Arbejde i et saadant Omfang og ofte af saa speciel Natur, at Arbejdets Forberedelse, Udarbejdelse af Tjenestskrivelser o. lign., maa stykkes ud til de Personer i Staben, der er sagkyndige paa det specielle Omraade. Den endelige Bestemmelsesret og dermed Ansvarret hviler dog helt og fuldt paa Chefen for Enheden.

En større Stab inddeles i Reglen i Sektioner.

En Divisionsstab kan f. Eks. bestaa af:

Adjutantursektion, Operationssektion, Efterretningssektion, Forsynings- og Transportsektion og Topografisk Sektion. Til Divisionsstaben er endvidere knyttet sagkyndige Repræsentanter for Specialtropper, f. Eks. Divisionstelegrafofficer, og for Hjelpeorganerne (Divisionstrainofficer, Divisionsintendant, Divisionslæge o. s. v.). Disse Personer, der ikke i egentlig Forstand hører til Staben, kaldes faglige Myndigheder, og deres Arbejde er af raadgivende og planlæggende Art.

Grundlaget for Arbejdet i Staben gives Sektionerne og de faglige Myndigheder af Stabschefen, der er Divisionschefens nærmeste Medhjælper. Sammenlagt omfatter Divisionsstaben ca. 175 Personer og desuden et Stabskompagni paa ca. 150 Personer.

En Bataillonsstab er paa 258 Personer, heraf et Stabskompagni paa 250 Personer bestaaende af Forbindelsesdeling, Luftværnsdeling, Sanitetspersonel, 2 Ammunitionsdelinger og Train.

Bevogtningsstyrker.

Til Opstilling af de foran under Vaabnene nævnte Afdelinger kræves talmæssigt ikke hele den gennem Aarene uddannede Styrke.

Af de ældre og ældste Aargange, som mere eller mindre egner sig til Feltlivets Strabadser, dannes Bevogtningsafdelinger, hvis Oprettelse er forberedt i Fredstid.

Disse Afdelinger paaregnes anvendt til Bevogtning af Kyster, Havne, Jernbaner, Veje, Depoter o. a. De spiller en betydelig Rolle for Hæren, idet de er velegnede til stationært Forsvar.

Disse Afdelinger er nærmere behandlet i Kapitlet „Hjemstavn.“

Uddannelse og Fredsorganisation.

Uddannelsen i Fredstid kan deles i Mandskabsuddannelse (Enkeltmandsuddannelse), Befalingsmandsuddannelse og Uddannelse af Troppeenhederne.

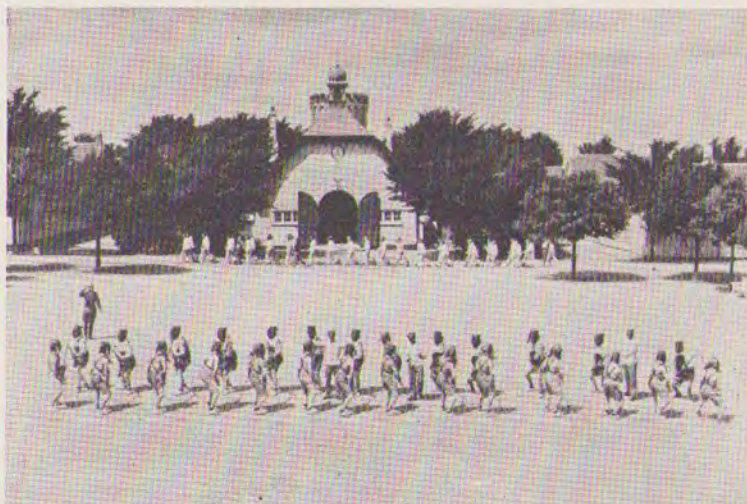
Rekylgeværkompagni marcherer ind i en Uddannelseslejr.

Mandskabsuddannelsen er den grundlæggende militære Uddannelse og har til Formaal at bibringe den enkelte de Kundskaber og Færdigheder, som er nødvendige for at kunne gøre Fyldest under Krig som menig. Enhver Befalingsmand skal have gennemgaaet denne Uddannelse.

Den militære Uddannelse kan betragtes som en Skole, paa hvilken der stilles ganske særlige Krav.

Soldaten skal oplæres til at lystre, saaledes at Løsningen af den Opgave, han faar tildelt, gaar forud for alle personlige Hensyn, men samtidig skal hans personlige Lyst og Evne til selv at kunne handle rigtigt i vanskelige Situationer vækkes og opmuntres.

I gamle Dage — man behøver ikke at gaa længere tilbage end til Slutningen af forrige Aarhundrede — hvor Vaabnene inden for Afdelingen var ensartede og simple af Konstruktion, kæmpede man Skulder ved Skulder, ofte i mange Geledder bag hinanden, og Befalingsmændene havde under hele Kampen den direkte Kommando over Mandskabet. Evnen til selvstændig Tænken og Handlen var ikke en absolut Betingelse for den gode Soldat — blot han var en tapper Mand, var udholdende, kunde haandtere sit Vaaben og holde sin Plads i Geledet var det godt. Den Disciplin, som udvikledes under disse Forhold, stod selvsagt i Fare for at blive en mekanisk Disciplin.

Bajonettfægning.

I vore Dage derimod er de traditionelle Soldateregenskaber: Mod og Haardførhed ikke tilstrækkelige til at skabe brugbare Soldater. Tilegnelsen af den nødvendige Færdighed i at betjene de mange forskellige, ofte indviklede Vaaben og Instrumenter, der indgaar i selv de mindste, moderne Kampenheder, og for hvis Brug der ofte gælder en Række varierende Metoder for de forskellige Kampforhold, kræver oplyste og intelligente Soldater; en Mand, der f. Eks. ikke kan læse, skrive og regne eller forstaa en sammensat Mekanismes Virkemaade, er absolut ubrugelig som Maskingeværskytte eller som rettende Nummer ved en Kanon, omend han er nok saa tapper og udholdende. De moderne Vaabens voldsomme Ildvirkning bevirker, at man tvinges til at kæmpe i stærkt spredte Formationer under Udnyttelse til det yderste af Terrainets skjulende og dækkende Egenskaber, og ofte er den enkelte Mand eller nogle faa Stykker sammen henvist til at klare sig alene uden direkte Kommando eller Tilsyn af en Befalingsmand. Den Omstændighed, at der ofte i den menige Soldats Haand er samlet en betydelig Ildkraft (eksempelvis de automatiske Maskinvaaben, som hvert især har en Ildkraft, der svarer til mange Geværskytters Ild), bevirker, at Soldaten af i Dag har et langt, langt større personligt Ansvar over for Helheden end Soldaten før blot faa Aartier tilbage. Resultatet af en Kamphandling beror i afgørende Grad paa Samarbejdet mellem alle de vidt forskellige Vaaben og Hjælpeorganer,

Vaabenbrug.

hvoraf selv de mindre Enheder bestaar i Dag, og det er naturligvis i første Instans Føringsens Sag at organisere og lede dette Samarbejde. Men skal der naas et gunstigt Resultat, er det en bydende Nødvendighed, at *alle* — Befalingsmanden saavel som den menige — forstaa Samarbejdet: hvad det gaar ud paa i den givne Situation, hvilken Betydning den enkeltes Indsats har for Helheden i det givne Øjeblik, hvad den nærmeste Fører eller Kammeraterne indbyrdes regner med og stoler paa, uden at man behøver at meddele sig til hinanden.

Ud fra disse Betragtninger kan det fastslaaes som Hærens store Opdragelsesmaal: at uddanne Soldaten vel som et Hjul i Helheden, men ikke som en Maskine, derimod som et selvstændigt tænkende Menneske, der tænker paa og med de andre, ikke uden de andre og kun paa og med sig selv. Det er den levende og aktive Disciplin, der skal skabes, og de seneste Tiders Krigsbegivenheder — fra Finland til Middelhavet — har vist, at det er den, der giver de store Resultater — selv mod en Overmagt.

Uddannelsen skal tilrettelægges saaledes, at Soldaterne faar Arbejdsglæde, samtidig med at man i temmelig stor Udstrækning maa indlægge Prøver paa de Vanskeligheder, man møder under Kampforhold, og paa hvilke Soldater maa være forberedt, f. Eks. lange og trættende Marcher, Uregelmæssigheder med Hensyn til Forplejningen, daarligt Vejr, ensformig Ventetid.

De værnepligtige føler gennemgaaende det bundne og afhængige ved Uddannelsen mere tyngende end Eleverne i en Skole. For de fleste medfører Aftjeningen af Værnepligten desuden økonomiske

Ulemper. Paa Grund af deres større Alder og deraf følgende Modenhed kan man snarere sammenligne de værnepligtige med Elever paa en Højskole blot med den Forskel, at de sidstnævnte er frivillige Elever.

Den fornemste Egenskab for en militær Lærer, uanset Grad, er, at han af Naturen har faaet saadanne Evner, at han uden Vanskelighed kan faa sine militære Elever til at yde deres allerbedste. Man maa her gøre sig klart, at kun et Faatal kan have saadanne medfødte Egenskaber — Egenskaber der ikke nærmere kan beskrives, men som mærkes paa Resultaterne af Lærervirksomheden og af Eleverne. Dette gælder blandt militære Ledere saavel som blandt Lærere og Ledere paa andre Arbejdsfelter.

Kravene til Befalingsmændene — og specielt da til de unge værnepligtige Befalingsmænd — maa begrænses til Kravet om, at disse skal gaa op i deres Virksomhed med Alvor, Interesse og Energi, at de skal behandle deres undergivne retfærdigt og i Overensstemmelse med de gældende Forskrifter, samt at de skal stræbe efter at forstaa de undergivne og oplære dem paa en saadan Maade, at det fælles Arbejde giver et godt Resultat.

Man maa ikke glemme, at den, der uddanner Eleverne, sjældent vil blive den, der skal føre dem i en Krig. Derfor maa Uddannelsen tage Sigte paa, at den færdiguddannede Soldat skal kunne føres af enhver brugbar Befalingsmand, som kan komme til at faa Kommando ved Mobilisering.

Den første Uddannelse maa derfor være ensartet, hvoraf igen følger, at den ikke i lige høj Grad tiltaler alle Naturer.

Paa Grund af den begrænsede Uddannelsesetid og de mange Specialafdelinger og -underafdelinger maa Uddannelsen i høj Grad specialiseres. Som Eksempel herpaa kan anføres Uddannelsen ved et Fodfolksregiment. Her kræves Folk uddannede i Brug af Vaabnene, nemlig Gevær, Karabin, Rekylgevær uden og med Trefod, Maskingevær, 20-mm Maskinkanon, Morter og 37-mm Fodfolkskanon, Haandbombe og Haandgranat. Desuden i Pionertjeneste, Opklaringstjeneste, Forbindelsestjeneste (Telefon, Signal og Radio), Gastjeneste og meget andet. Hertil kommer Ryttere, Cyklister, Motorcyklister, Motorvognsførere, Kuske, Sygepassere og Sygehjælpere.

Hver Kategori skal have sin ganske specielle Uddannelse.

Uddannelse af Fodfolkets forskellige Kategorier af Mandskab foregaar dels i Uddannelseskompagnier ved Fodfolket dels paa særlige Uddannelsesskoler (f. Eks. Sygehjælperskole) eller ved andre Vaabens Rekrutskoler.

Teltlejr.

Først ved Mobilisering formeres de krigsstærke Afdelinger og Underafdelinger.

Der gives alt Mandskabet en kortvarig, almen, militær Uddannelse (Rekrutskoler), og derefter gaar man over til Specialistuddannelsen, saaledes at der i Løbet af en kortere Aarrække indenfor et Fodfolksregiment bliver uddannet det nødvendige Antal Specialister.

Et ikke ringe Antal af Fodfolksregimentets menige uddannes ved de Vaaben eller Korps, hvortil deres særlige Uddannelse nærmest knytter dem, f. Eks. Rytterstyrkens Folk ved Rytteriet, Sygepassere og Sygehjælpere paa særlige Skoler, Personel til Forplejningstjenesten ved Forplejningskorpset.

Under den første samlede Uddannelse kan derfor kun mindre Enheder som Gruppe og Deling opstilles med fuld Krigsstyrke.

Under Genindkaldelserne derimod, hvor Styrkerne bliver stærkt forøgede, og hvor der kan tildeles Regimenterne en Del af det særlig uddannede Mandskab fra andre Vaaben og Korps, kan Krigsorganisationen prøves med nogenlunde krigsmæssig Styrke.

Den grundlæggende *Befalingsmandsuddannelse* foregaar paa Vaabnernes Skoler. Enhver Befalingsmand i den danske Hær skal først have gennemgaaet Uddannelsen som menig ved et af Vaabnene.

Udtagelse og Uddannelse af Befalingsmænd og deres Skoleuddannelse behandles i Afsnittet „Værnenes Personel“.

Men selv om en Mand er blevet Befalingsmand og har gennemgaaet de til hans Grad svarende Skoler, ophører Uddannelsen ikke.

Den fortsættes bogstavelig talt hele Livet igennem. Dels under Tjenesten ved Afdelingerne, hvor der under de daglige Øvelser er Anledning til at fortsætte Uddannelsen i den for Befalingsmændene vigtigste Uddannelsesgren: Førings af Tropper, dels ved en teoretisk Uddannelse i Førings efter Kort samt ved Studium af Krigslitteratur og udenlandske Reglementer. Enhver Chef har Pligt til at sørge for, at hans undergivne Befalingsmænd følger med i den militære Udvikling. Dette foregaar ved Stillen af Opgaver under de daglige Øvelser, Instruktionsøvelser og Krigsspil (d. v. s. Troppføring paa Kort) m. v., altsaa saavel praktiske som teoretiske Opgaver.

Et meget vigtigt Led i Uddannelsen af saavel Befalingsmænd som menige er Tjenesten i *Genindkaldelsesperioden*.

Hvert Aar, i Reglen i September—Oktober Maaned, genindkaldes een eller flere Aargange værnepligtige. I samme Tidsrum indkommanderes Reservens og Forstærkningens Befalingsmænd.

I Forbindelse med den Aargang af menige, der er til Tjeneste, og som paa dette Tidspunkt er ved at være færdig med sin første samlede Uddannelse, er der her Mulighed for at opstille Afdelinger og Underafdelinger med saadanne Styrker, at det kan give Øvelse i og Erfaringer for, hvorledes Tjenesten i Krig foregaar.

Aargangen, der er under Uddannelse, ser her for første Gang, hvorledes de Enheder, de kun kender af Omtale, ser ud og virker.

De genindkaldte Aargange, der har været hjemsendte i nogle Aar, faar genopfrisket deres Lærdom fra Rekruttiden og faar — hvad der er meget værdifuldt — en Træning, som er nødvendig, saafremt de skal kunne gøre Fyldest under Krig.

Befalingsmændene af de lavere Grader faar paa selve Genindkaldelsesdagen en for Mobiliseringen værdifuld Øvelse i Modtagelse af Mandskabet, Iklædning, Udlevering af Udrustning, Indkvartering og Ordning af Underafdelinger og Afdelinger.

Under Øvelserne i Genindkaldelsesperioden faar Befalingsmænd af alle Grader den mest værdifulde Øvelse, nemlig Øvelse i at føre krigsstærke Styrker under Forhold, der nærmer sig saa stærkt som muligt til de krigsmæssige.

Hærens *Fredsorganisation* er saaledes opbygget, at Fredsuddannelsen kan foregaa saa praktisk og økonomisk som muligt og tilige saaledes, at Mobiliseringen kan foregaa saa let som muligt.

Garnisoneringen bliver et Kompromis mellem de strategiske Krav og Ønsket om, at en Landsdels værnepligtige Ungdom i videst mulig Udstrækning kan komme til at aftjene deres Værne-

pligt i Nærheden af Hjemmet. For de særlige Vaabenarter (f. Eks. Ingeniørtropper) og Korps kan det sidstnævnte Krav selvfølgelig ikke opfyldes, idet Uddannelsen her er centraliseret.

For Fodfolkets, Rytteriets og Artilleriets Vedkommende er Hovedreglen, at en værnepligtig med Hjemstavn Øst for Store Bælt aftjener sin Værnepligt paa Sjælland, og en værnepligtig fra Fyn og Jylland aftjener Værnepligten dér.

Mobilisering.

Hvad vi i Fredstid kalder „et Regiment“, er en Organisation, som nærmest arbejder med Uddannelse, og som forbereder Mobilisering. Regimentet bliver herved en Slags Mobiliseringscentral.

Almindelig Mobilisering betyder, at alt uddannet Mandskab indkaldes, samt at alle Heste, saavel udstationerede som udpegede, og alle udpegede Motorkøretøjer giver Møde. Dette vil dog ikke sige, at alt Mandskabet møder paa Mobiliseringsstederne samme Dag, hvilket i Praksis vilde være uigennemførligt.

Forud for Bestemmelsen om almindelig Mobilisering, hvilken Bestemmelse tages af Landets Regering, maa man gaa ud fra, at der i nogen Tid har været en Krisesituation med deraf følgende Indkaldelse af Beredskabsstyrke, Sikringsstyrke el. lign., saaledes at Mobiliseringen i Virkeligheden foregaar gradvis.

Men selv i saa Tilfælde er det en Foreteelse, der kræver uhyre megen Forberedelse i Fredstid.

Tiden fra det Øjeblik, Mobiliseringen (helt eller delvis) bekendtgøres, og til Afdelingerne er organiserede og udrustede, skal gøres kort, for at Krigsberedskabet kan blive saa højt som muligt. Derfor skal Virksomheden ved Mobilisering være planlagt i Detailler allerede i Fredstid paa en saadan Maade, at Arbejdet i stor Udstrækning kan ledes af relativt uøvede Befalingsmænd, som er indkaldt kort Tid i Forvejen eller eventuelt samme Dag.

Alt skal saaledes være planlagt og nedskrevet i Forvejen. Liste over det mødende Mandskab, hvem der skal modtage dem, hvor de skal føres hen til Iklædning, Udlevering af Vaaben og anden Udrustning, hvor de skal indkvarteres, og hvor deres Plads skal være i den mobiliserede Afdeling, samt mange andre væsentlige og mindre væsentlige Detailler, men alle nødvendige. Alle Mobiliseringsplaner skal være ført à jour, hvilket maa gøres hvert Aar, idet der stadig sker Ændringer ved Tilgang og Afgang af Befalingsmænd og menige.

I Fredstid foregaar saaledes et uafbrudt Arbejde hermed, et Ar-

bejde, der af naturlige Aarsager maa udføres og kendes af et kun lidet talstærkt Personel.

Naar en Afdeling er mobiliseret, indkaldes yderligere Personel, dels Rekrutter og dels Folk af ældre Aargange. De formeres i Erstatningsdepoter, saaledes at det derved bliver muligt at erstatte de Tab, som uvægerligt opstaar i Krig.

Hvad ovenfor er nævnt for Personellets Vedkommende gælder i samme Grad for Heste og Materiels Vedkommende.

Virksomhed i Krig.

Krigen kræver det yderste i saavel moralsk som fysisk Henseende af Befalingsmænd og menige og tvinger derfor den militære Ledelse til at kræve overordentlige Præstationer af de undergivne.

For at Soldaterne med godt Resultat skal kunne gennemføre en Kamp og herunder lide mindst mulige Tab kræves, at de er dygtige til at betjene deres Vaaben og øvrige Materiel, forstaar at benytte Terrainets dækkende og skjulende Egenskaber samt har Kraft til at modstaa Anstrengelser af enhver Art.

Kun ved en omsorgsfuld og vel tilrettelagt Uddannelse og Træning kan dette opnaas.

De moderne Kampmidler udsætter Soldaterne for de haardeste Prøvelser. Muligheden for Beskydning fra Jorden og fra Luften samt for Gasangreb er til Stede overalt og paa næsten alle Tider af Døgnet, ogsaa under Marcher og Transporter, hvor man skulde tro sig sikret herimod. Tab er derfor uundgaaelige. Der kræves Udholdenhed og Viljekraft til trods dette at overgaa Modstanderen i Styrke og Handlekraft.

Ledelsen kan ikke i enhver Detaillé forudse Kampens Forløb, thi Fjenden følger sine egne Planer og søger at krydse vore. Uventet Angreb i Flanke, i Ryg og fra Luften kan komme naarsomhelst. Ordre og Meldinger kan gaa tabt eller komme for sent.

I saadanne Situationer kræves endnu mere end ellers Beslutsomhed og Mod til at handle og til at tage et Ansvar.

Under Kamp maa Afdelinger saavel som Enkeltpersoner samarbejde, thi alle behøver Understøttelse. Svagere Kammerater kan tabe Modet og gribes af Skræk. Ved at bevare Ro og Omtanke kan de stærkere redde deres Afdeling fra Opløsning og Tilintetgørelse. Sammenholdet, fremkaldt af tillidsfuldt Kammeratskab, styrker den enkelte og hele Afdelingen.

Ved Samvirke skal Afdelinger og Enkeltpersoner gensidigt understøtte hinanden, saa at det fælles Maal naas. Hertil kræves, at

alle som befinder sig i Nærheden af hinanden, holder Forbindelse og melder gensidigt om Opgaver og Hensigter. Ordre og Meldinger skal hurtigt videresendes. Chefer bør opsøge hinanden, orientere hinanden og træffe Aftaler om Ildunderstøttelse og Placering i Terrainet, om Tegn og Signaler og meget andet og paa denne Maade iværksætte og vedligeholde Samarbejdet mellem deres Afdelinger.

Mod, Udholdenhed, Viljestyrke, Handlekraft og Samhørighedsfølelse er de Egenskaber, der i Krig tæller mest.

De Præstationer, der i Krig kræves af den menige Soldat, forekommer ofte særligt tyngende, idet denne ikke altid kan erkende Formaålet med dem, ikke kan se deres Betydning for det Heles Vel og maaske endog anser dem for at være meningsløse og unødvendigt krævende. Kravet om, at egne Hensigter skal holdes skjulte for Fjenden, tvinger imidlertid Ledelsen til at udvise stor Forsigtighed ved Orienteringen af egne Styrker, og ofte tillader den knappe Tid ikke, at Ordrene forsinkes af længere Forklaringer. Da Soldaten saaledes i Reglen ikke kan regne med at have Kendskab til, hvorfor en bestemt Manøvre skal udføres i et bestemt Tilfælde, er det saa meget mere nødvendigt, at han under Uddannelsen har faaet en Forestilling om, hvorledes Virksomheden i Krig foregaar.

Soldaten udholder imidlertid bedst Krigens betydelige Krav, naar han forstaar Forbindelsen mellem disse og de militære Operationer. En vis Orientering bør derfor altid tilstræbes for alle og er nødvendig for Førerne (Cheferne) af alle Grader.

Efterhaanden som Hæren mobiliseres, samles Afdelingerne til den Del af Landet, som i den givne Situation er mest truet af en Invasion. Samlingen (Koncentrationen) foregaar efter Planer, udarbejdet i Fredstid af Generalstaben, og foregaar pr. Jernbane, pr. Motortransport eller ved March ad Landevejene. Alt er planlagt i Detailler, og der er for hver Landsdel saadanne Planer gældende for enhver tænkelig udenrigspolitisk Situation.

Operationerne under Krigen kan stort set deles i 2 Kategorier: *Forsvar og Angreb.*

Den danske Hærs Hovedopgave er Forsvar af Landet, men dette medfører ikke, at kun Forsvarskamp indøves og kommer til Udførelse. Et aldrig afkræftet militært Fyndord siger, at det bedste Forsvar er Angrebet (jfr. f. Eks. de finske Sejre ved Suomusalmi i Begyndelsen af 1940), og det siger sig selv, at en ren Forsvarskamp aldrig kan føre til Sejr.

For i nogen Grad at belyse Hærens Virksomhed i Krig anføres her et Eksempel paa, hvorledes en Division i en tænkt Situation

og i et tænkt Terrainomraade kan optræde i Kamp mod en Fjende, der søger at udføre en Invasion begyndende med Landgang paa Kysten. Eksemplet kan selvfølgelig ikke give andet end de meget store Træk, og kun paa enkelte Omraader kan Detailler fremdrages.

Mod et *Landgangsforsøg* kan saavel Flaade som Flyvere sættes ind, idet disse 2 Faktorer bl. a. har til Opgave at forhindre den fjendtlige Transportflaade i at komme saa nær til vore Kyster, at Landgang kan foretages. I denne Forbindelse bør nævnes, at de danske Kyster er af en saadan Udstrækning, at en Fjende, der raader over overlegne Kræfter, med Fordel vil kunne anvende den Fremgangsmaade samtidigt at forsøge Landgang paa flere Steder. Fremgangsmaaden indebærer i sig selv den Fare for Fjenden, at hans delte Styrker udsættes for at blive slaaet enkeltvis, og det *kan* derfor blive til Fordel for Forsvareren.

I det foreliggende Eksempel maa vi tænke os, at Flaade- og Luftstridskræfter ikke har været i Stand til at forhindre en fjendtlig Transportflaade i at nærme sig den danske Kyst i Skjul af Natten. Ved Daggry kan Fjenden derfor foretage Forsøg paa Landgang.

Den danske Hær er mobiliseret. Divisionen, vi beskæftiger os med, staar med sine Linieafdelinger i en Centralopstilling, d. v. s. en Opstilling, der muliggør Imødegaaelse af fjendtlig Landgang paa ethvert Sted indenfor det Omraade, Divisionen har faaet til Opgave at forsvare. Alle Havneindløb er spærrede og besatte af Bevogtningsstyrker, og ved alle sandsynlige Landgangssteder findes ligeledes et Forvar af Bevogtningsstyrker, stærkere eller svagere, alt efter Stedets paaregnede Brugbarhed som Landgangssted for Fjenden.

Bevogtningsstyrkerne har til Opgave at beskyde Fjenden, naar hans Tropper fra Transportskibene i Baade eller Pramme søger ind mod Kysten. De er forsynede med Meldemidler (Telefon, Telegraf, Radio), saaledes at bagvedværende Styrker (Divisionen) hurtigt kan alarmeres.

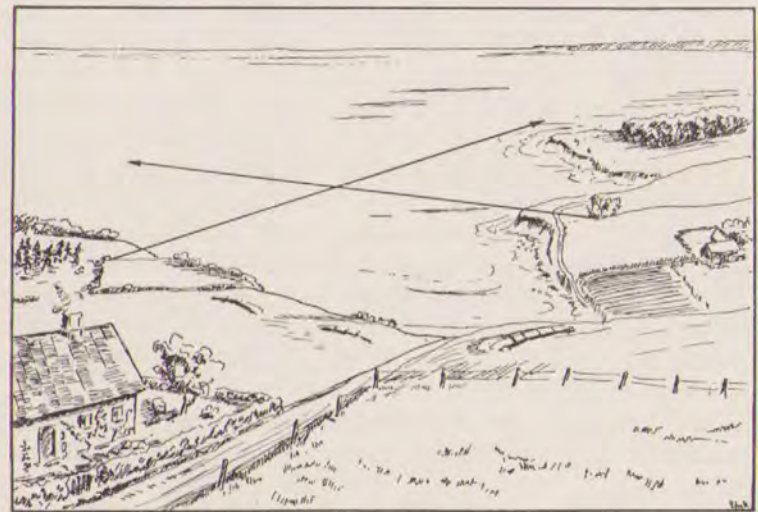
Bevogtningsstyrkerne er overvejende Fodfolk. Deres Kampstilling er helt nede ved Kysten, hvorfra de kan skyde ud over Vandet. Der er udført Gravearbejder og andre Forstærkningsarbejder (Pigtraadshegn, Rydninger af Buskads og Træer, der generer det frie Skud, o. lign.), og disse Arbejder er slørede mod Indscende fra Vandet og fra Luften. Endvidere er der paa iøjnefaldende Steder gravet Skinanlæg, i hvilke ingen Besætning findes, men som har til Formaal at tiltrække sig Fjendens Ild.

Saafermt Divisionen var sikker paa, at den fjendtlige Landgang vilde ske et ganske bestemt Sted, vilde Kysten her være besat med

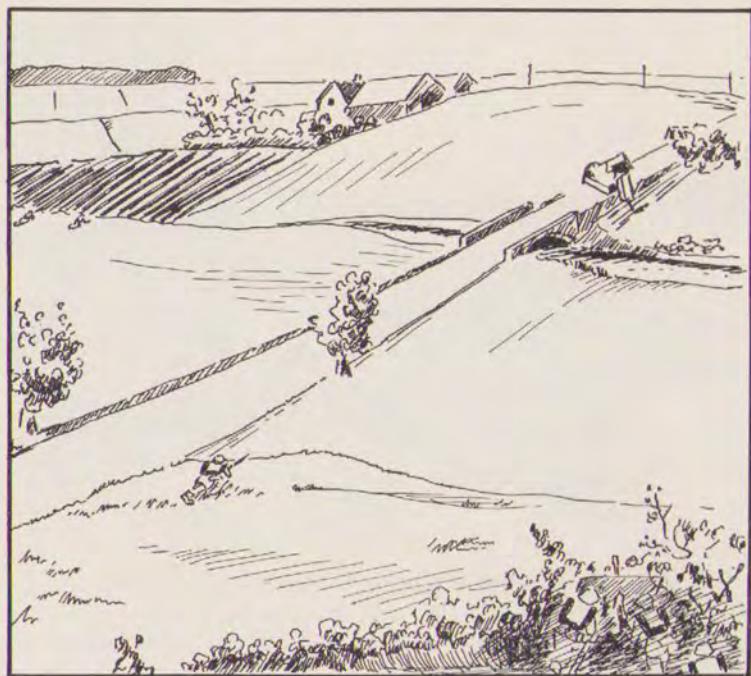

„Sløring“ eller Camouflage har til Hensigt at faa Tropper, Vaaben m m. til at afvige mindst muligt fra Omgivelserne. Paa Billedet ses et camoufleret Rekylgvær. (Delvis afdækket).

store Styrker, herunder Artilleri. Men paa Grund af den store Kyststrækning, som Divisionen skal forsvare, er det ikke hensigtsmæssigt at gøre dette, og man maa derfor nøjes med et forholdsvis svagt Forsvar fordelt langs hele Kysten. Dette Forsvar kan opholde og sinke Fjenden samt melde om ham. Det *kan maaske afværge* et mindre Landgangsforsøg, men ved større Foretagender maa større og stærkere udrustede Styrker sættes ind.

Forsvaret af Bugten ved Lejet. Til højre og venstre Rekylgværer i velcamouflerede Stillinger, hvorfra de kan skyde tværs over Bugten. I Forgrunden ses tre Skinanlæg.

En Bro er spærret for at hindre Angreb af Panservogne. Spærringen er lavet af væltede Vogne og et fældet Landevejstræ. Spærringen kan holdes under Ild af Panserværnskanonen fornedet til højre i Billedet og et Maskingevær paa Bakken til venstre.

danske Søstridskræfter tilføjet Transportflaaden Tab, men har paa Grund af de fjendtlige Krigsfartøjers Overlegenhed ikke været i Stand til at hindre Transportflaaden i at naa frem.

Umiddelbart derefter meldes om fjendtlige Flyverangreb paa Nordby og Lejet, om Afbrydelse ved Flyverangreb af Jernbanelinien tæt Syd for Storby samt om Landsætning af fjendtlige Faldskærmstropper 15 km Øst for Divisionens Indkvarteringsomraade.

Divisionen alarmeres. Flyveropklaring mod Kysten specielt mod Strækningen Nordby—Lejet beordres øjeblikkeligt, ligesom ogsaa Bombardementseskadriller, beskyttet af Jagere, beordres til snarest muligt at angribe Transportflaaden. Særlige Jagereskadriller beordres til ufortøvet at tage Kampen op imod de fjendtlige Bombe-maskiner.

Til Bekæmpelse og Tilfangetagelse af Faldskærmstropperne udsendes Rytterregimentets Motorcyklisteskadron forstærket med 1

Deling Panservogne samt 1 Fodfolkskompagni (Rekylgeværkompagni) paa Motorvogne.

Mod Nord sendes 2 Opklaringskommandoer, hver paa 1 Panservognsdeling med 1 Motorcyklistgruppe.

Den ene skal gaa over Storby mod Nordby, den anden over Ulstrup mod Lejet.

Begge har den Opgave at skaffe Oplysninger om Forholdene der og — hvis det er lykkedes

Fjenden at komme i Land — at sinke hans Fremtrængen ad Vejene mod Syd mest muligt.

Opklaringskommandoerne kører med stor Hastighed (60—80 km/Timen), men forsinkes ved gentagne Angreb fra Luften.

Et motoriseret Kommando bestaaende af 1 Regiment Fodfolk (1', 2' og 3' Bataillon + Kanonkompagni) med alt Personel, Vaaben, Materiel, og Heste paa Motorvogne og 1 let motoriseret Artilleriafdeling (1', 2' og 3' Batteri) fremsendes umiddelbart efter Opklaringskommandoerne. Kommandoets Opgave er over Storby at naa frem til Forstærkning af Bevogtningskompagniet ved Nordby og Lejet. Er Fjenden naaet i Land, skal Aasen besættes og forsvares.

Ogsaa dette Kommando, der kan køre med en Hastighed af 20—25 km/Timen, angribes nu og da af fjendtlige Flyvere. Til Beskyttelse herimod er et Antal af Bataillonens Rekylgeværer og Maskingeværer opstillet paa Motorvognene klar til Skud.

Motortransporter: Til Landevejstransport af Tropper anvendes først og fremmest Omnibus- og Lastvognskompagnierne. Hver Enhed (Kompagni) kan transportere en Fodfolksbataillon og bestaar

Flyverangreb (Bombsprængning).

Motorvognskolonnen udsættes for Bombeangreb og Maskingeværild fra lavt-gaaende fjendtlig Flyver. En 20 mm Maskinkanon afgivet fra Rytteriet og monteret paa Vogn træder i Funktion. Hjælperen er ved at fatte Magasinet.

af ca. 150 Motorvogne, der i Fredstid er udpegede til Brug for Hæren, og som giver Møde ved Mobilisering.

En Division raader kun over et begrænset Antal af saadanne Transportenheder, og de bør derfor kun anvendes i Tilfælde, hvor Jernbanetransport er umuliggjort, og hvor March ad Vejene — som i den foreliggende Situation — er for langsom.

Motorkolonne har gjort Holdt. Vogne med Karremateriel.

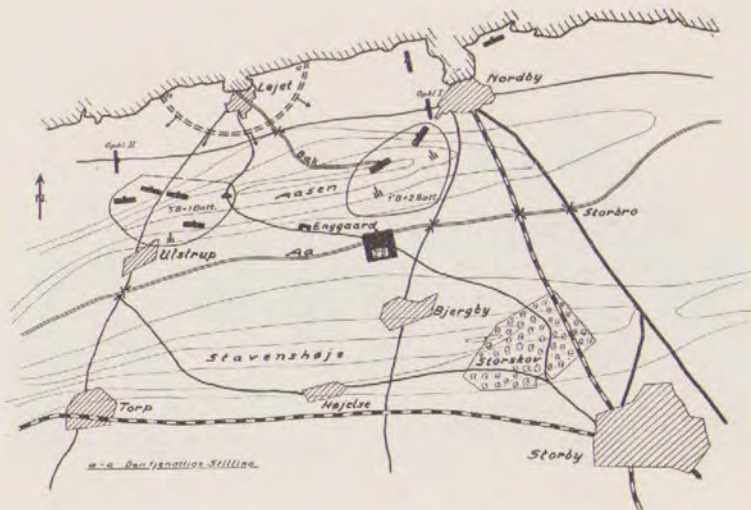
Landevejene er mindre udsatte for Angreb fra Luften end Jernbanerne, og kan omgaaes uden svære Tidstab.

Inladdning og Udladning tager Tid og større Motorvognstransporter bør derfor ikke anvendes over kortere Strækninger.

Over de fremrykkende Tropper udkæmpes talrige Luftkampe, og der tilføjes Fjenden Tab, men ogsaa vore Tab er betydelige, og egne Flyvere er ikke i Stand til at hindre Landgangsforsøget.

Inladdning af Heste paa Motorvogn.

Situation Mandag Kl. ca. 12⁰⁰.

Forsvaret af Kysten.

Umiddelbart efter Opankringen, der foregaar med ca. $\frac{1}{3}$ af Transportflaaden udfør Nordby og ca. $\frac{2}{3}$ udfør Lejet, sættes Baade i Vandet. Mandskab gaar i specielt hertil byggede pansrede Pramme og Baade, der ros eller trækkes af Motorbaade mod Kysten, beskyttet af Flyvere og Ild fra Krigsfartøjernes Kanoner.

Paa Kysten er alt Mandskab af Bevogningskompagniet i de forberedte Stillinger, og naar Baadene er ca. 800 m fra Kysten, aabnes Ilden fra Rekylgævæerne imod dem. Skydningen mod Baadene er let, da Nedslagsbæltets Beliggenhed i Forhold til Maalet erkendes paa Opsprøjtet.

Støttet af de fjendtlige Flyvere og Ilden fra Skibskanonerne lykkes Landgangen ved Lejet, men ved Nordby, hvor Forsvaret er stærkere, maa Baadene vende om, inden de naar Kysten.

Klokken er nu 7 $\frac{1}{2}$. Paa dette Tidspunkt naar de to Opklaringskommandoer frem til henholdsvis Aasen N. f. Ulstrup og Storbø. De melder pr. Radio til Divisionen om, hvad der er sket. Opklaringskommando I naar frem til Nordby og støder derfra mod Lejet, Opklaringskommando II i Forbindelse med den tilbagegaaende Deling fra Lejet besætter efter en mindre Kamp Korsvejen Sydvest for Lejet og opholder her Fjenden.

Kl. ca. 10,00 naar det motoriserede Kommando frem med sin

Hovedstyrke tæt Øst for Storbø og med 1 Bataillon (3') og 1 Bateria til Ulstrup.

Paa dette Tidspunkt har Fjenden dannet et Brohoved om Lejet og søger herfra mod Vest og Øst. Bag Brohovedet fortsættes Landgangen. Transportbaadene fra Nordby har lettet og gaar mod Vest.

3' Bataillon besætter Aasen Nord for Ulstrup, og Batteriet gaar i Stilling paa Aasens Sydkant.

Styrken har Ordre til at holde Aasen N. og NØ. f. Ulstrup, altsaa en ren Forsvarsopgave.

Det motoriserede Kommandos Hovedstyrke besætter Aasen Syd for Nordby med Front mod Nord-Vest og gør sig klar til at gribe ind, saafremt Fjenden rykker yderligere frem mod Syd fra Lejet. Iøvrigt grupperer Hovedstyrken sig med en betydelig Reserve parat til baade at imødegaa fjendtlig Fremrykning og angribe Fjenden.

Divisionen rykker frem.

I Løbet af Formiddagen er Divisionschefen ved Hjælp af de indgaaede Meldinger blevet klar over, at der ikke paa andre Steder indenfor hans Omraade er Tegn til fjendtlig Landgang. Faldskærmstropperne er ødelagte eller taget til Fange. Han beslutter derfor at sætte Divisionen i March mod Storbø for fra Terrainet Nord for denne By at angribe Fjenden.

Maskingevær opstillet paa Motorvogn til Beskydning af fjendtlige Flyvere.

Rytterstyrke paa March i Flyverskjul.

Marchen foregaar ad flere Veje og er om Dagen i aabent Terrain meget udsat for fjendtlige Flyveres Angreb. Den foregaar derfor under stærk Beskyttelse mod Luften. Luftværnsbatterier gaar i Stilling langs Marchvejene, og de enkelte Afdelinger sikrer sig efter Evne med Rekylgeværer og Maskingeværer.

I størst mulig Udstrækning benyttes Veje gennem Skov og mindre Veje med Vejtræer, ligesom der ogsaa marcheres med „Flyvermarchdybde“, d. v. s. med større Afstande mellem Underafdelingerne.

Hvis der var god Tid, kunde Marchen udsættes til Natten, men det gælder om, at Divisionen naar frem for at angribe Fjenden, inden en ny Transportomgang kan tilføre denne Forstærkninger.

Det er Divisionschefens Hensigt i Løbet af Mandag og Natten til Tirsdag at naa Terrainet NØ. f. Storby og herfra i Løbet af Tirsdag gøre sig klar til Angreb, for derpaa Onsdag at angribe Fjenden.

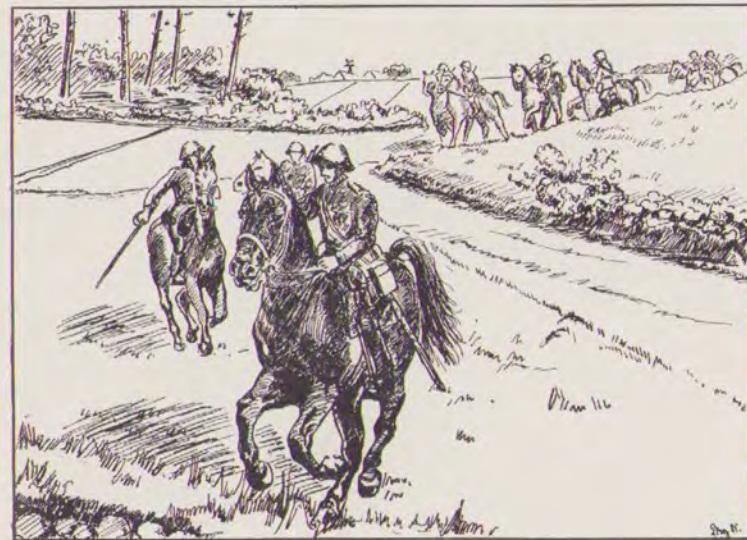
Afstanden mellem Storby og Divisionen er ganske vist kun ca. 40 km, altsaa en god Dagsmarch, men dels foregaar selve Marchen ret langsomt paa Grund af Faren fra Luften, og dels skal, inden et afgørende Angreb kan sættes ind, alle Divisionens forskellige Enheder være paa Plads. Dette tager lang Tid. Soldaterne skal have Forplejning og Hvile for at være friske til Kampen.

De forskellige Marchkolonner sikres ikke alene mod Angreb fra Luften, men ogsaa mod Angreb fra Jorden. Thi selv om Fjenden

Rytterstyrke under Fremrykning gennem Terrainet. Flyverangreb kan ventes — derfor den spredte Formation.

endnu er under Landsætning, og selv om de fremsendte Styrker kan opholde Størstedelen af Fjendens landsatte Styrker, vil fjendtlige lette Tropper (Panservogne, Motorcyklister og eventuelt Kampvogne) kunne trænge hurtigt og overraskende igennem egne

Rytteropklaringspatrouille under Fremrykning gennem Terrainet. Føreren med 2 Ordonnanser forrest.

Linier og derpaa ved pludselige Angreb mod de marcherende Kolonner skabe ubehagelige Overraskelser og Forsinkelser ved Angreb i Front, Flanke eller Ryg.

I hver Marchgruppe indgaar Rytteri, Fodfolk, Artilleri og Ingeniørtropper paa den Maade, at Rytteriet (Ryttere og Cyklister) sikrer i Marchretningen og i Flankerne ved springvis Fremrykning fra Terrainafsnit til Terrainafsnit (Næropklaringsrytteri). Rytterne kan her med Patrouiller afsøge Terrainet mellem Vejene og i Tide melde om fjendtlige Baghold. Cyklisterne maa holde sig paa Vejene. Begge Arter af Rytteri danner i Forening et effektivt „Slør“ omkring de marcherende Tropper.

Fodfolket er forrest i Marchgruppens Hovedstyrke leddelt, saaledes at mindre fremsendte Led sikrer de større Led mod Overraskelser.

Artilleriet og Ingeniørtropperne er fordelt i Hovedstyrken. Langt fremme det lette Artilleri og de Ingeniørtropper, der forventes at blive Brug for under Marchen, længere tilbage det motortrukne tunge Artilleri, der dog oftest marcherer springvis efter Hovedmassen af Fodfolket.

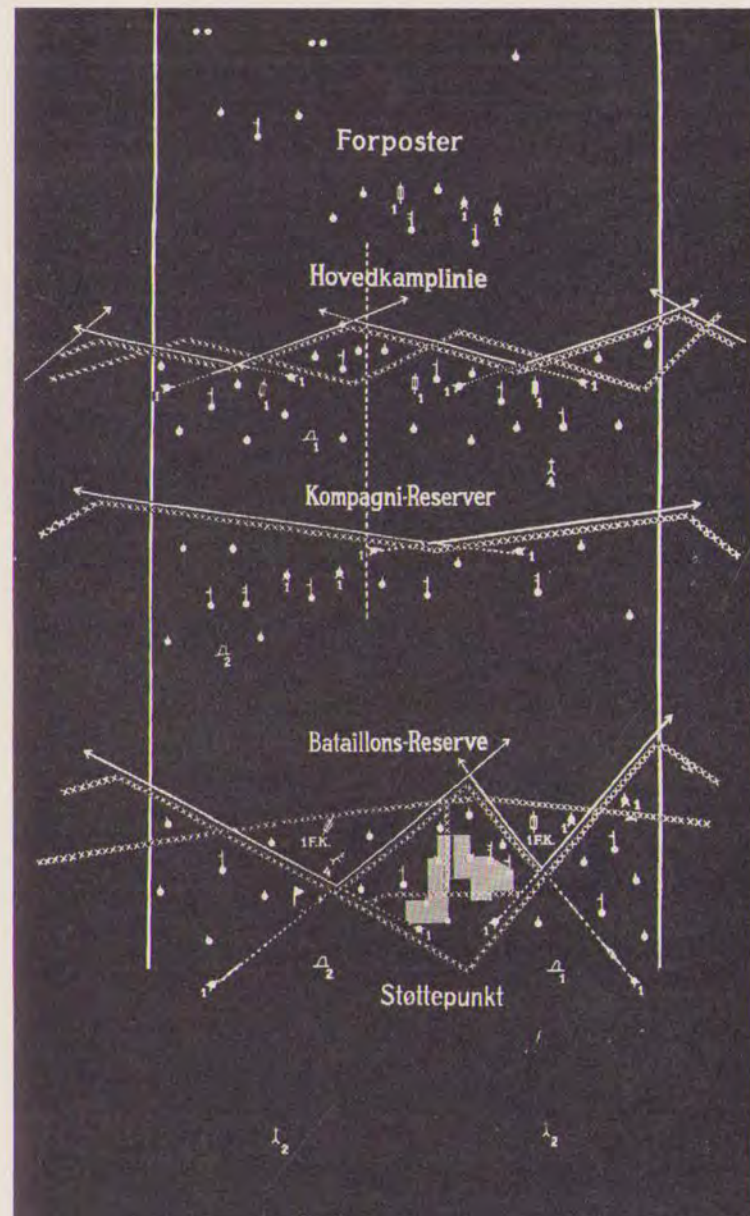
3^e Bataillons Forsvar af Aasen.

Bataillonet med 1 Bateria er naaet frem til Ulstrup, hvor den udlader af Motorvognene. Disse sidste sendes snarest bort fra Kampzonen tilbage over Torp for derfra at være til Disposition for Divisionen.

Bataillonet skal derpaa fastholde Aasen Nord for Ulstrup. Bateria er underlagt Bataillonet, der saaledes helt kan disponere over dets Ild.

Bataillonets Opgave er en ren Forsvarsopgave udelukkende med det Formaal at forsvare det anviste Terrain. Den er støttet i sin højre Flanke af Resten af Regimentet længere østpaa, men vestpaa skal den selv i Forbindelse med Opklaringskommando II og de fra Lejet tilbagegaaende Styrker — som Bataillonschefen straks ved Ankomsten tager Kommandoen over — sikre sin Flanke.

Medens Opklaringskommando II og Bevogningsstyrken endnu opholder Fjenden omkring Korsvejene S.V. og S. for Lejet, indtager Bataillonet en Opstilling med 3 Kompagnier i 1^e Linie (Hovedkamplinie og Kompagnireserver) og 1 Kompagni i 2^e Linie (Bataillonsreserve). Foran Hovedstillingen er fremskudt Forposter, der her kun vil bestaa af et Par Delinger fordelt ved Vejene og de vigtigste andre Sidelinier ind til Stillingen. Under større For-

Bataillon i Forsvaret. ♣ Rekylgeværgruppe. & Trefodsgruppe. ⚔ Delingsfører. ⚔ Kompagnichef. ♣ Panserværnskanon. ⚔ Morter. ⚔ Maskingevær. ♣ Bataillonschef. xxxxx Pigtraadshegn.

Morter i Stilling i Skyttegrav.

hold vil Forposterne ofte være stærkere, og de kan da have tildelt tunge Vaaben.

Paa hosstaaende Skitse ses en skematisk Opstilling af en Bataillon i Forsvaret, og man bemærker straks Stillingens Dybde, der kan være op til et Par Kilometer.

Den Linie, hvori fjendtligt Angreb under alle Omstændigheder søges standset (forreste Rand af Kompagnierne i 1' Linie), kaldes *Hovedkamplinien*, og bag denne er Reserver opstillet i Dybden. Her er ogsaa de tunge Vaaben, hvis Ild normalt rækker et kortere eller længere Stykke frem foran Hovedkamplinien enten ved Skydning over eller mellem Grupperne foran.

De automatiske Vaaben er Rygraden i Fodfolksforsvaret, og der dannes i hele Stillingens Dybde og Bredde et Skelet af Krydsild først og fremmest langs Hindringsbælterne, den saakaldte faste Spærreild, der i Hovedsagen paahviler Trefodsgevæerne. Disse, der tilstræbes anbragt saaledes, at de er dækket mod frontal Beskydning, er altid rettet ind i Spærreildslinien, saa at deres Ild kan udløses med Sekunders Varsel.

Rekylgevæerne udfylder Spærreildsnettet ved frontal eller skraa Ild, saaledes at praktisk talt hver eneste Terrainfold, naar Ildsystemet er bygget op, er behersket af automatisk Ild.

20 mm Maskinkanon i Stilling.

Maskingevæerne anvendes fortrinsvis paa Frontafsnit, foran hvilke der findes større, aabne Terrainflader, og de optræder normalt 2 eller 4 sammen, idet de retter deres Ild som voldsomme Byger mod Fjenden, hvor han blotter sig.

Mortererne anvendes først og fremmest paa Steder, hvor Forterrainet er bakket, kuperet eller tættere bebygget, saa at Fjenden kan finde Ly mod Fladbaneilden. De skyder normalt enkeltvis og lægger deres stejle Ild ned over Fjenden, hvor han ikke kan rammes af Fladbaneilden.

Panserværnsskytset (20 mm Maskinkanon og 37 mm Kanoner) anvendes paa Steder, hvor der ikke findes naturlige eller kunstige Kampvognshindringer. De grupperes i Dybden med 20 mm Skytset længst fremme og 37 mm Skytset som Rygstød bagved, ikke gerne

37 mm Kanon i Stilling.

nærmere Hovedkamplinien end 300—400 m. Panserværnskanonerne skal saa vidt muligt støtte hinanden, idet Kampvognene søger at angribe den enkelte Kanon fra flere Sider paa een Gang.

Panserforsvaret forstærkes med Felter af Panservognsminer paa passende Steder, og i øvrigt anbringes der i hele Stillingens Dybde Patrouiller af udsøgte Folk med Panserhaandbomber, Brandflasker, Haandbomber og Røghaandbomber. Disse Patrouiller samvirker med Panserværnsskytset eller angriber selvstændigt fra Baghold Kampvogne, der trænger ind i Stillingen.

Luftværnsdelingen opstilles skjult eller sløret paa et Sted, hvorfra den kan beherske Luftrummet over Bataillonens Stilling.

Saa snart Bataillonens forskellige Enheder er kommet paa Plads, gaar de i Gang med at forstærke Stillingen. Er Fjenden forholdsvis langt borte, graves der Skyttehuller (godt og vel mandsdybe Huller, hvori der kan være indtil 1 Gruppe), normalt under Anvendelse af langt Værktøj, der føres frem bagfra. Efter Tiden og Forholdene bygges der Skærmtage eller Hulrum i Forbindelse med Skyttehullerne, og disse forbindes, saa at et Skyttegravssystem opstaar. Er Tiden derimod knap — som f. Eks. i den her fremstillede Forsvarssituation — graver hver Mand sig ved Hjælp af sin Fodfolksspade ned paa Stedet, hvor han skal kæmpe, idet han til at begynde med laver en Fordybning, saa at han akkurat er under Jordoverfladen i liggende Stilling. Bliver der senere Tid til det, udvider han Hullet. Alle Gravearbejder sløres omhyggeligt med forhaandenværende Materiale (Grene, Græstørv, Buske o. s. v.), saa at de ses mindst muligt saavel fra Forterrainet som fra Luften.

Mellem Chefernes Kommandostationer bygges Felttelefonlinier og oprettes Signalforbindelse (Blink, Flag).

Bag Fodfolksstillingerne ligger Artilleristillingerne, skjult eller sløret saavel mod Forterrainet som mod Luften.

Artilleriet har normalt planlagt Spærreildskydninger foran Hovedkamplinien til Støtte af Fodfolksforsvaret, naar Fjenden søger at storme Stillingen. Disse Skydninger skal som Fodfolkets egen Spærreild kunne udløses med Øjeblikks Varsel (Raketsignal el. lign.).

Mellem de samarbejdende Chefer for Fodfolket og Artilleriet er der den snævraste Forbindelse, og Artilleriet har fremskudt Officerer til Fodfolksstillingerne, saa at Ilden kan lægges hurtigt og præcist, hvor det er nødvendigt.

Artilleriet lægger i øvrigt sin Ild kortere eller længere foran Hovedkamplinien, eftersom Kampsituationen byder det, ofte ved voldsomme Ildkoncentrationer (Hammerskydninger) mod fjendt-

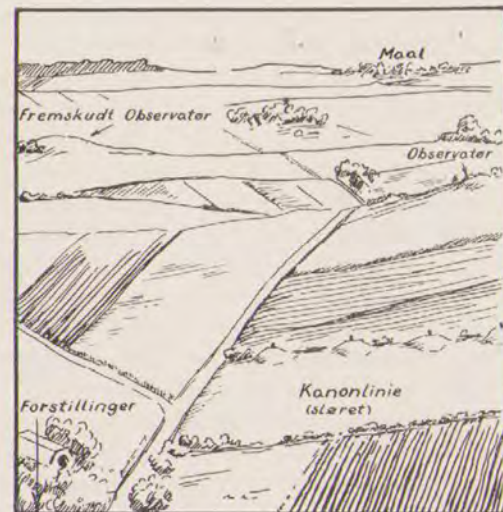
ligt Artilleri eller fremtrængende Fodfolk; saadanne Ildoverfald kan ogsaa være forberedt mod sandsynlige Fremrykningsomraader for Fjenden. I den her fremstillede Forsvarssituation vil Batteriet paa Aasen søge at række saa langt frem mod Lejet og Terrainet Vest derfor som muligt og i øvrigt forberede Skydningen foran 3' Bataillons Hovedkamplinie.

I Løbet af Mandagen trænger Fjendens Styrker frem mod Syd og tager Korsvejen mellem Lejet og Ulstrup. Opklaringskommandoet og Bevogtningsstyrkerne trækker sig efter Ordre fra Bataillonchefen mod Vest og Syd-Vest og sikrer derved Bataillonens venstre Flanke samtidig med, at de holder Føling med Fjendens forreste Styrker i denne Retning.

Naar Mørket falder paa, staar Fjenden i Føling med Bataillonens Forposter.

I Løbet af Natten beordrer Regimentschefen sin Reservebataillon (2') over Storskov—Højelse til Ulstrup, idet han er klar over, at der paa 3' Bataillons Front kan forventes alvorligt fjendtligt Angreb i Løbet af Natten eller ved Daggry. Marchen foregaar som Fodmarch med stærk Sikring i højre Flanke.

2' Bataillon indretter derefter Landsbyen Ulstrup til Forsvar med 1 Kompagni, medens Resten af Bataillon indretter Stillinger til Siderne herfor, dels som Rygstød for 3' Bataillon, dels som Udgangsstillinger for Modangreb. Veje spærres, Gravearbejder foretages, Broen Syd for Ulstrup spærres og besættes. Fra Divisionen tilgaar Mandag Aften et Pionerkommando med Pigtraad, lange Graveredskaber m. m. og i Løbet af Natten udbygges de 2 Batail-

Kanonerne er slørede med Net, saaledes at de vanskeligt ses, saavel forfra som fra Luften. Forstillinger er anbragt i Flyverskjul i Haven til venstre. Der er Telefonforbindelse mellem Observatorerne og Kanonlinien.

loners Stilling med Pigtraadshegn foran Kampstillingerne. Størstedelen af 2' Bataillon holdes i Reserve klar til Indsættelse.

Følingen med Fjenden vedligeholdes hele Natten ved Fremsendelse af Opklaringspatrouiller, saaledes at Fjenden ikke kan foretage Forskydninger og lokale Angreb, uden at vor Styrke faar Melding herom.

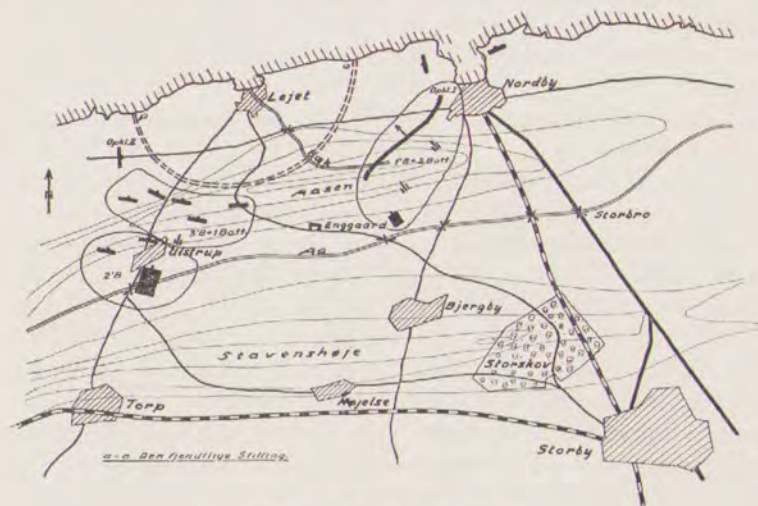
Det er i Reglen svært for Opklaringspatrouillerne at skaffe noget at vide om Forholdene bagved Fjendens Front, men det kan lykkes ved, at stedkendte og særligt modige og forvovne Folk sniger sig gennem Fjendens Forpostlinie. Saadanne Folk udrustes med Tornysterradio, saaledes at de omgaaende kan melde. *Den enkelte Soldats Indsats kan her blive af afgørende Betydning og kan paavirke Begivenhedernes Forløb i høj Grad.*

1' Bataillon har i Løbet af Mandagen i Forbindelse med Opklaringskommando I og Bevogtningskompagniet besat Vestkanten af Nordby, Aasens højeste Punkt og Terrainet herimellem.

2' Bataillon er — indtil Mørkets Frembrud — Reserve. Begge Batterier i Stilling.

Fjenden angriber.

Tirsdag Morgen angriber Fjenden 3' Bataillons Stilling, kaster Forposterne tilbage, men standses foran Hovedkamplinien af Ildspærringen og af Pigtraadshegnene, der er sat op i Nattens Løb.

Situation Tirsdag Morgen.

Det kommer herunder til forbitrede Kampe mellem Fjenden og vore forreste Styrker, hvorunder Gevær med Bajonet, Haandbombe og -granat benyttes under Nærkamp.

Divisionen har i Løbet af Natten med sine forreste Styrker naaet Terrainet om Storby og Storskov.

Tirsdag Morgen udsender Divisionschefen Flyveropklaring (Rekognosceringsmaskiner dækkede af Jagere). Denne Opklaring i Forbindelse med Meldinger fra Opklaringskommandoerne og Bataillonerne i forreste Linie giver Divisionschefen følgende Indtryk af Fjendens Styrke og Opstilling:

Fra Lejet synes Fjenden at være gaaet frem paa begge Sider af Vejen mod Ulstrup med en Styrke, der efterhaanden er forøget til henimod 2 Fodfolksregimenter understøttet af noget let Artilleri. 3' Bataillons Forposter er vejet tilbage mod Hovedkampstillingen, som blev angrebet ved Daggry. Angrebet afvistes, uden at Bataillonschefen behøvede at indsætte Reserver. 1 — muligvis 2 — Batailloner med Kampvogne er i Terrainet mellem Lejet og Nordby. Mod Vest har fjendtlige Panzer- og Kampvogne med Motorcyklister slaaet sig igennem og er gaaet mod Syd-Vest.

Udskibning fra Transportflaaden fortsættes, hovedsagelig af Artilleri og Materiel.

Divisionens Hovedkræfter opmarcherer.

Paa Grund af den Forsinkelse af Divisionens Samling, der er foraarsaget af Fjendens talrige Flyverangreb om Dagen mod de marcherende Kolonner og paa Grund af Vejødelæggelser kan Divi-

Motorcyklistgruppe af Opklaringskommando II i Stilling klar til at beskyde fjendtlig Fremrykning.

sionen først gribe ind i Kampen med sin samlede Styrke Onsdag Morgen.

3' Bataillons Opgave er derfor stadig at hindre Fjendens Fremtrængen mod Ulstrup.

1' Bataillon skal fortsat danne et Slør foran Divisionens Front i Terrainet Nordby—Aasen.

Ophklaringskommando II, der Mandag Eftermiddag maatte vige ud mod Syd for de fjendtlige Pansertropper, sikrer atter 3' Bataillons vestlige Flanke i Højde med Ulstrup.

I Løbet af Tirsdagen angriber Fjenden atter 3' Bataillon, og det lykkes denne Gang at bryde igennem, men Angrebet stopper foran Ulstrup, hvor 2' og den tilbagegaaende 3' Bataillon har sat sig fast.

Mod 1' Bataillon angribes kun med svage Styrker, der let stoppes.

Grundet paa Fjendens Flyvervirksomhed, der er meget stærk, forbliver Divisionens Hovedstyrke i Løbet af Tirsdagen i Skove og Landsbyer. Sikrede til alle Sider hviler Soldaterne. Dette er haardt tiltrængt paa Grund af den forudgaaende Nattemarch. Det gælder om, at alle er ved fuld Kraft til den anden Nats Marcher og til den afgørende Kamp Onsdag Morgen.

Tropperne Marchduelighed er en af de vigtigste Faktorer i Krig.

Forsyningstjeneste: En af Forudsætningerne for, at Divisionen skal kunne udføre et Angreb er, at Ammunition og Forplejning i en jævn Strøm tilgaar Tropperne: at Forsyningstjenesten fungerer.

Afdelingernes Train sørger for, at det umiddelbare Behov tilfredsstilles. Trainet henter nye Forsyninger ved Institutioner bagved Divisionen (Ammunikionskolonner, Forplejningskolonner), og disse Institutioner har igen Forbindelse med Depoter og Magasiner.

Men ogsaa den største Del af denne Transportvirksomhed maa af Hensyn til Fjendens Flyvere foregaa om Natten.

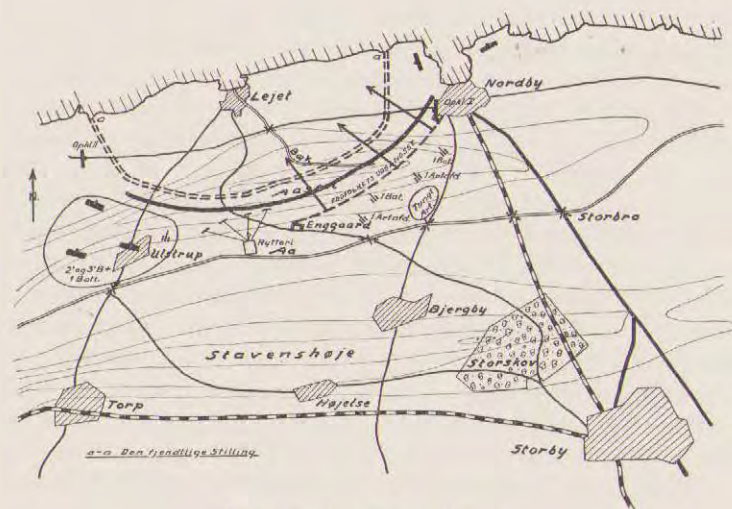
Divisionen klar til Angreb.

Medens Tropperne hviler det meste af Tirsdagen, arbejder Divisions- og Regimentsstabe med Forberedelse af Nattens Opmarsch og Kampen Onsdag Morgen.

De vigtigste Ordre udgives mundtligt til Regimentschefer m. fl. Mange mindre vigtige, men nødvendige, Ordre udsendes skriftligt.

Divisionschefens Hensigt er med Hovedmassen af sit Fodfolk at angribe ved Daggry fra Linien Enggaard—Nordby mod Nord-Vest.

Alt Artilleri gaar i Stilling i Løbet af Natten. Det lette Artilleri

Situation Onsdag ved Daggry.

tildeles i Reglen Fodfolksregimenterne (f. Eks. 1 Artilleriafdeling pr. Fodfolksregiment) som Støtteartilleri væsentligst til Brug ved Beskydning af Fjendens Fodfolksstillinger. Stillingsomraade tæt bag eget Fodfolks Udgangsstilling. Divisionen kan dog til enhver Tid disponere over Støtteartilleriets Ild.

Det tunge Artilleri er direkte under Divisionens Ledelse og anvendes til Skydning paa lange Afstande og mod Fjendens Artilleri, og er et Middel i Divisionens Haand til at give Kampen Eftertryk paa det Sted, hvor det tiltrænges.

Rytteriet anvendes til Sikring af venstre Flanke og dermed af Forbindelsen med Styrken om Ulstrup og iøvrigt som en let flyttelig Reserve til Raadighed for Divisionen.

Pionertropperne har i Nattens Løb etableret Overgange for Fodfolk over Aaen samt fremført Materiel til at forstærke disse Broer, saaledes at Artilleriet kan komme over.

Et *Fodfolksangreb* i Dag sker altid med Enhederne formeret i Brede og Dybde.

En Bataillon, der angriber med Tropper til begge Sider for sig, spænder over en Frontbredde paa 800—1000 m og kan i Dybden være formeret op til ca. 2000 m.

Et Rekylgeværkompagni spænder tilsvarende over en Frontbredde paa 400—500 m og kan have en Dybde op til ca. 800 m.

Bataillonnen har normalt et Par Rekylgeværkompagnier i forreste

Linie, og nogle Hundrede Meter (f. Eks. 400 m) bag disse kommer de 2 andre Rekylgeværkompagnier enten lige bagved eller forskudt lidt til Siden for de forreste. Bataillonens siges da at være formeret paa 2 Linier; men den kan ogsaa være formeret paa 3 Linier, idet der f. Eks. i 2' Linie kun er 1 Kompagni, medens det sidste Kompagni (i 3' Linie) følger i en Afstand af nogle Hundrede Meter fra 2' Linie. Kompagnierne bagved har til Opgave dels at udfylde Hullerne i forreste Linie, efterhaanden som disse lider Tab, saa at forreste Linie stadig bevarer sin Ildkraft, dels at danne en Reserve, hvormed Bataillonschefen kan manøvrere i Tilfælde af Overraskelser fra Fjendens Side eller for at udnytte opstaaende gunstige Situationer.

Rekylgeværkompagniet formerer inden for sit mindre Omraade sine Delinger paa 2 eller 3 Linier tilsvarende, som Bataillonens formerer sine Kompagnier. Dybden i et Kompagnis enkelte Linier (d. v. s. i Delingerne) varierer mellem 100—200 m, og Afstanden mellem Linierne er sædvanligvis et Par Hundrede Meter. Frontbredden for en Deling er ca. 200 m.

Delingen „udfolder“ inden for sit Omraade sine Grupper normalt paa 2 Linier.

Gruppen — den mindste Kampenhed — smyger sig gennem Ter-

Eget Fodfolk bringes af et fjendtligt Maskingevær paa Bakken til højre til Standsning ved Diget. En Rekylgeværgruppe er i Færd med at gaa i Stilling ved Diget for herfra at tage det fjendtlige Maskingevær under Ild.

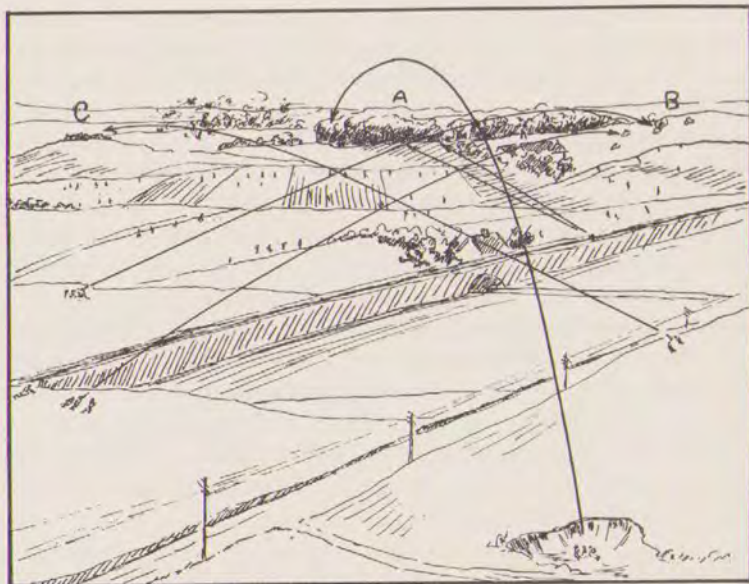
rainet i Enkeltkolonne, populært sagt i Gaasegang, saa længe den kan, d. v. s. indtil den kommer i fjendtlig Fodfolksild, hvorefter den „udvikler“ i „Skyttekæde“ som Regel med en halv Snes Skridt fra Skytte til Skytte. I Angrebet undgaar man længst muligt at komme i Ildkamp med Fjenden, idet Maalet er, med saa smaa Tab som muligt, d. v. s. under Udnyttelse til det yderste af Terrainets skjulende og dækkende Egenskaber, at komme helt ind paa Livet af Fjenden for da at falde over ham med alle Kampmidler: Rekylgevær, Maskinpistol, Gevær, Bajonet, Haandbomber, evt. Fodfolkspader, Knive el. lign. Som Regel har Fjenden dog indrettet sit Forsvar saaledes, at man ikke uden videre kan komme ham helt paa Livet, men maa optage Ildkampen paa kortere eller længere Afstande for under skiftevis Ild og Bevægelse og under Støtte af Artilleriet og de tunge Fodfolksvaaben at arbejde sig frem til Stormafstand.

Skytskompagniet fordeles inden for Bataillonens Angrebsomraade med hurtig og effektiv Støtte af Rekylgeværkompagnierne for Øje, normalt saaledes:

Til hvert Kompagni i forreste Linie afgives 1 Morter, undertiden 2, og disse følger Kompagnichefen for paa hans Ordre (naar der stødes paa stærkere Modstand) hurtigt at gaa i Stilling og slaa til med deres Ild. — Resten af Mortererne forbliver i Bataillonschefens Haand, dels som Erstatning for ødelagte Mortergrupper i forreste Linie, dels som en Reserveildkraft, Bataillonschefen kan bruge paa Steder, hvor særlig stærk Ildstøtte er paakrævet. Bataillonschefens Morterer bringes i Stilling saa nær forreste Linies Udgangstilling som muligt, og efterhaanden som Angrebet gaar frem, skifter Mortererne Stilling springvis og altid saaledes, at nogle staar i Stilling, klar til Ildaaabning, naar det kræves, medens andre gaar frem tæt bag forreste Linies Kompagnier.

Maskingeværerne forbliver som Regel i Bataillonschefens Haand, i hvert Fald til at begynde med, og faar anvist Stillinger delingsvis eller halvdelingsvis tæt bag Udgangstillingen for Rekylgeværkompagnierne i forreste Linie, hvor de ligesom Bataillonschefens Morterer danner en smidig og stærk Ildkraft til Indsættelse efter Behov. Efterhaanden som Angrebet skrider frem, skifter Maskingeværerne Stilling paa tilsvarende Maade som Mortererne. Naar vigtige Terrainafsnit er erobret, eller der ligefrem er dannet „Lommer“ i Fjendens Front, afgives der ofte Maskingeværer til Kompagnicheferne i forreste Linie henholdsvis til Hjælp ved Hævdelsen af det vundne eller til Støtte under det videre Angreb paa nært Hold.

Undertiden danner man „Ildgrupper“ paa nogle Morterer og Ma-

Fodfolk under Angreb, støttet af sine tunge Vaaben, mod fjendtligt Fodfolk i Skovbrynet (A). Skovbrynet holdes under Ild af Morterer og Maskingeværer dels Fjernskydningsgeværer (paa Bakken til højre) dels Maskingeværer (paa Dæmningen), der skyder gennem Mellemrummene i det fremrykkende Fodfolk. Andre Maskingeværer holder saadanne Punkter (C) under Ild, hvorfra Fremrykningen kan sinkes. En Panserværnskanon til venstre i Billedet aabner Ild mod fjendtligt Modangreb, der settes an af Kampvogne ved B. Landsbyen i Baggrunden, hvor der formodes at være fjendtlige Tropper holdes under Artilleriild.

skingeværer i et fælles Stillingsomraade under Ledelse af en af Skytsskompagniets Officerer.

Maskinkanonerne sikrer under Angrebet mod fjendtligt Modangreb med Kampvogne. Kanonerne anbringes i Udgangsstilling tæt bag Kompagnierne i første Linie i Terrainafsnit, hvor Kampvogngangreb har gunstige Vilkaar, og efterhaanden som Angrebet skrider frem, skifter de Stilling springvis paa tilsvarende Maade som Maskingeværer og Morterer. Har Fjenden ikke Kampvogne, støtter Maskinkanonerne forreste Linie efter Behov.

Bataillonens Luftværnsdeling luftsikrer paa et passende Sted Kompagniernes Opmarch i Udgangsstilling, og efterhaanden som Angrebet skrider frem, skifter Delingen Stilling springvis, saa at den stadig kan være rede til at dække den øvrige Del af Bataillonnen mod Flyverangreb.

For Angrebet er der altid af den højere Føring — i den her udviklede Situation: Divisionen — fastsat et *Angrebsmaal*, som man skal naa frem til. Angrebsmaalet kan dog sjældent paaregnes naaet i eet Træk, og for at der kan blive Lejlighed til for Kompagnierne i forreste Linie at ordne sig til fornyet Fremstød og for Artilleriet og de tunge Fodfolksvaaben til at omlægge Ilden til fornyet Ildstøtte, evt. efter Stillingskifte, indskydes der som Regel et eller flere foreløbige Maal, og disse vælges saaledes, at de naturligt falder sammen med den skridtvise Erobring af Terrainet, som de taktiske Forhold paa Stedet opfordrer til.

Det er i øvrigt et bærende Princip i moderne Angreb, at enhver taktisk Enhed inden for den anviste Angrebsstribe støder ligefrem og bliver ved dermed, uanset om den derved kommer forud for eller hænger bagud for andre Enheder. Nogle Steder giver Fjendens Front maaske forholdsvis hurtigt efter for Trykket, medens den andre Steder holder haardnakket Stand, og derved dannes der større eller mindre „Lommer“ i Fjendens Stilling. De forreste Angrebsstyrker i en saadan „Lomme“ fortsætter stadig ligefrem, og det tilkommer da de efterfølgende Reserver at udvide „Lommen“ til Siderne ved at udføre Flankestød for efterhaanden at omringe og nedkæmpe de Omraader, hvor Fjenden holder haardnakket Stand.

Sætter Fjenden Modstød eller Modangreb ind — hvad en aktiv Forsvarer altid vil gøre, og da især mod Siderne paa ovennævnte „Lommer“ — bider Angriberen sig fast paa Stedet og gaar saaledes midlertidigt i Defensiven; det gælder da om at have mange automatiske Vaaben — herunder de før omtalte Maskingeværer — langt fremme, og naar Modstødet eller Modangrebet er afslaaet (evt. ved Hjælp af Manøvrer med Reserverne i 2' eller 3' Linie), genoptages Angrebet — og der stødes stadigvæk ligefrem med forreste Linie, indtil man er naaet til Bunds, d. v. s. til Angrebsmaalet.

Efter denne Fremstilling i Almindelighed af Gangen i et Angreb, vender vi tilbage til Divisionens Hovedstyrke i Rummet Nordby—Aasen. Den har formeret sig med 2 Regimenter „fløjvis“ (d. v. s. Side ved Side) i første „Træfning“ — „Træfning“ svarer til „Linie“ i en Bataillon, men ved en Division taler man om Dybdeformering i „Træfninger“ — og 1 Regiment i 2' Træfning. Dette sidstnævnte Regiment er sandsynligvis „echelonneret“ til venstre, d. v. s. forskudt trappeformet bagud til venstre. Om Afstanden mellem Træfningerne i en Division kan der ikke angives noget bestemt; den afhænger ganske af Terrainet og den taktiske Situation.

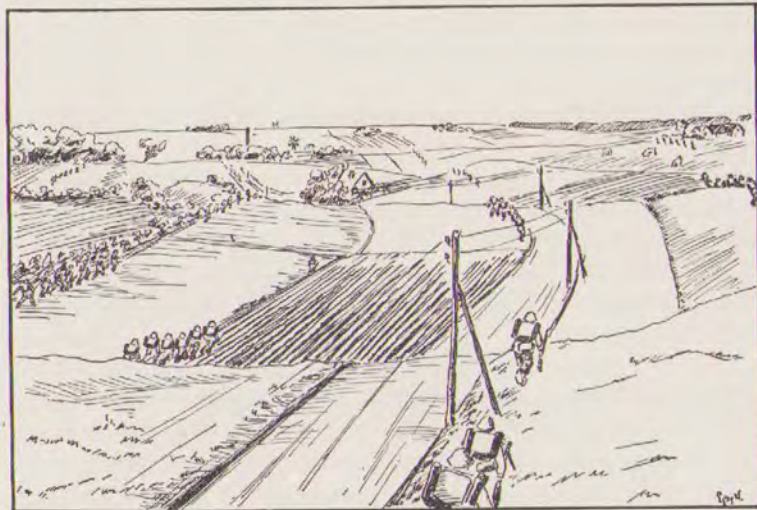
Hvert af Regimenterne har sandsynligvis 2 Batailloner i forre-

ste og 1 i 2' Linie, og denne er ved Regimentet til venstre sandsynligvis echelonneret til venstre, ved Regimentet til højre antagelig bag Midten. Om Afstanden mellem Regimentets Linier kan der lige saa lidt som for Divisionens Træfninger gives Standardmaal.

Regimenternes Kanonkompagnier vil sandsynligvis have afgivet nogle 37 mm Kanoner til Bataillonerne i forreste Linie som Rygstød for Skytskompagniernes 20 mm Maskinkanoner. Resten af Kanonerne benyttes til Kampvognssikring af Regimentets bageste Del.

I de sidste Timer før Daggry Onsdag Morgen rykker Fodfolket lydløst ind i sine Udgangsstillinger, der ligger ca. 1 km fra Fjendens forreste Linie, og som i Forvejen er rekognoscerede og afmærkede. Fuld Ammunitionsforsyning er udleveret fra Fægtningstvognene. Ventetiden, inden Angrebet gaar løs, udnyttes af Befalingsmændene til at give de sidste Instruktioner om Angrebsmaal, Samarbejde med de tunge Vaaben o. s. v.

Kl. 4,45 sætter paa een Gang hele Divisionens Artilleri ind med en voldsom Ild fra alle Kalibre mod Fjendens forreste Linie. Samtidig tager Bataillons-Maskingeværerne og Bataillons-Mortererne fat paa at behandle fjendtlige Observationstader, Maskingeværreder o. lign., som er erkendt fra Kampene Dagen før. Denne Optakt — den saakaldte „Artilleriforbereelse“, som her er fastsat til at vare i 20 Minutter — er samtidig Signalet til, at Fodfolket skal gaa frem. Man ser da i Dæmringen taagede Skikkelser rejse sig,

Grupperne rykker frem i Enkeltkolonner (Gaasegang).

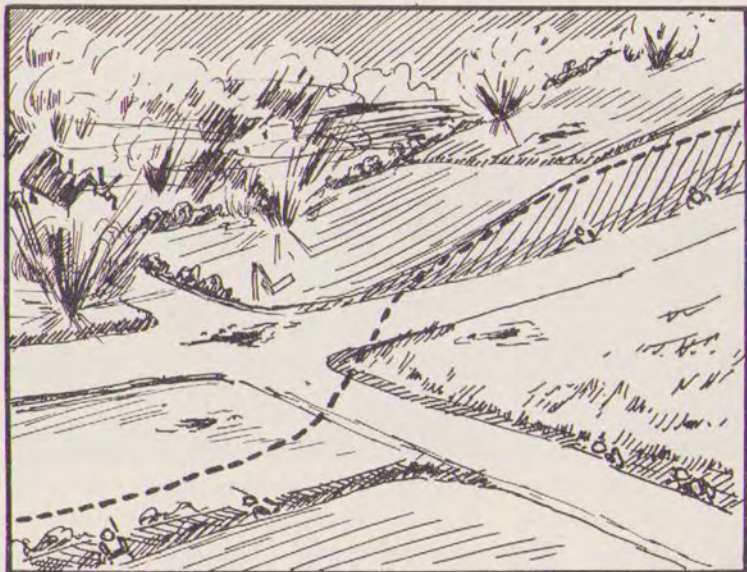
Gruppe under Fremløb skjult af Røgslør.

saa langt Øjet rækker, og gaa fremad i rask Gang, Grupperne i Enkeltkolonner, hvor de er dækkede; udviklede i Skyttekæder, hvor Fremrykningen gaar over aabne Strækninger. Uafbrudt dukker de frem med indbyrdes Mellemlum og Afstande paa op mod 100 m og forsvinder.

Fjendens forreste Styrker kan ikke være ved Ildlinien under den voldsomme Artilleriskydning; men fra Stillingens Indre sætter hans Maskingeværer ind, ligesom ogsaa hans Artilleri aabner Ilden (Spærreild). Rundt omkring, hvor Ilden falder, ser man Angrebsgrupperne kaste sig i Dækning og afvente Ildbygernes Ophør, medens de paa ubeskudte Steder uanfægtet fortsætter Fremrykningen.

Det er nu blevet saa lyst, at man kan se langt i Terrainet. Angriberens Bataillons-Maskingeværer og Bataillons-Morterer søger at stedfæste de Punkter i den fjendtlige Stilling, hvorfra Ild udgaar — og naar de har dem, bliver Ilden omgaaende lagt over dem. Kan man ikke stedfæste Maalene saa nøje, at man kan faa Ram paa dem med almindelig Ammunition, blinder man dem med Røggranater.

Over Hovederne paa de angribende Tropper udkæmpes Luftkampe, og i en Dis af Røg og Støv fra den voldsomme Artilleriskydning trænger de forreste Angrebsgrupper saa tæt frem til egen Artilleriild, som de kan komme (ca. 200 m), og afventer i Dækning dens Ophør. Naar Artilleriilden hører op, gælder det om hurtigst muligt at være helt inde paa Livet af Fjenden for at kunne

Den punkterede Linie angiver Sikkerhedsgrænsen, d. v. s. den Grænse, som eget Fodfolk skal holde sig bagved for ikke at udsættes for egen Artilleriild. Hvor Terrainet hæver sig, kan denne Linie lægges nærmere Nedslagsområdet.

falde over ham, inden han faar sundet sig efter Artillerichoket, og naar op til Brystvænet med sine automatiske Vaaben.

Præcis Kl. 5,05 flyttes Artilleriilden fra Fjendens forreste Linie til Terrainet bag denne, og i samme Nu springer Angrebsgrupperne op og styrter i vildt Løb mod Fjendens Stilling. Nogle Steder er der skudt store Brecher i Pigtraadshegnene, og her kommer Angriberen let igennem; andre Steder er der forholdsvis hele Strækninger Pigtraad, og her maa Angriberen klippe sig igennem med Pigtraadssakse.

Omtrent samtidig med at Grupperne længst fremme har faaet Foden inden for Fjendens Stilling, dukker Fjender op hist og her og aabner Ilden paa kort Hold; de beskydte Grupper kaster sig ned eller springer i Dækning i Granathuller o. lign. og overdænger de Fjender, der skyder, med Ild fra Rekylgeværer, Maskinpistoler og almindelige Geværer, medens andre Grupper, der ikke er under Ild, fortsætter Fremløbet og kaster Haandbomber ned i Fjendens Dækninger. Saa snart en „Rede“ er nedkæmpet, genoptages Fremrykningen.

Forcering af Pigtraadshegn (Røgslor).

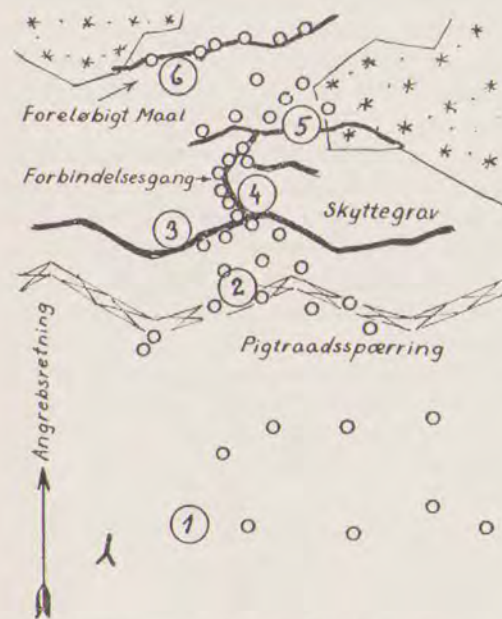
Soldat i Dækning i Granathul.

En Gruppe forcerer, støttet af sit Rekylgevær (1), et sønderskudt Pigtraadshegn. Paa en 20—30 m's Afstand fra den fjendtlige Skyttegrav kastes Haandbomber (2). Skyttegravens Besætning angribes med Bajonetter og Haandbomber (3). Efter endt Stormangreb rykker Grupperne samlet frem gennem Forbindelsesgravene, sikrende sig mod Overraskelser fra tilstødende Grave (4). Fremrykningen fortsættes over aabent Terrain (5). Et fjendtligt Modangreb bringes til Standsning ved Ild fra Geværer og Rekylgeværer (6).

En Gruppe er trængt igennem den fjendtlige Spærreild og foretager det endelige Stormangreb paa et Skyttegravsafsnit.

Se de korresponderende Tegninger paa modstaaende Side.

De fjendtlige Flankeringsmaskingeværer, som ikke er sat ud af Spil af Artilleribeskydningen, aabner Ilden langs Pigtraadshegnene, og Angrebsgrupperne, som er ved at trænge gennem disse (der er jo mange Bølger af Grupper bag de forreste), springer i Dækning i Granathuller o. lign. De Angrebsgrupper, der kan, aabner Ilden mod Flankeringsgeværerene, og de nærmeste Morterer lægger Præcisionsild ned

over dem fra faa Hundrede Meters Afstand. En Morterfuldtræffer; Flankeringsvaabnet tier, Reden stormes, og Angrebsgrupperne ved Pigtraadshegnet fortsætter Fremløbet.

Men Fjendens Stilling er dyb, og hans Modstand vokser i det indre af Stillingen, som man ikke har kunnet behandle med Artilleriild med samme Grundighed som forreste Linie, først og fremmest fordi det nødvendige Kendskab til Stillingens Indre og Modstandens Fordeling her kun kan paaregnes naaet gennem Fodfolksangrebet. Gennem Artilleriforbindelsesofficerer, som følger med frem i snæver Kontakt med Angrebsfodfolket, lægges nu Artilleriilden efter Behov mod de større Modstandscener i Stillingens Indre, og det Fodfolk, der ser Ilden blive lagt foran sig, ved, at det skal udnytte Ilden, trænge frem til den og storme, naar Ilden flyttes — ganske som det skete ved Indbruddet i Fjendens forreste Linie.

Artilleriilden kan imidlertid ikke være allevegne, og naar Kampfronten efterhaanden antager en meget uregelmæssig Form, kan det desuden være vanskeligt fra længere Afstande bagfra at skelne Ven fra Fjende, ligesom man ofte bagved ikke ved nøjagtigt, hvor egen forreste Fodfolkslinie er. Fodfolket maa da være forberedt paa under Angrebets Forløb i kortere eller længere Tid at skulle klare opstaaende lokale Angrebsopgaver ved egen Hjælp, og her spiller de tunge Vaaben, og da først og fremmest Morteren, en fremragende Rolle. Følgende lille Skitse af en lokal Angrebsituation viser Metoden.

En fjendtlig Maskingeværrede ved A skal tages. Kompagnichefen beordrer Morteren til at beskyde Reden, og Rekylgværstyrkerne ved, at Morterens Ildaabning mod Reden betyder, at den skal stormes. Morteren, der er indskudt paa faa Minutter, lægger Præcisionsild over Reden, saa at Besætningen tvinges i Dækning — hvis den ikke allerede har faaet en Fuldtræffer, saa den er slaaet helt ud.

Saa snart de ved Reden nærmeste Rekylgværgrupper (mærket a), som f. Eks. ligger 200 m fra den, mærker, at dens Skydning standser, gaar de af sig selv frem mod Reden (springende korte Strækninger i Hurtigløb, kravlende eller krybende), indtil de er ca. 100 m fra Morterilden. Andre fjendtlige Reder til Siderne eller bagud for den morterbeskudte er indviklet i Kamp med øvrige angribende Grupper eller holdes nede i deres Dækninger med Ild fra Trefodsgeværer, Maskingeværer, evt. 20 mm Kanoner, saa at de ikke kan hjælpe den truede Rede.

Fra Morterstillingen holdes der Øje med Rekylgværgrupperne, der gaar frem mod Reden, og naar de skønnes passende nær denne,

Se Teksten Side 98—100.

giver Morteren Tegn til, at Morterilden stopper, idet den f. Eks. affyrrer 4 Skud i hurtigste Rækkefølge (d. v. s. 1 Skud hvert andet Sekund) eller giver en Røggranat som sidste Skud i Præcisionsilden. Umiddelbart efter at sidste Granat er sprunget, stormer Rekylgeværgrupperne Reden.

Under gensidigt Samarbejde mellem Vaabnene gaar Angrebet sin Gang som ovenfor beskrevet. Dets Resultat afhænger af Styrkeforholdene, Bevæbning, Udrustning og Uddannelse — men først og sidst af *Manden*, hans Pligttroskab og Offervilje. Der er et velkendt, godt gammelt Ord, der siger, *at det er Manden bag Kanonen, der vinder Slaget* — og dette Ord har aldrig været sandere end i Dag — Kanonen taget i den udvidede Betydning: Ildvaabnet — og med Eftertryk paa *Manden*.

SØVÆRNET

Opgave og Organisation.

Søværnet er den Del af Danmarks samlede Værn, hvis Opgaver ligger paa og over Søen, nærmere betegnet i de danske Farvande og ved de danske Kyster. Søværnets nuværende Organisation hviler paa Loven om Søværnets Ordning af 7. Maj 1937.

Forsvarsministeren, der er Minister for begge Værn, administrerer Søværnet gennem Marineministeriet. Viceadmiralen, der er Chef for Søværnskommandoen (den øverste sømilitære Ledelse), er samtidig den øverste Leder af Marineministeriet under Forsvarsministeren (Direktør).

I Søværnskommandoen indgaar Marinestaben, hvis Hovedopgave er at forberede og planlægge Søværnets Optræden under Krigsforhold.

Søværnet bestaar af *Flaaden, Kystdefensionen, Flyvevæsenet, Orlogsværftet* samt forskellige *andre Institutioner* til Søværnets Brug med det dertil hørende Personel og Materiel.

Da det danske Søværns Værneopgaver ligger i de danske Farvande, maa det samlede Søværn være opbygget og organiseret under nøje Hensyntagen til vore særlige geografiske Forhold.

Søværnets øvrige Opgaver vil blive omtalt senere; disse Opgaver vedrører ikke Hovedopgaven, Værnet af Danmark, og de kan desuden løses uden Vanskelighed, naar først det Søværn, der skal løse Hovedopgaven, er i Orden.

Flaaden, indbefattet Luftfartøjer, udgør Søværnets egentlige Kampmateriel. En Flaade maa være opbygget, sammensat og organiseret saaledes, at den har den størst mulige Kampkraft.

Under Kampsituationer gælder det om at anvende de bedst mulige Vaaben i den heldigste Sammensætning og i det mest formaalstjenlige Sammenspil.

Iflg. Søværnsloven kan Forandringer i Udviklingen af Søkrigsmateriellet medføre Ændringer i Flaadens Sammensætning.

En saadan Bestemmelse, som iøvrigt indgaar i enhver Søværnslov, er af stor Vigtighed i Betragtning af den stærke tekniske Udvikling, der stadig, og især under en Krig, foregaar paa alle Søkrigsførelsens Omraader. Denne Udvikling kan ogsaa faa Ind-

flydelse paa selve Organisationen af Søværnet, paa Søværnets Personelsammensætning og paa Uddannelsen.

Det er ikke Hensigten her at tage Stilling til disse Problemer, men blot at beskrive det danske Søværn, som det er organiseret og sammensat efter den nugældende Søværnslov.

Forinden bør imidlertid gives en kort Beskrivelse af de Vaaben og de Beskyttelsesmidler, der benyttes i Søkrigsførelsen.

Vaaben.

Skibsskyts.

Artilleriet har fra dets Indførelse i Skibene været Søkrigens vigtigste og afgørende Vaaben. Kanonen har i Tidernes Løb gennemgaaet en stor Udvikling, saaledes at man f. Eks. i Øjeblikket kan udskyde Projektiler med en Vægt af mere end 1 Tons over en Distance paa 35 til 40 km med Chance for Træfning.

Skibsskyts deles i svært, mellemsvært og let Skyts. Det svære Skyts har en Kaliber (Løbets indvendige Diameter) af ca. 21 til ca. 41 cm og en Rækning af 25 til 40 km. Det anvendes som Hovedarmering i Slagskibe, Kystpanserskibe (de danske Artilleriskibe) og større Krydsere til Bekæmpelse af andre lignende Skibstyper. Det mellemsvære Skyts har en Kaliber af ca. 12 til 21 cm og en Rækning af 12 til 25 km. Det anvendes som Hovedarmering i mindre Krydsere, store Jagere, Hangarskibe o. l. til Bekæmpelse af tilsvarende Skibstyper og som sekundær Armering i Slagskibe og Kystpanserskibe til Bekæmpelse af Jagere. Mellemsvært Skyts anvendes ogsaa som Luftværnsskyts.

Det lette Skyts har en Kaliber af ca. 57 mm til ca 12 cm og anvendes som Hovedarmering i Jagere og andre mindre Fartøjer og som sekundær Armering i Kystpanserskibe og Krydsere. Det anvendes tillige som Luftværnsskyts i Forbindelse med Maskinskyts af 8 til 40 mm Kaliber. Maskinskyts er hurtigskydende, automatiske Vaaben af mindre Kaliber, i hvilke Rekylkraften udnyttes til at aabne Mekanismen, udkaste Patronhylstret, indføre en ny Patron, lukke Mekanismen og affyre det følgende Skud. I det danske Søværn anvendes 8 mm, 20 mm og 40 mm Maskinskyts som Luftværnsskyts. Skudhastigheden er fra 130 til 1000 Skud pr. Minut. Maskinskyts anvendes ogsaa mod lettere Skibe og Fartøjer. Armeringens Størrelse er afhængig af Skibstypen og Skibets Størrelse. Hovedarmeringen i Slagskibe, Kystpanserskibe og Krydsere er opstillet i Taarne (drejelige pansrede Ophygninger) med 2 til 4 Kanoner i hvert Taarn. Taarnene

opstilles i Diametralplanet, saaledes at Kanonerne kan skyde til begge Sider, og saaledes at Skydefriheden bliver størst mulig. Den sekundære Armering kan være opstillet i let pansrede Taarne med 1 eller 2 Kanoner i hvert Taarn, eller bag Panserskærme eller i Kasematter (pansrede Udbygninger).

Luftværnsskytset opstilles udækket eller bag Panserskærme, og saaledes at Skytset har saa stor Skydefrihed som muligt; det er hovedsagelig Maskinskyts.

Da Formaalet med Skibsskytset er Nedkæmpelse af Modstanderen i den kortest mulige Tid, er Kravet til Skytset, at det har stor Rækning, Virkning, Skudhastighed og Skudsikkerhed.

Ammunition.

Ammunition bestaar af Projektil, Ladning og Tændmidler. Projektiler findes i forskellige Sorter, der anvendes alt efter de Maal (Skibe, Luftfartøjer), der skal beskydes.

Man skelner mellem pansrede Skibe, upansrede Skibe og Luftfartøjer. De forskellige Projektilsorter benævnes Panserbrisantgranater, Brisantgranater og Luftværnsgranater. Desuden har man Lysgranater til Belysning af Maal om Natten, naar man ikke ønsker eller ikke kan benytte Projektørlys. Panserbrisantgranater anvendes til svært Skyts og er særlig konstrueret til Gennembrydning af Panser. De er forsynet med et kraftigt Sprængstof og sprænges med Forsinkelse efter at være trængt ind i Panseret. Brisantgranater anvendes overfor upansrede Maal. De har en stor Sprængladning og sprænges uden Forsinkelse i Anslaget.

Luftværnsgranater er Brisantgranater, der bringes til Sprængning ved Hjælp af et dobbeltvirkende Brandrør. De sprænges enten ved Anslag eller efter en vis udløben Tid.

Disse Granater er forsynet med Tracer, d. v. s. en Lyssats eller Røgsats, der tændes ved Skuddets Affyring og lyser eller afgiver Røg, saaledes at man kan følge Projektilets Bane i Luften.

Lysgranater er forsynet med Lyssats, som antændes over Maalet, der skal belyses, efter en vis udløben Tid. Granaten sprænges, og herved frigøres en lille Faldskærm, der bærer Lyssatsen. Lyset har en Brændetid paa ca. 1 Minut eller mere og en Lysstyrke paa ca. 4 Mill. Normallys eller mere.

Ved Drivladningen forstaaes den Krudtladning, der benyttes i Kanonen til Projektilets Affyring, og ved Sprængladning den Ladning, der er anbragt inde i selve Projektilet (Granaten). Krudtladningen er for det svære og en Del af det mellemsvære Skyts

Vedkommende anbragt i særskilte Silkeposer (Krudtkarduser), saaledes at Projekttil og Krudtladning indføres i Kanonen hver for sig.

For det øvrige Skyts Vedkommende er Projekttil og Ladning anbragt samlet i et Patronhylster ligesom i en almindelig Geværpatron. Ved Tændmunition (Tændammunition) forstaaes de Midler, der antænder Krudtladningen i Kanonen eller Sprængladningen i Granaten. Den første Slags forekommer som Fængør, Tændskruer og Tændkapsler. De paavirkes som Regel af en Slagdorn eller af en elektrisk Strøm, der faar en Platintraad til at gløde. Tændmidler til Antændelse af Sprængladningen i Granaten benævnes Brandrør; disse deles i Anslagsbrandrør, der paavirkes ved Anslag mod Maalet, Tidsbrandrør, som antændes efter en bestemt Tid ved Hjælp af et Urværk, og dobbeltvirkende Brandrør, der er en Kombination af Anslagsbrandrør og Tidsbrandrør, og som derfor kan virke baade ved Anslag mod Maalet og efter Udløb af en vis Tid.

Ammunitionsmagasiner.

Ammunitionen opbevares i særlige Magasiner, der er anbragt saa beskyttet i Skibet som muligt og samtidig saa veladskilt fra Dækket og øvrige Rum, som Forholdene tillader det. Dette sidste er vigtigt for at hindre Ild og eventuelle Eksplosioner paa Dæk og i Kanontaarne i at forplante sig til Magasinerne. Magasinerne kan sættes under Vand ved ganske enkle Ventilmekanismer.

Fra Magasinerne transporteres Ammunitionen til Kanonerne med Elevatorer (gennem Ammunitionsbrønde); Elevatorerne bevæges ved Elektricitet eller Haandkraft.

Ildledning.

Ved Ildledning forstaaes Ildlederens (Artilleriofficerens) Ledelse af Skydningen paa Grundlag af de forskellige Beregninger og Observationer, der foretages af Ildledelsespersonellet. De forskellige Kalibre af Kanoner i Skibet samles i Grupper (Batterier), saaledes at disse eventuelt kan beskyde hver sit Maal. Dette bliver nødvendigt, naar man f. Eks. samtidig kæmper mod større Skibe, Torpedofartøjer (Torpedobaade, Undervandsbaade) og Luftfartøjer.

Ved Artilleriskydning paa Søen gælder det om, saa snart Maalet kan ses, og Kanonerne kan række, at bestemme den Indstilling, Kanonerne skal have i Højden og i Siden, for at Projektilerne kan træffe Maalet. Ildledelsen foregaar i store Træk saaledes:

Naar Maalet er udpeget, bestemmes Afstanden med korte Mølemrum ved Hjælp af Afstandsmaalere. Ved Hjælp af andre In-

strumenter kan man derefter bestemme Afstandsforandringen, d. v. s. hvor meget Afstanden aftager eller vokser i et bestemt Tidsrum, og saaledes bestemme, hvor stor Skudafstanden vil være efter en vis Tids Forløb og indstille Kanonerne herefter. Men desuden maa der tages Hensyn til en Række andre Faktorer ved Indstillingen af Kanonerne Højde- og Sideretningsapparater, bl. a. Vindens Retning og Styrke, Luftens Tæthed, Krudtets Temperatur o. s. v.

Ildledelsen i et større Skib kræver meget Personal til Betjening af de mange Instrumenter, selv om man som i Artilleriskibet Niels Juel, der har et moderne Ildledelsesanlæg, benytter sig af elektromekaniske Regneapparater i udstrakt Grad. „Niels Juel“s Anlæg er iøvrigt et Centralsigteanlæg. I Dagslys sigtes der ikke ved selve Kanonerne, men fra et fælles Sigteapparat i Mærset, og alle Kanonerne affyres samtidig fra dette Centralsigte. Kanonerne indstilles ved Hjælp af Ordresystemer, idet Betjeningsmandskabet ved Kanonerne blot skal holde „Følgevisere“ overét med „Ordrevisere“ (i Linie med), der bevæges fra Centralsigtet i Mærset. Jo større Afstanden er til Maalet, og jo større Skibenes Fart er i Forhold til hinanden, samt jo flere Manøvrer Skibene udfører (Afdrej for at vanskeliggøre Modstanderens Træfning med Kanoner, Torpedoer, Luftbomber o. s. v.) og jo højere Søen er, desto vanskeligere vil det være at bestemme den rigtige Indstilling af Kanonerne og træffe Maalet. For at skaffe Ildledelsespersonellet saa stor Øjehøjde og saa godt Udsyn som muligt, er Ildlederstationen anbragt højt til Vejrs, afhængig af Skibstypen, i Mær eller paa Broer. Endvidere findes der i større Skibe flere Ildlederstationer, for at man kan beskyde flere Maal samtidigt.

Nogle af de vigtigste Ildledelsesapparater er i større Skibe anbragt paa Artillericentralen nede i Skibet. Om Natten indgaar Ledelsen af Skibets Projektoranlæg eller eventuelt Ledelsen af Lysgranatskydning i den samlede Ildledning.

Selve Skydningen foregaar paa følgende Maade, idet man skyder salvevis, d. v. s. med flere Kanoner paa een Gang. Naar man har fundet den Indstilling af Kanonerne i Højden og i Siden, som antages at give Træfning, paabegyndes Indskydningen.

Dersom første Salve falder til højre eller til venstre for Maalet, maa Ildlederen rette paa Kanonerne Sideindstilling, saaledes at Nedslaget (Skumsprøjtet) af næste Salve ses overét med Maalet, foran eller bagved dette. Man er imidlertid ikke i Stand til at afgøre, hvor langt Nedslaget er foran eller bagved, og Ildlederen maa derfor sørge for, at Kanonerne rettes i Højden, indtil der er

Dækning; at der er Dækning vil sige, at Nedslagene i samme Salve ses saavel foran som bagved Maalet; de forskellige Kanoner skyder nemlig i Praksis altid med en vis indbyrdes Forskel, d. v. s. at Salven „spredes“.

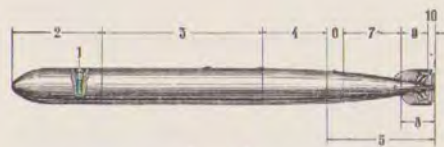
Saasart der er Dækning, overgaas til egentlig Beskydning, hvor Kanonerne affyres i Salver saa hurtigt som muligt, medens det er Ildlederens Opgave at holde Nedslagene liggende i Maalet.

Torpedoer.

Torpedoen er et cigarformet Staallegeme af ca. 7 m Længde. Den indeholder en stor Sprængladning samt en Styre- og Drivmekanisme.

Den kan indstilles til at bevæge sig i en bestemt Dybde under Vandoverfladen, saaledes at den uset kan ramme sit Maal, hvorved Sprængladningen bringes til Eksplosion. Om Dagen røbes Torpedoen dog af sit Køl vand, og hvis man opdager dette i Tide, har man en vis Mulighed for at undgaa at blive ramt ved at ændre Kurs (foretage „Afdrej“).

De Krav, man hovedsagelig stiller til en Torpedo, er stor Hastighed, stor Rækkevidde, kraftig Sprængvirkning og sikker Styre ring saavel i Dybden som i Sideretningen. Den krigsberedte Torpedo er indrettet saaledes, at den gaar til Bunds, hvis den ikke rammer sit Maal. Naar Torpedoen benyttes til Øvelsesskydning, d. v. s. at Sprængladningen er erstattet af en tilsvarende Vægt, Vand, Sand eller Bly, er den derimod indrettet til at holde sig flydende, for at man efter endt Skud kan indbjærge den igen.

Torpedo.

1. Pistolen, Pendulpistol, der bringer Sprængladningen til Eksplosion, idet Torpedoen rammer Maalet. 2. Ladringsrummet, der indeholder Sprængladningen. 3. Luftkedlen, Drivkraften er komprimeret Luft. 4. Det hemmelige Rum, der indeholder Dybde mekanisme og særlige Balanceorganer. 5. Agterpartiet, der bestaar af Maskinrummet (6), Agterrummet (7) og Halen (8), der atter bestaar af Halepartiet (9) og Rorpartiet (10).

Øvelsestorpedoer er forsynede med en saakaldt Klappspids, et Blikhylster, der klapper sammen, hvis Torpedoen skulde ramme Maalet direkte. Under Øvelsesskydning skyder man nemlig paa rigtige Skibe, man indstiller Torpedoen Dybde saaledes, at den normalt gaar under Maalet. Træfningen kan konstateres ved at betragte Torpedokølvandet.

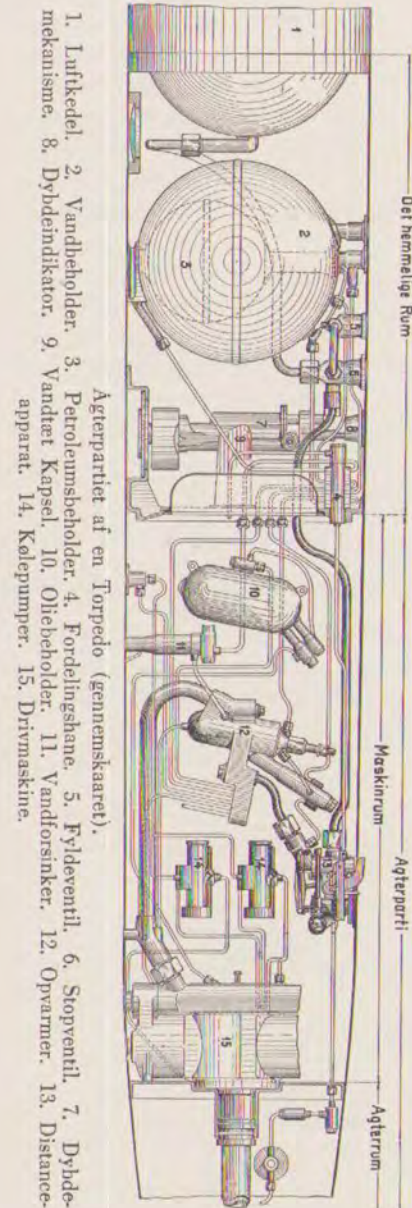
Torpedoen Kaliber er

i Øjeblikket fra 45 cm til ca. 60 cm. Danske Torpedoer er 45 cm. Indretningen fremgaar af Figureerne. Torpedoen kan forinden Affyring indstilles i den Dybde og paa den Afstand, man ønsker.

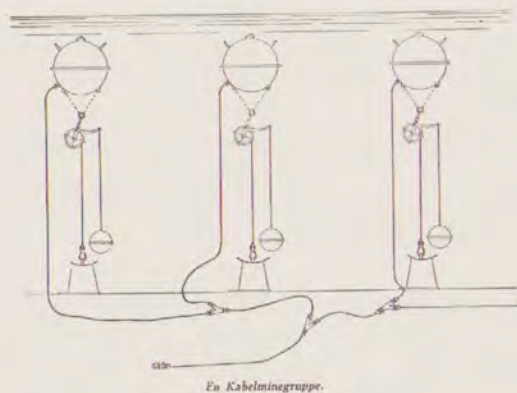
De vigtigste Data for en 53,3 cm Torpedo er: Længde: 7,2 m, Vægt: 1600 kg, Sprængladningsvægt: 300 kg, Maximumsrækkevidde: 12 km og tilsvarende Hastighed: 30 Knob = 56 km i Timen.

Søminer.

Søminen er en Beholder, fyldt med Sprængladning, der forankres i en forud bestemt Dybde, ligger paa Bunden eller driver i Vandoverfladen og saaledes, at passerende Skibe rører den eller paa anden Maade bringer den til Eksplosion. Den almindelige Mine er kugleformet og ca. 1 m i Diameter. Sprængladningen vejer fra ca. 130 kg til ca. 300 kg. Man skelner mellem kontrollerede Miner, Kabelminer, der med Elektricitetskabler er forbundet til Land eller til et Armeringsbord ude i Vandet, saaledes at man kan slutte (armere) Sprængstrømmen eller afbryde den (des-armere), naar man vil (se

1. Luftkedel. 2. Vandbeholder. 3. Petroleumbeholder. 4. Fordelingskane. 5. Fyldeventil. 6. Stoppventil. 7. Dybde mekanisme. 8. Dybdeindikator. 9. Vandret Kapsel. 10. Oliebeholder. 11. Vandforsinker. 12. Opvarmer. 13. Distanceapparat. 14. Kølepumpe. 15. Drivmaskine. Agterpartiet af en Torpedo (gennemskåret).

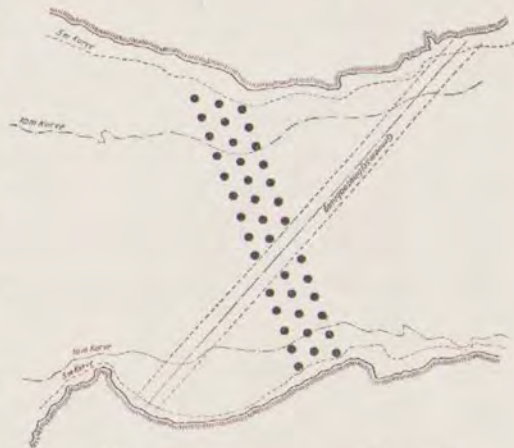
En Kabelminegruppe.

Kabelminegruppe.
Før og under selve Udlægningen hviler Minerne oven-
paa deres Ankere, der har Form som en Spand.

der eller i de Farvande, hvor Minen skal anvendes. De vigtigste Minetyper er Stødminer, Hornminer (mekaniske og kemiske), magnetiske Miner og Antenneminer.

Stødminer er forsynet med særlige indvendige eller udvendige Strømsluttere, der slutter Kontakt for en i Minen anbragt Strømkreds, saaledes at Minen eksploderer, naar den paasejles og derved kommer i Bevægelse.

Hornminer er forsynet med mekaniske Horn, der slutter Kontakt for Sprængstrømmen, naar de paasejles og drejes, eller de er forsynet med Horn, der bøjes ved Paasejling, saaledes at et indvendigt Glasrør med

Minespærring i et snævert Farvand.

Gennemsejlingsaabningen i Spærringen kan lukkes med Opspringsminer. Disse er anbragt i en saadan Dybde, at Skibe kan passere hen over dem, men ad elektrisk Vej kan de bringes til at „springe op“, saaledes at de indtager den samme Dybde, som de øvrige Miner i Spærringen. De sættes først i Funktion, naar al Passage ønskes stoppet.

Figuren), og ukontrollerede, selvvirkende Miner, der én Gang udlagt, altid er armerede, d. v. s. farlige, idet Elektricitetskilden er anbragt i selve Minen. Der findes en Mængde forskellige Minetyper, der anvendes i de forskellige Lande, alt efter de Forhold, der raader de

paagældende Ste-

Syre knækker. Herved løber Syren ned i Minen og slutter Strømkredsen. Magnetiske Miner ligger paa Bunden, hvor de eksploderer, naar Jernskibe passerer dem, idet den svage Magnetisme faar Minen til at eksplodere.

Antenneminer er forsynet med Traade, der ved Hjælp af Korkflydere eller lignende holdes flydende i Overfladen, hvor de kan faa Hold i passerende Skibe og deres Skruer. Naar disse Traade (Antenner) strammes, bringes Minen til Eksplosion. Antenneminer kan ogsaa være forsynet med Kobberledninger, der er forbundet med smaa Kobberbeholdere, der flyder i eller under Vandoverfladen. Naar et Jernskib rører ved Kobberet, dannes der en elektrisk Strøm, der bringer Minen til at eksplodere.

Miner udlægges fra Torpedobaade, Undervandsbaade og Luftfartøjer eller fra særlige Mineskibe.

Et Minefelt udlægges f. Eks. som vist paa modstaaende Side.

Dybdebomber.

Dybdebomber er en Slags Miner, der kastes mod Undervandsbaade for at eksplodere paa det Sted og i den Dybde, hvor Undervandsbaaden formodes at befinde sig og er et af de virksomste Vaaben mod Undervandsbaade.

Den bestaar af en cylindrisk Beholder, fyldt med en Sprængladning, der bringes til at eksplodere ved en Urværksmekanisme eller lignende i en bestemt Dybde. Sprængvirkningen er saa stor, at den almindeligvis kan foraarsage Havari paa en Undervandsbaad i en Afstand af ca. 50 m.

Luftbomber.

Luftbomber er beskrevet under Afsnittet „Luftvaabnet“.

Krigsgas.

Ved Krigsgas forstaas egentlige Gasarter (Luftform) eller Taage (fintfordelte Vædske) eller Røg (faste Partikler), der er sammensatte af forskellige kemiske Grundstoffer, saasom Jod, Klor, Brom, Ilt, Svovl, Arsen, Kvælstof og Kulstof. Alle tungere end Luften.

Formaalet med Anvendelsen af Krigsgas er at gøre Modstanderens Personel ukampdygtigt, eller nedsætte dets Kampevne ved at tvinge det til at tage Forholdsregler mod Gas (bære Gasmaske o. s. v.). Krigsgas kan ogsaa virke ødelæggende paa Levnedsmidler og i nogen Grad paa Materiel.

De forskellige Krigsgasser inddeles i kvælende, ætsende, taaredannende og nervedbrydende Gasarter.

De kvælende Gasarter er Klor, Fosgen, Difosgen, Klorpikrin, Etyl- og Metyldiklorarsen. De angriber særlig Lungerne.

De ætsende Gasarter er Sennepsgas og Levisit. De angriber ligeledes Lungerne, men tillige Næse, Øjne og Hud. De taeredannende Gasarter er Bromacetone, Brommetylætylketon, Kloracetone og Brombenzylcyanid. De fremkalder stærk Irritation af Øjnene.

De nervenedbrydende Gasarter er Arsenerne. De virker irriterende paa Næse, Svælg og Øjne og fremkalder Hoste, Nysen, Opkastninger, Hovedpine og Angstfølelse.

Af andre skadelige Gasarter kan nævnes Kulilte og Kvælstofilte, der fremkommer ved almindelige Granatsprængninger, Skud fra egne Kanoner, ved Brand om Bord o. l.

Betydningen af Krigsgas i Søkrigsførelsen vil antagelig særlig være af moralsk Art, men man kan ikke derfor udelukke, at Krigsgas kan blive anvendt. Den kan f. Eks. tænkes anvendt under Artilleriskydning med Gasgranater, ved Nedkastning af Gasbomber, ved Gasudblæsning fra Skibe eller Bøjer i Vandet og endelig ved Gasudvikling fra Torpedoer og Miner.

Beskyttelsesmidler.

Panser.

Formaalet med Anbringelse af Panser i Skibe er at beskytte Skibets mest saarbare Del mod Virkningen af Artilleribeskydningen og Luftbombeangreb.

Beskyttelsen bestaar dels af et Vandliniepanser langs Vandlinien og dels af et Dækpanser. Endvidere pansres Kanontaarne, Kommandotaarne, Artilleritaarne, Ammunitionsbrønde, Mærs, Artillericentraler m. m.

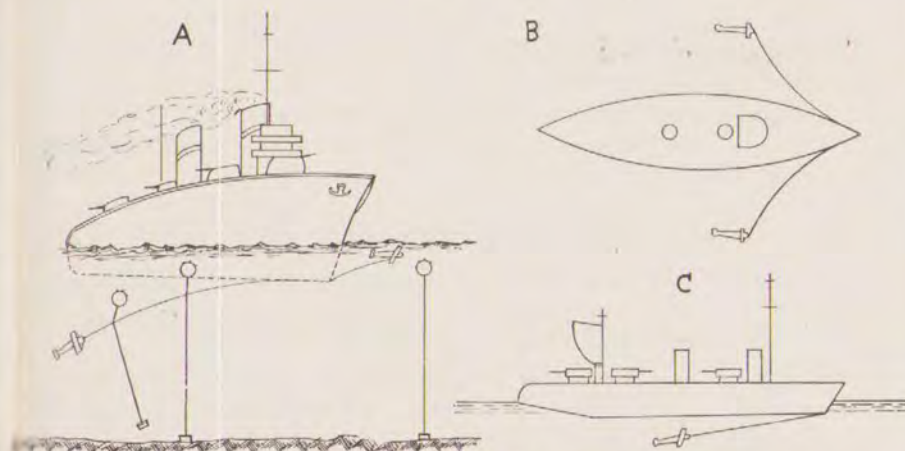
Dækpansret beskytter ikke alene mod Bombeangreb, men er ogsaa beregnet til Beskyttelse imod Projektiler, der er udkudt paa stor Afstand, og derfor har en stor Nedslagsvinkel.

Slagskibe har det sværeste, Krydsere noget lettere Panser. Andre Skibe og Fartøjer er i Reglen ikke panserbeskyttede, i hvert Fald kun med let Panser eller med Panserskærme til Broer og Kanoner.

Den Skibstype, der er bedst panserbeskyttet i Forhold til sin Størrelse, er Monitortypen (de danske Artilleriskibe).

Vandtæt Inddeling.

For at et Skib skal kunne holde sig flydende eller forblive kampdygtigt, selvom det faar en eller flere Træffere under Vand-

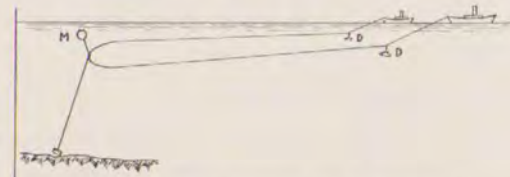
Minesikring (Paravanes). A. Skib med Paravanesikring under Sejlads. B. Skibet set fra oven. C. Skibet set fra Siden.

linien, er alle Krigsskibe som Regel bygget med en omfattende Inddeling i vandtætte Rum, der under Kamp holdes lukkede, saaledes at enkelte Rums Fyldning ikke ødelægger Skibets Kampevne, endsig bringer det til at synke.

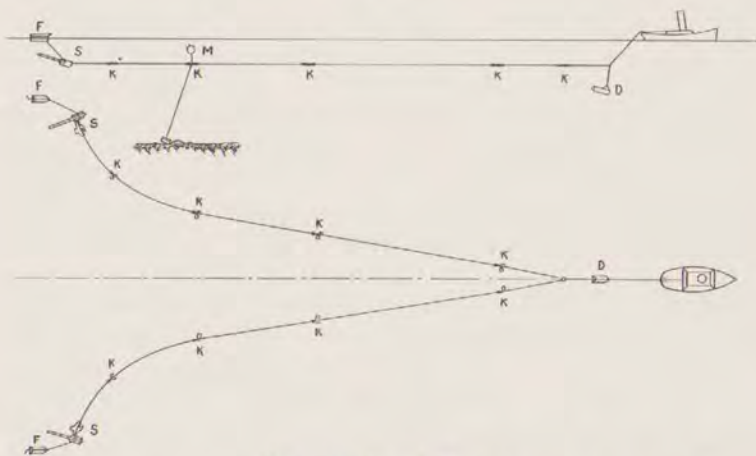
Af samme Grund er Krigsskibe oftest byggede med Dobbelt-Bund.

Minesikring.

Ved Minesikring mod forankrede Miner forstaaes Sikring ved Hjælp af Afvisersystemer, anbragt paa selve Skibet eller Sikring ved Hjælp af forangaaende Minestrygere, der er saa lavtstikkende, at de kan passere henover Minefeltet og samtidig fange og uskadeliggøre (stryge) Minerne ved Hjælp af særlige Strygeanordninger. Ved det første System føres to Staalwirer fra Stævnen agterefters og saa langt ud til Siderne som muligt (se Fig.). De holdes paa Plads ude til Siden af Skovle eller Flydere (Paravanes), der er forsynede med Ror, saaledes at de hele Tiden styrer Skovlene eller Paravanerne udefter, medens Skibet sejler. Minerne Ankerlove vil blive fanget af Staalwirerne og derefter klippet over af en Kniv eller Saks, anbragt i Nær-

Minestrygning (D-Stryger, Flerskibsstryger).

Ministrygning, Y-Stryger.

(Enkeltskibsstryger, set fra Siden og set fra oven). M. Indfanget Mine. D. Drage (Træflyder, der holder Slæbetrossen i en passende Dybde). K. Sprængkniv. S. Saksekniv F. Flyder.

heden af Skovlene eller Paravanerne. Minerne flyder derved op i Overfladen, hvor de kan uskadelligøres. Det andet Sikringssystem, Ministrygningen, er vist paa ovenst. Figurer.

Gasbeskyttelse.

Gasbeskyttelsesmidler bestaar dels i individuel Gasbeskyttelse og dels i kollektiv Gasbeskyttelse.

Den individuelle Gasbeskyttelse er Anvendelsen af Gasmasker eller Iltindaandingsapparat og Anvendelse af særlig imprægnerede Gasbeskyttelsesdragter (til Beskyttelse mod ætsende Gas).

Den kollektive Gasbeskyttelse omfatter gastæt Aflukning af Skibets Rum, Filteranordninger, Ventilationssystemer, Luftudsugningsanordninger, Dobbeltørssystemer, Anvendelse af Telefoner og Laryngofoner i Stedet for Talerør, Overtryk i de forskellige Rum, Luftrensingsanlæg og Iltbeholdere.

Til Konstatering eller Sporing af Gas har man forskellige Metoder, der bringes til Anvendelse under Kamp, eller naar Gasangreb iøvrigt kan ventes.

Kunstig Taage og Røg.

For at kunne angribe, udlægge Miner eller paa anden Maade manøvrere uset, anvendes undertiden kunstig Taage eller Røgskjul. Kunstig Taage fremstilles i forskellige kemiske Sættelser

og udlægges direkte af Skibe og Luftfartøjer fra Taageflasker og Taagebeholdere. Taagen kan ogsaa udlægges ved Hjælp af Taagebøjer, der kastes udenbords, efterhaanden som Taagen skal benyttes. Røgskjul frembringes paa forskellige Maader ved forstærket Røgdudvikling fra Skibets Fyr.

De særlige danske Forhold.

De karakteristiske Problemer, der spiller ind ved Løsningen af danske Værneopgaver, er bl. a. følgende:

1. Danmark har en Beliggenhed midt imellem Magter, hvis Interessesættelser naarsomhelst kan foraarsage Krig. Dette medfører, at Værnet til Stadighed maa være beredt.

2. Danmark er fladt og har udstrakte Kyster, er sammensat af mange Halvøer og Øer, mange lukkede Farvande og Fjorde og har desuden enkelte ogsaa for andre Magter vigtige Passagefarvande, der er Hovedlandeveje mellem Østersøen og Verdenshavene. Dette kræver foruden det til Forholdene bedst egnede og kraftigst mulige Kampmateriel bl. a. en Del let og hurtigt Materiel til Overvaagning af Territoriet.

3. Distancerne indenfor Danmarks Grænser er smaa. Dette betyder, at Skibenes og Luftfartøjernes Brændstofbeholdninger kan være relativt smaa til Fordel for andre og vigtigere Beholdninger og Vægte, saasom Vaaben, Ammunition og Panser. Til Gengæld maa Luftmeldetjenesten, Luftbeskyttelsesforanstaltningerne og Baseringsforholdene, især for Luftfartøjernes Vedkommende, være veludviklede og velorganiserede.

4. De danske Farvande har med Undtagelse af Sejlrenderne i Passagefarvandene kun ringe Dybder og er yderligere opfyldte af mange læge (lave) Steder og Grunde. De danske Farvande har derfor en omfattende Afmærkning, men frembyder til Trods herfor store Vanskeligheder for Navigationen. Dette vil sige, at eventuelle Angribere tvinges til at anvende de store dybtstikkende og kostbare Skibe med Forsigtighed. Hvis saadanne Skibe skal operere i danske Farvande, maa de holde sig til de faa og begrænsede Sejlrender. Under Krigsforhold kan al Afmærkning desuden inddrages.

Danske Artilleriskibe maa have et ringe Dybgaende, være velmanøvrerende og lidet synlige. De maa desuden være godt panserede og kraftigt armerede. Danske Torpedobaade og Undervandsbaade kan ikke være særlig store. Deres Antal maa derimod være stort paa Grund af det udstrakte Farvandsomraade, de skal operere i.

Dansk Mineudlægningsmateriel maa være rigeligt og mobilt. De danske Farvande maa af Hensyn til egne Skibes sikre Navigering være omhyggeligt opmaalte, og Søværnets Officerer maa have et indgaaende Farvandskendskab. (Se Udfoldningskortet bag i Bogen).

5. Det danske Klima og de meteorologiske Forhold giver relativt mange Dage om Aaret med usigtbart Vejr, Regn, tætte Skylag og lave Skyer. Disse Omstændigheder giver danske Overfladefartøjer og Luftfartøjer gode Virkemuligheder, men forudsætter ogsaa en god Opmaaling og et nøje Farvandskendskab.

6. I Frostperioder er de snævre og lukkede danske Farvande tilbøjelige til at fryse til, saaledes at det er nødvendigt at have en veludviklet og velorganiseret Isbrydningstjeneste.

Flaaden.

Det gælder for et Værn om at raade over samtlige de Vaaben og samtlige de Skibs- og Luftfartøjstyper, som Værnet med Fordel kan bruge til Løsningen af sine Opgaver. Det gælder endvidere om, som allerede nævnt, at alt Værnets Materiel er nøje tilpasset efter de Forhold, det skal bruges under. De særlige danske Forhold er derfor Grundlaget for Flaadens Sammensætning og Fartøjstypernes Konstruktion (Størrelse, Dybgaaende, Aktionsradius, Fart, Pansring, Armering). Dette Grundlag og disse Retningslinier er da ogsaa gældende for den Sammensætning, Flaaden har i Dag og for den Sammensætning, Flaaden har haft, saa længe de nuværende Fartøjstyper og Vaaben helt eller delvis har eksisteret. Antallet af samtlige Enheder eller af Enheder indenfor de forskellige Fartøjstyper har derimod gennem Aarene varieret stærkt, men dette har intet med det nævnte Grundlag at gøre og skyldes Forhold, som Søværnets Ledelse ikke har været Herre over.

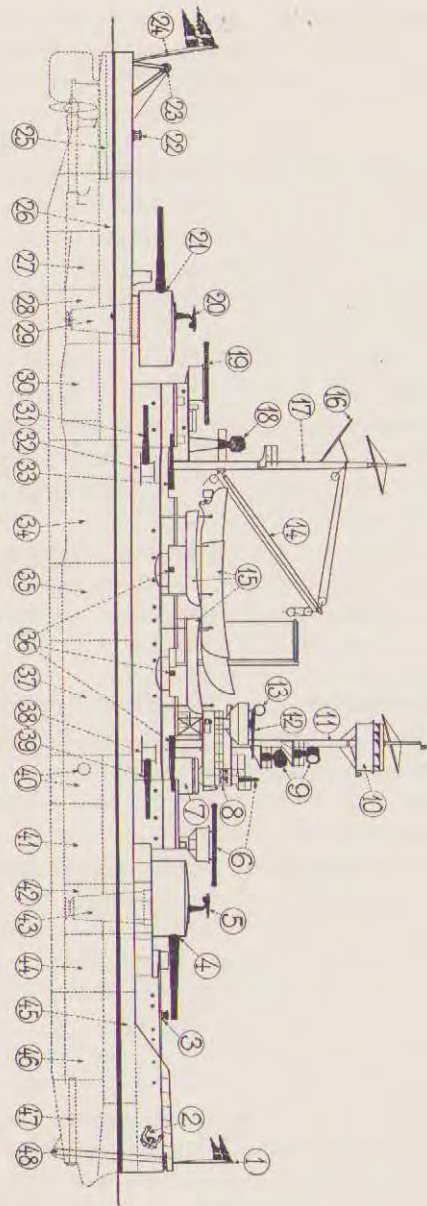
Efter den nugældende Søværnslov bestaar Flaadens Materiel i Øjeblikket af: *Artilleriskibe, Torpedobaade, Undervandsbaade, Mineskibe og Minefartøjer, Minestrygningsfartøjer, Depot- og Værkstedsskibe m. v., Inspektionsskibe, Opmaalingsskibe og Luftfartøjer.*

Artilleriskibe.

Artilleriskibets Hovedvaaben er svære Kanoner, og det er derfor den egentlige Magtfaktor og afgørende Slagkraft i Søkrigsførelsen.

Vor nuværende Artilleriskibstype er en forbedret Monitortype. (Se Figuren overfor).

- Dansk Artilleriskib (Peder Skram-Typen).
1. Gæststige. 2. Anker i Ankerklyds. 3. Ankerspil. 4. Svært Skjys i Kanontaarn. 5. Luftværns skjys. 6. Afstandsmaalere.
 7. Pansret Kommandotaarn. 8. Kommandobro. 9. Projektorer. 10. Mars (Ildlederstation). 11. Mast. 12. Luftværnskanoner. SB & BB. 13. Radiopeller. 14. Fartøjssom. 15. Fartøjer. 16. Flagstafel. 17. Mast. 18. Projektor. 19. Afstandsmaalere. 20. Luftværnskanon. 21. Svært Skjys i Kanontaarn. 22. Værpspil. 23. Løftekran. Benyttes ved Hævning af sunke U-Baade. 24. Flagspil. 25. Torpedoudskydningsrør. 26. Behoelse. 27. Ammunitionsmagasin. 28. Taarnbrønd. 29. Taarnstamme; samtidig Ammunitionsprønd med Elevator. 30. Ammunitionsmagasin. 31. Mellemsvært Skjys. 32. Kasemat til mellemsvært Skjys. 33. Let Skjys. SB & BB. 34. Maskinrum. 35. Kedelrum. 36. Let Skjys. SB & BB. 37. Kedelrum. 38. Kasemat til mellemsvært Skjys. 39. Mellemsvært Skjys. 40. Tværskibs Torpedoudskydningsrum med Torpedorør til SB & BB. 41. Ammunitionsmagasin. 42. Taarnbrønd. 43. Taarnstamme; samtidig Ammunitionsprønd med Elevator. 44. Ammunitionsmagasin. 45. Behoelse. 46. Torpedorum. 47. Stævintorpedoudskydningsrør. 48. Kæder og Beslag til Paravænhastation.

Den oprindelige Monitortype opstod i Amerika under Borgerkrigen fra 1861—1865. Den er opkaldt efter det af Svensk-Amerikaneren John Ericsson konstruerede Krigsskib „Monitor“.

Det mest karakteristiske ved Typen er et lavt, d. v. s. lidet synligt, men stærkt pansret Skrog, ringe Dybgaende og ringe Fart, men en kraftig Armering, d. v. s. svære Kanoner, i en eller flere drejelige pansrede Ophængninger (Pansertaarne), der har Skydefrihed hele eller næsten hele Horisonten rundt, idet der saa godt som ikke findes noget opstaaende udover Pansertaarnerne og en pansret Kommandobro.

Den største Ulempe ved disse Skibstyper er den forholdsvis ringe Sødygtighed. For at gøre Sødygtigheden større blev Fribordet (Dækkets Højde over Vandlinjen) derfor forøget, og Monitorerne fik Bak, højere Stævn og Overbygning; endvidere blev Tonnagen gjort noget større. De danske Artilleriskibe henregnes som sagt til denne forbedrede Monitortype. Artilleriskibet Niels Juel er dog undtaget. Det var ganske vist i sin Tid planlagt som en kraftigere Udgave af de tidligere Artilleriskibe med f. Eks. 30,5 cm Kanoner og 8 Stk. 12 cm Kanoner, men paa Grund af Forholdene efter Verdenskrigens Afslutning blev det ikke færdigbygget i Overensstemmelse med Planen, men ændredes og fik bl. a. i Stedet for den paa tænkte kraftigere Armering 10 Stk. 15 cm Kanoner.

Torpedofartøjer og Torpedoluftfartøjer.

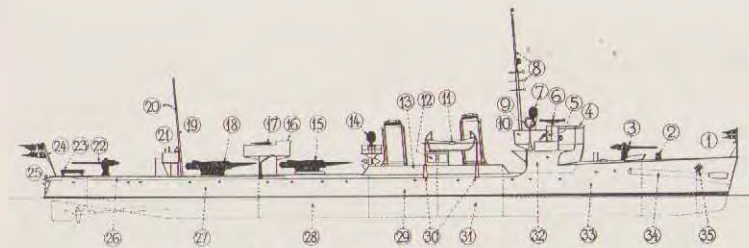
Torpedovaabnet anvendes som Hovedvaaben i Torpedobaade, Motortorpedobaade, Undervandsbaade og Torpedoluftfartøjer.

Torpedobaade.

Torpedobaadernes Størrelse ligger fra ca. 100 til ca. 800 t. Deres Hovedopgave er at angribe større Skibe med Torpedoer i Mørke, under usigtbart Vejr eller under Dækning af kunstig Taage. Torpedobaade, der er større end ca. 800 t, benævnes Torpedobaadsjagere, hvis Hovedformaal er at jage og bekæmpe Torpedobaadene; de har derfor større Fart og stærkere Artilleriarmering end Torpedobaadene, men er tillige armeret med Torpedoapparater.

Baade Torpedobaade og Jagere er upansrede. Deres Beskyttelse ligger i deres store Fart og forholdsvis ringe Synlighed.

Danske Torpedobaade har Størrelse fra ca. 100 til ca. 300 t. Torpedoarmeringen varierer fra 2 til 8 Udskydningsapparater, og Artilleriarmeringen bestaar i Reglen af 2 Stk. lettere Skyts samt 4

Dansk Torpedobaad (Dragen-Typen).

1. Gæstage. 2. Ankerspil. 3. Let Skyts. 4. Kommandobro. 5. Luftværns-skyts. 6. Afstandsmaaler. 7. Projektør. 8. Mast med Semafor til Signalisering. 9. Radiopejler. 10. Signalbro. 11. Fartøj. SB & BB. 12. Blæseindsugning til Fyrplads. 13. Kedelcasing. 14. Projektør. 15. Torpedoudskydningsrør. 3-dobbelt. 16. Torpedosigte. 17. Luftværnsskyts. Dobbelt-Affutage. 18. Torpedoudskydningsrør. 3-dobbelt. 19. Mast. 20. Flaggaffel. 21. Agterste Bro (Reservestyrebros). 22. Let Skyts. 23. Dybd bomber. 24. Flagspil. 25. Taageudviklingsapparater. 26. Minebaner. SB & BB. 27. Beboelsesrum. 28. Maskinrum. 29. Kedelrum. 30. Fartøjsdavid. 31. Kedelrum. 32. Underbygning for Kommandobro; anvendes til Radiostation og Skibskahyt m. m. 33. Beboelsesrum. 34. Stævntorpedoer. SB & BB. 35. Anker i Ankerklyds.

Stk. Luftværnsskyts. De fleste af dem kan medføre et mindre Antal Miner til Anvendelse under Kampsituationer (offensiv Anvendelse).

Motortorpedobaade.

Motortorpedobaade er mindre, hurtiggaaende Motorbaade, normalt armeret med 2 Torpedoer og med Maskinskyts. Motortorpedobaade kan kun delvis erstatte de rigtige Torpedobaade, der er mere sødygtige og kraftigere udrustede. Motortorpedobaadene er dog som Chancevaaben et værdifuldt Supplement til det øvrige Kampmateriel. Endvidere kan de eventuelt anvendes som U-Baadsjagere eller til Udlægning af kunstig Taage. Danmark raader ikke over Motortorpedobaade.

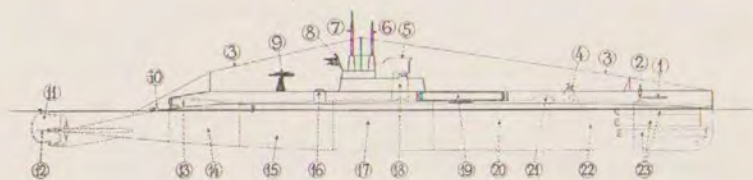
Torpedoluftfartøjer.

Disse er beskrevet under Afsnittet „Luftvaabnet“.

Undervandsbaade.

Undervandsbaadernes Størrelse varierer fra ca. 100 til ca. 3000 t.

Danske Undervandsbaade er paa ca. 300 t med 4 til 6 Stk. Torpedoudskydningsapparater og 1 enkelt lettere Kanon samt 2 til 4 Stk. Luftværnsskyts. Deres Fart er indtil ca. 15 Knob under Overfladesejlads (med Dieselmotor) og ca. 8 Knob under neddykket Sejlads (med elektrisk Fremdrivning).

Dansk Undervandsbaad (Rota-Typen).

1. Forrhjør. 2. Løftebeslag. Benyttes til Hævning af U-Baaden, hvis den er sunket. 3. Netafviserwire. 4. Telefonbøjle. Benyttes til Forbindelse med U-Baaden, hvis den er sunket. 5. Kommandobro. 6. Forreste Periskop. 7. Agterste Periskop. 8. Flagspil. 9. Luftværnskanon. 10. Løftebeslag (jvfr. Nr. 2). 11. Siderør. 12. Højderør. 13. Agterste Torpedoudskydningsrør. 14. Elektromotorrum. 15. Dieselmotorrum. 16. Nedgangsluge. 17. Kommandorum. 18. Kommandotaarn. 19. Dækstorpedoudskydningsrør. 20. Beboelsescum. 21. Torpedoluge. Benyttes ved Ombordtagning af Torpedoer. 22. Torpedorum. 23. Stævntorpedoudskydningsrør. 3 Stk.

Baaden er inddelt i 5 vandtætte Rum. For og Agter, samt paa Siden og i Bunden er der Dykketanke. Ved at fylde Dykketankene med Søvand forøges Baadens Vægt, saaledes at den dykker. Den bringes i Virkeligheden til at veje lige saa meget som det Vand, den fortrænger. Baaden dirigeres fra det midterste Rum, Kommandorummet, hvor Periskoperne, det elektriske Aftræk til Torpedoerne m. m. findes.

Danske Undervandsbaade er i Stand til at dykke paa mindre end 1 Minut og forblive neddykket i indtil $2\frac{1}{2}$ Døgn.

Bombeluftfartøjer.

Disse er beskrevet under Afsnittet „Luftvaabnet“.

Mineskibe.

Søminer kan udlægges fra alle Skibe, saafremt de blot er forsynet med de nødvendige Udlægningsgrejer. Egentlige Mineskibe, der er bygget specielt til Udlægning af Miner, deles i Minekrydsere og Mineskibe. For at skaffe Vægt til en passende stor Minebeholdning maa Armeringen, Beskyttelsen og Farten (Maskineri og Brændselsbeholdning), blive ringere i Minekrydsere end i de egentlige Krydsere af samme Størrelse. Da man som Regel er betænkelig ved at ofre disse Egenskaber, findes der kun faa virkelige Minekrydsere i de forskellige Mariner, og man foretrækker at give de enkelte Krydsere samt eventuelt Jagere og Torpedobaade en mindre Minebeholdning. De fleste danske Torpedobaade har saaledes

Udlægning af Kabelminer.

som tidligere nævnt Plads til en mindre Minebeholdning paa Dækket til offensiv Anvendelse (selvvirkende Miner).

De egentlige Mineskibe er upansrede, velmanøvrerende, mindre Skibe, hovedsagelig til Udlægning af Beskyttelsesminefelter (Kabelminer). De har ringe Fart og Armering, men størst mulig Minebeholdning. De kan kun optræde under Beskyttelse, d. v. s. i Nærheden af egen Basis eller under Beskyttelse af Artilleri fra Fort eller Skib. Danske Mineskibe og Minefartøjer er relativt smaa paa Grund af de danske Farvandes Karakter og paa Grund af, at de skal være bekvemme og lette at manøvrere med i Kabelminespæringer, der stadig skal tilses og eventuelt repareres. Udlægningen kan ske fra et Transportbaand, der gaar ud til Skibets Agterende, eller fra Skinnebaner, som Minerne kan køre paa.

Mineluftfartøjer.

Disse er nævnt under Afsnittet „Luftvaabnet“.

Ministrygere.

Til Ministrygning anvendes dels egentlige Ministrygere og dels ombyggede Krigsskibe og Koffardiskibe, hovedsagelig Jagere, Torpedobaade, Slæbebaade, Fiskedampere (Trawlere) og Motorbaade. Ministrygningsgrejet kan dels være Paravanes eller lignende og dels Strygegrej af forskellig Slags, der slæbes agter.

Først og fremmest maa en Minestryger kunne passere henover Minerne uden Risiko, det vil sige være lavtstikkende. Den maa have et kraftigt Maskineri for at kunne slæbe Strygegrejet, være velmanøvrerende og, saafremt den skal arbejde i aaben Sø, sødygtig. Hvis den skal deltage i Sikringen af en marcherende Styrke af store Skibe, stilles der endvidere Krav om Fart, saaledes at Styrken ikke af Hensyn til de forangaaende Minestrygere tvinges til at sejle langsomt, hvilket kan være til stor Ulempe, bl. a. paa Grund af den derved forøgede Fare for Undervandsbaadsangreb.

De forskellige Krav kan ikke alle opfyldes indenfor den samme Minestrygertype. Opfyldelsen af Kravet om Fart og Sødygtighed resulterer f. Eks. i en forholdsvis stor Tonnage og et ret stort Dybgaaende. Danske Minestrygere er nær 300 t, har en Fart af 18 Knob og et Dybgaaende paa 1,95 m. De egner sig baade til selvstændig Minerydning og til Sikring af f. Eks. marcherende Artilleriskibe, Torpedobaade og Undervandsbaade.

Recognosceringsluftfartøjer.

Disse er nævnt under Afsnittet „Luftvaabnet“.

Taktisk Inddeling.

Flaademateriel inddeles og indordnes paa forskellig Maade og benævnes i Overensstemmelse hermed.

I Almindelighed anvendes følgende Benævnelser: Ved *Flaaden* forstaaes det samlede Skibs- og Luftfartøjsmateriel.

Flaadestyrke er Benævnelsen for en større eller mindre Del af Flaaden.

Eskadre og Deling er Flaadestyrker, som bestaar af større Skibe (Artilleriskibe) samt mindre Skibe og Luftfartøjer.

Flotille er Benævnelsen for et — Regel større — Antal lettere Fartøjer af samme Art (Torpedobaads-, Undervandsbaads-, Mineskibs-, Minestryger- og Luftflotille).

Gruppe er Benævnelsen for et mindre Antal Skibe eller Fartøjer af samme Art (Artilleriskibs-, Torpedobaads-, Undervandsbaads-, Mineskibs-, Minestryger- og Luftgruppe).

Luftgrupperne saavel som Luftflotillerne kan yderligere specificeres som Jagerflotiller, Jagergrupper, Bombeluftfartøjer, Torpedoluftfartøjsgrupper o. s. v.

Skibe til særlige Formaal.

Værkstedsskibes, Depotskibes, Transportskibes og Kaserneskibenes Formaal fremgaar af deres Betegnelse.

Inspektionsskibe.

Til Fiskeriinspektionstjeneste og lignende Patrouilleringstjeneste kan dels anvendes egentlige Krigsskibe, saasom mindre Krydsere, Jagere og Torpedobaade, dels Skibe, der er bygget med denne specielle Tjeneste for Øje. Saadanne Skibe har i Reglen enkelte Stykker let og mellemsvært Skyts, men ingen særlig Kampværdi. I Krig kan de dog anvendes som Mineudlæggere, Minestrygere, Patrouilleringsskibe, Stationskibe o. l. I Fredstid kan de foruden til Inspektionstjeneste evt. benyttes som Opmaalingskibe og Skoleskibe.

Opmaalingskibe.

Disse Skibe varierer i Størrelse fra 50 til ca. 2000 t, eftersom de skal anvendes i indre Farvande eller paa de større Have.

De er forsynet med Loddeanlæg af forskellig Art, herunder Ekkoloddeapparater.

Skoleskibe.

I enkelte Mariner anvendes Sejlskibe til Uddannelsesbrug, i en Del af Uddannelsestiden. Iøvrigt anvendes som Regel ældre Krydsere o. l. Krigsskibe, der er omdannede til Skolebrug.

Søværnets Flyvevæsen.

Søværnets Flyvevæsen omfatter Luftfartøjsmateriel, samt Luftmarinestationer og andre Anlæg til Flyvevæsenets Brug. Se iøvrigt Afsnittet „Luftvaabnet“.

Orlogsværftet.

Orlogsværftet er det største af Søværnets Hjelpeorganer. Her konstrueres, bygges og repareres alle Flaadens Skibe og Fartøjer og det dertil hørende Maskineri. Orlogsværftet raader desuden over Værksteder m. m. til Bygning af Flaadens Luftfartøjer.

Holmen.

Materielinspektionen.

Materielinspektionen planlægger og fører Tilsyn med Vedligeholdelses- og Reparationsarbejder samt udarbejder i Forbindelse med Orlogsværftet Projekter til Nybygninger af Flaademateriel.

Fladestinationen.

Fladestinationen ligger paa Holmen og er Søværnets Hjemmebasis efter den nugældende Søværnslov.

Herfra forberedes og ledes Forsyningstjenesten til Flaadens Skibe under Fredsforhold saavel som under Mobilisering og Sikringsstyrkens Formering.

Søartilleriet.

Søartilleriets Virksomhed omfatter Fremstilling, Anskaffelse og Vedligeholdelse af Søværnets Artillerimateriel.

Søminevæsenet.

Søminevæsenets Virksomhed omfatter Fremstilling, Anskaffelse og Vedligeholdelse af Mine-, Torpedo-, Radio- og Projektørmateriel m. m. til Søværnet.

Søkortarkivet.

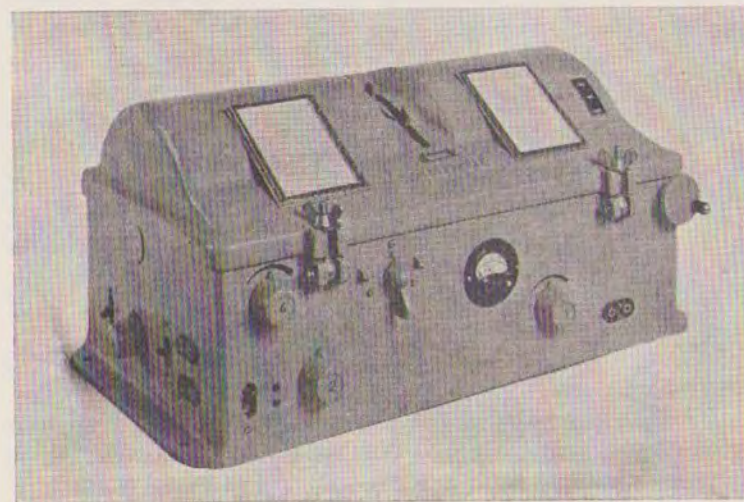
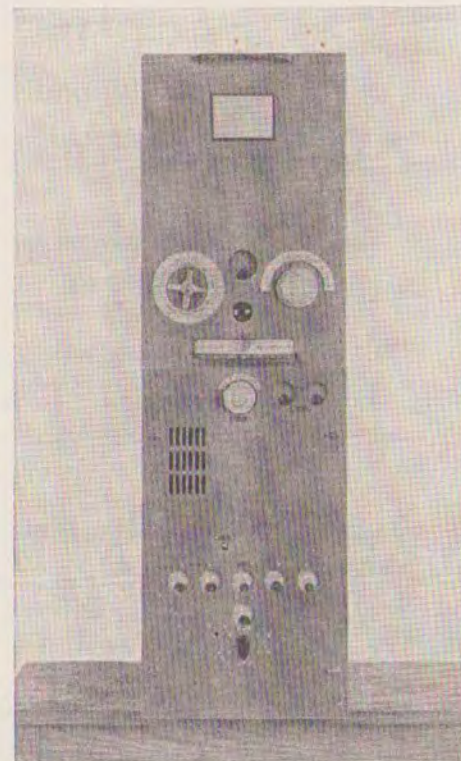
Søkortarkivet forestaar Søopmaalingen i de danske Farvande samt ved Færøerne og paa Grønland. Det udarbejder og udgiver endvidere de danske Søkort og Sejlhaandbøger m. m.

Kompasvæsenet.

Kompasvæsenet indkøber og fører Tilsyn med Flaadens Navigationsmateriel.

Det er desuden Prøve- og Justérkammer

Søminevæsenets Radiomateriel. Øverst et Senderapparat, forneden et Modtagerapparat. (Fot. Søminevæsenets Radiosektion).

for alle Kompasser og Lanterner, der anvendes i den civile, danske Skibsfart.

Intendanturen.

Søværnets Intendantur varetager Søværnets almindelige Forsyning med Brændsel, Proviant, Beklædning og Gods af forskellig Art.

Lægevæsenet.

Lægevæsenet varetager Søværnets Sanitets- og Sundhedstjeneste.

Kystudkigsvæsenet.

Kystudkigsvæsenet organiserer og leder den Efterretningstjeneste i de danske Farvande, der er baseret paa Oplysninger fra faste Stationer i Land eller paa Søen.

Søtransportvæsenet.

Søtransportvæsenets Opgave er Ledelse af Hærens Transporter over Søen i Krig. Under Fred planlægges og forberedes derfor Anvendelsen af forskelligt Skibsmateriel, særligt Koffardimarinens.

Andre Institutioner.

Disse er *Gymnastikinspektionen*, *Bygningsvæsenet*, *Auditørtjenesten*, der er fælles for Hær og Søværn, *Søværnets Proveanstalt* samt *Nyboder* og *Søværnets* forskellige *Skoler*.

Civile Institutioner under Marineministeriet.

Fyr- og Vagervæsenet sørger for og har Tilsyn med Forbelysningen og Afmærkningen i de danske Farvande. Der findes ca. 800 Fyr (heri indbefattet private og lokale Havnefyr m. fl.), 13 Fyrskibe og 124 Lystønder (heri indbefattet Færgeruternes Lystønder m. fl.) samt ca. 4000 Sømærker. (Se Kortet bag i Bogen).

Lodsvæsenet administrerer de danske Lodserier, der ialt beskæftiger ca. 150 Lodser.

Redningsvæsenet raader over ca. 60 Redningsstationer med ca. 700 Redningsmænd fordelt langs de danske Kyster.

Meteorologisk Institut varetager bl. a. den danske Vejrmedeltjeneste, men er desuden en videnskabelig Institution, der beskæftiger sig med alle meteorologiske, jordmagnetiske o. l. Forhold.

Personel.

Søværnets Personel bestaar af militært Personel, Befalingsmænd og menige, samt af en Del civilt Personel, der er ansat paa forskellige Steder indenfor Søværnets mange Institutioner.

Befalingsmændene kan være af Linien eller af Reserven; de inddeles i Tjenestegrene, alt efter det Speciale og den Bestilling, de varetager. De indordnes endvidere i Grupper: Officersgruppen, Kvartermestergruppen, Kadetgruppen (Officers elever) og Underkvartermestergruppen.

Da det menige, værnepligtige Mandkabs Tjenestetid i Praksis højst er 1 Aar, lader det sig ikke gøre at give det en Uddannelse, der er tilstrækkelig til, at det paa betryggende Maade kan udfylde alle de mange Specialbestillinger, der findes. Man maa derfor i væsentlig Grad basere sig paa Anvendelse af frivilligt Mandskab, der gennem en længere Uddannelsestid og Tjenestetid gøres kvalificeret til disse særlige Bestillinger og Poster.

Elevtiden er 2 Aar, hvorefter Eleverne (Mathelever) kan antages til videre Tjeneste som Mather i de forskellige Tjenestegrene (Artilleri-, Matros-, Torpedo-, Radio-, Proviant-, Sanitetsmath o. fl.). Matherne forpligter sig til at gøre Tjeneste i 3 Aar; de kan gennemgaa en Befalingsmandsskole og forfremmes til Underkvartermestre og derefter atter gøre Tjeneste i et vist Antal Aar.

Dette frivillige Personel udgør saaledes en specialuddannet Stamme af menige og Befalingsmænd i Søværnet; det benævnes da ogsaa Stammandskabet. Underkvartermestre har Adgang til Ansættelse i Linie eller Reserve som Kvartermestre efter Gennemgang af en Befalingsmandsskole, Kvartermesterskolen.

Kvartermestre af forskellige Tjenestegrene kan forfremmes til Materielmestre (Officersgruppen).

Alt Personel i Søværnet skal have dansk Indfødsret, men Antagelsesbetingelser, Uddannelsesvilkaar og Uddannelsestidens Længde er forskellig for de forskellige Tjenestegrene og Grupper samt for Linien og Reserven. (Se herom Afsnittet „*Værnenes værnepligtige og faste Personel*“).

Uddannelsen.

Alt Personels Uddannelse indenfor Søværnet tager Sigte paa at dygtiggøre hver enkelt, Befalingsmand og menig, til at bestride og udfylde den Post, paa hvilken han er sat, naar Søværnet skal løse sin Hovedopgave: Værnet af Danmark.

Alle Søværnets andre Opgaver saavel i Fredstid som under Krigssituationer, hvor Danmark ikke er inddraget i Krig, løses uden Vanskelighed og bedst, naar blot det Personel, der skal løse Hovedopgaven, er uddannet omhyggeligt og grundigt med denne for Øje.

Søværnets Opgaver i Fredstid er bl. a. Inspektionstjeneste paa Søen og Opmaalingsstjeneste m. m. Søværnets Opgaver under Krigssituationer, hvor Danmark ikke er inddraget i Krig, er Overvaagen af Søterritoriet, Sikringstjeneste o. lign., hvilket vil sige Medvirken til at forhindre Landets Inddragen i Krig.

Den grundlæggende og indledende Uddannelse af det menige Personel foregaar paa Eksercerskoler i Land. Formaalet med denne Uddannelse er at bibringe Mandskabet Disciplin og Forstaaelse af Disciplinens Betydning, samt at give Mandskabet de indledende Færdigheder i almindeligt Vaabenbrug (Haandvaaben) og i Sømandsskab (Fartøjsøvelser m. m.). Efter Eksercerskoleuddannelsen overgaas der til den egentlige Uddannelse om Bord i Skibe eller paa de Steder, den menige iøvrigt skal udfylde en Post.

Søværnets Befalingsmænd uddannes efter de samme Retningslinier paa Skoler samt under Tjeneste og Sejlads af forskellig Art og Varighed.

For at et Orlogsskib og dets Besætning kan arbejde som et samlet Hele, er det bydende nødvendigt, at hver eneste Mand, Befalingsmand som menig, i hele Skibet nøje ved, hvor hans Plads er under de forskellige Forhold. Fordelingen til alle de forskellige Hverv kaldes Skibets Ruller.

Den Rulle, der naturligvis er den vigtigste, er Skibets Kamp-rulle, der benævnes „Klartskibrullen“. Efter denne er alle Mand fordelt til de Poster, de skal have, naar samtlige Skibets Vaaben og øvrige Hjælpemidler skal sættes ind.

Alle andre Ruller, saasom Brandrullen (anvendes i Tilfælde af Ildebrand om Bord), Lukningsrullen (Lukning af vandtætte Døre) med mange flere er udarbejdede paa Grundlag af og i nøje Sammenhæng med Klartskibrullen, saaledes at Mandskabet lettere og hurtigere kan finde sig til Rette i Skibets samlede Organisation.

Det nævnte og meget vigtige Samarbejds Princip er ikke blot gældende for det enkelte Skib, men maa i det hele taget være det førende Princip under al Uddannelse og Øvelse i Grupper, Flotiller, Delinger, Eskadrer og i hele Flaaden.

Beredskab. Sikringsstyrke. Mobilisering.

For et Søværn i Almindelighed gælder det, at det til Stadighed maa befinde sig i et vist Beredskab, idet der til Klargøring og Udrustning af Skibsmateriel kræves en relativ lang Tid. Endvidere er Beredskabet paakrævet af uddannelsesmæssige Hensyn, for at man i saa høj Grad som muligt med kort Varsel kan raade over uddannede Besætninger til Skibe og øvrigt Flaademateriel.

For det danske Søværn gælder det i særlig Grad, som nævnt under Afsnittet „*De særlige danske Forhold*“, at et saadant Beredskab er konstant til Stede, samt om at den øvrige Flaades Klargøring og Udrustning er velforberedt og veltilrettelagt.

Flaaden er af disse Grunde organiseret i Divisioner, nemlig Skibsdivision (Artilleriskibe), Torpedobaadsdivision, Undervandsbaadsdivision o. s. v. under en samlet Ledelse, der benævnes Kystflaaden. Denne udgør saaledes i Princippet en Slags permanent Eskadre. Forsaavidt Skibene ikke er udrustede og under Kommando, er de i hvert Fald oplagte i klargjort Stand.

Værdien af en saadan Beredskabsorganisation afhænger direkte af Omfanget af den Sejlads og de Øvelser, man kan give Kystflaaden, dens Divisioner og de enkelte Skibe. Ved Sikringsstyrke forstås et udvidet Beredskab, hvorunder en Del af Flaaden er sat paa Krigsfod.

Mobilisering er Udrustning af Linie- og Reservemateriel af enhver Art samt øjeblikkelig Indkaldelse af hjemsendt Personel og Reservepersonel.

Flaadens Virksomhed under Krigsforhold.

Hovedprincippet i Søkrigsførelsen er Samarbejdet og Sammenspillet mellem de forskellige Vaaben og Udnyttelsen af de særlige Forhold, Kampen skal føres under, geografiske Forhold, Farvandsforhold, Vejrforhold o. s. v. De specielle danske Farvandsforhold og geografiske Forhold giver det danske Søværn gode Virkemuligheder, naar dette Princip udnyttes til Bunds. Samtidig frembyder de særlige danske Forhold store Risikomomenter for Angriberen.

Ved Tale om dansk Søværns Virksomhed under Krigsforhold, bør man skelne mellem to Faser af denne Virksomhed, nemlig:

1. *Søværnets Virksomhed under en Krigssituation, hvor Danmark ikke er inddraget i Krig, og*
2. *Søværnets Virksomhed, naar Landet er inddraget i Krig.*

I det første Tilfælde maa Søværnets Virksomhed gaa ud paa at medvirke til, at Landet ikke inddrages i Krigen. Opgaven er en omfattende og omhyggelig Overvaagen af Territoriet (Sikring). En Overvaagen betyder altsaa i denne Forbindelse ikke blot at observere. Det betyder først og fremmest at gribe effektivt ind overfor Neutralitetskrænkelser. Den rene Overvaagen kan vel til en vis Grad udføres af Luftfartøjer, men disse savner Evne og Magt til at gennemtvinge en Afgørelse, d. v. s. afvise eventuelle Neutralitetsbrydere. Lette Overfladefartøjer kan heller ikke udføre denne Opgave tilfredsstillende, da de ligeledes savner Magten og desuden den tilstrækkelige Beskyttelse.

Det er ubetinget nødvendigt, at Magtfaktoren er til Stede og er i Stand til at gribe ind, hvis det er nødvendigt. Dette betyder, at der maa være Kanoner (Artilleriskibe) til Stede, eller at de i hvert Fald kan komme til Stede snarest, parat til at virke, om muligt i Forbindelse med andre effektive Vaaben.

Disse andre Vaaben er i en saadan Situation bl. a. Torpedoen og Luftbomber. (Torpedo- og Undervandsbaade, Torpedoluftfartøjer samt Bombeluftfartøjer).

Dette kræver altsaa en mobil og hensigtsmæssig opbygget Flaade. Sammenspillet mellem dens Vaaben maa forud være tilrettelagt og indøvet. Enhver Opræden af Magtfaktoren maa kunne iværksættes hurtigt og med mindst mulig Forsinkelse, for at man rettidigt kan afværge Neutralitetskrænkelsen eller i hvert Fald begrænse dens Konsekvenser.

Saasnart Faren for Landets Inddragen i Krigen nærmer sig, er Søværnets Opgaver vel stadig de samme, men den hidtidige omfattende Overvaagen af Farvandene maa eventuelt indskrænkes og bringes under mere direkte Kontrol og Beskyttelse af de stærkere Overfladestyrker. Samtidig maa Flaaden placeres og eventuelt sammendrages saa hensigtsmæssigt som muligt, saaledes at den kan være forberedt paa at kunne møde enhver Eventualitet.

Den anden og sidste Fase er selve Krigen. Søværnets Virksomhed vil da gaa ud paa at yde Maksimum af Modstand. Modstanden maa ydes ude til Søs og skal forhindre Angriberens Fremtrængen til Kysten og samtidig beskytte de for Landet vigtige Tilførselsveje over Søen og indre Forbindelser mellem Landsdelene.

De Vaaben, man raader over, er Minen, Torpedoen, Bomben og først og sidst Kanonen.

Det skal nu beskrives, hvorledes de forskellige Vaaben virker under Søkrigsførelse og i Kampsituationer.

Miner.

Miner kan anvendes offensivt og defensivt.

Ved offensiv Anvendelse forstås, at Minen benyttes som Angrebsvaaben, idet den kastes direkte foran fjendtlige Skibe, udfor deres Støttepunkter og Baser eller paa deres Passagelinier. Da det er af Betydning, at Fjenden ikke observerer Udlægningen og saaledes forud kender Minernes Plads, maa Udlægningen foregaa uset og overraskende, enten i Ly af Mørke, usigtbart Vejr, kunstig Taage eller udenfor Synsvidde. Det er naturligvis af Vigtighed, at egne Skibe kender Minernes nøjagtige Plads, for at de selv kan undgaa dem.

Ved defensiv Anvendelse af Miner udlægges Minerne til Beskyttelse og Dækning af egne Skibe, Baser og eget Sø- og Landterritorium, saaledes at de frembyder en Trusel mod enhver Indtrængen i det Farvand, man vil beskytte.

Defensive Minespæringer maa være under Beskyttelse og Kontrol af kraftigt Materiel, d. v. s. Artilleriskibe og, hvor Forholdene tillader det, Kystbefæstningsanlæg.

Torpedo- og Undervandsbaade samt Bombeluftfartøjer er ikke stærke nok til at forhindre en Angribers Fremtrængen gennem et Minefelt, men Artilleriskibenes Kanoner dækker og understøtter dem, og til Gengæld støtter de paa deres Side Artilleriskibene, naar disse møder jævnbyrdige eller overlegne Modstandere.

Der opstaar saaledes et nøje Sammenspil mellem egne Vaaben, Miner, Torpedoen (Torpedobaade, Undervandsbaade, Torpedoluftfartøjer), Bomber (Bombeluftfartøjer) og Kanoner (Artilleriskibe).

Torpedobaade.

Torpedobaade skal ind paa en forholdsvis kort Afstand af Maalet for at kunne naa det med Torpedoen og træffe det; da de er lette og saarbare Fartøjer, er de nødt til at angribe uset og overraskende. Deres Forsvarsegenskaber ligger i den ringe Synlighed og den store Fart, der hjælper dem til at slippe bort igen efter Angrebet.

De anvendes hovedsagelig om Natten og eventuelt i usigtbart Vejr eller under Dækning af kunstig Taage.

Undervandsbaade.

Undervandsbaadens Hovedegenskab er Usynligheden, idet den neddykket uset kan nærme sig sit Maal og afskyde sine Torpedoen.

De danske Farvandes Gennemsnitsdybde er omkring 15 m, og danske Undervandsbaade kan derfor ikke være større end ca. 300 t.

Da Orienteringsevnen gennem Periskopet vanskeliggøres jo mørkere Vejrforholdene er, maa Undervandsbaaden saa vidt muligt i Modsætning til den almindelige Torpedobaad optræde om Dagen. Om Natten kan Periskopet ikke anvendes, og saafremt en Undervandsbaad skal angribe om Natten, maa den sejle udykket og maa bestræbe sig paa at „liste“ sig ind paa sit Maal.

Undervandsbaade kan under særlige Forhold anvendes med stor Fordel i Samarbejde med Artilleriskibe, idet Baadene kan faa Chance for at angribe de større Skibe, der kommer i Kamp med egne Artilleriskibe og saaledes være disse til Støtte, eller de kan omvendt selv faa Støtte fra Artilleriskibene, naar de skal angribe Maal, der er Undervandsbaade overlegne, men Artilleriskibe underlegne.

Torpedoluftfartøjer, Bombeluftfartøjer, Mineluftfartøjer, Recognosceringsluftfartøjer.

Disses Anvendelse er beskrevet under Afsnittet „Luftvaabnet“. Princippet for Torpedo- og Bombeluftfartøjers samt Mineluftfartøjers Virksomhed er Overtaskelsesmomentet.

Artilleriskibe.

Artilleriskibets Hovedegenskab er Kraften, der skal slaa Modstanderen definitivt ud.

Det gælder om at opnaa Overlegenhed overfor Modstanderen ved at anvende den størst mulige Koncentration af Kraft eller Magt. Flere Artilleriskibe forstærker Kraften, og Artilleriskibe i Samarbejde med alle øvrige Vaaben, Torpedofartøjer, Luftfartøjer og Mineskibe, og en samtidig Udnyttelse af geografiske Forhold, Farvandsforhold samt Vind og Vejr, giver Maksimum af Kraft.

I Artilleriskibskampen gælder det om at opnaa den bedst mulige Begyndelsesposition og iøvrigt under hele Kampen at søge at beholde den fordelagtigste Position.

Det er en Fordel at have Solen i Ryggen, hvor Ildledning og Skydning vanskeliggøres for Modstanderen, der skal se imod Solen.

Almindeligvis er det ogsaa en Fordel at have Vind og Sø i Ryggen, saaledes at Modstanderen tvinges til at kæmpe imod Vind og Sø, d. v. s. i Læ; herved generes hans Observationer gennem Kikkerter og Afstandsmaalere af Søsprøjt og Vind. Samtidig har man selv en heldig Position, hvis man paa et eller andet Tidspunkt af Kampen — for Eksempel for at give egne Torpedo- og Undervandsbaade eller Luftfartøjer Muligheder for Angreb — ønsker at

benytte kunstig Taage eller Røg, der med Vinden skal drive ned imod Modstanderen. Dog kan eget Skibs Røg, naar man har Vinden i Ryggen, undertiden være til Ulempe for egen Skydning.

Blandt andre Faktorer, der spiller ind under Artillerikampen, kan nævnes stedvis Dis, Aftenhimmel, Morgenhimmel, Land som Baggrund o. s. v.

Alle sidstnævnte Faktorer slører mere eller mindre eget Skibs Silhouet og vanskeliggør Sigtet og Observationerne for Modstanderen.

Ogsaa Farvandsforholdene, Grunde, lægt Vand, Pynter, Øer, Fjordmundinger o. s. v. har stor Betydning for Valget af den heldigste Position ved Kampens Begyndelse og under selve Kampen.

Overtaskelsesmomentet er her, ligesom overalt i Søkrigsførelsen, af stor Vigtighed.

Som man vil se, er det nødvendigt forinden Kampen og ved Kampens Begyndelse at tage Standpunkt til, hvilke af alle disse Forhold, der giver een selv de største Fordele og Modstanderen de største Ulemper.

Det foregaaende vedrørte Søkrigsførelsen og Kampen ude til Søs.

Naar Søkrigsførelsen imidlertid ikke længere kan holde Angriberen borte fra Kysten eller, naar Kampen af andre Grunde foregaar i Nærheden af Land, optræder den Vaabenfaktor, der hedder Kystbefæstningen. Det vil da være Søkrigsførelsens Opgave at støtte Kystbefæstningen og selv at blive støttet af denne.

Krigsførelsens sidste Instans indtræffer, naar Angriberen har naaet Kysten og maaske har faaet Fodfæste paa Land, eller naar Krigsførelsen eventuelt er indledet over Land og har taget sin Begyndelse paa selve Landterritoriet. Denne sidste Fase af Landets Forsvar kræver det mest fuldkomne Samarbejde og Sammenspil, nemlig Sammenspillet mellem alle Værnets Vaaben i Hær, Kystbefæstning og Søværn.

Kystdefensionen.

Opgave.

En Kystdefension eller et Kystforsvar er et nødvendigt Led i et Ø-Riges samlede Forsvarssystem. Imidlertid er det ikke nødvendigt at udbygge et Kystforsvar saaledes, at alle Kyststrækninger bliver befæstede. Hvilke Kystomraader, der skal forsvares, afhænger af

de Opgaver indenfor det samlede Forsvar, der tildeles Kystforsvaret.

Opgaverne bliver i første Række at forsvare Søværnets Baser og Støttepunkter, fordi det er nødvendigt for Skibe at have befæstede og beskyttede Steder, hvor Skibene uforstyrret for Angreb fra Søen og til Dels fra Luften kan indtage deres Ammunitions-, Brændsels- og Proviantforsyninger m. m., reparere deres Havarier, skifte og udhvile Besætninger, bringe saarede i Land o. s. v.

Dernæst bliver Kystforsvarets Opgaver i Samarbejde med Flaaden og Hæren og disses Luftstyrker at afværge Landsætning af fjendtlige Tropper, hvorfor Kyststrækninger, der er særlig egnede for saadanne Landsætningsforetagender, maa forsvares.

Endelig bør bl. a. saadanne Kyststrækninger befæstes, der ligger ud for Minespærringer og ud for vigtige Lufthavne, Industribyer og Forbindelsesveje mellem Landsdele, f. Eks. Broer, Færgehavne m. m. samt enkelte Steder, der er særlig vigtige for Søtrafikken.

Den nuværende Kystdefension bestaar af:

Kommandostationen Lynetten beliggende ved København, *Søforterne* Middelgrundsfort, Flakfort og Dragørfort samt *Kystfortet* Kongelundsfort liggende fremskudt udfor København og

Kystværkerne Lynæsbatteri paa Nordsiden af Sjælland, Mosedebatteri ved Køge Bugt og Masnedøfort paa Sjællands Sydside samt Borgstedbatteri og Haarbøllebatteri paa Møen.

Formaal, Ledelse.

Som det fremgaar, er Kystdefensionens Værker alle anlagt paa Sjællands og Møens Kyster med fremskudte Søforter udfor København. Dette skyldes, at Sjælland i de seneste Forsvarsordninger har været betragtet som den vigtigste Landsdel i et Eksistensforsvar, fordi København er Regeringssæde og Landets vigtigste By samt er Hovedbasis for Hær og Flaade, og fordi et Ø-Forsvar i sig selv rummer de bedste Muligheder for en Forsvarer.

Formaal. Kystdefensionens Opgaver i Sundafsnittet er Forsvaret af København mod Søsiden og de i Farvandet udfor Hovedstaden udlagte Minespærringer samt Beskyttelse af Flaaden under Ophold i og ved København, medens dens Opgaver udenfor Sundet er dels at afgive Støttepunkter for Flaadens Skibe og dels at deltage i det samlede Forsvar af Sjælland.

Medvirken i Luftforsvaret af København er endvidere et Led i Kystdefensionens Opgaver.

At det nuværende Kystforsvar kun tager Sigte paa Forsvaret af en enkelt Landsdel, og endda kun delvis, er naturligvis en Svækkelse i Landets samlede Forsvarssystem, idet saavel Hærens som Flaadens Opgaver i Forsvaret bør omfatte hele Landet, og Kystforsvaret derfor ikke kan undværes til Løsning af Fællesopgaverne i de øvrige Landsdele. I tidligere Tid har man da ogsaa haft Øjnene aabne herfor.

Ledelse. Da Kystdefensionen herhjemme, som i andre Lande, hører ind under Søværnet, er Chefen for Kystdefensionen direkte underlagt Chefen for Søværnskommandoen.

De forskellige Værker er afsnitsvis underlagt Afsnitschefer, men iøvrigt er hvert Værk for sig en Enhedsorganisation og har sin bestemte Opgave i det samlede Kystforsvar.

Befalingsmandpersonel.

Da Personelbehovet ved Kystdefensionen er relativt stort, er der Brug for mange Befalingsmænd, og da der kun kan afses et ringe Antal Liniepersonel fra det øvrige Søværn, har man i udstrakt Grad maattet basere sig paa Reservepersonel. Reserveofficerer ved Kystdefensionen benævnes Kystofficerer; de uddannes paa en Kystofficersskole og rekrutteres saavidt muligt ad Frivillighedens Vej.

De øvrige Reservebefalingsmænd ved Kystdefensionen benævnes Kanonerer og Underkanonerer; de paabegynder deres Uddannelse paa en Konstabelskole og rekrutteres ligeledes fra frivillige.

Menige.

De menige inddeles i to Kategorier: Artillerimandskab og Fortmandskab. Artillerimandskabet gennemgaar en mere omfattende Artilleriuddannelse end Fortmandskabet.

Indkaldelse finder normalt Sted to Gange om Aaret, nemlig Foraars og Efteraars. Foraarsindkaldelsen omfatter saavel Artillerimandskab som Fortmandskab, Efteraarsindkaldelsen kun Fortmandskab.

Uddannelsen.

Uddannelsens *Formaal* er at opøve Personellet til at kunne bestride en bestemt Post under Kamp, samtidig med at der tilstræbes at indpode Personellet en fast Disciplin, bygget op paa gensidig Forstaaelse og Tillid. Uddannelsestiden bør være saa lang, at Personellet kan blive saa fortrolig med sine Pligter, at disse udføres med Ro, Koldblodighed og Rutine.

For Befalingsmændene tilstræbes yderligere at give dem et saa stort Fond af Kundskaber, at de er skikkede til at være Vejledere og Opdragere for de værnepligtige saavel i Fredstid som under Krigstilstand og endvidere at udvikle saadanne Egenskaber hos dem, at de under alle Forhold kan optræde korrekt og med en fast og myndig Kommando.

Da Hovedopgaven for Kystdefensionens Værker er Beskydning af Maal paa Søen og i Luften, er Uddannelsen i overvejende Grad en Artilleriuddannelse, men for at kunne bedømme Forholdene paa Søen lægges der ved Uddannelsen ogsaa megen Vægt paa at bibringe Personellet Kendskab til maritime Forhold. Af Hensyn til Værkernes Selvforsvar gives der desuden Artillerimandskabet nogen Felttjenesteuddannelse.

Uddannelse paa det Værk, hvor Mandskabet skal være under Mobilisering og Krig, finder for Artillerimandskabet Sted i Sommerhalvaaret, medens den for Fortmandskabet finder Sted dels om Foraaret og dels om Efteraaret. For at vedligeholde Artilleriuddannelsen for Befalingsmændene og det indkaldte værnepligtige Personel afholdes Øvelser tillige i Vinterhalvaaret. Fællesøvelser med Søforsvarets forskellige Dele og med Hæren skal sikre, at Samarbejdet bliver det bedst mulige.

De hjemsendte Befalingsmænd og menige kan genindkaldes til fortsat Uddannelse.

Skyts.

Kystdefensionens Skyts bestaar af Kanoner til Beskydning af Maal paa Søen og af Kanoner og Maskinskyts til Beskydning af Maal i Luften.

Svært Kystskyts.

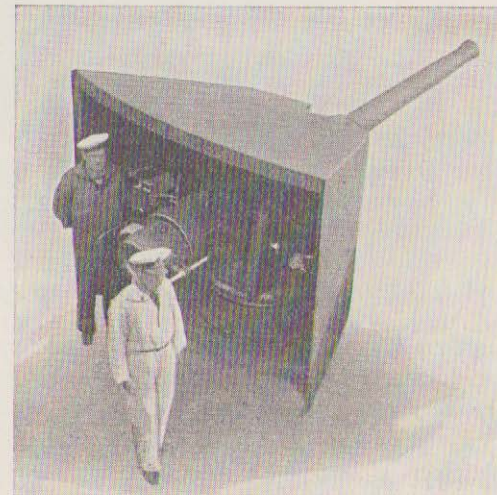

Mellemsvært Kystskyts.

Skytset inddeles i svært (over 20 cm Kaliber), mellemsvært (20 til 15 cm Kaliber) og let Skyts (under 15 cm Kaliber) samt Maskinskyts (40 til 8 mm Kaliber).

Det svære og mellemsvære Skyts er Hovedarmering paa Forter og Batterier. Mellemsvært Skyts er desuden sekundær Armering paa Forter. Skytset kan være opstillet i lukkede Taarne, bagved Brystværn el. lign.

Det lette Skyts er Hovedarmering paa mindre Kystværker og kan tillige opstilles som Strandbatterier indenfor Kystværkernes Omraade. Det er anbragt i Skjolde. Luftværns skytset er frit opstillet, medens det lette Maskinskyts, der skal anvendes mod

Let Kystskyts.

40 mm Luftværnsmaskinskyts.

angribende Tropper, er opstillet i Kaponierer (dækkede, beskyttede Standpladser) til Bestrygning af Grave og Pigtraadshegn samt i særlige, delvis beskyttede eller ubeskyttede Maskingeværstandpladser.

Skytset er opstillet i Batterier, idet et Batteri bestaar af et Antal Stk. Skyts af samme Kaliber og Art under fælles Ildledning. Batterierne er delt i Grupper og kan, naar paakrævet, ledes gruppevis.

Til et moderne Kystforsvar hører normalt ogsaa transportabelt, motortrukket Artilleri og evt. Jernbaneskyts, der kan anvendes i Forbindelse med de faste Værker eller sættes ind paa Steder, der ligger uden for Kystværkernes Virkningsomraade. Saa-dant Artilleri findes ikke i Øjeblikket ved

Kystdefensionen, hvorfor Hærens motortrukne Artilleri maa tildeles Opgaver i Kystforsvaret, naar dette er paakrævet. Til et moderne Kystforsvar hører endvi-

dere Batterier af svært, mellemsvært og let Skyts opstillet ved Kysten i naturligt tilbagetrukket Skjul eller camoufleret, saaledes at de ikke kan ses fra Søen eller Luften.

20 mm Luftværnsmaskinskyts.

Ammunition.

Til Kystdefensionens Kanoner anvendes følgende Projektilsorter: *Panserbrisantgranater* og *Brisantgranater*. Panserbrisantgranaten anvendes kun ved det svære Skyts og er beregnet til Gennembrydning af Skibspanser. Den har massiv, hærdet Spids, tykke Vægge og en Sprængladning, der antændes med Forsinkelse, hvorved Sprængning først finder Sted inde i Skibet. Foruden den egentlige Pansergennembrydning og Sprængvirkning, der bestaar i en Trykvirkning og Sprængstykkevirkning, kan Sprængningen foraarsage, at brændbart Materiale antændes, og at Kulilteforgiftning foraarsages i lukkede Rum.

Brisantgranaten anvendes ved mellemsvært og let Skyts og er beregnet til at fremkalde Sprængvirkning i upansrede eller let pansrede Skibe eller mod Materiel og Personel i stærkt pansrede

Skibes ubeskyttede Dele. Den har tyndere Vægge end Panserbrisantgranaten og en Sprængladning, der kan antændes uden Forsinkelse. Ved Brisantgranatens Sprængning kastes et stort Antal skarpkantede Sprængstykker med meget stor Hastighed ud fra Projektilet. Disse Sprængstykker har Virkning overfor saavel Materiel som Personel. Desuden har Brisantgranaten Brandvirkning og kan forarsage Kulilteforgiftning.

Projektilerne til *Maskinskytset* indeholder en lysgivende Magnium-Sporsats, der tillader, at man kan se Projektilbanernes Beliggenhed i Forhold til Maalet.

Skytsets Anvendelse.

Skytset, der er opstillet paa *Soforter*, kan paa Grund af disses Beliggenhed anvendes overfor alle Slags Maal paa Søen. Til Bekæmpelse af pansrede Skibe som Kampskibe og svære Krydsere anvendes det svære og mellemsvære Skyts, men kun Projektilerne fra det svære Skyts kan gennembryde disse Skibes Sidepanser og endda kun til en bestemt Afstand, fordi Anslagsvinklen derefter, paa Grund af Projektilbanens tiltagende Krumning, paa de større Afstande bliver for ringe. Endvidere er som nævnt kun det svære Skyts' Projektiler indrettet til Gennembrydning af Sidepanser. Hvis Skudafstanden forøges yderligere, bliver Projektilbanen dog snart saa krum, at kun Skibenes Dækpanser kan gennembrydes.

I et Kystforsvar kan ogsaa anvendes Haubitsere, der kendetegnes af deres høje, stærkt krummede Projektilbaner. Med dette Skyts kan der ikke opnaas Gennembrydning af Sidepanser, men til Gengæld af Dækpanser indenfor Størstedelen af Virkningsomraadet. Haubitsere er mere langtsomtskydende end Kanoner og har derfor vanskeligere ved at træffe hurtiggaaende Maal.

Med baade Kanoner og Haubitsere kan man paa Afstande, hvor Pansergennembrydning ikke kan opnaas paa Grund af Projektilets for ringe Anslagsenergi, alligevel opnaa Virkning mod de svagt beskyttede eller ubeskyttede Dele af Skibet.

Til Bekæmpelse af svagt pansrede eller upansrede Skibe saasom lette Krydsere, Mineskibe, Jagere o. lign. anvendes det mellemsvære Skyts, og til Bekæmpelse af mindre Torpedofartøjer og Minefartøjer anvendes det lette Skyts.

Skytset, der er opstillet paa *Kystværker*, anvendes til Bekæmpelse af Skibe under Passage, Transporter, der forsøger Landgang, til Forsvar af Minespærringer m. m. Det bestaar af mellemsvært og let Skyts eller kun af let Skyts. Desuden har Skytset den

Opgave at bekæmpe Maal paa Land, saasom fjendtlige ilandsatte Tropper, Skytsopstillinger, befæstede Stillinger, Brøer m. m. og at afværge direkte Nærangreb paa Værkerne.

Skyts, der er opstillet som *Strandbatterier*, har samme Opgaver som Skyts paa Kystværker, og anvendes desuden til Forsvar af Adgange til indre Farvande, Havne m. m.

Luftværnsskytset paa alle Værker anvendes først og fremmest mod angribende Luftfartøjer til Forsvar af selve Værket. Dersom det skal deltage i Luftforsvaret af et større Omraade f. Eks. en By som København, kræves Luftværnskanoner med stor Rækning opstillet paa Værkerne med denne særlige Opgave for Øje.

Luftværnsskytset kan endvidere anvendes mod ganske lette Stridskræfter paa Søen, der gaar angrebsvis tilværks overfor Værkerne, og mod Maal paa Land saasom Kampvogne, Panservogne og levende Maal, der passerer Kystværkerne eller angriber dem. Mod Faldskærmstropper vil særlig det lette Maskinskyts være velegnet.

Hvorledes skydes der?

Dersom der kommer et fjendtligt Skib indenfor Kanonerens Rækkevidde, gælder det om at tage det under Beskydning saa hurtigt som muligt, inden det har opnaaet sin Hensigt og unddrager sig Beskydning ved at fjerne sig uden for Skudvidde.

For at have god Chance for at træffe Maalet maa der skydes med alle Kanoner i Batteriet, fordi man kun kan se, om Nedslagene fra Projektilerne ligger i Nærheden af Skibet, naar de grupperer sig om dette. Kanonerne maa for at kunne skyde med den samme Indstilling i Siden og i Højden ledes fra den samme Ildlederstation.

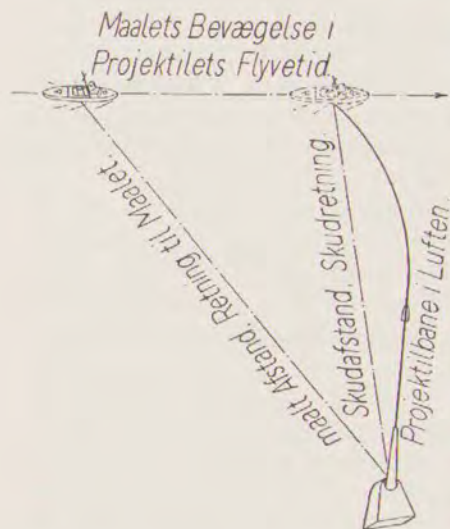
Ildledelsen skal muliggøre, at de svære og mellemsvære Batterier sættes i Stand til at beskyde Maal paa Søen paa store Afstande, selv om de bevæger sig uregelmæssigt og med høj Fart, og selv om de ikke er synlige fra Batteriet. Det lette Skyts skal sættes i Stand til saavel Dag som Nat indenfor kortere Afstande at kunne beskyde synlige, hurtiggaaende Maal paa varierende Kurser.

Direkte Skydning.

Naar Maalet kan ses fra Værket, anvendes normalt *direkte* Skydning, d. v. s. at der sigtes fra selve Kanonen. *Retningen* til Maalet findes saaledes ved at holde Maalet i Sigttekikkerten, medens Kanonløbet peger et af Ildlederen beregnet Stykke foran for Maalet i Skudøjeblikket. Projektilet vil da være ude ved Maa-

let efter Flyvetidens Udløb. Afstanden til Maalet findes ved Hjælp af et optisk Instrument, der kaldes en Afstandsmaaler.

Naar den maalte Afstand er fundet, rettes den for Maalets Bevægelse m. m., hvorved man finder Skudafstanden. Denne indstilles ved at give Kanonen Elevation, d. v. s. ved at dreje Kanonmunden i Vejret.

Naar Kanonerne er ladet og klar til Skydning, meddeles dette til Ildledelsen pr. Telefon eller ved at tænde en Klarlampe for hver Kanon. Ildledelsen bestemmer da Skudøjeblikket ved at paavirke et Fyrklokkeanlæg, der ringer ved hver Kanon i Batteriet, hvorefter Skuddet affyres, naar Sigtet er nøjagtigt.

Da Mulighederne for at træffe Maalet i første Salve er ringe, maa Ildlederen, ved at observere Nedslagenes Beliggenhed, søge at trække disse hen til Maalet og hele Tiden holde dem grupperet omkring dette. Herved vil der være Mulighed for at træffe i en eller flere Salver. Maalet vil da ved Manøvrer søge at unddrage sig Træfning, og det bliver derfor Ildledelsens Opgave at prøve paa at modvirke dette.

Med moderne Ildledelsesmateriel bestemmes Kanonernes Indstilling i Højden og i Siden med stor Nøjagtighed. Man regner som Regel med at kunne træffe Maalet efter faa Salver og at kunne holde fast i Maalet, selv om det ved krappe Drej og Manøvrer søger at unddrage sig Træfningen. Det er særlig af stor moralsk Virkning af kunne træffe Maalet i Løbet af kort Tid.

Indirekte Skydning.

Naar Maalene *ikke* kan ses fra Værket, enten fordi de er udenfor Synsvide eller fordi de er skjult bag et kunstigt Taageslø, eller fordi Batteriet selv er opstillet skjult, men Maalene dog er indenfor Kanonernes Rækkevidde, maa man anvende en anden Skydemaade, der benævnes *indirekte* Skydning. Ved denne Skyde-

maade anvendes fremskudte Pejlstationer, der kontinuerligt pejler til et opgivet Punkt paa Maalet. Ved en Pejling forstaaes Retningen fra Pejlstationen til Maalet i Forhold til Nordretningen. Naar man har Pejlinger fra to Pejlstationer til et Maal, vil dette saaledes være stedfast.

Pejlingerne sendes pr. Telefon til Batteriets Artillericentral, hvor de ved

Hjælp af forskellige Ildledelsesapparater anvendes til Bestemmelse af Afstand og Retning til Maalet, som derefter rettes for Maalets Bevægelse m. m. Herved findes Skudretningen, d. v. s. Retningen i Forhold til Nordretningen fra Batteriet samt Skudafstanden, der anvendes til Indstilling af Kanonerne henholdsvis i Siden og i Højden.

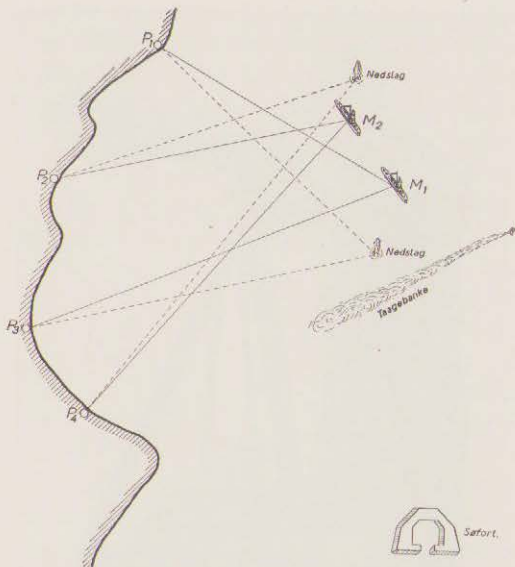
Billedet næste Side forestiller 2 Krigsskibe, der om Dagen søger at passere et Søfort i Læ af en fra et Luftfartøj udlagt Taagebanke. Fortet har til sin Raadighed 4 Pejlstationer, der er opstillet paa Kysten og som i den paagældende Situation er i Stand til at se Skibene. Pejlstationen P_1 og P_3 faar Ordre til at pejle til det forreste Skib

Mindre Afstandsmaaler.

Pejlinstrument.

(M₁) og Pejlstationerne P₂ og P₄ til det agterste Skib (M₂). Paa Fortet bestemmes hvilke Grupper af Kanoner, der skal anvendes mod de to Maal, og efterhaanden, som Pejlingerne indløber, udregnes den Indstilling, Kanonerne skal have i Højde og i Side, for at Maalene træffes efter Flyvetidens Udløb.

Saa snart Skydningen er paabegyndt, kan man endvidere fra Pejlstationerne se, hvorledes Nedslagene ligger i Forhold til Maalet og melde dette ind til Fortet, der derefter paa Grundlag af de modtagne Meldinger finder de Korrektioner i Længde og Side, der er nødvendige for at bringe Nedslagene hen til Maalene.

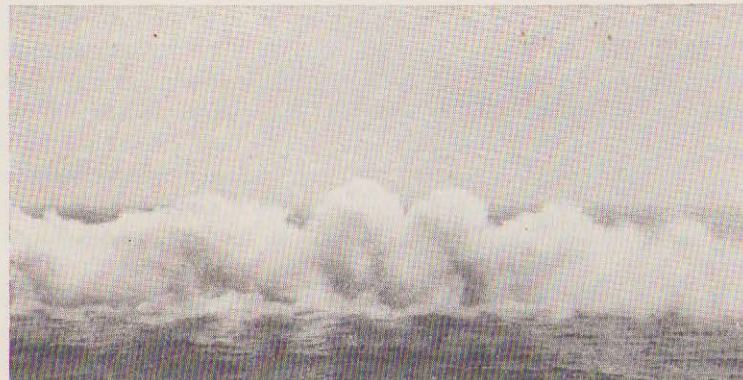
Natskydning.

Ved al Skydning om *Natten* maa Maalene belyses for at kunne beskydes, og der anvendes direkte Skydning. Belysningen kan foretages ved Hjælp af *Projektører* eller ved Hjælp af *Lysgranater*.

Projektørerne har en meget stor Lysevne, moderne Projektører saaledes indtil 400 Millioner Normallys. De kan normalt bevæges i Siden og i Højden ved Fjernstyring, hvilket er nødvendigt for at kunne følge Maalet med Sikkerhed, idet man ved selve Projektørstandpladsen blændes af det stærke Lys.

Projektører anvendes ogsaa i Kystforsvaret til Belysning af smalle Sejlrender nær Land og i Forbindelse med Havneforsvar m. m.

Ved Brug af Lysgranater, hvis Konstruktion er nævnt tidligere under Afsnittet Søværnet, tilstræber man at faa Maalet belyst, saaledes at dette ses i Silhuet. Lysgranater kan anvendes paa større Afstande end Projektører, og ved denne Form for Belysning røbes det skydende Værks eller Batteris Plads ikke saa tydeligt som

En udlagt Taagebanke.

ved Anvendelse af Projektører. Dette Forhold spiller særlig en Rolle, dersom fjendtlige Luftfartøjer deltager i Kampen.

Ved Skydning om Natten mod Maal paa Søen eller om Dagen i usigtbart Vejr paa kort Afstand vil Tiden til Beskydning som Regel være ringe og Retning og Afstand til Maalet forandres hurtigt. Der fordres derfor stor Skudhastighed, hvilket opnaas ved det lette Skyts, ved at Kanonerne forsynes med halvautomatisk Mekanisme, d. v. s. at Patronhylstret automatisk kastes ud efter Skuddet, og at Mekanismen bliver staaende aaben, indtil den næste Patron indføres, hvorefter den lukker sig af sig selv. Dette kræver atter, at Ammunitionen er Enhedspatroner, d. v. s. at Drivladning (Krudtet) og Projektil er anbragt i samme Patronhylster.

Skytset paa Kystværkerne kan ogsaa beskyde *Maal paa Land*. Saadanne Skydninger vil paa Grund af den ringe Overskuelighed, der ofte er over Land, ske paa kortere Afstande end mod Maal paa Søen. Dersom Maalene kan stedfæstes, anvendes direkte Skydning. Naar dette ikke er Tilfældet, maa man benytte sig af Kendskabet til Afstand og Retning til fremtrædende Terraingenstande og ved udsendte Observatorer skaffe sig Oplysninger om Nedslagene Beliggenhed i Forhold til Maalet. Beskydning af Maal paa Land fra Kystforsvarets Værker maa foregaa i nøje Samarbejde med Hærens Operationer.

Luftfartøjer kan anvendes af Ildledelsen til Opgivelse af Nedslagene Beliggenhed i Forhold til Maalet saavel ved Skydning mod Maal paa Søen som mod Maal paa Land.

Overfor *angribende Luftfartøjer* skal Ildledelsen skabe Betin-

Projektør.

gelses for en rettidig Opdagelse af disse og dernæst for Hurtighed og Sikkerhed i Luftværnsskytsets Betjening, da denne er af den største Betydning for Nedkæmpelse af angribende Maskiner. Ildens Ledelse er afhængig af Luftsnytsets Art. Dersom man har Luftværnskanoner til Raadighed med moderne Ildledelsesmateriel, hvortil hører Lytteapparater, Luftværnskorrektører m. m., kan Ilden ledes batterivis med centraliseret Sigte.

Luftværnsmaskinskytset ledes fra hver Skytsstandplads for sig ved direkte Sigte. Skytset maa kunne bevæges hurtigt og let for at kunne følge Luftfartøjerne paa deres Flugt gennem Luften. En Betingelse for at kunne træffe Maalet er, at Maskinskytset har en stor Skudhastighed. Denne ligger i Øjeblikket mellem 120—1000 Skud pr. Minut afhængig af Kalibret (40 — 8 mm). For at kunne opnaa den store Skudhastighed maa Maskinskytset være helautomatisk, d. v. s. at Patronernes Indførelse, Affyringen og Udkastet af Patronhylstrene sker af sig selv. Lademandskabet skal saaledes kun sørge for Ammunitionstillførsel og Skytten bestemme Af-fyringsøjeblikket.

Ved Afværgelse af *Luftangreb om Natten* maa Projektører anvendes for at belyse Maalene. Luftværnsprojektørerne maa derfor ligesom Skytset kunne bevæges hurtigt og let for at kunne følge Maalene og fastholde dem. Ogsaa disse Projektører maa kunne bevæges ved Fjernstyring.

I et moderne Kystforsvar opstilles Skytset ikke mere paa let

synlige Værker, men spredes indenfor et større Omraade, hvor Batteriernes Opstilling passes ind i Terrainet og sløres (camoufleres), saa at de er saa lidt synlige fra Søen og Luften som muligt. Hver Kanon og hver Projektør staar da almindeligvis i sin egen dækkede Opstilling med Ammunitionsrum og gastætte Beredskabsrum til Besætningerne.

Til et moderne Kystforsvar er som Regel ogsaa knyttet Luftfartøjer af forskellig Art til Løsning af visse Samvirkeopgaver.

Minespærringer hørende til Kystforsvaret.

Et Led i Kystforsvaret er Minespærringer, der kan udlægges til Spærring af Gennemsejlingsfarvande eller Sejlrender eller ud for Kyststrækninger, der er særlig egnet til Landsætning af Tropper eller ud for Flaadebaser, Havne m. m. Disse Minespærringer bestaar normalt af Kabelminer.

Havnespærring m. m.

Foruden Minefelter kan der i Kystforsvaret til Spærring af Havne, indre Sejlrender m. m. anvendes sænkede Skibe, Bom-, Tov- og Kædespærringer, Undervandsbaandsnet m. m. Saadanne Foranstaltninger beskyttes af Havneomraadets Kanoner.

Sænkede Skibe anvendes for at forhindre Gennemsejling og udføres ved, at Skibe eller Pramme fyldt med Sten, Grus eller Sand sænkes i Indsejlingen.

Bomspærringer bestaar af store Stykker Tømmer anbragt enkeltvis eller sammenbundne til Flaader forenede med Kæder eller Wirer.

Undervandsbaandsnet bestaar af Net og Staalwire, der er op-hængt mellem forankrede Bøjer eller Pæle. I Forbindelse med Undervandsbaandsnet kan der mod Undervandsbaade anvendes Etage-Minespærringer.

Til Forsvar af Værkerne paa Land kan anvendes tørre og vaade Grave, Pigtraadshegn, spanske Ryttere, Pallisader m. m. Saadanne Foranstaltninger kan ogsaa anvendes til Havne- og Strandforsvaret.

Til et Kystforsvar hører endvidere Minerydningsfartøjer, Patrouilleskibe, Transportfartøjer, Depotskibe m. m. samt Lodsskibe til Brug ved Lodsning gennem Kystforsvarets Minespærringer.

Mobilisering.

Ved truende Krigsfare kan der mobiliseres. Saasnart Mobiliseringen er traadt i Kraft, bemandes Værkerne i Henhold til deres

Krigsmandingsreglementer. Afhængig af hvor stor de aarlige Indkaldelser er i Fredstid, maa der ved Mobiliserings Ikrafttræden indkaldes flere eller færre Aargange af værnepligtige og Reservebefalingsmænd. Naar de indkaldte er mødt, paabegyndes Træning af Personellet for paa korteste Tid at opnaa højeste Krigsberedskab. Foruden det nødvendige Mandskab til Bemanning af Værkerne indkaldes normalt Reserver for at kunne udfylde ledige Pladser ved Sygdom og ved Tab af Mandskab i Krigstid. Da der som Regel ikke er Plads til Reserverne paa selve Værkerne, maa de indkvarteres i Nærheden.

Ved Mobiliserings Ikrafttræden tilkommanderes Kystdefensionen det nødvendige Fartøjsmateriel. De planlagte Minefelter udlægges. Pejlstationsbesætningerne afgaar til deres Pejlstationer, hvor de indkvarteres i Nærheden.

Krig.

Hvis Krigstilstand indtræder, maa Kystforsvaret være forberedt paa øjeblikkelig at træde i Virksomhed, selv om dets Opgaver er rent defensive. En Betingelse for at kunne løse de Opgaver, der stilles, er, at Materiellet er i ordentlig Stand, og at de nødvendige Materielreserver findes. Af særlig Vigtighed er det, at Ammunitionsbeholdningerne er store. En anden Betingelse er, at Personellet er veluddannet, saaledes at hver Mand er fortrolig med sin Tjeneste, og at Personellets Moral er god.

I Krig stilles store Krav til Kystforsvaret paa Grund af den Hastighed, hvormed Angreb kan sættes ind fra Luften og fra Søen. Man maa straks efter Krigsudbrud være forberedt paa Luftangreb paa Kystforsvarets Værker. Saadanne Angreb kan have til Formaal at sætte Skytset ud af Funktion for f. Eks. at forberede en Erobring af Værkerne fra Søen eller fra Landsiden.

Værkerne maa derfor straks sættes i yderste Krigsberedskab. Da dette imidlertid er meget trættende for Personellet i Længden, som derved sløves, maa man etablere en mindre trættende Form for Krigsvagt ved f. Eks. at lade Halvdelen af Besætningen ad Gangen besætte Skytset. Luftværnsskytset bør dog til Stadighed være besat, hvorfor man bør have dobbelt Besætning til dette Skyts.

For at prøve paa at sikre sig mod overraskende Angreb fra Luften eller fra Søen, maa der til Stadighed etableres en Bevogningstjeneste bestaaende af Luftfartøjer og fremskudte Bevogningsskibe, der bør være mindre Krigsfartøjer underlagt Kystforsvaret. Pejlstationerne, der er fremskudt i Kystomraadet, virker

samtidig som Udkigsstationer, og fra selve Værkerne holdes en effektiv Udkigstjeneste.

Kystforsvaret er en Del af Søværnet og virker i nøje Samarbejde med Flaade og Hær, og Meldinger fra disses Efterretnings- og Observationstjeneste vil ogsaa være til Raadighed for Kystforsvaret ved pludselige Angreb fra Søen eller fra Luften.

Fjendtlige Krigshandlinger.

Naar Melding indløber om Luftfartøjer, der er undervejs, vil Tiden til Erkendelse af deres Antal, Art og eventuelle Hensigt være ringe. Luftværnsskytset maa derfor have Ordre til at aabne Ilden, naar de observerede Luftfartøjer er indenfor Skytsets Rækkevidde. Kommer de angribende Maskiner i saa stor Højde, at Luftskytset ikke kan række, maa de overlades til egne Luftjagere.

Hvis det er en Flaadedeling eller enkelte Krigsskibe, der nærmer sig Kysten, skal man saa tidligt som muligt søge at finde ud af deres Art, Antal, Formation m. m.

Saafremt de observerede Skibe erkendes som fjendtlige, maa man søge at gøre sig klart, hvilken Hensigt de kan have, men uanset denne maa Ilden aabnes mod dem, saasnt de er inden for Batteriernes Rækkevidde, og der er Chance for rimelig Træning. Man maa imidlertid forvente Angreb af saavel Luftfartøjer som Skibe samtidig, idet Forsvaret vilde lettes, dersom Angreb sættes ind først af Luftfartøjerne og derefter af Skibene.

Dersom der er flere større Krigsskibe, og Skytset fra flere Batterier, evt. fra flere Værker, kan række, maa Ilden fordeles mod de forskellige Maal. Saavidt muligt bør alle de angribende større Skibe beskydes paa stor Afstand af det langtrækkende Skyts; er dette ikke muligt, beskydes først og fremmest de vigtigste Skibe, hvilket de førende Skibe, Kommandoskibene, maa anses for at være.

Er der flere Batterier end Skibe, kan Ilden koncentrerer mod de vigtigste Skibe.

Hvis Fjenden fordeler nogle af sine Skibe for at bombardere Basisanlæg, Havneanlæg, Industrieanlæg el. lign., skal disse Skibe beskydes med det svære Skyts for at forsøge at nedkæmpe dem, forinden de har udført deres Foretagende, samt tvinge dem til at søge uden for Rækkevidde, medens de øvrige Skibe, der er afset til at holde Batterierne i Skak, maa beskydes med det mellemsvære Skyts. Kun hvis disse Skibe kommer ind paa saa kort Afstand, at deres Ild kan faa afgørende Virkning paa Værkerne, maa samtlig Batteriers Ild sættes ind for at søge at nedkæmpe dem.

Det kan ogsaa være de fjendtlige Skibes Opgave at nedkæmpe danske Krigsskibe eller Handelsskibe, der passerer Kystværkerne, eller har søgt midlertidig Ly under Kystforsvarets Kanoner. I saa Tilfælde maa Ilden fordeles mellem egne Krigsskibe og Batterier paa Værkerne, og ogsaa her gælder det, at det sværeste Skyts maa beskyde de farligste Maal. Det langtrækkende Skyts har saaledes til Opgave i Samarbejde med egne Flaadestyrker og fremskudte Minespærringer at hindre fjendtlige Skibe i at komme saa tæt ind til Kysten, at de kan bombardere vigtige Maal paa Land, saasom Baser m. m., og at hindre dem i at angribe egen Søtrafik nær Kysten eller egne Krigsskibe eller Handelsskibe, der er ankret op i Nærheden af Kysten.

Ved Angreb om Dagen eller om Natten af lette fjendtlige Søstridskræfter, f. Eks. Jagere og Motortorpedobaade, der søger at trænge ind til beskyttede Baser eller Ankerpladser for egne Skibe, vil Kystforsvarets lette Skyts og evt. Maskinskytset komme i Virksomhed. Der kan ved saadanne Angreb blive Tale om et Samarbejde mellem det lette Skyts paa Værkerne og Havneforsvarets Skyts, et Samarbejde der vil være forberedt i Fredstid, ligesom alle Projektører i det omhandlende Kystomraade vil komme til at virke sammen.

Da Angreb af Jagere og Motortorpedobaade kan foretages overraskende paa Grund af deres store Fart, maa enhver Mulighed for Beskydning af Maalene udnyttes for at nedkæmpe de fjendtlige Fartøjer, inden de har opnaaet deres Hensigt. Dersom der er Fare for, at de kan trænge helt ind i egne Havne, maa Bomspærringer, Kædespærringer m. m. tages i Anvendelse.

Landsætning af Tropper.

Dersom Fjenden ønsker at rette et afgørende Stød for at tilvinge sig Sejren, er han nødt til, overfor et Ø-Forsvar, at forsøge Landsætning af store Troppstyrker med alt dertil hørende Materiel, saasom Kampvogne, Panservogne, Kanoner, Ammunition m. m.

En saadan Landsætning kan foregaa koncentreret paa en enkelt Kyststrækning eller sættes ind 2 eller flere Steder samtidigt.

For i Tide at faa Oplysning om et saadant Foretagende, der maa imødegaas med alle Forsvarets Midler, maa egen Efterretningstjeneste være velunderrettet, og Meddelelsetjenesten indenfor Forsvarets forskellige Grene virke hurtigt og sikkert.

For at kunne imødegaas et Landgangsforetagende med størst mulig Kraft, maa Flaaden, Kystforsvaret og Hæren med deres respek-

tive Luftstyrker arbejde sammen som en Helhed paa de ydre og indre Linier. Flaadestyrkerne og Luftstyrkerne angriber Transporten og de Krigsskibe, der beskytter den, undervejs fra Udskibningshavnene til Landsætningsomraadet saa langt fra egen Kyst som muligt og baade om Dagen og om Natten.

Lykkes det ikke egne Flaadestyrker og Luftstyrker i Forbindelse med udlagte Miner at gøre Fjenden saa stor Skade, at han maa opgive sit Foretagende, skal Kystforsvaret træde i Virksomhed med alle Forsvarsmidler for at søge at hindre Landsætningen.

Det svære og mellemsvære Skyts skal saa snart som muligt beskyde Transportflaaden, naar denne kommer indenfor Kanonerens Rækkevidde. Ved Hjælp af de fremskudte Pejlstationer kan Ilden aabnes paa Maksimumsskudafstand, selv om Fjenden søger at nærme sig Kysten i Ly af kunstig Taage.

Naar Transportskibene kommer nærmere ind til Kysten, aabnes Ilden fra det lette Skyts mod Ministrygerne, der gaar foran Transportskibene og søger at bane sig Vej gennem de indre Minespærringer. Derefter beskydes ogsaa Transportskibene. Passerer de fjendtlige Skibe Kabelminespærringer, maa der ogsaa regnes med Tab af Transportskibe og Krigsskibe ved Paasejling af Miner.

Er der bevægeligt motortrukket Artilleri til Raadighed, anbringes dette i Stilling i Nærheden af det formodede Landsætningssted og paabegynder Beskydning af Transportskibene. Anlagte Strandbatterier deltager ligeledes inden for deres Virkningsomraade.

Allerede ved Melding om Landsætningsforetagendet har Hærens Tropper sat sig i Bevægelse mod Kysten for at støtte de derværende Forpoststyrker.

Medens Transportskibene er undervejs, maa der forventes uafbrudt Angreb af fjendtlige Luftfartøjer, der har til Hensigt at forberede Landsætningen ved at angribe danske Søstridskræfter, Kystforsvarets Værker og Hærens Tropper samt danske Luftstyrker for dels at nedkæmpe dem og dels at svække deres Moral.

Mod saadanne Angreb fra Luften sættes Luftskytset ind overalt, og egne Luftjagere gaar til Angreb.

Desuden maa forventes, at Fjenden vil sætte Faldskærmstropper ind i Kampen.

Lykkes det Transportflaaden at komme helt ind til Kysten og paabegynde Udskibning af Tropper, maa alt sættes ind paa at angribe de fjendtlige Skibe, fordi de er særligt saarbare, naar Tropperne udskibes i Transportfartøjerne. Dersom Fjenden skulde faa Fodfæste i Land, beskydes han med det lette Skyts og Maskin-

skytset, der hører til Strandforsvaret, og angribes af Forsvarets Troppedele.

Dersom Forsvaret er stærkt, er et Landsætningsforetagende meget vanskeligt og risikabelt at gennemføre. Det kræver en lang og omhyggelig Forberedelse, og Indskibningen af Tropper og Materiel maa foretages saa uset som muligt. Overførelsen af Transportskibene kræver gode Vejrforhold, hvilket ogsaa er en Betingelse for en hurtig Landsætning af Tropperne og særlig af Materiellet, ligesom Landsætningen maa foregaa efter en nøje lagt Plan for at kunne gennemføres med Held.

Men selv om Landsætningen skulde lykkes, er det overordentligt vanskeligt at beholde Fodfæstet i Land, dersom Forsvaret er stærkt og udholdende og stadig gaar angrebsvis til Værks. Dette er af den største Betydning, fordi Fjendens Overgivelse kun er et Spørgsmaal om Tid, dersom han ikke til Stadighed kan føre Tilførsler frem over Havet. For at forhindre dette maa egne Flaade- og Luftstyrker derfor til Stadighed prøve paa at afskære Fjendens Forbindelseslinier med Hjemlandet ved at angribe Transportskibe og Krigsskibene, der beskytter disse.

Et Forsvar, der er stærkt, arbejder sammen som en Helhed, ledes dygtigt og ikke giver op, vil derfor have overvejende stor Mulighed for at kunne forhindre Landsætningsforetagender.

LUFTVAABNET

(Hærens og Søværnets Luftstyrker).

Organisation.

I de fleste Lande er Flyverstyrkerne et særligt Vaaben sidestillet med Hær og Flaade under en fælles Overledelse, i nogle Lande — saaledes ogsaa her hjemme — er Flyverstyrkerne underlagt henholdsvis Hær og Flaade.

Fordelen ved Flyverstyrkerne som et særligt Vaaben (Luftvaabnet) ligger under en Krig deri, at Overledelsen, efter at Hær og Flaade har faaet tildelt de til disse Værn specielt uddannede Enheder, beholder den direkte Kommando over en større Del af Luftvaabnet, der dels kan anvendes til Løsning af selvstændige Opgaver, dels kan afgive en efter Forholdene afpasset, periodisk Forstærkning af Hærens eller Flaadens Flyverstyrker. Er alle Flyverstyrker organisatorisk underlagt Hær og Flaade, vil disse med en vis Ret kunne kræve altid at have de paagældende Flyverstyrker til fuld Raadighed.

Flyverstyrkerne samlet i et Luftvaaben byder ikke økonomiske Fordele for Landet, men har for et Land med smaa Flyverstyrker bl. a. den Fordel, at alle de til Raadighed for Flyverstyrkerne staaende Pengemidler kan anvendes til Bygning af en nyindført Flyvemaskintype, der derved kan komme i fuld Drift indenfor et meget kortere Tidsrum end i det Tilfælde, hvor Pengemidlerne skal deles mellem Hærens og Flaadens Flyverstyrker, der hver for sig arbejder paa Indførelse af en ny Type.

Fordelen ved hurtigt at faa en nyindført Type i fuld Drift ligger deri, at Typen kommer til fuld Anvendelse uden at være væsentligt forældet, samt at de værnepligtige Flyvere, indenfor den relativt korte Periode de gør Tjeneste, bliver fuldt fortrolige med Flyvningen af den paagældende Flyvemaskintype.

Flyverstyrker deles i Eskadriller, der igen kan deles i Patrouiller, i Reglen paa 3 Maskiner, i Afdelinger, Regimenter og Divisioner, og flere Divisioner kan samles i Luftflaader.

Eskadrillen (i Søværnet benævnt Flotille) er Underafdeling, svarer altsaa til Kompagni, Batteri, Eskadron, og har efter sin Art en noget forskellig Størrelse. En Jagereskadrille har 12—18 Flyvemaskiner, en Rekognosceringseskadrille 10—12 og en Bombe-

eskadrille 8—10, alle med det til Maskinantallet svarende flyvende Personel og et Mekaniker- og Hjelpepersonel paa ca. 100 Mand. Se iøvrigt Afsnittet „Søværnet — taktisk Inddeling“.

En Afdeling omfatter 2—3 Eskadriller, et Regiment 2—3 Afdelinger og en Division 2—3 Regimenter. I større Luftvaaben vil en Afdelings Eskadriller være af samme Art, i mindre Luftvaaben i Reglen af forskellig Art. Vore Flyverstyrker deles i:

Hærens Flyvertropper, der igen bestaar af

Sjællandske Flyverafdeling med 1 Jager- og 2 Rekognosceringseskadriller,

Jydske Flyverafdeling med 1 Jager- og 1 Rekognosceringseskadrille,

Flyveskolen og

Ballonparken.

Søværnets Flyvevæsen, der igen bestaar af

1 Rekognosceringsflotille,

1 Jagerflotille,

Luftfartøjer til særlige Formaal (derunder Torpedoplaner),

Flyveskolen.

Flyvemaskiner, Vaaben og Udrustning.

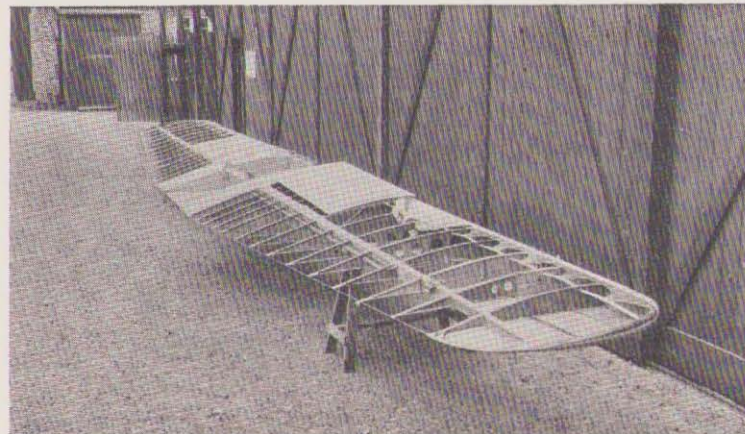
Flyvemaskinen opbygges af følgende Hoveddele: Planer (Vinger), Krop med Motorfundament, Stabiliserings- og Styreorganer, Understel, Motor og forskellige Installationer.

Planerne kan være byggede af et Træ- eller Metalskelet beklædt med Lærred eller af et Metalskelet beklædt med Metalplader.

Efter Antal og Anbringelse af Planerne kalder man Flyvemaskinen et Biplan (et Overplan over Flyvemaskinens Krop og et Underplan i Højde med Kroppens Underkant), et højvinget Monoplan (et Plan anbragt i Højde med Kroppens Overkant eller over Kroppen befæstet til denne ved et Metalskelet) eller et lavvinget Monoplan (et Plan anbragt i Højde med Kroppens Underkant).

Naar Beklædning med Lærred anvendes, bestaar Planernes Skelet af to Bjælker, en Før- og en Bagbjælke, sammenholdte med Tværstivere eller Kasseribber og afstivede med Barduner. For at give Planet Profilform er der med smaa Mellemlum fastgjort Spanter eller Ribber paa Bjælkerne. Lærredet sys til Spanterne og strammes ved Strykning med en Cellulosevædske. Derefter paastryges Lak, som gør Overfladen glat og beskytter Lærredet mod Fugtighed og Sollys.

Fordelen ved Metalskelet fremfor Træskelet er i Hovedsagen den større Modstandsdygtighed mod Vejrliget. For smaa Maskiner er

Afklædt Plan. (Fot. Hærens Flyvertropper).

Metalskelettet tungere end Træskelettet, da Metallets mindste Tykkelse ikke kan bringes ned under en vis Størrelse, uden at det bliver ømfindtligt for Stød. For større Maskiner er Vægten omtrent ens.

Planer med Metalskelet og Metalbeklædning er som Regel af en særlig Konstruktion, hvor Beklædningen indgaar i Planets Afstivning. I nogle Typer erstatter en Gitterkonstruktion Bjælker og Spanter.

Kroppen bestaar af Skelet og Beklædning. Skelettet udføres næsten altid af Metal, Staal eller Duraluminium og kun sjældent af Træ. Metalrør taaler bedre end Træbjælker Vind og Vejr, er lettere at reparere, og ødelægges ikke saa meget ved Havarier, hvor Staalrør maaske kun bøjes og kan rettes ud, medens Træet splintres. Endvidere er fejlfrit Træ (f. Eks. uden Knaster) vanskeligt at fremskaffe. Trækonstruktionerne er derimod billigere. Metalrørene kan enten svejses sammen eller nittes og boltes. Svejsningen er billigst at udføre, men kræver særligt øvede Arbejdere. Ved Nittekonstruktionen lader man hyppigst Kroppen være delt i forskellige Dele, f. Eks. Haleparti, Mellemparti og Forparti, der samles med Bolte, saaledes at den enkelte Del ved Havari let kan udskiftes.

Den almindeligste Konstruktion af Skelettet er Gitterkonstruktionen, hvor alle Felter er afstivede med Bardunkryds eller Diagonalstivere. Beklædningen er som Regel Lærred fra Førerrummet og bagud og Metaldæklplader foran Førerrummet. Ved Konstruktioner, hvor Kroppen ikke har indre Afstivning, anvendes dog Metalplader til Beklædning af hele Kroppen, idet de her deltager i Afstivning af

Konstruktionen. Man har i tidligere Tid anvendt Pansring af visse saarbare Dele af Flyvemaskinen, men paa Grund af Vægtforøgelsen blev Pansringen senere udeladt. Nu har man igen paa flere af de moderne Flyvemaskintyper indført en Pansring af Førersæde, Skydestandpladser og Brændstoftanke mod Beskydning bag fra (Hovedangrebsretningen) med Panserplader. Pladerne har en Tykkelse paa 4—9 mm.

Motorfundamentet skal bære Vægten af Motoren, kunne taale Motorrystelserne og modstaa Vridningen som Følge af Motorens Drejningsmoment. En Rækkemotor hviler paa Fundamentet, en Stjernemotor er ophængt paa den forreste Ende af Fundamentet. 4 Bolte, der forbinder Motorfundamentet med Kroppen, optager alle de Paavirkninger, der hidrører fra Motoren.

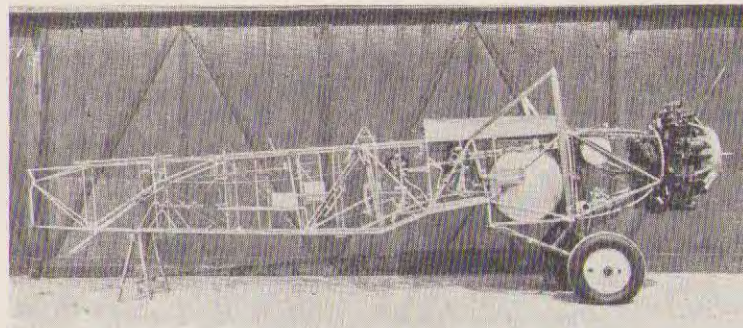
Stabiliseringsorganerne er det vandrette Haleplan og den lodrette Halefinne. Haleplanet er næsten altid indstilleligt fra Førersædet under Flyvning, Halefinnen kan kun indstilles paa Jorden.

Styreorganerne er Højderor og Sideror anbragt paa Halepartiet og Klapper anbragt paa Planets Bagkant. Ror og Klapper bevæges ved Hjælp af Styrepinden og Hammelen. Styrepinden er anbragt saaledes, at dens Frem- og Tilbagebevægelse bevæger Højderoret og dens Bevægelse til Siderne Klapperne. Hammelen benyttes til Bevægelse af Sideroret.

Understellet er forskelligt for Landflyvemaskiner og Søflyvemaskiner.

For Landflyvemaskiner bestaar Understellet af Understelsbenene, Hjulene og i nogle Tilfælde en fælles Aksel. For at undgaa Havari ved Landing paa en Mark med høj Bevoksning søger man dog ved de fleste Typer at udelade den fælles Hjulaksel, og Understelsbenenes Afstivning sker udelukkende ved Fastgørelse til Kroppen. For at mindske Luftmodstanden under Flyvning er Understellet paa de fleste moderne Flyvemaskintyper indtrækkeligt i Krop eller Underplan. Paa de fleste Flyvemaskiner anvendes Hjulbremser. Ved Afbremningen kan man forkorte Landingslængden med en Trediedel. Bremsaanordningen er indrettet saaledes, at der bremses lige meget paa hvert Hjul, naar Hammelen staar i Midterstilling. Træder man Hammelen fra denne Stilling, bremses der kun paa Hjulet til den Side, man vil svinge. Man anvender mekaniske eller pneumatiske Bremses. Naar Jorden er dækket med Sne, kan man i Stedet for Hjul anvende Ski, som dog ikke er oprækkelige i Planet.

Søflyvemaskiner kan deles i Pontonmaskiner og Flyvebaade. For

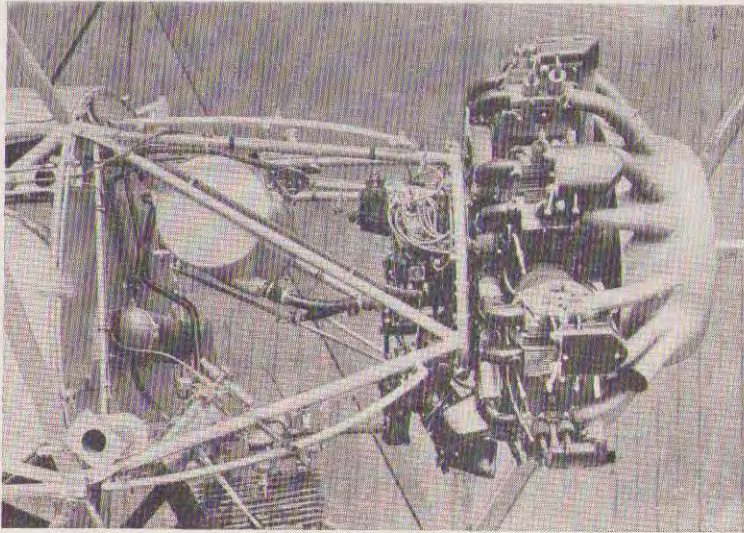
Afklædt Krop. (Fot. Hærens Flyvetropper).

Pontonmaskiner er Understellet som for Landmaskiner, kun Hjulene er erstattet af Pontoner. Pontoner deles i flere vandtætte Rum. De fabrikeres af Træ eller Metal, hyppigst Duraluminium. Flyvebaade har et baadformet Skrog, hvori Besætning og Udrustning anbringes. Dette Skrog kan af Hensyn til Luftmodstanden ikke bygges saa bredt, at det har Tværstabilitet, hvorfor der enten anbringes en Sideflyder under hvert Plan, eller Skroget forsynes med en Udbygning paa hver Side i Vandlinien.

Flyvemotorer kan efter deres Form og Bygning deles i Rækkemotorer, hvor 4—6 Cylindre sidder i Række bag hinanden, og Stjernemotorer, hvor Cylindrene sidder i Stjerneform om Krumtapakslen. Til en Flyvemotor stilles særlige Krav som ringe Vægt, stor Driftssikkerhed og stor Accelerationsevne. En Benzinmotors Driftsvægt ligger mellem $\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ kg pr. H. K. Dieselmotoren har en Vægt paa $1\frac{1}{2}$ kg pr. H. K.

Ved en Motors Omdrejningstal forstaaes det Antal Omdrejninger, Krumtapakslen gør i et Minut. Medens ældre Motorer havde et Omdrejningsantal paa ca. 1400, er enkelte moderne Typer oppe paa over 3000 Omdrejninger i Minuttet. Da Propellens Virkningsgrad falder betydeligt ved de højere Omdrejningstal, har man indført et Reduktionsgear mellem Motor og Propel, naar Omdrejningstallet overstiger ca. 1800.

Som Brændstof anvendes Benzin, Benzol og Olie. Benzinforbruget er omtrent ens for alle Motorer, ca. $\frac{1}{4}$ kg pr. Hestekrafttime. Olieforbruget i Dieselmotorer er en Del mindre, og da Olien tilmed er adskilligt billigere end Benzinen, betyder Dieselmotorens Anvendelse i Flyvemaskinen en stor Besparelse for Brændstofudgiften. Naar Dieselmotoren, trods denne Fordel og dens noget

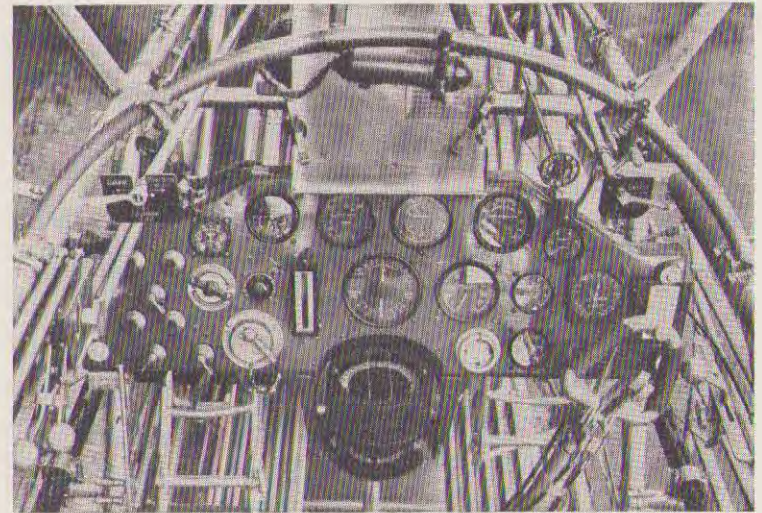

Stjernemotor. (Fot. Hærens Flyvertropper).

simpel Konstruktion, ikke har kunnet følge Benzinmotoren i Udviklingen, saa skyldes det først og fremmest, at den er for tung i Forhold til dens effektive Ydelse.

Flyvemotorer er enten luftkølede eller væskekølede. I luftkølede Motorer er Cylindrenes ydre Berøringsflade med Luften forøget ved Køleribber. I væskekølede Motorer optages Varmen af en Kølevædske, i Reglen Vand, der cirkulerer i Kølekapperne omkring Cylindrene og til og fra Køleren. Om Vinteren maa Vandet blandes med frostfri Vædske.

Flyvemaskinpropeller kan være to-, tre- eller firbladede. Materialet er Træ eller Metal (Duraluminium). Træpropellen er lettere og billigere og bliver ikke „træt“, hvorfor Materialebrud af denne Aarsag næsten aldrig forekommer. Metalpropellens store Fordele ligger i den bedre Virkningsgrad, idet Propellen kan gøres tyndere, samt i Stilbarheden af Propelbladene under Flyvning, og der er ingen Tvivl om, at Metalpropellen vil blive eneherkende, naar Faren for Træthedsbrud er helt overvundet. Da en stor Propel med et lavt Omdrejningstal har en større Virkningsgrad end en lille Propel med et stort Omdrejningstal, har man indført den under Motorer nævnte Udveksling. Tre- og firbladede Propeller anvendes, hvor særlige Grunde taler for at have en mindre Diameter end den, en tobladet Propel maa have. Ulemper ved flerbladede Propeller

Instrumentbræt i en Rekognosceringsmaskine. (Fot. Hærens Flyvertropper).

er, at der er en Mellemvirkning mellem Bladene, hvorved Virkningsgraden nedsættes.

Af karakteristiske Data for Flyvemaskiner kan anføres:

Ved *Hastighed* forstås altid Flyvemaskinens Hastighed i Forhold til Luften og ikke i Forhold til Jorden. I Vindstille er disse Hastigheder ens. *Maksimumhastighed* er den største opnaaelige Hastighed, *Marchhastighed*, den Hastighed en Flyvemaskine af Hensyn til Motoren anvender ved længere Flyvninger og *Landingshastighed* er den Hastighed, hvormed Flyvemaskinen „tager Jorden“ ved en Landing, altsaa ubetydeligt mindre end Maskinens *Minimumhastighed*, der netop giver Flyvemaskinen tilstrækkelig Opdrift til at holde sig svævende i Luften.

Tophøjde er den største Højde en Flyvemaskine kan naa; *Stigevenen* angives i Meter pr. Minut og aftager med Højden, hvorfor *Stigetiden*, der angives i Minutter, i Reglen angives for 1000 m's Interval.

Ved *største Flyvestrækning* forstås den største Strækning, Flyvemaskinen kan tilbagelægge. Ved *Aktionsradius* den største Strækning Flyvemaskinen kan flyve fra sit Udgangspunkt, naar den skal vende tilbage igen.

Nyttelasten omfatter Besætning, Brændstof, Vaaben og Bomber. Man kan saaledes indenfor visse Grænser med samme Type faa en

stor Aktionsradius ved en større Benzinmængde med en tilsvarende mindre Bombelast, ligesom man kan mindske Benzinmængden og forøge Bombelasten, naar Flyvningen (den nødvendige Aktionsradius) kun er kort.

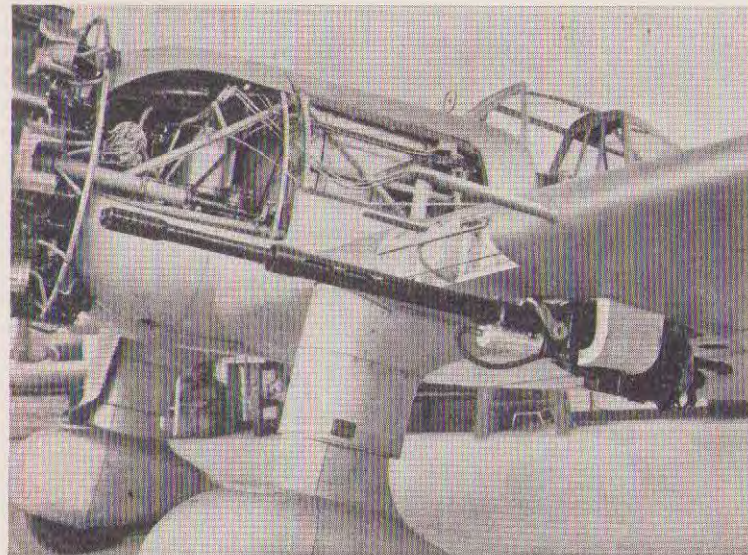
Af særlige Flyvemaskintyper findes *Autogyroen* (Mølleplanet) og *Helikopteren*. Begge Typer skyldes Konstruktørernes Bestræbelser for at undgaa de moderne Flyvemaskiners stadigt stigende Landingsafføb og Startlængder. Autogyroen, der ikke har Planer eller Ror, er forsynet med en Propel og en over Flyvemaskinen anbragt tre- eller firbladet Rotor, der giver hele Opdriften. Helikopteren har ingen Propel, men kun en Rotor, der drives af Motoren.

Desuden har man gennem Aarene forsøgt at konstruere en *haleløs Maskine*. Typen kan faa stor Værdi til militært Brug, idet den giver Mulighed for frit Skudfelt bagud. Klapperne paa Planerne kan ved Krumning tillige virke som Højderor, og Sidebevægelsen (Sving) opnaas enten ved Brug af Klapperne alene, eller ved Hjælp af Sideror anbragt langt ude paa Planerne.

Flyvemaskinens *Vaaben* er Maskingeværer og Kanoner. Maskingevæerne er Flyvemaskinernes oprindelige Bevæbning, men en samtidig Bevæbning med Kanon trænger mere og mere igennem, idet man ved dens større Kaliber kan anvende Projektiler med Sprængladning. Ved at indføre Kanon faar man en betydelig Forøgelse af Skudafstanden og af Virkningen af det enkelte Skud, men til Gengæld vejer Kanonen 3—4 Gange saa meget som Maskingeværet. For at gøre en Flyvemaskine ukampdygtig, maa man med Maskingeværet træffe Flyveren eller nogle faa saarbare Dele, hvorimod en Træffer i Flyvemaskinen fra Kanonen næsten altid vil

Autogyro (Mølleplan). (Fot. Hærens Flyvertropper).

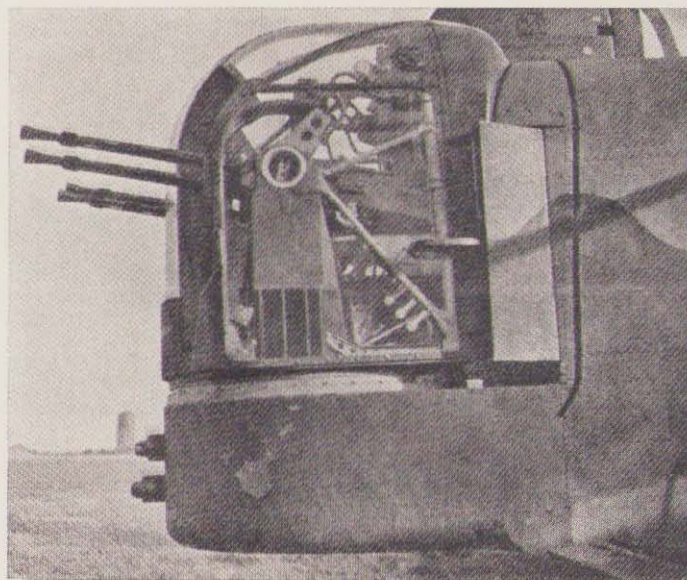
Fast indbygget Kanon. Dækpladen aftaget. (Fot. Hærens Flyvertropper).

være tilstrækkelig. Kanonerne Kaliber ligger i Reglen omkring 20—23 mm, men findes helt op til 37 mm. Antallet af Vaaben paa de forskellige Flyvemaskintyper er meget varierende, nogle har fra 2—8 Maskingeværer, andre har baade Maskingeværer og Kanoner i en varierende S sammensætning.

Vaabnene kan være fast indbyggede eller bevægelige. De fast indbyggede Vaaben er anbragt i Krop eller Planer og skyder fremad i Maskinens Længderetning. Paa enkelte Typer har man dog fast indbyggede Vaaben, der skyder bagud. For eensædede Typer anvendes de til almindelig Rygdækning, for andre Typer til Bestrygning af den døde Vinkel under Krop og Hale.

Saaframt de fast indbyggede Vaaben skal skyde gennem Propelkredsen, er det nødvendigt at anvende en Synkroniseringsanordning. Denne er tilkoblet Motoren og indstillet saaledes, at Projektilet passerer Propelkredsen uden at ramme Propellen.

De bevægelige Vaaben er anbragt paa en Geværring. For Maskingevæernes Vedkommende har man ofte 2 Geværer sammenbyggede med samtidig Skudafgang; i nogle af de nyeste Typer har man endog 4 Maskingeværer sammenbyggede i et drejeligt Taarn og betjent af een Skytte. Geværringen bestaar af en Fundamentring, som er fastskruet til Kroppen, og en ydre, drejelig Ring,

Maskingeværtårn for 4 Geværer i Flyvemaskinens Agterpart.

der griber ned om Fundamentringen. Paa den drejelige Ring er anbragt en Geværbojle, hvortil Geværret fastgøres. For i størst mulig Grad at undgaa døde Vinkler anbringes de bevægelige Vaaben i Overkant og Underkant af Kroppen og for flere Typers Vedkommende i Halepartiet.

Sigtemidlerne er for de fast indbyggede Vaaben en Sigtering og et Kuglekorn eller Kikkertsigte. Sigtemidlerne er fastgjort paa selve Flyvemaskinen og saaledes anbragt, at Føreren bekvemt kan finde sin Sigtelinie. Da Vaabnene er indbygget med Kærnelinien parallel med Maskinens Længdeakse falder Korrektion for Egenbevægelse bort, og det bliver kun nødvendigt at tage Hensyn til Maalkorrektionen. Sigtemidlerne til de bevægelige Vaaben er anbragt paa Vaabnet og bestaar af en Sigtering og et Vingekorn, der automatisk giver Korrektion for Egenbevægelsen.

Ammunition medføres i Baand eller Magasiner, og der anvendes udover den almindelige Ammunition Sporammunition med en Røgsats eller lysende Sats, der skal angive Skudretningen for Skytten, panserbrydende Ammunition og Brandammunition, som indeholder en Fosforblending. Kanonammunitionen indeholder en Sprængladning.

Skudantallet ligger gennemsnitlig paa 1000—1200 Skud i Minuttet for Maskingeværer og 150—400 Skud i Minuttet for Kanoner. Skudafstanden er for Maskingeværer 300 m og derunder og for Kanoner 600 m og derunder.

Af *Bombetyper* anvendes Spræng-, Gas- og Brandbomber.

Sprængbomber

deles igen i Sprængstykkebomber, Minebomber og Panserbomber.

Sprængstykkebomber anvendes mod levende Maal og skal virke ved de mange Sprængstykker, der fremkommer ved Bombens Sprængning. De er derfor tykvæggede med en ringe Sprængladning. Vægten ligger mellem 10—20 kg, og Sprængladningen udgør 10—15 % af Vægten. De har øjeblikkelig Antændelse eller en ganske kort Forsinkelse.

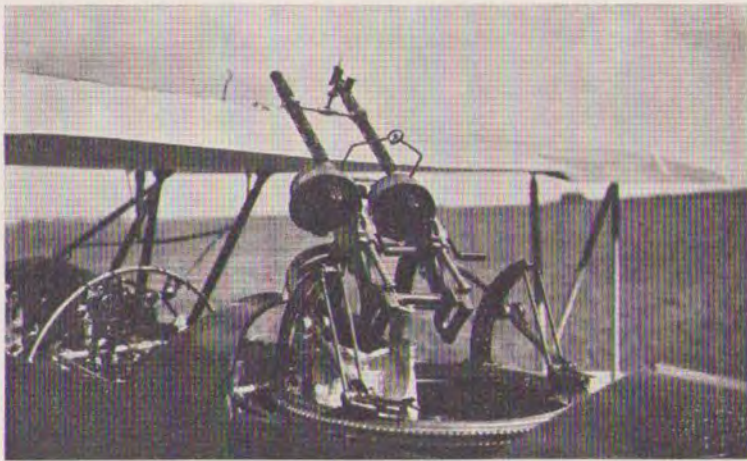
Minebomber skal virke ved Sprængvirkningen. De er derfor tyndvæggede og har en stor Sprængladning. Vægten ligger i Hovedsagen mellem 50—500 kg, men der findes Minebomber paa op til 2000 kg. Sprængladningen udgør c. 50 % af Bombens Vægt. Bomben har altid forsinket Antændelse. Man anvender ogsaa tidsindstillede Minebomber. Ved disse Bombers Anslag indledes en kemisk Opløsningsproces, og alt efter Mængden af det Stof, der skal opløses, sker Eksplosionen efter nogle Timers eller Dages Forløb.

Panserbomber anvendes mod beton- eller panserdækkede Maal og skal virke ved Indtrængelse med paafølgende Sprængvirkning og Sprængstykkevirkning. Vægten ligger mellem 250—500 kg.

Gasbomber er tyndvæggede og forsynede med en Fyldning af Gasstof samt en ringe Sprængladning, bestemt til Sønderdeling af Bomben og Spredning af Gasstoffet. Alle Arter af Krigsgas kan anvendes. Vægten af Bomben som Regel 50—100 kg, hvoraf Gasfyldningen udgør indtil 70 %.

Skydestandplads i et under Kroppen udtrækkeligt Tårn.

Tvillingsobservatørgæver med Sigtering og Vingekorn og paasatte Tromlemagasiner. (Fot. Hærens Flyvertropper).

Gas kan desuden udblæses direkte fra Beholdere i Flyvemaskiner. Paa samme Maade udlægges ogsaa Røgslør.

Brandbomber er fyldt med let antændelige Stoffer som Benzin, Olie, Termit og lign. De antændes i Anslaget eller i Banen og forbrænder under en Varmeudvikling paa op til 3000°. Bombens Vægt er fra 2—50 kg. Bomben har en ringe Sprængladning eller kun en Tændingsanordning.

I sin nuværende Form er Bomben et Projektil, der kastes med Maskinens Hastighed. Denne Kastemetode er meget enkel, men man vil gerne forøge Bombens Begyndeshastighed og vandrette Rækkevidde, og dette har ført til Forsøg med smaakalibre Kanoner til Udskydning af Bomber, Glidbomber og Raketbomber.

Ved Bombens Udskydning med Kanon giver Vægt og Rekylvirkning af Kanon store Vanskeligheder, saa store at de muligt ikke overvindes.

Glidbomben har Form som en Flyvemaskines Krop, er forsynet med Metalvinger og en Stabiliseringsanordning, som bevirker, at Bomben, naar den er kastet, naar Jorden i Glidflugt. Herved opnaar man en større Rækkevidde, og en velkonstrueret Glidbombe vil have en rimelig Træfsikkerhed paa Afstande op til 30 km. For at forøge Glidbombens Hastighed og dermed dens Virkning, har man forsøgt Anvendelse af en explosiv Ladning, der antændes i Banen. Derved er man inde paa Raketbomben.

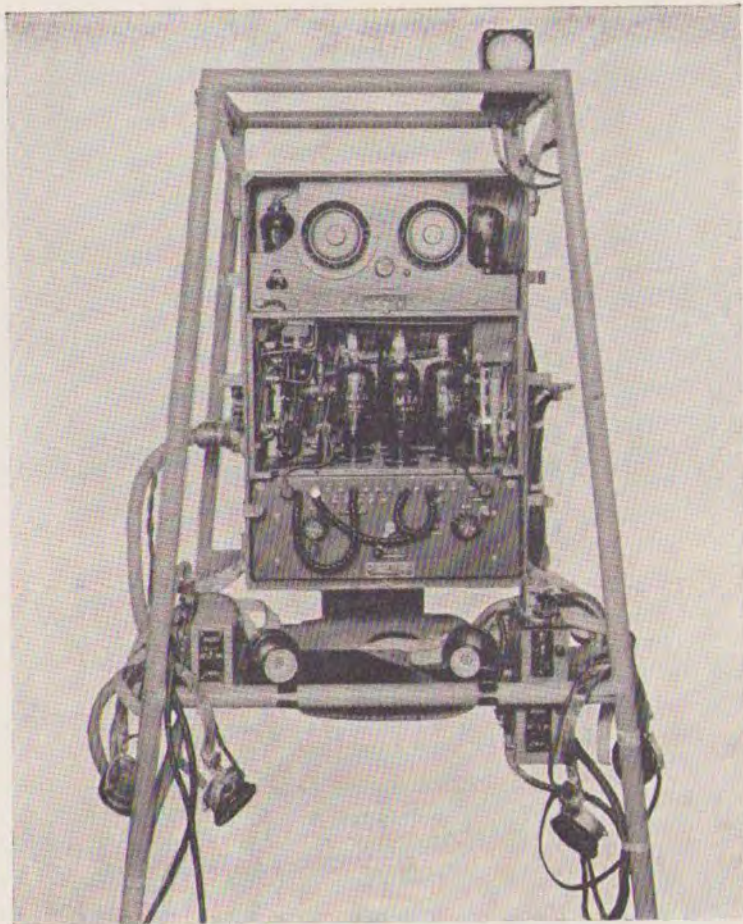

Bomber ophængt under Planet. (Fot. Luftmarinen).

Ved almindelige Bombekast fra vandret Flyvning har Bomben en Faldtid paa c. 30 Sek. fra 4000 m's Højde, aftagende til c. 10 Sek. fra 500 m's Højde. En Bombe skal, for at træffe Maalet ved Kast fra 4000 m's Højde, udløses 3—4 km før Maalet, ved Kast fra 1000 m's Højde i c. 1,5 km's Afstand og ved Kast fra 50 m's Højde i c. 350 m's Afstand.

Torpedoer kan medtages og kastes fra Flyvemaskiner; som Regel medføres kun een af hver Maskine. Torpedoen er — bortset fra enkelte Detailler — af samme Konstruktion som den, der anvendes i Flaaden.

Det vigtigste *Navigeringsinstrument* i en Flyvemaskine er Magnetkompasset. Flyverkompasset adskiller sig fra det almindelige Kompas deri, at Rosen med Gradinddelingen ikke bevæger sig sammen med Magnetsystemet. I Stedet er der paa Kompaskroppen anbragt en drejelig Ring med Gradinddeling og Angivelse af Hovedretningen. Ringen kan ved Hjælp af en Vrider fastholdes i en vilkaarlig Stilling i Forhold til Styrestregen, der findes for efter i Kompaskroppen. Ovenpaa Dækglasset, i fast Forbindelse med den drejelige Ring, findes flere parallelle Aflæsningstraade, som letter Kursaflesningen. Magnetkompassets Visning er i flere Tilfælde behæftet med Fejl, som opstaar under Flyvningen. Man har derfor et Hjælpemiddel i Retningsgyroskopet, der, som Nav-

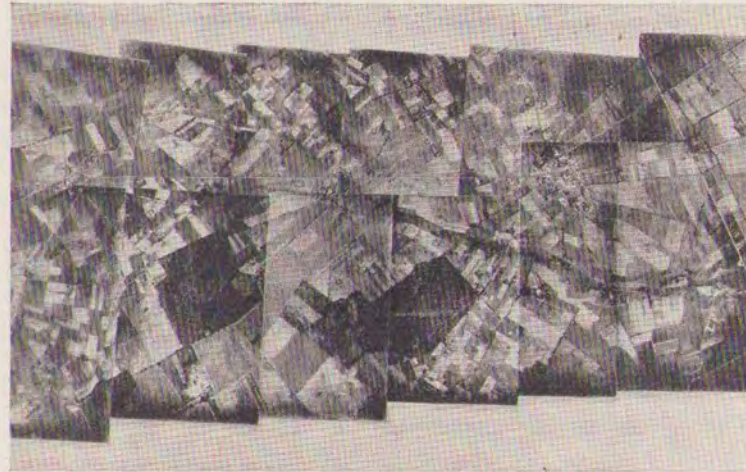

Flyvemaskinradio. (Fot. Hærens Flyvertropper).

net antyder, er et Gyroskop, der paavirkes af og angiver Flyvemaskinens Afvigelser fra den engang indstillede Kursretning. Ved Flyvning i usigtbart Vejr benyttes Blindflyvningsinstrumenter, hvoraf det vigtigste er Hældningsviseren, der stadig viser den lodrette Linie under Flyvningen.

Ved Hjælp af disse Instrumenter er Flyveren i Stand til under de fleste Forhold at holde Kursen, d. v. s. navigere.

Radioen er det vigtigste og i mange Tilfælde det eneste Meddelelsesmiddel mellem en Flyvemaskine og dens Basis paa Jorden.

Fladeoptagelse. (Fot. Hærens Flyvertropper).

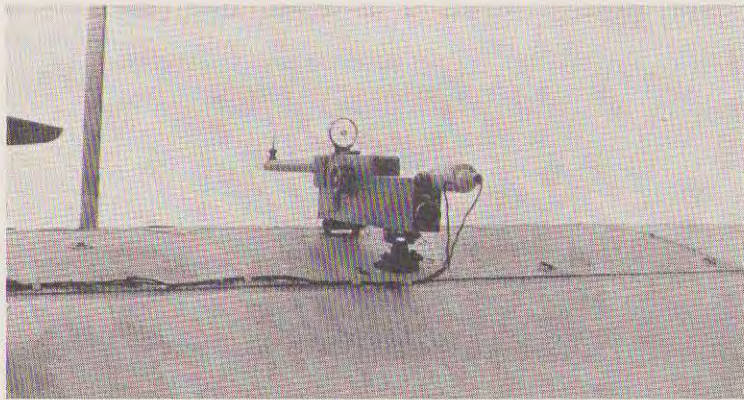
Gennem Radioen befordres Meldinger og Oplysninger fra Flyvemaskinen til Jorden, og fra Jorden kan udgives Ordre og stilles nye Opgaver til Enhederne i Luften, ligesom Radioen kan anvendes til indbyrdes Forbindelse mellem Maskiner i Luften. Endelig kan Radioen benyttes i Navigeringens Tjeneste, idet en Flyvemaskines Position kan bestemmes ved Hjælp af Radiopejling.

Radioinstallationen bestaar i Hovedsagen af Sender og Modtager. I eensædede Flyvemaskiner udføres Betjeningen af Føreren, idet Bevægelsen af Indstillingsgrebene ved Hjælp af Bowdentræk eller ad elektrisk Vej overføres til Radiostationen, der er indbygget udenfor Førerens Rækkevidde. I flersædede Maskiner har en af den øvrige Besætning tillige Opgaven som Telegrafist og betjener i Almindelighed Stationen direkte.

Energikilden er en Generator, der kobles til Flyvemotorens Aksel. Antennen kan enten være en fast Antenne udspændt i Flyvemaskinens Længdeakse eller fra Planspids til Planspids, eller en Slæbeantenne, der først udfires efter Starten og maa inddrages inden Landingen.

Korrespondancen udføres ved eensædede Maskiner som Regel ved Telefoni, ved flersædede Maskiner oftest ved Telegrafi, og Forbindelsen tilvejebringes som Regel paa korte Bølger.

Fotografiapparater til Brug i Flyvemaskiner kan være Haandapparater eller indbyggede Apparater; af sidstnævnte Art findes

Fast indbygget Fotomitrailløuse. (Fot. Hærens Flyvertropper).

saavel ikke-automatiske som halvautomatiske og helautomatiske, alle saavel til Plader som til Film. Til helautomatiske Apparater benyttes dog fortrinsvis Film. At et Fotografiapparat er „ikke-automatisk“ vil sige, at de tre Manipulationer, Eksposering, Skiftning af Plade (Film) og Spænding af Lukker alle udføres af Fotografen og hver Ting for sig. „Halv“- og „helautomatisk“ vil sige, at henholdsvis to og alle 3 Greb udføres samtidig og i sidstnævnte Tilfælde ad mekanisk Vej, saaledes at Fotografen kun skal udregne Eksposeringsintervallet og indstille Mekanismen. Fotografiapparaternes Pladestørrelse ligger normalt mellem 18×18 cm og 24×24 cm. For Haandapparater overstiger Pladestørrelsen dog ikke 13×18 cm og Vægten ikke 8—10 kg. Brændvidden ligger mellem 18—100 cm og Lysstyrken skal være saa stor som muligt, idet Flyvemaskinens Hastighed hen over Jorden kræver en meget kort Exponeringstid. Pladekassetterne rummer 6—12 Plader, Filmskassetterne fra 50—200 Optagelser. Fra Luften kan optages Skraabilleder eller Lodretoptagelser. Optagelserne kan igen deles i Punktoptagelser, Række- eller Fladeoptagelser. Ved en Rækkeoptagelse forstaaes en sammenhængende Række Optagelser fotograferet umiddelbart efter hinanden og saaledes, at den ene Optagelse griber mere eller mindre ind over den anden.

Ved en Fladeoptagelse griber desuden de enkelte Rækker ind over hinanden. Skal Billederne anvendes til stereoskopisk Undersøgelse skal Overgribningen mindst være 50 %, saa ethvert Punkt i Terrainet er fotograferet 2 Gange. Af Formlen: Brændvidde forholder sig til Flyvehøjde, ligesom Pladestørrelse til den Del af

Terrainet som optages paa Pladen, kan man, da Brændvidde og Pladestørrelse altid er kendte Størrelser, udregne Størrelsen af det optagne Areal ved de forskellige Flyvehøjder, ligesom man af Formlen kan bestemme Flyvehøjden, naar der ved Optagelsen kræves et bestemt Maalestoksforhold. Ved denne Beregning ses, at jo mindre Brændvidde Apparatet har, jo mindre skal Flyvehøjden være for at opnaa samme Maalestoksforhold, hvilket i Praksis vil sige, at man, i de Tilfælde hvor Skyer tvinger til Fotografering i forholdsvis lave Højder, muligt kun kan opnaa det ønskede Maalestoksforhold ved Brug af et Apparat med lille Brændvidde.

Til Indøvelse i Skydning fra Flyvemaskine anvendes fast indbyggede eller bevægelige Fotomitrailløuser. De betjenes som de tilsvarende Vaaben. Man skyder i Byger, men faar i Stedet for et Antal Skud et tilsvarende Antal Fotografier. Ved Hjælp af Fotografierne kan man nu udregne, om Skytten har vurderet Maalets Hastighed og Skudafstanden rigtigt og truffet Maalet. Fotomitrailløuserne er forsynet med Ure, som affotograferes under „Skydningen“, saaledes at det efter en Luftkamp ved Sammenligning af de to fotograferede Klokkeslet kan konstateres, hvilken Skytte, der har haft det afgørende Skud.

Uddannelse.

Hærens Flyvertropper.

Den første Uddannelse af *Militærflyvere* og *Flyverobservatører* foregaar ved Flyveskolen. For at kunne indtræde som Elev paa Flyveskolen stilles bl. a. følgende Betingelser: Eleven skal have gennemgaaet den første Uddannelse ved et af Hærens Vaaben, maa ikke være over 30 Aar, og skal have gennemgaaet et særligt foreskrevet Sundhedseftersyn og visse psykotekniske og fysiologiske Prøver med et tilfredsstillende Resultat.

Uddannelsen paabegyndes om Foraaret og varer for den praktiske Uddannelse c. $\frac{1}{2}$ Aar, for den teoretiske Uddannelse c. 1 Aar. Militærflyvereleverne undervises i almindelig Flyvning, Kunstflyvning og Blindflyvning samt i andre praktiske og teoretiske Fag af flyvetekniske og militær Betydning. Fraregnet Uddannelsen i Flyvning har Observatøreleverne Undervisning fælles med Militærflyvereleverne. Efter c. $\frac{1}{2}$ Aars Forløb afsluttes den flyvemæssige Uddannelse ved Flyveskolen, og Militærflyvere og Observatører fordeles til Afdelinger og Eskadriller, hvor den videregaaende Uddannelse i Flyvning og praktiske Fag i Forbindelse dermed fort-

sættes, medens den teoretiske Uddannelse foregaar ved Flyveskolen til det følgende Foraar.

Uddannelsen ved Afdeling og Eskadriller omfatter praktisk Flyvning, Luftkamp, Skydning, Bombekastning, Fotografering, Radiotelegrafering, Navigering, Rekognoscering, Artilleriflyvning og Øvelser med Hærens øvrige Vaaben.

For at give Militærflyvere og Observatører Mulighed for, alt efter deres Standpunkt med Hensyn til militære og almene Kundskaber, at blive egnede til Løjtnanter af Reserven eller faste Underofficerer i Hærens Flyvertropper, oprettes der ved Flyveskolen Fortsættelseskursus, hvis Formaal er at give det paagældende Personal den fornødne flyvetekniske og militære Viden til en saadan Udnævnelse. Fortsættelseskursus oprettes hvert Efteraar og varer c. $\frac{1}{2}$ Aar.

Den samlede Uddannelse for Militærflyvere og Flyverobservatører varer c. 4 Aar og vedligeholdes ved aarlige Genindkaldelser i 30 Dage.

Flyveskolen uddanner endvidere *Reservehaandværkere* til Hærens Flyvertroppers Behov. Uddannelsen varer 1 Aar og deles i 2 Klasser. 1. Klasse varer 3 Maaneder, og Undervisningen er overvejende teoretisk; i 2. Klasse er Undervisningen overvejende praktisk, og Fagene er Vedligeholdelse af Flyvemateriel, Radiomontering, Bøssesmagertjeneste og Vedligeholdelse af Motorkøretøjer.

Flyversoldater, hvis Hovedopgave er at forsvare Flyvertropperens Flyvepladser og Motorvognskolonner samt at passe Flyvemateriel og øvrigt Materiel, uddannes ved Flyverafdelingerne. Denne Uddannelse varer c. 7 Maaneder og vedligeholdes ved et Antal Genindkaldelser.

Et mindre Antal af Flyversoldaterne indtræder ved Afslutningen af den første samlede Uddannelse som Elever paa Hærens Flyvertroppers Korporalskole, der giver dem den militære Viden og praktiske Uddannelse, som er nødvendig for at kunne bestride de Hverv, der tilfalder Korporaler i Hærens Flyvertropper i Marken og i den indre Tjeneste samt ved Flyversoldaternes Uddannelse.

Søværnets Flyvevæsen.

Søværnets Flyveskole har 3 Klasser: Flyverklassen, Observatorklassen og Mekanikerklassen.

For at kunne indtræde som Elev i *Flyverklassen* (som Flyverkadet aspirant, senere Flyverkadet) kræves, at Eleven har Studentereksamen, Styrmandseksamen, Adgangseksamen til polyteknisk

Lærestalt eller anden tilsvarende Uddannelse. Eleven skal, naar Klassen paabegyndes, være fyldt 20 Aar, men maa ikke være fyldt 26 Aar. Det er ikke nogen Betingelse, at Eleven har aftjent sin Værnepligt. Eleven skal endvidere med tilfredsstillende Resultat have gennemgaaet særlige Lægeprøver og en fysiologisk Prøve. Udover ovennævnte Elever uddannes i Flyverklassen et Antal Søofficerer efter Behovet.

Uddannelsen paabegyndes i August og varer c. 16 Maaneder. Den deles i 4 Afsnit:

1. Militær Uddannelse samt indledende praktisk Flyvning (for paa et saa tidligt Tidspunkt som muligt at udskille absolut uegnede).
2. Teoretisk Uddannelse, navnlig i flyvetekniske Fag.
3. Praktisk Uddannelse paa Landflyvemaskine.
4. Praktisk Uddannelse paa Søflyvemaskine i Forbindelse med en teoretisk Uddannelse, navnlig i militære Fag.

Efter endt Uddannelse udnævnes Eleverne til Flyverløjtnant II (i Reserven) og fordeles til Flyvertjeneste ved Flotillerne, hvor de det første Aar som Ungflyvere gennemgaar en praktisk Uddannelse i Flyvning, Luftkamp, Skydning m. v. Flyverløjtnanterne er pligtige til at gøre Tjeneste som saadanne i 2 Aar.

Lejlighedsvis oprettes ved Flyveskolen et *Flyverløjtnanskursus*. Gennemgang af dette er en Betingelse for Forfremmelse til Flyverløjtnant I. Kursus varer c. $\frac{1}{2}$ Aar, og der gives videregaaende Uddannelse væsentligt i militære Fag.

I *Observatorklassen* optages kun unge Søofficerer. Gennemgang af denne Klasse har i de senere Aar været obligatorisk for alle Søofficerer, for derigennem at give dem elementært Kendskab til Flyvevæsenet, dets Anvendelse og Samarbejde med Flaaden.

I *Flyvemekanikerklassen* optages unge Mænd under 24 Aar, der er faguddannede Motormekanikere, Maskinarbejdere eller Elektrikere med Svendebrev.

Klassen gennemgaaes paa c. 16 Maaneder.

Flyvepladser og Luftmarinestationer.

En Flyveplads skal være fast, jævn og tilnærmelsesvis plan og helst græsbevokset. Stubmarker kan bruges, naar de er tørre, men bliver i Regnvejr let for bløde. Pladsen skal have en Udstrækning paa c. 1000 m i alle Retninger. Til Flyvepladsen skal der i Hovedsagen være fri Indflyvning fra alle Sider, hvilket vil sige, at det

umiddelbart om Pladsen liggende Terrain skal være fri for høj Bebyggelse, Træer, Telefonlinier og lign.

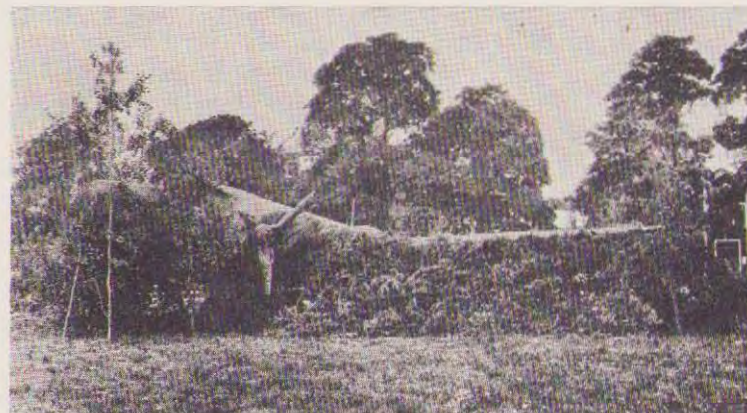
Egnede Flyvepladser er selv i vort forholdsvis flade Terrain ret sjældne, hvilket ikke mindst skyldes Landets tiltagende Udstykning i smaa Jordbrug. For at skaffe Flyvepladser til Brug i Krig vil man ofte være nødt til at udføre visse Arbejder som Rydning af Diger og Hegn, Opfyldning af Grøfter og Mergelgrave, Fældning af Træer og Nedlægning af Telefon- og Højspændingsledninger.

Skal en Flyveplads anvendes om Natten, maa Landingsstrækket være afmærket enten ved en Projektør eller en Række af Lygter, og Flyvepladsens Begrænsning i Landingsretningen og muligt generende Genstande i Indflyvningszonen maa være lysafmærkede. Det er en Fordel at have en elektrisk Afmærkning, der for hele Systemet kan tændes og slukkes paa samme Sted, men er dette ikke muligt, maa man have en Soldat ved hver Lygte eller hver Kontakt, saa Tænding og Slukning kan ske omgaaende paa et aftalt Signal. For at sikre sig imod, at Belysningen tændes for fjendtlige Flyvemaskiner, skal egne Flyvemaskiner, der ønsker at lande, først afgive et Kendingssignal.

For hver Eskadrille skal man have en Hovedflyveplads og kan have en „fremskudt Flyveplads“, en Flyveplads egnet til Ophold om Dagen for enkelte Flyvemaskiner med Besætning samt Mekanikerpersonel, Brændstof og enkelte Reservedele. Rekognosceringseskadriller vil ofte anvende en „fremskudt Landingsplads“, en Landingsplads beregnet for een eller to Flyvemaskiner og beliggende i umiddelbar Nærhed af den Stab, som Eskadrillen skal samarbejde med. Paa den fremskudte Landingsplads er intet Mekanikerpersonel og intet Brændstof, og Pladsen behøver ikke at være anvendelig for mere end den paagældende Dags Vindretning.

Hovedflyvepladsen skal sikres mod Angreb. Sikringen kan deles i en passiv og aktiv Form.

Under den passive Form er først og fremmest Sløring. Flyveplads, Flyvemaskiner og alle Anlæg, som Bombedepot, Brændstofdepot og Ammunitionsdepot maa omhyggeligt sløres. Man skal ved forskellige Foranstaltninger søge at give det Udseende af, at Pladsen overhovedet ikke er egnet til Flyveplads. Nye Veje og Stier maa ikke laves paa tværs af Linierne i Terrainet. Sløring maa ikke blot være en Foranstaltning, der skjuler Flyvemaskiner m. m., men skal tilpasses det omliggende Terrain. Skove og levende Hegn vil ofte byde gode Muligheder ved Sløring. For at mindske Tab ved Bombeangreb mod Flyvepladsen, bør der anlægges Jordvolde om

Sløret Flyvemaskine.

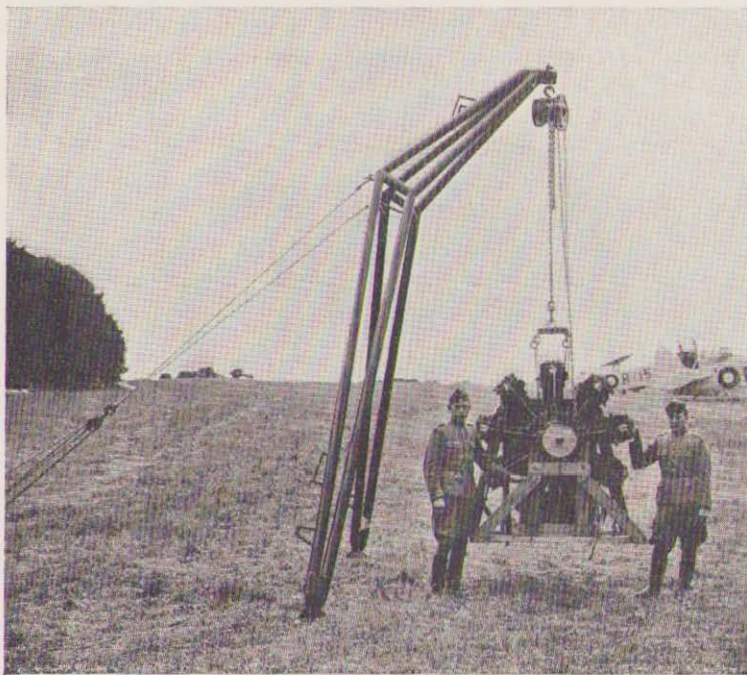
de enkelte Flyvemaskiner, der iøvrigt bør anbringes med stor indbyrdes Afstand.

Men selv en nok saa effektiv Sløring kan ikke i det lange Løb hindre, at Flyvepladsen opdages, og Pladsen skal derfor have et aktivt Forsvar. Dette bestaar af Luftværnsskyts mod Flyvemaskiner, gevær- og rekylgeværbevæbnede Flyversoldater mod Faldskærms-tropper, maskingeværforsvarede Vejspærringer mod motoriserede Tropper og en Spærring af Flyvepladsen (f. Eks. ved $1\frac{1}{2}$ m høje Pæle paa tværs af Landingsretningen) mod Indsats af Luftinfanteri.

Anbringelse af Luftværnsskyts ved en Flyveplads er en absolut Nødvendighed, og det bør i det mindste bestaa af smaa- og mellemkalibret Skyts. Skytset bør anbringes i en saadan Afstand fra Flyvepladsen, at alle Maskiner, som direkte angriber Flyvepladsen, kan beskydes. Er der fra disse Stillinger ikke gode Muligheder for rettidig Opdagelse af lavtgaende, fjendtlige Flyvemaskiner fra alle Retninger, maa der udstilles særlige Udkigsposter, der ved Telefon eller et særligt Lyssignal averterer Luftværnsskytset.

De paa Flyvepladsen arbejdende Mekanikere og Flyversoldater maa have deres Vaaben (Rekylgeværer og alm. Geværer) i Nærheden, saa de paa meget kort Varsel er klar til at beskyde landende Faldskærms-tropper og optage Kampen mod dem.

Der skal være maskingeværforsvarede Vejspærringer paa alle de mod Flyvepladsen førende Veje. Spærringerne skal være i telefonisk Forbindelse med Kommandostationen, saa der fra denne kan dirigeres fornøden Hjælp til angrebne Spærringer. Det vil naturligt

Feltkran. (Fot. Hærens Flyvertropper).

ikke være muligt at have et saa stærkt Spærringsforsvar, at det altid kan hindre et fjendtligt Angrebs Gennemførelse, men Forsvaret bør i alle Tilfælde være saa stærkt, at det levner Tid til at starte de paa Flyvepladsen værende Flyvemaskiner og flyve dem til en anden Plads.

Sluttelig er der Forsvaret mod Landing af fjendtlige Flyvemaskiner for Afsætning af Luftinfanteri. Det vil her være af stor Betydning, at man paa en nem Maade kan hindre disse Maskiner i at lande eller forarsage, at de havarerer i Landingen. Den nævnte Metode med Anbringelse af Pæle er en Udvej. Man maa have et System af Huller, hvis Størrelse ikke generer Flyvepladsens Brug, og alt efter Vindretningen anbringe Pæle i disse Huller, saa Landing ikke kan foretages uden Ødelæggelse af de landende Maskiner. Pælene skal altid være anbragt i Hullerne, og maa kun fjernes i den Udstrækning det er nødvendigt for egen Afbenyttelse af Flyvepladsen.

Luftmarinestationer — Landingspladser for Søflyvemaskiner —

bør lægges ved et mod Vind og Sø fra de fremherskende Vindretninger beskyttet Farvand, der helst bør have en saadan Udstrækning, at Start og Landing kan finde Sted mod alle Vindretninger. Tilstrækkeligt store Indsøer er ogsaa særdeles egnede.

De for Landflyvepladser anførte Bestemmelser for Hjælpe midler, Forsvar m. v. gælder, i den Udstrækning, de kan finde Anvendelse, ogsaa for Luftmarinestationer.

Virksomhed i Krig.

Det, der giver *Luftvaabnet* Betydning som et tredje Vaaben, er den Angrebskraft, som ligger i Kamp- og Bombeflyvevæsenet. Har man tilstrækkelige Kamp- og Bombeenheder, kan disse have en afgørende Virkning ved Angreb paa de fjendtlige Tropper og paa Modstanderens forskelligartede Forsyningskilder, saavel som en moralsk Indflydelse paa den fjendtlige Civilbefolkning. Man hører undertiden Tale om en selvstændig Luftkrig, ved hvilken Modstanderen skal tvinges til Fredsslutning, forinden Hær og Flaade har paabegyndt Kampen. Overfor et lille Land, som er meget underlegent med Hensyn til Luftstridskræfter, kan man muligt tænke sig en saadan Krigsførelse, men under en Krig mellem Stater med veludviklede Luftvaaben er Tanken ikke gennemførlig. Man kan derfor ikke tale om en selvstændig Luftkrig til Afgørelse af Krigen, men maa indordne Luftvaabnet Side om Side med Hær og Flaade under en fælles Overledelse, som fastlægger Opgaverne.

I Aarene efter Verdenskrigen regnede man med, at en særlig betydningsfuld Periode for Indsats af Luftvaabnet vilde være i Krigens Begyndelse, idet enhver Krig maa begynde med en Mobilisering, en Indkaldelse af Mandskab med paafølgende Op-march, Troppernes Samling til et bestemt Omraade, hvorfra Frem-marchen mod Modstanderen kan begynde. Men Luftvaabnets enorme Udvikling i de seneste Aar har medført, at intet Land, som frygter et Angreb, og som vil forsvare sig, tør vente med Mobilisering og Op-march til et Krigsudbrud, men vil lade begge Dele skride frem Side om Side med det Land, hvorfra Angrebet ventes.

Kamp- og Bombeenhedernes Opgaver vil derfor ved Krigsudbrud være Ødelæggelse af fjendtlige Flyvepladser og de derværende Flyvemaskiner og Angreb mod militære Maal, saasom Grænsefæstninger, Havne, Krigsskibe, Søtransporter, Broer, Jernbaner, Fabrikker for Militærindustri, Kraftværker og Depoter samt Tropper og Train.

Under Krigens videre Forløb veksler Maal og Tyngde for Luft-

angrebene alt efter Ledelsens Hensigt, men den selvstændige Kamp mellem de to Luftvaaben vil stadig blive ført for at opnaa *Herredømmet i Luften*.

Under en Kamp mellem vel forberedte Stormagter kan man dog næppe vente, at den ene Part kan tilkæmpe sig det fuldstændige Herredømme i Luften, men kun Herredømmet paa visse Steder og alt efter Forholdene maaske endda kun i en vis Tid. Kan man saaledes ikke vente, at den ene Stormagt kan opnaa det fuldstændige Herredømme i Luften, kan man paa den anden Side fastslaa, at den, der kan skaffe sig Overlegenhed i Luften og bevare denne Overlegenhed, vil have saa store Fordele, at det kun er et Spørgsmaal om Tid — hvor Tiden afhænger af Graden af Overlegenhed i Luften — naar denne Part vil opnaa den endelige Sejr, saafremt andre Forhold er nogenlunde lige.

Fordelen ved *Luftoperationer til Støtte for Kampen paa Jorden* er tydelig, idet der altid vil findes et ubegrænset Antal Maal. Til direkte Støtte ved Angreb mod kæmpende Tropper, fjendtlige Støttepunkter og Reserver og til indirekte Støtte ved Ødelæggelse af Havne, Jernbaner, Fabrikker af militær Betydning og ved Angreb mod Forsyningstjenesten, herunder Søtransporter. Man maa ligeledes gøre sig klart, at Luftvaabnets Indsats til Støtte for Kampen paa Jorden aldrig vil være afhængig af en besværlig Forsyningstjeneste, idet Driftsmidler, Ammunition og Bomber altid kan afhentes langt bag egen Front udenfor den egentlige Krigszone. Det maa ogsaa fremhæves, at intet andet Vaaben har saa store Muligheder for en overraskende Indsats, som Luftvaabnet.

Udviklingen har stort set delt de militære Flyvemaskiner i 3 Hovedgrupper:

Kampflyvemaskinerne, der som Hovedopgave har Kamp mod Maal i Luften,

Rekognosceringsflyvemaskinerne, der udfører Rekognoscering, og *Bombeflyvemaskinerne*, der som Hovedopgave har Kamp mod Maal paa Jorden og paa Søen.

Kampflyvemaskinerne er een-, to- eller flersædede Jagere. Den eensædede Jager er den oprindelige Type. Den er eenmotoret og bevæbnet enten med et Antal Maskingeværer (2—8) eller en Kombination af Maskingeværer og smaakalibrede Kanoner. Vaabnene er fast indbyggede i Krop eller Planer og kan (en enkelt Type fraregnet) kun skyde fremad. Nogle af Typerne kan medføre en

Bombelast paa 50—100 kg (4—8 Bomber). Den eensædede Jager har stor Stigeevne, er meget manøvreedygtig og er med en Hastighed paa op mod 600 km i Timen det hurtigste militære Luftfartøj. Det medfører Brændstof til ca. 2 Timers Flyvning.

Krav om større Ildkraft med Skydning bagud og til Siden førte til Indførelse af de to- og flersædede Jagere. Disse Typer har udover den eensædede Types Bevæbning et eller flere bevægelige Maskingeværer, der kan skyde bagud og til Siden. Nogle af Typerne kan medføre en Bombelast paa op mod 200 kg. De har en mindre Hastighed (500—550 km), er mindre manøvreedygtige, men har nogenlunde samme Stigeevne som den eensædede Jager. Typen medfører Brændstof til 4—6 Timers Flyvning.

Man kan i Hovedsagen dele Jagernes Opgaver i:

Sikring af egen Luftvirksomhed,

Hindring af Fjendens Luftvirksomhed, herunder direkte Forsvar af Objekter af militær og civil Betydning, *Angreb mod Maal paa Jorden og Søen samt mod Balloner*, og visse *Rekognosceringsopgaver*.

Indenfor snævre Omraader (taktiske Omraader) kan Opgaverne løses af eensædede Jagere, i udstrakte Omraader (operative Omraader) af to- eller flersædede Jagere.

Sikring af egen Luftvirksomhed. Rekognoscerings- og Bombemaskinerne vil altid være Jagerne underlegne i Lufterkamp og vil derfor disse altid være henvist til en defensiv Kamp. Det er derfor oftest nødvendigt at sikre disse Typer under Udførelsen af deres Opgaver ved Hjælp af Jagere. Fjernopklaring vil dog i Reglen blive gennemført uden Dækning, idet Sandsynligheden for Opdagelse af enkeltflyvende Maskiner i større Højde (udnyttende eventuelle Skyer) er meget ringe. Nær- og Fjernopklaring kan enten sikres ved, at Jagerne i en vis Tid holder et bestemt Omraade fri for fjendtlige Luftstridskræfter, eller ved at Jagere, i den Tid Rekognosceringsmaskinerne arbejder, som offensive Patrouiller gør mindre Fremstød for at bortjage opdukkende, fjendtlige Flyvemaskiner og sluttelig ved direkte Sikring af de enkelte Rekognosceringsmaskiner. Den sidstnævnte Metode er naturligt den, der giver den bedste Sikring, men den kræver Anvendelse af et stort Antal Jagere, naar mange Rekognosceringsmaskiner skal dækkes. Man vil derfor i Reglen se sig nødsaget til at udføre Rekognosceringerne paa visse Tider af Dagen, og — alt efter Størrelsen af egen Jager-

Dansk eensædet Jager. (Fot. Luftmarinen).

styrke — anvende en af de førstnævnte Metoder. Indenfor det taktiske Omraade kan Bombemaskiner sikres som anført for Sikring af Rekognosceringsmaskiner, udenfor det taktiske Omraade maa der ved Hovedparten af Opgaverne om Dagen medgives direkte Jagersikring, der kan optage Kampen med angribende fjendtlige Jagere, saa Bombemaskinerne forholdsvis uforstyrrede kan naa deres Maal.

Hindring af Fjendens Luftvirksomhed. Det vil ikke være muligt at afse Jagere til en uafbrudt og fuldstændig Spærreflyvning langs Landets Grænser eller blot ved de for fjendtlig Indflyvning mest udsatte Landegrænser. Man maa nøjes med at holde Jagere i Beredskab indenfor bestemte Omraader, rede til at gaa paa Vingerne paa Melding fra Jord- eller Sømeldeposter eller særlige Luftspejdere. Selv ikke over den egentlige Krigszone vil man have et tilstrækkeligt Antal Jagere til en uafbrudt Spærreflyvning, men maa nøjes med, indenfor kortere Tid og mindre Omraader, hvor særlige Foretagender ønskes uopdagede og ugenerede, at søge gennemført fuldstændig Afspærring. For større Omraader maa man klare sig med Udsendelse af offensive Patrouiller i de særlige Omraader og til de Tider, hvor Fremstød af fjendtlige Bombe- og Rekognosceringsmaskiner er sandsynlige. Til Beskyttelse af særlige Objekter af militær og civil Betydning opstilles specielle Jagerenheder, og her om muligt af en Type, der paa Grund af ringe Vægt (bl. a. kun Benzin til $\frac{1}{2}$ Times Flyvning) har en særlig stor Stigeevne og Hastighed. Ved Forsvar af disse særlige Objekter vil Jagerne i Reglen sam-

arbejde med Luftværnsartilleri. For at undgaa, at Luftværnsartilleriet beskyder egne Jagere, har de to Værn tildelt hver sit Forsvarsomraade. Ved Kamp i Mørke ligger den største Vanskelighed i at finde og erkende fjendtlige Maskiner, og Jagerne maa derfor samarbejde med Lyskastere, der søger at indfange de fjendtlige Flyvemaskiner, som derefter angribes af Jagerne, der i Reglen vil angribe nedefra, idet de saa selv undgaar at blive blændet af Lyskasterne. Under Hindring af Fjendens Luftvirksomhed kommer, saavidt Kræfterne rækker, og saafremt bedre egnede Typer til dette Formaal ikke findes, Angreb paa fjendtlige Flyvepladser.

Ved Angreb mod Maal paa Jorden og paa Søen kan Jageren paa Grund af Bevæbningens Art kun sættes ind mod levende Maal. Fordelen ved at anvende Jagere til saadanne Opgaver ligger i, at de bedre end andre Maskiner kan gennemføre et Angreb i Omraader, hvor fjendtligt Jagerforsvar findes. Angrebet vil i Reglen have en større moralsk end materiel Virkning og bør ogsaa af denne Grund sættes overraskende ind. Ogsaa ved Angreb mod Standballon er Overraskelse af stor Betydning, idet Betjeningsmandskabet ellers kan naa at hale Ballonen ned, og det til Sikring opstillede Luftværnsskys naa at træde i Virksomhed. Angrebet bør derfor enten udføres ved en Tilflyvning under Udnyttelse af Sol, Dis eller Skyer, naar Ballonen befinder sig i større Højde (1000—2000 m), eller ved Tilflyvning i ganske ringe Højde med Udnyttelse af Terrainets skjulende Egenskaber, saafremt Ballonen befinder sig i lavere Højder.

Til Løsning af mindre, bestemt afgrænsede *Rekognosceringsopgaver* kan med Fordel anvendes Jagere, der paa Grund af deres Hastighed og Kampkraft har en langt større Chance for at klare sig ud af et Angreb end Rekognosceringsmaskiner og derfor kan sendes ud uden Dækning.

Rekognosceringsflyvemaskiner var oprindeligt to-sædede, bemandede med en Flyver og en Observatør. Men det viste sig at være ugørligt for Observatøren at holde tilstrækkeligt Udkig efter fjendtlige Maskiner, naar han samtidig skulde løse sin Rekognosceringsopgave. Dette bevirkede, at man foretrak tresædede Maskiner til Rekognosceringerne, og man søger udviklet en Type med stor Forskel mellem største og mindste Flyvehastighed (400—150 km), idet den største Hastighed maa anses for den bedste Sikkerhed overfor fjendtlige Jagere, hvorimod den mindste Hastighed er nødvendig ved Rekognoscering i Terrainet. Ved Rekognoscering i lav Højde

Dansk, eensædet Jager. (Fot. Hærens Flyvertropper).

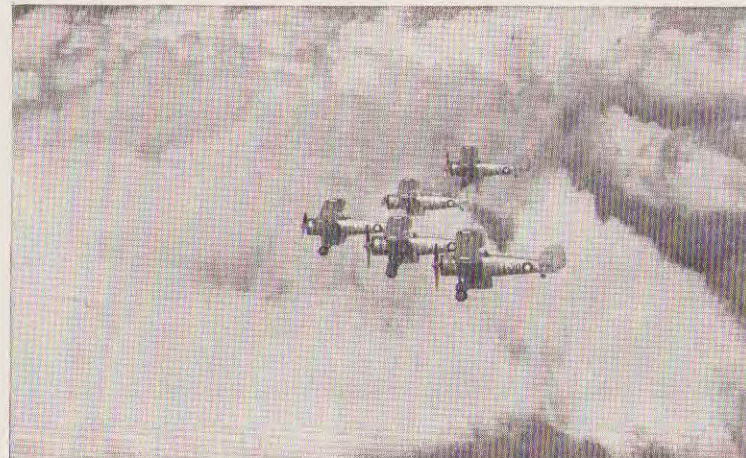
med stor Hastighed vil det ikke være muligt selv for den dygtigste Observatør at foretage Detailrekognoscering og indtegne det erkendte rigtigt paa Kortet eller at udfærdige en Skitse. Iøvrigt kan saavel lette som middeltunge Bombemaskiner, som under visse Forhold Jagerne, anvendes til Rekognoscering, saafremt Besætningen har faaet den specielle Uddannelse.

Nogle Rekognosceringsmaskiner er indrettet til Meldingsfiskning. Ved ganske lav Flyvning kan een under Flyvemaskinen nedfired Krog „fiske“ een mellem 2 Stokke ophængt Snor, hvortil Meldingen er fastbundet.

Rekognosceringsflyvernes Opgave kan deles i:

Opklaring — Fodfolksflyvning — Artilleriflyvning — Fjerndækning og Nærdækning af Flaadestyrker — Taktisk Rekognoscering i Forbindelse med marcherende og kæmpende Flaadestyrker af forskjellig Art.

Opklaring kan betegnes som Fjern-, Nær- eller Fægtningsopklaring. Rekognosceringsflyverne er stadig et Hjælpevaaben for Værenes Førere. Deres Virksomhed begynder straks ved Krigsudbrud med Fjernopklaring (den operative Luftopklaring), der har til Formaal at skaffe den øverste Fører et saadant Overblik over Situationen hos Fjenden, at han er i Stand til at gennemskue Fjendens Hensigter, samt at skaffe Grundlag for den operative Luftkrig (Maal for Bombetogter). Fjernopklaringen vil derfor ved en Krigs Begyndelse i Hovedsagen gaa ud paa Erkendelse af den fjendtlige Fremmarch, dens Styrke og Gruppering, Oplysning om Forsvars-

Jagerpatrouille. (Fot. Hærens Flyvertropper).

anlæg, Jernbanetransporter, Flaadestyrker, Søtransporter, Flyvepladser og Maal for Bombetogter.

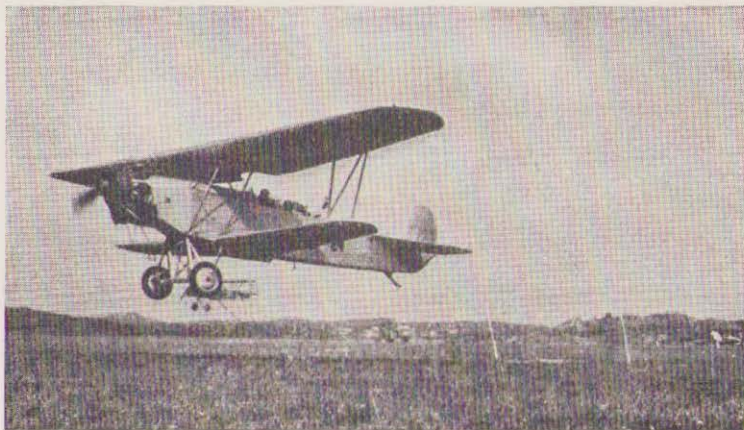
Under Operationerne vil der stadig være talrige Opgaver for Fjernopklaringen, og de dertil anvendte Maskiner vil finde fuld Anvendelse, samtidig med at andre Maskiner sættes ind til Nær- og Fægtningsopklaring.

Næropklaringen begynder, saasnart Kampføling er ved at komme i Stand, naar Hærene er paa 2—3 Dagsmarchers Afstand fra hinanden. Ved taktisk Luftopklaring forstaaer man den af Armékorpser og Divisioner ansatte Luftopklaring indenfor bestemt afgrænsede Rum med det Formaal at skaffe de paagældende Førere fornødne Oplysninger til at træffe Beslutninger for taktisk Føring af de dem underlagte Enheder.

I Bevægelseskrigen gælder det om at skaffe Oplysning om Modstanderens Underbringelsesomraader, hans Opmarch til Kamp, Styrke og S sammensætning (her særlig Opmærksomhed mod mekaniserede og motoriserede Enheder), Samling af fjendtlige Reserver og Bevægelser paa Veje.

I Stillingskrigen skal Næropklaringen skaffe Oplysning om Styrke og Fordeling af Fjendens forreste Kræfter, Fordeling af Artilleriet, Dybden og Beskaffenheden af det fjendtlige Anlæg, Reserver, Angrebsforberedelser og ogsaa her Bevægelser paa Veje.

Opklaring over Søen kan være saavel Fjern- som Næropklaring, der begge har til Formaal at observere Skibsbevægelser — særlig

Meldingsfiskning.

Flaadestyrkers — i det angivne Farvandsomraade. Navnlig ved Næropklaring i Forbindelse med Søstridskræfter kan det have Fordele at benytte Søflyvemaskiner, der kan oprette fremskudte Baser i Nærheden af Flaadens Enheder og ved Landing ved disse komme i direkte Forbindelse med dem.

Fægtningsopklaring er i Hovedsagen en Fortsættelse af Opgaverne under Næropklaringen, naar Styrkerne er kommet i Kamp. Til de forannævnte Opgaver kommer her at finde Maal for Artilleriet, at lede Indskydning for Artilleriet og melde om dets Virkningsskydning.

Af *Rekognosceringsmetoder* skelnes mellem Øjenrekognoscering og fotografisk Rekognoscering.

Øjenrekognoscering, der kræver Iagttagelse af Tropper og Anlæg paa Jorden, maa udføres fra en saadan Højde, at det, der er Genstand for Rekognosceringen, tydeligt kan ses. Medens det fra de større Højder, hvori Rekognosceringsmaskinen kan færdes (c. 7000 m), er muligt at erkende Trafik paa Jernbaner, Kolonner paa ubeplantede Veje, Skibe i Havne og paa Søen, daarligt skjulte Flyvepladser og lign., maa man, naar det drejer sig om mindre synlige Genstande eller en nøjere Opklaring mod de førstnævnte Forhold, ned i lavere Højde. Skydende Artilleri kan erkendes fra c. 4000 m's Højde, Kolonner paa beplantede Veje fra c. 3000 m, men er Talen om delingsudfoldede Tropper, maa Flyveren ned i 1000—1200 m, d. v. s. ned mod Grænsen for den Højde, indenfor

hvilken man maa regne med Virkning fra Maskingeværer paa Jorden. For at iagttage Enkeltmand maa Flyveren ned i 5—600 m's Højde. Disse Angivelser gælder naturligt kun i sigtbart Vejr, hvorved ikke alene forstaaes, at det paagældende Omraade er skyfrit, men ogsaa at Vejret ikke er diset. Et meget kuperet og bevokset Terrain vil i høj Grad vanskeliggøre Rekognosceringen og tvinge Flyveren ned i lave Højder.

For Rekognoscering over Søen vil normalt kun Øjenrekognoscering blive anvendt, idet denne vil være tilstrækkelig til at erkende Skibenes Typer og Antal, samt hvad de foretager sig (f. Eks. Mineudlægning), hvorfor fotografisk Rekognoscering ikke vil give nogen Fordel.

Fotografisk Rekognoscering har den Fordel, at den giver nøgterne, uomtvistelige Oplysninger, som ikke farves af Rekognoscentens Person. Den giver, naar Fotografierne i Ro og Mag studeres under Lup eller Stereoskop, en Mængde Detailler, som selv den mest ihærdige Øjenrekognoscent ikke vil kunne faa med. Den tillader gennem periodiske Gentagelser af Fotograferingen at følge Udviklingen i Fjendens Arbejder. Manglerne ved den fotografiske Rekognoscering er bl. a., at den kræver gunstige atmosfæriske Forhold, hvilket ikke mindst i det danske Klima indskrænker dens Anvendelse i høj Grad. Man kan regne med, at paa en Trediedel af Aarets Dage kan der ikke fotograferes paa Grund af Regn, Sne eller Taage, og paa Halvdelen af de resterende Dage vil Skyhøjden kun tillade Fotografering i under 1000 m's Højde. Det tager en vis Tid (c. 1 Time), inden de af Fotografierne fremgaaende Oplysninger kan være de Personer i Hænde, som skal udnytte dem. Dette sidste Forhold bevirker, at den fotografiske Rekognoscering som oftest vil være uanvendelig under Flertallet af Opgaverne ved Næropklaring og Fægtningsopklaring under Bevægelseskrig, hvorimod den fotografiske Rekognoscering vil være den overvejende under Fjernopklaring og under Stillingskrig.

I lyse Nætter kan man fra 2—3000 m's Højde erkende Kolonner paa Veje, Trafik paa Jernbaner, Broslagning og Skibe i Havne og paa Søen. Erkendelse af yderligere Enkeltheder i lyse Nætter samt al Rekognoscering i mørke Nætter kan kun udføres ved Anvendelse af Lysfaldskærme. Det er naturligt ikke muligt at oplyse det fjendtlige Omraade Kilometer for Kilometer, men man kan faa en Række „Enkeltbilleder“, som kan muliggøre en Vurdering af Fjendens Foretagender. Ved Rekognoscering om Natten maa kræves, at Be-

Dansk Sørekognosceringsflyvemaskine. (Fot. Luftmarinen).

sætningen er opøvet i at genkende et fra Dagen velkendt Terrain ved Nat og er fortrolig med Mørkevirkningerne i de forskellige Nætter. Det bør derfor altid være samme Besætning, der foretager Dag- og Natrekognoscering indenfor samme Omraade.

Fodfolksflyvning er egentlig en Del af Fægtningsopklaringen, idet den gaar ud paa at følge Fodfolkets Kamp i Detailler. Denne Opgave er en af Flyvernes allervanskeligste, fordi den kun kan løses ved Flyvning i lav Højde over selve Kampomraadet. Fodfolksflyverens Opgave er at skaffe Oplysning om egen forreste Linie, om egne Kommandostationer og overbringe Meddelelser til og fra disse, Opklaring af Fjendens forreste Linie og særlige Modstandsreder, at melde om fremrykkende fjendtlige Reserver og at gribe ind i Kampen paa Jorden ved Skydning og Angreb med Bomber. For at løse sin Opgave maa Fodfolksflyveren flyve i en Højde, der sjældent kan overstige 500 m, i de fleste Tilfælde i ganske lave Højder, og det er en særdeles vanskelig Opgave for Observatøren under Flyvning i ganske lav Højde i et Terrain, der sandsynligvis har mistet de fleste Lighedspunkter med Kortet, at skaffe nøjagtige Oplysninger om egne og Fjendens forreste Linier. Det er nødvendigt, at Tropperne paa Jorden, Stabene og Flyvemaskinens Besætning gensidigt forstaar hinanden, saa Hvervet simplificeres mest muligt, samtidig med at Muligheden for Fejltagelser og Misforstaaelser indskrænkes til et Minimum. Til Forbindelse med Jorden har Flyveren Radio, Lyssignaler og Meldepose, og fra Jorden Radio, Kendingsflager og Signalfleger for Kommandostationer, Enkeltmandsstrimler for forreste Linie og eventuelt Meldingsfiskning.

Dansk Rekognosceringsflyvemaskine. (Fot. Hærens Flyvetropper).

Til Kategorien Fodfolksflyvning kan ogsaa regnes Sikring af fremrykkende Panserenheder. Isoleret støder disse Enheder mange Kilometer frem foran eget Infanteris forreste Linie og maa derfor sikres mod overraskende Angreb og Beskydning. Denne Sikringsopgave løser Flyveren, dels ved Opklaring af Panserenhedernes Fremrykningsomraade, dels ved selvstændige Angreb mod truende Styrker, saasom andre Panserenheder og Artilleri. For at give Flyvemaskinernes Angreb større Virkning bør de være udstyret med Bomber.

Artilleriflyvning omfatter Lureflyvning og Skudflyvning. Lureflyvning bestaar i, at Observatøren i et bestemt Tidsrum overvaager et af Artilleriet angivet Omraade for i dette at finde Maal, som med Udbytte kan beskydes. Skudflyvningens Formaal er at melde til Artilleriet om Skuddenes Beliggenhed i Forhold til Maalet. Forbindelse fra Flyver til Artilleri sker ved Radiotelegrafi. Desuden kan Meldepose anvendes til Nedkastning af udførligere Meldinger, Kalker og Kortskitser, samt som en Nødhjælp, hvis Radioforbindelsen svigter. Forbindelse fra Artilleri til Flyver sker enten ved Radiotelegrafi eller ved Udlægning af Signalfleger ved Siden af Artilleriafdelingens Kendingsflage. Naar Artilleriet foretager Indskydning melder Observatøren for hver Salve om Middeltræffepunktets Beliggenhed og angiver dette i Forhold til Linierne Nord

— Syd og Øst — Vest gennem Maalet. Naar Indskydningen er endt, gaar Artilleriet over til Virkningsskydning, der normalt vil blive udført som vedvarende Skydning, der i store Træk observeres af Flyveren, som afgiver Melding med passende Mellemrum.

Denne Form for Artilleriflyvning anvendes ogsaa af Søværnet under Betegnelsen Nedslagsobservation. (Se Søværnet — Ildledning).

Bombeflyvemaskiner kan deles i lette, middeltunge og tunge Typer. Der er ikke skarpe Grænser mellem de tre Typer, men Bestræbelserne gaar ud paa at skabe en middeltung Bombemaskine med stor Hastighed, forholdsvis stor Bombelast og stor Bevæbning, og derudover i et mindre Antal at have en let og en tung Bombetype. Desuden er der udviklet en særlig Styrbombemaskine, der er af let eller middeltung Type, men kun med den lette Types Aktionsradius.

De lette Bombemaskiner er oftest eenmotorede med en Besætning paa 2—3 Mand. Bevæbningen er faste Vaaben i Fronten og bevægelige til Skydning bagud. Aktionsradius c. 500 km og Bombelast c. 500 kg.

De middeltunge Bombemaskiner er oftest tomotorede med en Besætning paa 3—4 Mand. Bevæbningen nogenlunde som ved den lette Type. Aktionsradius c. 1000 km og Bombelast c. 1000 kg.

De tunge Bombemaskiner er oftest flermotorede med en Besætning paa 4—5 Mand. Bevæbningen anbragt i Fronten af Kroppen, paa Kroppens Overside, eventuelt i Haleplanet og paa Kroppens

Skydning mod Maal paa Søen. (Fot. Hærens Flyvertropper).

Underside, enten i et indtrækkeligt Taarn eller med Skydning ud af en Aabning i Undersiden. Aktionsradius c. 2000 km og Bombelast c. 2500 kg. Enkelte Typer har dog en Aktionsradius paa 4—5000 km og en Bombelast paa c. 4000 kg.

Bombeflyvernes Opgaver ligger dels i det operative Omraade ved Angreb mod Flyvepladser, Jernbaner, Havne, Skibe, Fabrikker og lign., dels i det taktiske Omraade som Udvidelse af Artilleriets Virksomhed ved Angreb mod Fæstningsanlæg, Artilleri i Stilling og mekaniserede Tropper, idet Bombeflyverne her udnytter den større Bevægelighed, den større Træfsikkerhed overfor mindre, bevægelige Maal, samt at de i kuperet Terrain ikke hindres i Bombekastning paa Grund af døde Vinkler. Styrbombeflyveren har i Reglen som Opgave at ødelægge betydningsfulde, men relativt smaa og af Luftværnsskyts godt forsvarede Objekter, saasom Krigs- og Transportskibe, Forsvarsværker og Fabrikker af stor militær Betydning.

Af andre Opgaver, der i Reglen vil tilfalde Bombeflyverne, bør anføres:

Mineudlægning fra Flyvemaskine, der oftest udføres ved Udkast med Faldskærm, som udløses, naar Minen tager Vandet.

Udlægning af kunstig Taage, der kan være til Støtte for Flaadeenheder, idet den kan skjule egne Skibe for Modstanderen under Artillerikamp, dække egne Torpedobaades Angreb og egne Enheders Omgruppering, og til Støtte for Tropper paa Jorden ved at sløre egne Bevægelser og Opstillinger.

Bombeangreb kan udføres saavel om Dagen som om Natten, men af Hensyn til Træfningsandsynligheden vil man udnytte Dagen til Bombeangreb, naar ikke særlige Forhold som et stærkt fjendtligt Luftværns- eller Jagerforsvar eller ufordelagtige Styrkeforhold nødvendiggør, at Natten benyttes.

Ved Angreb om Dagen vil Maskinerne optræde i Formation. Har Angrebsmaalet Luftværnsforsvar, bør Angrebet udføres ved een Overflyvning, og det vil være hensigtsmæssigt, saafremt man lader nogle Bombemaskiner (lette) foretage Lavangreb mod Luftværnsskytset, medens tunge Enheder bekaster Hovedmaalet ved Højangreb. Har Angrebsmaalet tillige Jagerforsvar bør de angribende Bombemaskiner dækkes af egne Kampflyvere, som kan optage Kampen med de fjendtlige Jagere. Højangreb udføres af tunge eller middeltunge Bombeformationer fra Højder indtil 4—5000 m. Angreb fra de store Højder vil give forholdsvis Sikkerhed mod Luft-

Udlægning af kunstig Taage. (Fot. Hærens Flyvertropper).

værnsskyts og god Indtrængelse af Bomben, men til Gengæld en større Spredning. Gennemsnitsafvigelsen vil være 100 m ved Kast fra c. 4000 m's Højde. Angrebet udføres ved Kast fra vandret Flyvning.

Lavangreb udføres af lette og middeltunge Bombeformationer fra Højder under 500 m. Angrebet giver mindre Indtrængelse af Bomben, men en modsvarende mindre Spredning (c. 20 m). Angrebet kan udføres ved Kast fra vandret Flyvning eller Dyk paa 40—50°. Hvis tunge Bombeformationer paa Grund af Vejret ikke kan gaa i større Højde, kan de ogsaa udføre Lavangreb, men da altid med Kast fra vandret Flyvning.

Under Tilflyvningen flyver Bombemaskinerne i tæt Formation, hvor Angreb af Jagere truer, og i aaben Formation, hvor Beskydning fra Luftværnsskyts kan ventes. I første Tilfælde for at kunne understøtte hinanden under et Jagerangreb, i det andet Tilfælde for at mindske Virkningen af Luftværnsskytsets Ild. For yderligere at vanskeliggøre Luftværnsskytsets Træfning vil Bombeformationerne foretage Afværgemanøvrer under Flyvningen, naar lige undtages den korte Tid, der medgaar til Indsigtning og Kast, ligesom Bombemaskinerne i denne Periode trods mulig Beskydning af Luftværnsskyts er tvunget til at slutte Formationen tættere sammen alt efter Maalets Udstrækning.

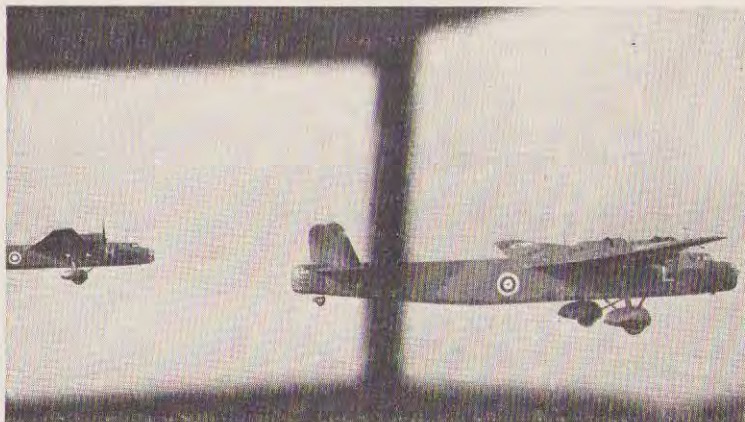
Kastes Bomberne ved Hjælp af Sigteapparater vil i Reglen kun Førermaskinen udføre Indsigtningen, medens de øvrige Maskiner i Formationen kaster paa Tegn fra denne. Kastene kan udføres som

Salvekast, hvor Bomberne udløses samtidigt, eller som Rækkekast, hvor de enkelte Bomber udløses med afpassede Tidsmellemrum.

Ved de operative Bombetogter vil man, naar Vejrforholdene tillader, foretage Højangreb, ved Angreb i det taktiske Omraade vil man oftest anvende Lavangreb. Langt den største Fordel, som den lave Flyvning byder, er Muligheden for Overraskelse. Betydningen af Overraskelse ligger i, at ikke blot den materielle men ogsaa den moralske Virkning forøges, samt at egne Tab formindskes. Det lave Angreb skal føres frem i en Højde af ikke over 20 m, under Udnyttelse af Terrainet. Naar denne Tilflyvning udføres hensigtsmæssigt, vil Maskinerne opdages saa sent af Angrebsobjektet, at der kun bliver ringe Tid til at foretage Modforanstaltninger. Posterne paa Jorden kan først paa ganske nært Hold afgøre, om det drejer sig om egne eller fjendtlige Flyvemaskiner, og Luftværnsskytsets Chancer er naturligt stærkt formindskede, naar Alarmeringen ikke sker rettidigt, og Luftværnsartilleri kan ikke deltage i Beskydningen af de lavtflyvende Maskiner, ligesom Jagere næsten aldrig vil være i Stand til at bekæmpe dem, da de ikke kan angribe dem bagfra franeden.

Ved Angreb om Natten vil Bombemaskinerne gaa enkeltvis, hvilket dog ikke hindrer, at flere Maskiner samtidigt kan komme ind over Maalet, blot fra forskellig Højde og Retning. Om Natten vil det i Reglen være nødvendigt at anvende Lysfaldskærme til Oplysning af Angrebsmaalet. Ved kombineret Høj- og Lavangreb vil Lavangrebets Maskiner blive sat ind mod Luftværnsskytsets Projektører. Natbombemaskinerne kan kun angribes af Jagere, saafremt disse arbejder i Forbindelse med Projektører paa Jorden, men i saa Tilfælde maa man ogsaa regne med, at kan Projektøren fastholde Bombemaskinen, vil den være et relativt let Bytte for Jagerne.

Sætter man Fordele og Mangler ved Natangreb mod hinanden, fremtræder som Fordele for Natbombardement den ringere Chance for rettidig Opdagelse og den deraf følgende Mulighed for formindskede Tab, og som Mangler, at man om Natten maa gaa enkeltvis, hvilket giver en ringere Belægning, at Træfningssandsynligheden er langt mindre, at Faren for at blive nedkæmpet af fjendtlige Jagere, saafremt Bombemaskinerne fanges af Projektørerne, er langt større om Natten end om Dagen. Tages alt dette i Betragtning, maa man komme til det Resultat, at Fordelene ved Bombeangreb om Natten staar under Manglerne, men muligt er det

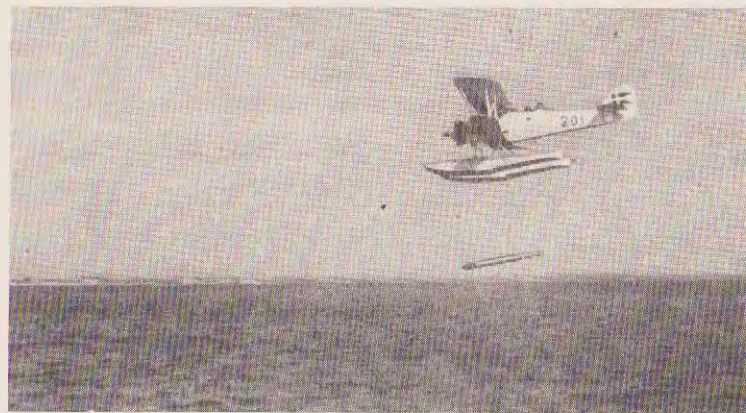

Tunge Bombemaskiner.

den i Luften underlegnes eneste Udvej for dog at tilføje Fjenden nogen Skade.

Styrtbombeangreb anvendes mod relativt smaa, ofte bevægelige Maal. Ved denne Angrebsmetode kastes Bomberne under Styrt, d. v. s. lodret Dykning mod Maalet. Jo stejlere Dykninger, desto større bliver Træningssandsynligheden. Gennemsnitsafvigelsen ved Kast fra c. 1000 m er 25 m. Almindeligvis anvendes en Dykningsvinkel paa 80—85 Grader. Dykningens Længde bestemmes paa den ene Side af Ønsket om den størst mulige Hastighed for Luftfartøjet, hvorved Bombens Anslagshastighed og dermed dens Indtrængelse forøges. Paa den anden Side maa Dykningens Længde ikke blive for stor; thi jo større den er, desto mere Tid faar Luftværns-skytset til at gribe ind. Under Hensyn til disse indbyrdes modstridende Krav er man naaet til at anse en Dykningslængde paa c. 1000 m for at være den gunstigste. Dykningens Varighed bliver da c. 6—7 Sekunder. Ved Indsigtningen anvendes et Gyrosigte, og Føreren skal kun tage Hensyn til Vindens Indvirkning paa Bomben under Faldet, samt ved bevægelige Maal disses Pladsændring i Faldtiden. Styrtbombemaskiner angriber ikke i Formation, men eventuelt i Strøm efter hinanden fra forskellige Retninger.

Nærmeflyvningen inden selve Kastet vil foregaa dækket af Skyer eller ved uregelmæssig Flyvning for at undgaa Virkningen af det fjendtlige Luftværnsskyts. Efter Kastet vil Styrtbombemaskinerne dække sig i eventuelle Skyer eller fjerne sig i ganske lav Højde.

Torpedoplan kaster Torpedo. (Fot. Luftmarinen).

I de danske Flyverstyrker indgaar ikke specielle Styrtbombemaskiner, men den nævnte Angrebsmetode er herhjemme gennem mange Aar fulgt i Teorien og prøvet i den praktiske Tjeneste, saavidt vort Materiel har tilladt.

Angreb med *Torpedoplaner* maa af Hensyn til Paavirkningen paa Torpedoen foregaa fra ret lav Højde (20—50 m) samt med relativ lav Flyvefart i Kasteøjeblikket (under 200 km/T), ligesom Kast kun kan foretages med indtil moderat Vindstyrke (Sø). Da Kastet bør foretages paa kort Afstand (mellem 1000 og 2000 m), og da der inden Kastet maa foretages et ret langt Opløb i lav Højde af Hensyn til Sigtet m. m. vil Beskydning fra det angrebne Skib kunne blive ret intensiv. Torpedoangreb vil med tilstrækkelig Overraskelsesmoment formentlig kun kunne udføres i Dagningen, i Tusmørke, om Dagen i diset Vejr samt i maaneklare Nætter; under saadanne Forhold maa Torpedoangreb anses for at have særdeles gode Chancer.

Sammenligner man Styrtbombeangrebet med Kast fra Torpedoplan om Dagen, har det førstnævnte Fordele ved Angrebets korte Varighed og den større Mulighed for Overraskelse.

Faldskærmstroppe og Luftinfanteri. Allerede under Verdenskrigen dukkede Tanken om faldskærmslandsatte Tropper op, og den blev ogsaa gennemført med enkelte Soldater, der blev sat ind paa Ødelæggelse af Fjendens bagudgaaende Forbindelser og lignende mindre Opgaver. Dette medførte, at en amerikansk General

i 1918 foreslog sin Hærledelse at faldskærmslandsætte en Infanteri-division med tunge Hjelpevaaben, Ammunition og Forplejning bag de tyske Linier og saa med et samtidigt Angreb knuse den tyske Front i det paagældende Afsnit. Dette Foretagende skulde løbe af Stabelen i Foraaret 1919, men Krigen sluttede som bekendt forinden.

Senere blev Tanken taget op af Amerika og Rusland. Manøvrerne ved Kiew i 1935 med stor Anvendelse af Faldskærmstropper fik andre Militærstater til at spidse Ører, og Tyskland oprettede i Efteraaret 1935 en Faldskærmsjægerbataillon af frivilligt Personal. Forsøgene førte til en Udvidelse i Løbet af 1936, men der foreligger ingen Oplysning om Styrke, Uddannelse og Bevæbning. Organisationen maa formodes at være som Fodfolkets med tunge Hjelpevaaben (Morterer og Fodfolkskanoner). Hver af Transportmaskinerne kan medføre c. 15 Mand. Til Transport af en Bataillon (c. 1000 Mand) vil der saaledes medgaa 65—70 Transportmaskiner. De 15 Mand fra hver Flyvemaskine kan faldskærmslandsættes fra c. 1000 m's Højde paa c. 1/2 Minut fra første Mand springer til hele Styrken er paa Jorden. Da det gælder om, at de faldskærmslandsatte Tropper ikke spredes for meget, kan man dog ikke springe fra mange Maskiner paa een Gang, og man maa regne med, at det for en Bataillon vil tage ca. 20 Minutter, inden Styrkerne er samlet indenfor Kompagnier og klar til Kamp. Tillslyvningen til Landsætningsstedet maa sikres af Jagere, der maa være i et saa stort Antal eller suppleres af lette Bombemaskiner, at de udover Bekæmpelse af fjendtlige Jagere under Landsætning og Sammen- dragning af Faldskærmstropperne ogsaa kan bekæmpe fjendtlige Tropper paa Jorden, som vil hindre Foretagendet.

Luftinfanteri landsat i Svæveplan kræver ikke Tilstedeværelse af Flyveplads, da Svæveplanet har gode Muligheder for Landing i nogenlunde jævnt Terrain. Hvert Svæveplan kan medføre c. 10 Mand, og større Transportmaskiner kan antagelig slæbe indtil 3 Svæveplaner.

Luftinfanteri landsat fra Flyvemaskine kræver, at en Flyveplads eller et dertil egnet Omraade er til Raadighed for Udladning af Styrkerne. Forud for Luftinfanteriets Anvendelse i fjendtligt Omraade maa gaa en Besættelse og Sikring af Flyvepladser eller egnede Landingsarealer.

En vis Overlegenhed i Luften vil være nødvendig, saafremt større Foretagender af ovennævnte Arter skal lykkes.

HJEMSTAVNENS FORSVAR, LUFTVÆRN OG LUFTBESKYTTELSE

Ikke mindst de allerseneste Krigserfaringer viser Nødvendigheden af ved Siden af den operative Hær at have organiseret et effektivt *Hjemstavnsvorsvar*, der hurtigt kan mobiliseres for at staa rede til Løsning af følgende Opgaver:

1. at imødegaa Angreb af Luftlandingsstropper (Faldskærmstropper og Luftinfanteri),
2. at spærre Vejene for og bekæmpe Panservogne og lette Kampvogne, som er trængt ind i Baglandet,
3. at danne en første Sikring mod lette Landgangstropper,
4. at sikre Hjemstavnsens livsvigtige Objekter mod Sabotage,
5. at forsvare Hjemstavnsens Byer og livsvigtige Objekter mod Luftbombardement samt
6. at beskytte Befolkningen mod Følgerne af Luftangreb.

Disse mangeartede Opgaver, som ikke vil kunne løses af den operative Hær, hvis dennes Handlefrihed skal bevares, kræver ligesaa mangeartede Forsvars- og Beskyttelsesmidler.

De fire første Opgaver løses af *Bevogtningsstyrker* bestaaende af Fodfolk og Pionerer.

Den femte Opgave løses af *Luftværnsartilleri*, *Spærreballonstyrker* og *Flyvere*.

Den sidste Opgave løses af *Luftbeskyttelsesstyrker*.

Endelig er et *Luftmelde-* og *Kystudkigspersonel* nødvendigt til at avertere alle Hjemstavnsvstyrker om forestaaende Angreb fra Luften eller Søen.

Bevogtningsstyrker.

Bevogtningsstyrkerne rekrutteres naturligt blandt de ældste Aargange af det ved den operative Hær uddannede Mandskab af Fodfolket, Panser- og Kampvognsstyrkerne samt Pionererne.

Bevogtningsstyrkernes Fodfolk udrustes med Rekylgeværer, lette Maskingeværer, Panserværnskanoner, Magasingeværer, Maskinpistoler, Haand- og Geværgranater m.m., kort sagt med Hovedparten af de Vaaben, som den moderne Infanterist nu maa be-

Rekylgevær i Stilling.

tjene. Denne alsidige Bevæbning er nødvendig, om man vil gøre sig Haab om virksomt at bekæmpe blot Luftlandingstropper, der meget vel kan møde op med ganske tilsvarende Vaaben.

En passende Del af Fodfolket stationeres et centralt beliggende Sted indenfor det Omraade, hvortil de hører, for derfra paa Motorvogne at blive transporteret til de Steder, hvor Luftlandingsstyrker eller Landgangsstyrker har indviklet sig i Kamp med de stedlige Bevogtningsstyrker. Dette motoriserede Fodfolk kan ledsages af Panservogne og lette Kampvogne bevæbnet med Maskingeværer og Maskinkanoner.

Pionererne bevæbnes med Gevær eller Maskinpistol og udrustes iøvrigt med Pionerredskaber og Sprængmidler. Deres Opgaver er at spærre Vejene for fjendtlige Panservogne og lette Kampvogne, sprænge Broer, Vejbaner o. lign., samt medvirke til at skabe gode Dækværn for Fodfolket.

Naar Luftlandingstropperne nærmer sig et Omraade, søger eventuelt tilstedeværende Luftværnsartilleri og Jagere at nedskyde Maskinerne. Lykkes det ikke paa denne Maade at afværge Landsætningen, beskydes Faldskærmssoldaterne paa deres Vej mod Jorden og Luftinfanteriet under Udladningen. De fjendtlige Styrker, der undgaar Ødelæggelse ved denne Beskydning, søger Bevogtningsstyrkerne dels at indkredse, dels at nedkæmpe, inden de naar at samle sig til systematisk Angreb.

Fjendtlige Panservogne og lette Kampvogne, som det er lykkedes at trænge ind i Omraader bagved den operative Hær, beskydes

af Hjemstavnsværnets Panserværnskanoner og tvinges senest til Standsning foran de etablerede Vejspærringer.

Panservognene maa i Almindelighed holde sig til Vejene. Derimod er lette Kampvogne indrettede til ogsaa at kunne bevæge sig i et ikke alt for vanskeligt Terrain. De Spærringer, der etableres til Standsning af begge disse Arter af Vogne, maa

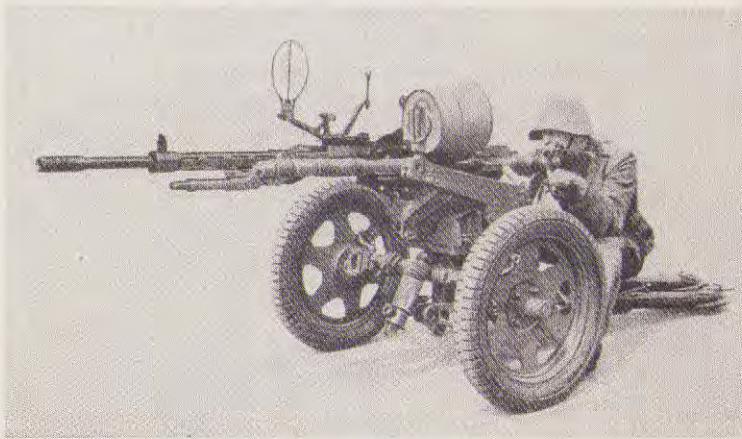

Rekylgeværtrefod opstillet til Luftmaalsskydning.

paa Vejene, hvor disse gennemskærer naturlige Terrainhindringer, saasom Vandløb, høje Stengærder, tæt Bebyggelse o. lign. Skal Vejene kunne passeres af egne Køretøjer, maa Spærringerne være bevægelige. Hertil kan eksempelvis benyttes tungt læssede Køretøjer, hvis Hjul enten fortøjes eller indrettes til hurtigt at kunne trækkes af Akslerne. Har Vejene ingen Betydning for den almindelige Trafik, etableres faste Spærringer af Træstammer, Sten eller andet tungt Materiale, eller der graves eller sprænges simpelthen en tilstrækkelig bred og dyb Grøft tværs over Vejen. For enhver Spærring gælder, at den kun har Værdi, naar den er bevogtet, saaledes at Panser- eller Kampvognene kan blive beskyttet af Panserværnskanoner (hurtigt skydende Kanoner af Kaliber 20—40 mm), naar de nærmer sig Spærringerne, og Vognbesætningerne med Maskin- eller Rekylgeværer, hvis de stiger ud for at forsøge paa at bortrydde Spærringerne.

De Bevogtningsstyrker, der skal sikre mindre Havne og Kyststrækninger, opstilles saaledes, at de ved Hjælp af hurtigt skydende Kanoner samt Maskin- og Rekylgeværer kan beskyde saavel Smaafartøjerne, naar disse nærmer sig Kysten, som Besætningerne under Udskibningen.

Hjemstavnsværnets Kystbevogtningsstyrker har ikke i sin Magt

20 mm Maskinkanon.

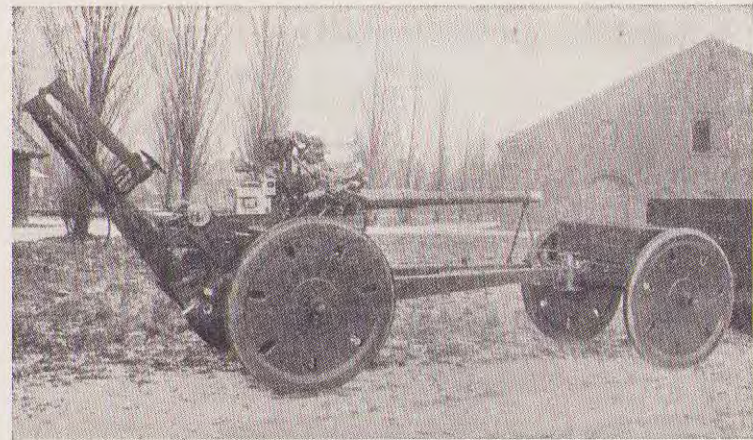
at forhindre Landgang af større Styrker. Dertil kræves Kystartilleri og tungt Feltartilleri. Følgelig maa den operative Hær være forberedt paa at imødegaa fjendtlig Landgang paa de dertil bedst egnede Kyststrækninger, og de vigtigste Havne maa være beskyttede af Minespæringer og Kystførter.

Hjemstavnsværnets Luftværnsartilleri, Spærreballonstyrker og Jagermaskiner.

Enhver større By med livsvigtige Virksomheder og Institutioner for Samfundet som Helhed, større Kraftstationer, Fabrikker og Lagre udenfor Byen samt Broer, hvis Ødelæggelse vil volde Trafikken betydelige Vanskeligheder, maa forsvares mod Luftangreb.

Undlader man at etablere et Luftforsvar af saadanne Objekter, vil enhver Bestræbelse for at sikre Landet mod fjendtlige Angreb være omsonst. Dette er let forstaaeligt; thi hvorledes skulde Samfundslivet kunne fortsættes og Hæren virke efter sine Bestemmelser, naar Forsyningerne svigter.

Luftforsvar af de store Byer kræver saavel Luftværnsartilleri, Spærreballonstyrker som Jagermaskiner. Disse tre Luftforsvarsenheder maa arbejde Haand i Haand for at løse den fælles Opgave.

75 mm Luftværnskanon i Kørestilling.

Luftværnsartilleriet.

Luftværnsartilleriet betjener:

- Luftværnskanoner,
- Lyskastere,
- Lytteapparater,
- Luftværnsmaskinkanoner og
- Luftværnsmaskingeværer.

Luftværnskanonerne Kalibre varierer fra 70 mm til 150 mm (her i Landet 75 mm). Kanonerne er i Reglen halvautomatiske og har en Skudvidde paa 10000—15000 m. Skudhastigheden er for de mindre Kalibres Vedkommende ca. 25 Skud pr. Minut.

Der skydes indirekte d. v. s. der sigtes ikke paa Flyvemaskinen men paa et Punkt foran den afpasset efter Maskinens Fart og Flugtretning.

Denne „Sigtning“ foretages ved Hjælp af en Korrektør —

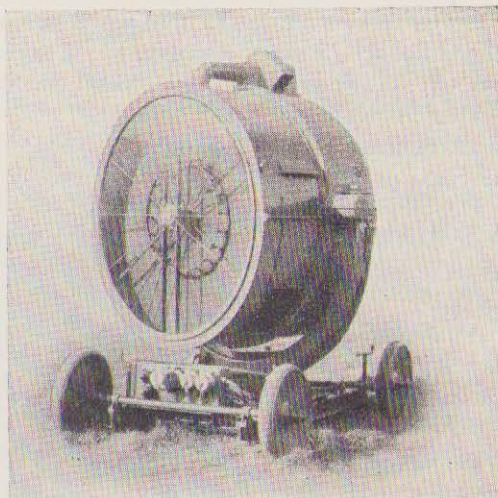
Kanonkorrektør.

75 mm Luftværnskanon i Skudstilling.

paa 3 à 4 Kanoner i en eller flere Ringe uden om den By, der skal luftforsvares. Afstanden mellem Batterierne afpasses efter Kanonernes Skudvidde.

Om Natten søges de fjendtlige Flyvere belyst ved Hjælp af Lyskastere med en Lysstyrke paa flere Hundrede Millioner Normallys og med en Rækkevidde paa 10 à 12 km.

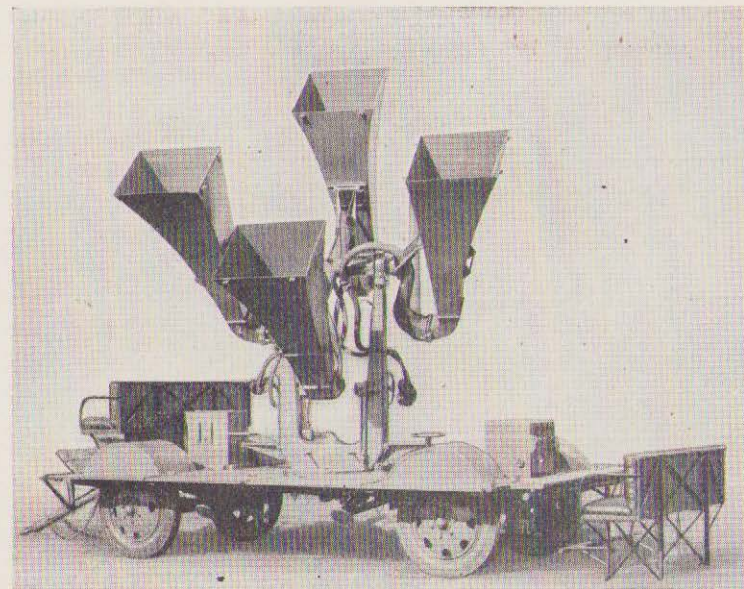

150 cm Lyskaster.

en Art Regnemaskine —, hvis Data ad elektrisk Vej overføres til de skydende Kanoner. Afstanden til Flyvemaskinen maales ved Hjælp af et Stereoteleometer.

Granaterne temperes ved Hjælp af et Temperapparat, der staar i Forbindelse med Korrektøren, d. v. s. de indstilles til at springe netop i det Øjeblik, de naar Flyvemaskinen eller i dennes Nærhed.

Den ovennævnte Art af Kanoner opstilles i Batterier

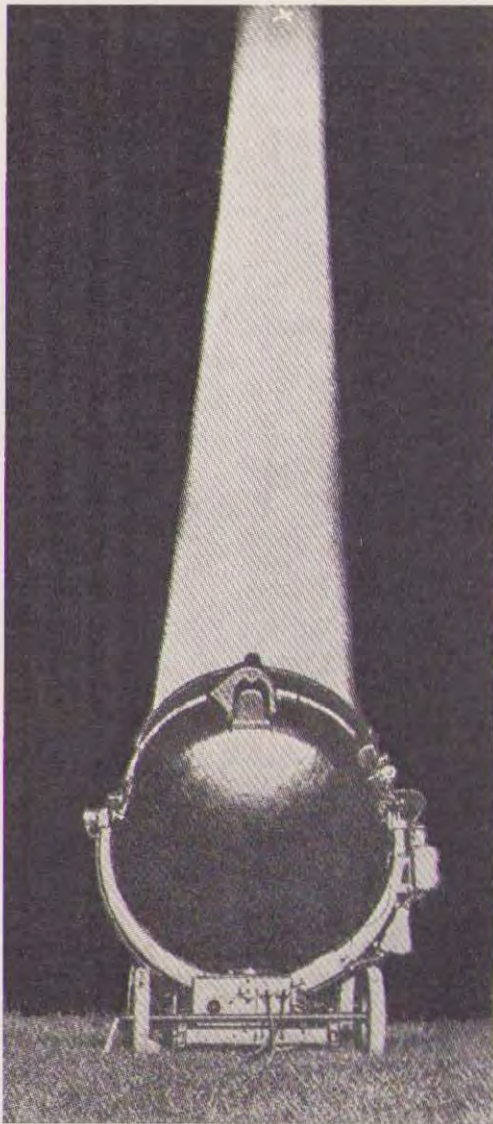
Lytteapparat.

Et efter Forholdene passende Antal af saadanne Lyskastere arbejder i Forbindelse med Lytteapparater og benævnes da Søgelyskastere.

Lytteapparaterne bestaar af et System af store Tragte, der opfanger Lyden fra Flyvemaskinernes arbejdende Motorer. Tragtene er bevægelige i Side- og Højderetning og betjenes af Lyttere, hvortil man med Held har anvendt blinde Personer, hvis Høreevne skal være særlig udviklet.

Retningen til det Punkt, hvori Flyvemaskinen befinder sig, fastslaaes dels ved Hjælp af Lytteapparatet, hvis Tragte drejes indtil Flyvemaskinens Motorstøj høres kraftigst, dels ved Hjælp af en Lyttekorrektør. Ad elektrisk Vej overføres Lyttekorrektørens Beregninger endelig til Lyskasteren, der herigennem bliver i Stand til at fange Maalet. Søgelyskasteren belyser nu Maalet, indtil 2 à 3 bagud opstillede saakaldte Følgelyskastere (Lyskastere, der ikke er i Forbindelse med noget Lytteapparat) faar rettet deres Lys mod dette, hvorefter Søgelyskasteren atter indretter sig paa at fange nye Flyvemaskiner, der eventuelt maatte følge efter de allerede erkendte. Medens Følgelyskasterne belyser Maalet, beskydes dette af de bagved staaende Luftværnsbatterier.

Alle Lyskasterne, med Søgelyskasterne yderst, opstilles i en eller

Lyskaster i Virksomhed.

flere Ringe uden om Kredsen af Luftværnsbatterierne og i saa stor en Afstand fra disse, at Batterierne kan faa tilstrækkelig Tid til at rette og indskyde sig mod Maalet.

Saa vel Luftværnsbatterier som Lyskastere maa, naar deres Stilling menes erkendt af Fjenden, indrette sig i nye Stillinger, som i Forvejen bør være re-kognoscerede. Ofte er det ikke hensigtsmæssigt at sætte Lyskasterne i Funktion under et natligt Luftangreb; thi Forde-len ved at faa de fjendtlige Maskiner belyst kan undertiden ophæves der-ved, at de tændte Lyskastere røber Be-liggenheden af den By, Fjenden vil an-gribe fra Luften. Be-lyses de angribende Maskiner ikke, er Luftværnsbatterierne henvist til at sky-de Spærreildskyd-ning, d. v. s. eta-

blere en saadan dækkende Skærm af springende Granater i et af-grænset Luftomraade, at de fjendtlige Maskiner ikke har nogen Chance for at kunne passere dette helskindet. Hertil kræves imid-

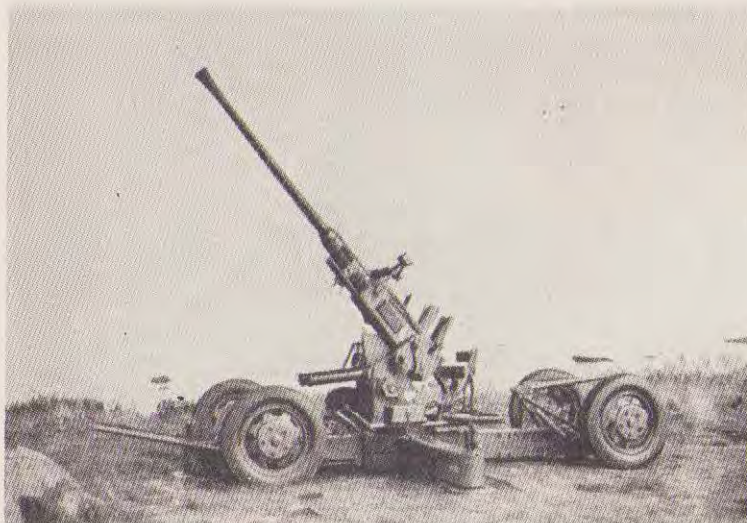
40 mm Luftværnskanon i Kørestilling.

lertid et overordentlig stort Antal Skud, hvorfor Fremgangsmaaden naturligvis ikke er særlig økonomisk.

Da Luftværnskanonerne ikke kan beskyde lavtgaende Flyvere med tilstrækkelig Sikkerhed, er det nødvendigt at supplere disse med et Antal Luftværnsmaskinkanoner af mindre Kaliber, i Reglen 20—40 mm, der er i Stand til at foretage hurtige Vinkelbevæ-gelser.

Disse Maskinkanoner er automatiske, men kan ogsaa indstilles til Enkeltskud. De har en Skudvidde fra 1500 til 3000 m. Skud-hastigheden ligger mellem 200 og 300 pr. Minut. Der skydes med direkte Sigtning. Granaterne springer i Anslaget mod Maskinen eller, hvis denne ikke træffes, inden de naar Jorden. I Granaten er indstøbt en Lyssporsats, der antændes ved Skuddets Afgang og teg-ner en Skudbane i Luften til Hjælp for Sigtningen. Maskinkano-nerne kan anbringes enkeltvis eller i Grupper paa 2 à 3 Pjecer paa Jorden eller paa Motorkøretøjer, bagved eller i Mellemmrummene mellem Luftværnskanonbatterierne af større Kaliber, men kan og-saa anbringes inde i selve Byen, der skal luftforsvares, og opstilles da gerne paa Hustage.

I snæver Forbindelse med Maskinkanonerne virker Luftværns-maskingeværerne, der i Reglen i Grupper à 2 Geværer opstilles paa Hustage i Byen, men ogsaa kan anvendes til direkte Forsvar af Luftværnsbatterierne. Disse Maskingeværers Kaliber varierer gerne fra 7 til 8 mm og har en Skudhastighed fra 300 til 900 Skud pr. Minut. Et Antal af Projektilerne er forsynet med Lyssporsats.

40 mm Luftværnskanon i Skudstilling.

Mod Styrbombardementsflyvere er Maskinkanoner og Maskingeværer særlig anvendelige, hvorfor de ogsaa egner sig godt til Luftbeskyttelse af mindre Objekter.

Spærreballoner.

Under visse Forhold kan Spærreballoner yde en væsentlig Hjælp til Luftforsvaret af Byer og især af mindre Objekter. Ballonerne bærer et tyndt men stærkt — undertiden strømførende — Kabel, der bringer Flyvemaskiner, som rammer det, til Nedstyrning. De nyeste Balloner, som ofte anbringes i Tandem, kan stige til en Højde af ca. 8000 m. Kablet er forbundet med et motordrevet Spil, ved Hjælp af hvilket Ballonen hurtigt kan trækkes ned. Spillet er ofte anbragt paa en Motorvogn, saaledes at det bliver muligt at transportere den nedtrukne Ballon fra eet Sted til et andet.

Til Forsvar af Byer kan Ballonerne enten anbringes i et Bælte uden om Luftværnsartilleriets Zone eller spredt inde i selve Byen.

Spærreballoner anvendes i Reglen kun om Natten og i usigtbart Vejr. De har en stor moralsk Virkning paa de fjendtlige Flyvere og tvinger disse til enten at ofre Tid og Ammunition paa Ballonernes Nedskydning eller til at stige op i saadanne Højder, at

Spærreballoner under Opstigning.

Vanskeligheden ved at træffe et eftertragtet Enkeltojekt med Luftbomberne stærkt forøges.

Hvorvidt Spærreballoner fortsat vil finde Anvendelse i Luftforsvaret af Byer som Helhed kan ikke paa nærværende Tidspunkt afgøres. De nyeste Erfaringer peger i nogen Grad hen imod en udelukkende Anvendelse af Spærreballoner til Sikring af smaa Objekter. Mod Anvendelsen af Spærreballoner taler den Omstændighed, at Kablerne let brister i Stormvejr.

Jagermaskiner.

Et Luftforsvar af Byer uden Hjælp af Jagermaskiner vil under alle Forhold blive ufuldstændigt. Vel kan det lykkes for Luftværnsartilleriet og Spærreballonstyrkerne at bringe adskillige Flyvemaskiner til Nedstyrning, men alt for ofte vil dette først finde Sted, efter at disse har kastet deres Bomber mod Maalene. Det er derfor ganske nødvendigt at have Midler i Hænde til at imødegaa de angribende Maskiner under Flyvningen mod Maalet, saaledes at deres Formationer i hvert Fald kan blive splittet og et planmæssigt Angreb forstyrret. Jagermaskinernes Chancer for at nedskyde fjendtlige Bombemaskiner er ingenlunde ringe, selv om disse sidste har opnaaet en betydelig Hastighed og er bestykket med saavel hurtigskydende Kanoner som Maskingeværer.

Flyvepladserne for Jagermaskinerne vælges i Nærheden af den

By, der skal forsvares. Der holdes alt efter Situationen et større eller mindre Antal Maskiner i Luften om Dagen, medens andre Maskiner holdes parate paa Flyvepladserne til hurtig Opstigning.

En særlig Type paa Jagermaskiner finder nu ogsaa Anvendelse om Natten og synes at have svaret til Forventningerne.

Mellem Luftværnsartilleriet og Jagermaskinerne maa der finde et intimt Samarbejde Sted, da der selvsagt ikke kan skydes med Luftværnskanonerne paa de fjendtlige Maskiner, naar Jagerne bereder sig til at kæmpe mod dem. Reguleringen af dette Forhold lettes stærkt ved Radiofonering fra Jorden til Jagerne, men ofte er dette Meddelelsesmiddel dog for usikkert, og der maa træffes Forholdsregler af anden Art.

Luftbeskyttelse.

Selv det bedst udbyggede Luftforsvar af en By formaar ikke med Sikkerhed at afværge, at der falder Luftbomber over denne, hvis Fjenden sætter tilstrækkelig store Styrker ind paa at gennemføre et Bombardement. Luftforsvaret kan gøre det kostbart for Fjenden at angribe, saa kostbart, at han maaske ganske afstaar derfra, men mener han at have Raad til at tage de Tab, Angrebet antagelig vil afføde, og ikke forregner sig med Hensyn til Størrelsen af de Kræfter, der maa indsættes, vil Resultatet uvægerligt blive, at der falder Bomber i større eller mindre Antal over den angrebne By. Det er følgelig en Nødvendighed at træffe Forberedelser til at afbøde Virkningen af de nedkastede Bomber. Til Løsningen af denne Opgave, der er meget omfattende, anvendes Luftbeskyttelsesstyrker, der rekruteres blandt den ikke vaabenføre Del af Befolkningen.

De *Bombetyper*, der kan finde Anvendelse ved Luftbombarde-ment, er følgende:

- Sprængbomber,
- Brandbomber (herunder Brandplader) og
- Gasbomber.

Sprængbombers Vægt kan variere fra ca. 12 kg til 3000 kg. De mindre Bomber (indtil 50 kg) benævnes *Sprængstykkebomber*, de større *Minebomber*.

Sprængstykkebomber er fortrinsvis beregnede til Anvendelse mod levende Maal, hvorimod *Minebomber* særlig benyttes til Ødelæggelse af Bygninger o. lign.

Bomber nedkastes.

Man regner med, at en Minebombe kan ødelægge samme Antal Kvadratmeter bebygget Areal, som Bomben vejer i kg.

Brandbomber har en Vægt fra ca. $\frac{1}{2}$ kg til 50 kg. De indeholder en Termitladning, der antændes ved Nedslaget og udvikler en

Nedslag af en 250 kg Bombe.

Varme paa ca. 3000° Celsius. Brandbomber af en Vægt paa ca. 2 kg finder nu størst Anvendelse, idet de kan medføres af Flyvemaskiner i relativt stort Antal og dog hver for sig har en saadan Vægt, at de ofte vil være i Stand til foruden Bygningernes Tag tillige at gennembryde den øverste Etageadskillelse. Tungere Brandbomber kan i Reglen gennembryde flere Etageadskillelser. De indeholder undertiden en Naftamasse, som ved Bombens Nedslag antændes sammen med Termitladningen.

Brandplader er ganske lette og anvendes til Antændelse af Skove og modne Kornmarker.

Gasbomber har ikke været anvendt under Krigen. Teoretisk kan disse Bomber være af samme Størrelse som Brandbomberne. De

maa være ret tyndvæggede for at rumme en tilstrækkelig Mængde, Gasstof. Man regner, at en Gasning af 10 km² kræver ca. 170 Tons Bomber.

Luftbeskyttelsen omfatter:

Mørklægning,
Evakuering,
Indretning af Beskyttelsesrum,
Gasbeskyttelsen,
Polititjeneste,
Brandtjeneste,
Sanitetstjeneste og
Teknisk Tjeneste.

Mørklægningen tjener til at nedsætte de fjendtlige Flyvemaskiners Orienteringsmuligheder om Natten. Vel ikke mindst fordi Mørklægningen lægger snærende Baand paa Samfundslivet i Almindelighed, har Betydningen af denne været en Del omdiskuteret.

Det er imidlertid en Kendsgerning, at mange Flyvere paa Grund af Mørklægningen overhovedet ikke finder deres Maal eller først naar frem til dette efter at have fløjet benzintærende Omveje. Men naar dette er Tilfældet, bør den væsentlige Betydning af Mørklægningen dermed være fastslaaet. Den simpleste Form for Mørklægning bestaar i Slukning af samtlige kunstige Lys. En saadan Fremgangsmaade maa dog uden nærmere Forklaring forkastes, hvis Mørklægningen blot skal vedvare mere end nogle faa Timer.

En anden Fremgangsmaade, der ved en overfladisk Betragtning kunde tænkes anvendt, er denne: Samtlige kunstige Lys holdes tændt, indtil der indløber Melding om, at fjendtlige Flyvere nærmer sig. Denne Form for Mørklægning maa dog ogsaa forkastes under Hensyn til de uoverstigelige tekniske Vanskeligheder, der vil være forbundet med en hurtig Slukning. Man vil derfor være henvist til at finde en Mellemevej mellem de to nævnte Former for Mørklægning, som paa den ene Side kan tilfredsstille Kravet om en tilstrækkelig Belysning til Opretholdelse af Samfundslivet, og som paa den anden Side ikke fordrer alt for store og kostbare tekniske Foranstaltninger for at tilfredsstille Kravet om en effektiv Mørklægning.

Det Resultat, man er naaet til, er da dette: Alle udendørs Lyskilder, der paa nogen Maade vil kunne undværes, slukkes.

De øvrige udendørs Lyskilder neddæmpes og afskærmses saaledes, at de ikke vil kunne iagttages fra Luften.

Mørklagt By.

Indendørs Lyskilder uskadeliggøres ved en Blanding af Vinduer og Døraabninger.

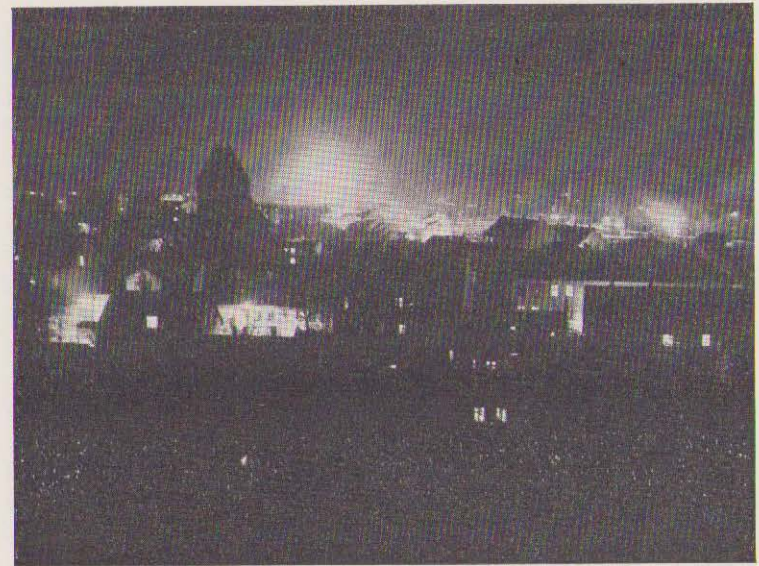
I Undtagelsestilfælde kan der, naar særlige Forhold absolut kræver Anvendelse af stærkere Lys udendørs, dispenseres fra de almindelige Regler, men Forudsætningen herfor er, at Lyskilderne i givet Fald øjeblikkelig kan slukkes paa Ordre fra Myndighederne.

Den praktiske Gennemførelse af en effektiv Mørklægning kræver omfattende Foranstaltninger og dissers Opretholdelse et vaagent Tilsyn.

Her i Landet sorterer Mørklægningen under Krigsministeriet og varetages paa dettes Vegne af Kommandanten i København. Udførelsen af Mørklægningen paa Stedet ledes og kontrolleres, i Overensstemmelse med de militære Bestemmelser, af Politiet.

Evakuering af større eller mindre Dele af Befolkningen fra Omraader, der er særligt truede af Luftbombardement, er et virksomt Middel indenfor Luftbeskyttelsen.

Omfanget af en Evakuering begrænses imidlertid af Hensynet til Opretholdelsen af Arbejdet i Virksomhederne indenfor det Omraade, hvorfra der evakueres. Der kan derfor i Almindelighed kun blive Tale om at evakuere ældre og svagelige Mennesker samt Børn længere bort fra det truede Omraade. For den øvrige Del af Befolk-

Samme By med Lysene tændt.

ningen kan Faren formindskes ved en Evakuering fra de tættest befolkede Kvarterer til de mere spredt bebyggede Dele af Omraadet.

En Evakuering kræver store Forberedelser og bør foretages planmæssigt og i Tide, hvis panikagtige Tilstande skal undgaaes.

En længere Tids Evakuering har dog sine Skyggesider, navnlig har Adskillelsen af Familiemedlemmer, Afbrydelsen af Børnenes Skolegang m. m. vist sig uheldig.

I Beboelseshuse, Industri- og Handelsvirksomheder m. m. bør indrettes *Beskyttelsesrum* af en saadan Rummelighed, at alle, der bebor eller har Beskæftigelse i disse Ejendomme, vil kunne opholde sig der under Luftangreb.

Ligeledes bør der i tilstrækkeligt Antal, til Optagelse af Trafikanter, indrettes *offentlige Beskyttelsesrum* i dertil egnede Bygninger eller paa aabne Pladser.

Jo solidere Rummene er konstrueret des bedre.

Imidlertid er det økonomisk uoverkommeligt at indrette alle Rum til at kunne modstaa Fuldræffere af selv mindre Sprængbomber. Men da Chancen for, at et Beskyttelsesrum direkte bliver ramt, er relativt ringe, vil Rum, der kan modstaa Bombe- og Granatsplinters Anslag og en delvis Sammenstyrtning af det paagældende

Hus, i Almindelighed yde tilstrækkelig Beskyttelse. Saadanne Rum kan indrettes uden alt for store Omkostninger i Ejendommens Kælderetager ved Forstærkning af Loft og Mure, eller ved blot at understøtte Loftet med Trækonstruktioner, samt ved Dækning af Vinduesaabninger med Sandsække eller Skodder.

Jo flere Personer et Beskyttelsesrum er beregnet til at optage, des mere modstandsdygtigt bør det dog være. Inden for visse Grænser vil man saaledes for offentlige Beskyttelsesrum Vedkommende kunne vælge mellem at indrette relativt faa store Rum af stærk Konstruktion eller mange mindre Rum af spinklere Konstruktion.

Beskyttelsesrummene maa gassikres, d. v. s. alle Aabninger og Utætheder tættes.

Hvis Forholdet mellem Rummets Størrelse og Antallet af Personer, der opholder sig i det, er saaledes, at der kan blive Tale om Iltmangel i Løbet af kortere Tid end en Time eller to, maa der endvidere sørges for kunstig Luftfornyelse. I Rummene bør der forefindes Værktøj (Hakker, Spader og Brækjern) til Anvendelse, om Udgangen skulde blive spærret ved Nedstyrtninger, samt Sanitetsmateriel, Drikkevand m. m.

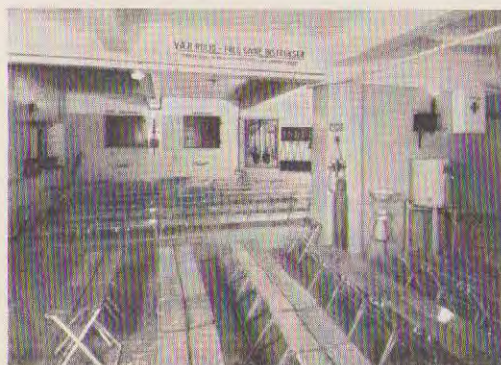
Til Supplement af Beskyttelsesrummene kan der i Parker eller paa aabne Pladser anlægges overdækkede Løbegrave, som afstives ved Tømmerkonstruktioner. For at formindske Virkningen af Bombenedslag bør Gravene anlægges i Zig-Zag.

Nedgangen til Beskyttelsesrum og Løbegrave maa tydeligt markeres, og Skilte opstilles, der anviser Vejen til disse.

Tilvejebringelsen af gode Beskyttelsesrum i tilstrækkeligt Antal er af stor Vigtighed og udgør et af de taknemmeligste Midler til

Beskyttelse af Befolkningen mod Luftangreb.

Alt til Luftbeskyttelsestjenesten knyttet Personel maa i ethvert Tilfælde forsynes med *Gasmasker*; hvorvidt ogsaa Befolkningen som Helhed pligtmæssigt bør anskaffe *Gasmasker* og under Luftværnstilstand med-

Beskyttelsesrum.

føre denne, hvor de end færdes, er et Spørgsmaal, som ikke paa nærværende Tidspunkt kan afgøres. Saa meget kan dog siges, at jo mere omfattende Forberedelser, der træffes for at imødegaa Gasangreb, des større Sandsynlighed vil der være for, at saadanne Angreb ude-

bliver. I Lande, hvor der hyppigt hersker Blæst, vil Anvendelsen af flygtige Gasarter næppe vise sig særligt virksom, hvorfor man maake ikke der behøver at kræve Befolkningen forsynet med *Gasmasker*, men f. Eks. kan indskrænke sig til at tilvejebringe saadanne Beholdninger af disse, at enhver, der ønsker det, kan komme i Besiddelse af en *Gasmasker*.

Beskyttelsen mod varige Gasarter, Sennepsgas o, lign., vil blive nærmere omtalt under den tekniske Luftbeskyttelsestjeneste.

Til Opretholdelse af Orden, Vejledning af Trafikanter, Bevogtning, Afspærring og Tilsyn med Mørklægningen m. m. kræves særlige *Politistyrker* ud over de under fredelige Forhold tilstedeværende. Luftbeskyttelsespolitiet maa være grundigt uddannet, hvis det skal kunne løse de Opgaver, der stilles det, tilfredsstillende.

I enhver Ejendom indenfor tæt bebyggede Omraader samt i større Ejendomme og Virksomheder indenfor mere aabent bebyggede Omraader maa oprettes *Husvagter* bestaaende af et Antal Personer svarende til Ejendommens Størrelse og Anvendelse.

Husvagternes Opgaver omfatter: Brandslukningstjeneste, Evakuering, Ordenstjeneste, Sanitetstjeneste og teknisk Tjeneste.

De har til Stadighed Tilsyn med Pulterkamrenes Ryddelighed, med Ejendommens Mørklægning samt med Ordenens Opretholdelse i Beskyttelsesrummene m. m.

Naar der flyvervarsles, sørger de for, at Beboerne adviseres saaledes, at de kan søge til Beskyttelsesrummene. Opstaar der Brand i Ejendommen, søger de at slukke denne og sender eventuelt Bud om Hjælp fra nærmeste offentlige Brandvagt. De yder Hjælp til tilskadekomne i Ejendommen og tilkalder om fornødent Ambulance.

Beskyttelsesrum med Gasluse og Toilet.

Husvagterne forsynes med følgende Udstyr:

Sand og Vand i Spande, Koben, Brækjern, Økser, Skovle, Nøgler til Stophanerne for Vand- og Gastilførslen m. m.

En energisk Indgriben fra Husvagtens Side vil i mange Tilfælde være af afgørende Betydning for Begrænsningen af de Skader, et Luftangreb paa den paagældende Ejendom vil kunne afstedkomme. Husvagterne maa følgelig udvælges med Omhu blandt de dertil egnede Beboere og underkastes en omhyggelig Uddannelse.

Til Slukning af de Brande, som Husvagten ikke har kunnet faa Bugt med, indsættes alt efter Forholdene *Brandvæsenets Hovedstyrker* eller *Hjælpebrandvagter*.

Disse sidste oprettes i fornødent Tal og fordeles i Omraadet efter Bebyggelsens Art. De bestaar af een eller flere professionelle Brandmænd samt et Antal dertil uddannede Hjælpebrandmænd.

Hjælpebrandvagterne udstyres med smaa Motorsprøjter, der transporteres paa Lastvogne eller paahægtes disse.

Ved opstaaende Brande, der truer med at vinde større Udbredelse, bør Brandvæsenets Hovedstyrker altid indsættes.

I mange Tilfælde vil et Angreb med Brandbomber, der paa Grund af disses relativt ringe Vægt (ofte kun 1—2 kg) kan medføres i stort Antal af Flyverne, betyde en nok saa alvorlig Fare for materielle Ødelæggelser som et Angreb med Sprængbomber.

Følgelig bør alle Kræfter sættes ind paa en hurtig Uskadeliggørelse af nedkastede Brandbomber.

Som tidligere nævnt vil Husvagterne ofte paa egen Haand kunne uskadeliggøre Brandbomber ved Hjælp af de Brandslukningsmidler, der staar til deres Raadighed. En Forudsætning herfor er dog, at disse ikke er faldet i let antændeligt Materiale, hvorfor *Rydning af Pulterkamrene* i Loftsetagerne er en meget vigtig Foranstaltning.

Da Hovedvandledder kan ødelægges af nedkastede Sprængbomber og normal Vandforsyning forstyrres, maa man indrette sig paa ogsaa at kunne benytte Vandet fra Havne, Søer eller Aaløb, og hvis disse ikke findes i Nærheden, fra Brønde, underjordiske Vandbeholdere eller aabne Bassiner, anlagt til Brug i dette Øjemed.

Til Hjælp for tilskadekomne træder *Sanitetstjenestens* forskellige Institutioner i Virksomhed.

Der oprettes Sorteringsstationer, hvor de ved Hjælp af nyoprettede Sanitetskolonner og Ambulancer indbragte tilskadekomne sorteres, saaledes at alvorligt saarede videreføres til nærmeste Sygehus under Forudsætning af, at de overhovedet kan flyttes, og de lettere saarede behandles for derefter at sendes til deres Hjem.

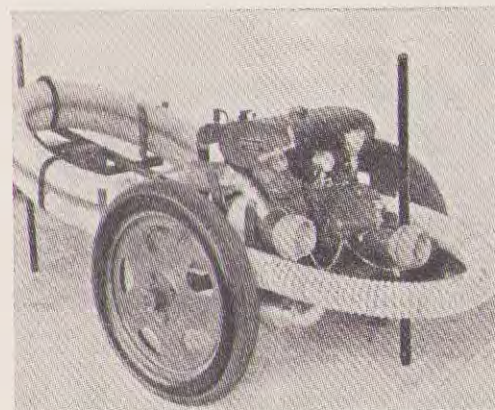
Endvidere oprettes Gasafvaskningsanstalter, hvor senepsgasforgiftede underkastes en foreløbig Behandling for derefter at blive vidertransporteret til Sygehus eller Hjemmet.

Paa Sorteringsstationerne, der oprettes i dertil egnede Lokaler, opstilles et passende Antal Senge for de tilskadekomne, der ikke kan taale videre Transport. Til hver af disse Stationer knyttes 1 à 2 Læger, Sygeplejersker og Samariter.

Gasafvaskningsanstalterne indrettes

Husvagtsmateriel.

Kørbar Motorsprøjte til Anvendelse for Hjælpebrandvagten.

bedst i Badeanstalter eller i Ejendomme, hvor der findes Badeapparater. Afvaskningen foretages af Samariter (mandlige og kvindelige). Til en Anstalts Sygeafdeling knyttes 1 à 2 Læger samt Sygeplejersker.

Man regner med, at ca. Halvdelen af de paa faste Syge-

Tagbrand bekæmpes af Brandvæsenets Hovedstyrker. (Fot.: Københavns Brandvæsen).

Den tekniske Tjeneste omfatter:

Teknisk Reparationstjeneste,
Rydningstjeneste og
Gasbeskyttelsestjeneste.

Den tekniske Reparationstjeneste foretager Udbedring af ødelagte Vandledninger, Gasledninger, elektriske Kabler, Telefon- og Telegrafledninger, Varmeledninger m. m. Hertil opstilles og udrustes Udrykningshold, helst bestaaende af Teknikere og Arbejdere, som har i alt Fald nogen Uddannelse i denne specielle Tjeneste.

Rydningstjenesten varetages af Rydningshold, som skal rydde Hus-tomter, understøtte Bygninger, der truer med at styrte sammen, og være behjælpelig med Befrielse af indespærrede Personer.

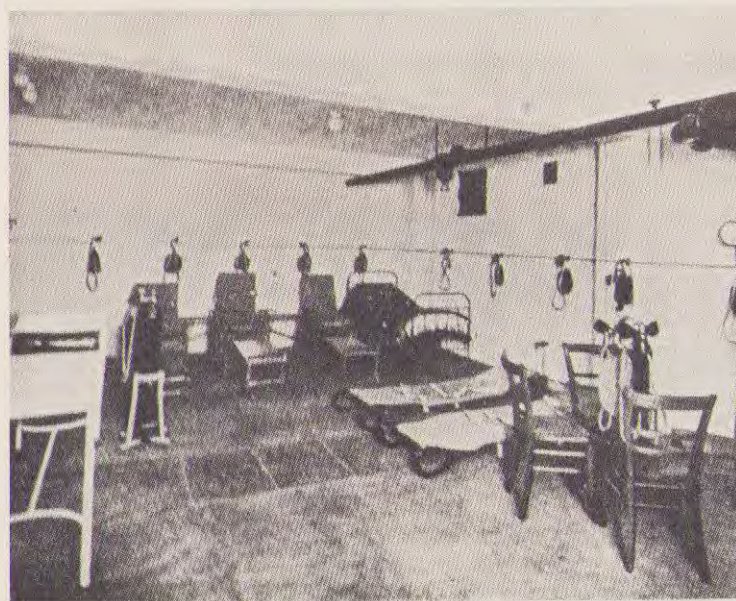
Gasbeskyttelsestjenestens Personale foretager Gassporing og Gasrensning. Gassporerne har til Opgave at konstatere eventuelt tilstedeværende Sennepsgas. Mindst een Mand af hvert Gassporerhold bør have kemisk Uddannelse. Holdene forsynes med Gassporeappara-

huse indlagte Patienter vil kunne udskrives og anbringes i Hjemmene ved Indtrædelsen af Luftværnstilstand. Endvidere paaregnes det, at der i de fleste Sygehuse kan opstilles ca. 50 % Ekstrasenge.

Ved disse Foranstaltninger vil de faste Sygehuse blive i Stand til at optage et stort Antal af de ved Luftangreb haardt saarede, som, naar et ekstra Antal uddannede Kirurger indkaldes til Tjeneste, vil kunne blive forsvarligt behandlede.

Baarehold.

Afdeling for Behandling af fosgengasforgiftede.

Bomberamt Gasledning.

ter, Glas til Opbevaring af Prøver, samt Skilte til Afmærkning af de gasbelagte Omraader. Gasrensere skyller det gasbelagte Areal med Vand og dækker det derpaa med et Lag Klorkalk, der udspreddes ved Hjælp af Grusstrøningsapparater ell. lign.

Saa vel Gassporere som Gasrensere skal bære Gasmasker og være iklædt gastætte Beskyttelsesdragter.

Til Supplering af de offentlige Luftbeskyttelsesforanstaltninger bør større Fabrikker og Virksomheder oprette en selvstændig Luftbeskyttelse — almindeligvis benævnt *Fabriksluftværn* — for at sikre Arbejdere og Anlæg.

Reparation af Gasledning.

De ovennævnte Luftbeskyttelsesgrene — undtagen Mørklægningen — ledes her i Landet af „*Statens civile Luftværn*“, der er underlagt Indenrigsministeriet.

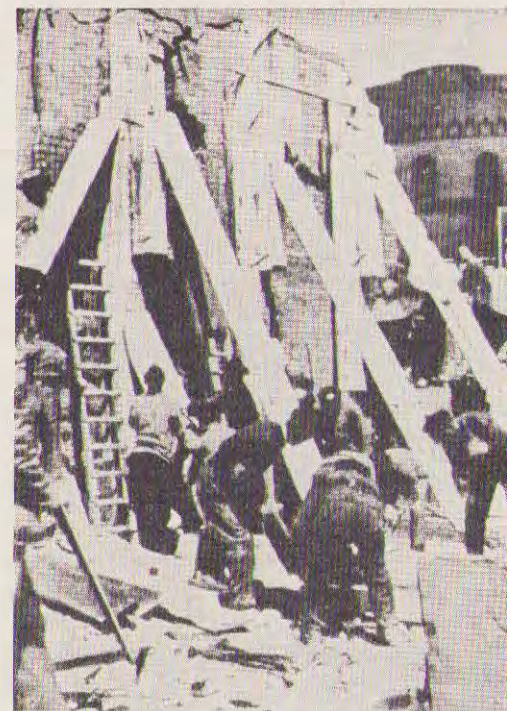
Luftværnet udsender alle generelle Bestemmelser vedrørende Luftbeskyttelsen og kontrollerer Byernes Luftbeskyttelsesplaner.

Luftbeskyttelsesgrenene indenfor Byerne ledes i Almindelighed af Chefen for de lokale Institutioner, hvortil den paagældende Luftbeskyttelsesgren har Tilslutning, f.

Eks. Brandtjenesten af Chefen for Brandvæsenet, Sanitetstjenesten af Stadslægen eller Amtslægen o. s. v.

Overledelsen af Luftbeskyttelsesgrenene indenfor en By eller et Omraade varetages af Politiet.

Til Fremme for den civile Luftbeskyttelse har „*Dansk Luftværnsforening*“ allerede fungeret gennem en længere Aarrække. Mellem Indenrigsministeriet og Foreningen er der truffet Aftale om, at denne sidste skal tage sig af det almindelige Oplysningsarbejde vedrørende Luftbeskyttelsen, medvirke til Oprettelsen af frivillige Hjelpekolonner, udøve et Konsulationsarbejde m. m. Foreningens Arbejde har været til overordentlig stor Nytte for Myndighederne. Til Dansk Luftværnsforening hører Kvindeorganisationen „*Danske Kvinders Beredskab*“, der er en Centralisering af kvindelig Hjelpevagt paa Linie med den finske Lotte-Organisation.

Afstivning af bomberamt Bygning.

Luftmelde- og Kystudkigsstyrker.

Ingen Del af Hjemstavnsvorsvaret vil kunne virke tilfredsstillende efter sin Bestemmelse, med mindre den i betimelig Tid forud kan modtage Varsel om truende Luftangreb eller, for Kystbevogtningssstyrkernes Vedkommende, om forestaaende Landgangsfoersog. Til Løsning af disse Opgaver maa der langs Kyster og Landegrænser opstilles Poster saa tæt, at intet Luftfartøj eller Skib, der nærmer sig, kan forblive uobserveret.

Kystudkigsposterne melder telefonisk enten gennem Centraler eller direkte til Marinemyndighederne.

Luftmeldeposterne anbringes om Dagen paa højt beliggende Punkter (høje Bakker, Vandtaarne, Kirketaarne o. lign.), om Natten derimod i Lavninger, hvorfra Støjen fra Flyvemaskinernes Motorer høres bedst. Posterne udstyres med Kikkerter og Høretragte. Naar en Maskine ses eller høres, mærker Observatøren sig, ved Hjælp af en saakaldt Melderose, hvor den befinder sig i Forhold til Posten; endvidere konstaterer han dens Kurs og Flyvehøjde og nedskriver hastigt paa en Luftmelder rapport disse Iagttagelser sammen med Tidspunktet for Observationen. Rapporten bringes ved Hjælp af Løber eller Cyklist til Postens Telefonist, der telefonerer dens Indhold direkte til Omraadets Kommandocentral.

Gassporer.

Under Indtelefoneringen aflyttes Meldingen af den Luftmeldecentral, hvorunder Posten hører. Luftmeldecentralen, der kan have 10—15 Poster underlagt, kontrollerer Meldingerne ved Sammenligning med Meldingerne fra de øvrige Poster.

I Kommandocentralerne kan man ved Hjælp af de indløbne Meldinger danne sig et Billede af, hvor og hvornaar der kan ventes Overslyvning af fjendtlige Maskiner, idet de rappor-

terede Flyveres Positioner og Kurs indtegnes paa et Kort. Anser Kommandocentralens Leder et Omraade for truet af Luftangreb, udsender han telefonisk et „Forvarsel“ til Omraadets Enheder af Hjemmeværnet, som derefter bereder sig til at træde i Funktion.

Viser Luftmeldingerne, at et Angreb er overvejende sandsynligt, udsendes „Flyvervarsel“,

hvorpaa Hjemmeværnsenhederne sættes i højeste Beredskab, og Byernes Civilbefolkning varsles ved Hjælp af Luftværnssirener paa Hustagene om at søge Dækning i Beskyttelsesrummene.

Naar Faren anses for at være overstaaet, afvarsles Omraadet ved telefonisk Melding til Hjemmeværnsenhederne, og der gives Afvarslingssignal fra Sirenerne.

Der paahviler selvsagt de Myndigheder, der skal tage Beslutning om Varsling og Afvarsling, et stort Ansvar, thi kommer Vars-

Gasrensere.

Gasrensere i Virksomhed.

Lyttepost i Funktion.

lingen for sent, kan det betyde Tab af mange Menneskeliv og store materielle Ødelæggelser, men viser Varslingen sig ofte at være ugrundet, kan man risikere, at Befolkningen sløves og undlader at søge til Beskyttelsesrummene den Dag, det virkelig gaar løs.

Da Varslingerne støtter sig til Luftmeldingerne, maa der lægges den allerstørste Vægt paa at tilrettelægge Luftmeldetjenesten saaledes, at den ikke kan svigte. Derfor maa Luftmeldetjenestens Personel væ-

re særligt udsøgte, paalidelige og vel uddannede Folk. Her hjemme varetages denne Tjeneste under normale Forhold af Medlemmer af Foreningen „*Den frivillige Luftmeldetjeneste*“, som tæller ca. 3000 Medlemmer, der gennem talrige Øvelser har dygtiggjort sig saaledes, at Tiderne for Indsendelsen af Luftmeldinger er reduceret til et Minimum.

Foreningen sorterer direkte under Krigsministeriet.

De i nærværende Afsnit beskrevne Enheder til Forsvar, Luftværn og Luftbeskyttelse af Hjemstavnen maa arbejde Haand i Haand. Kun gennem et intimt Samarbejde vil det være muligt at opnaa et tilfredsstillende Resultat. I adskillige Lande har man da ogsaa set en Fordel i at underlægge disse Hjemstavnsenheder en fælles Overledning.

Her i Landet er der ikke organiseret Hjemstavnsbevogtningsstyrker, og Luftbeskyttelsen — undtagen Mørklægningen — er, som tidligere omtalt, underlagt Indenrigsministeriet.

VÆRNEPFLIGTIGE OG FASTE PERSONEL, TILVEJEBRINGELSE, UDDANNELSE O. S. V.

De værnepligtige.

Grundlovens § 88 lyder:

„Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som Loven foreskriver“.

Værnepligten er den personlige Ydelse, som Staten kræver af sine Borgere, for at disse kan uddanne sig til Krigstjeneste og gøre Fyldest under denne.

Allerede Oldtiden kendte velorganiserede, disciplinerede Hære og Flaader, hvis Mandskab var stillet enten af særlige *Krigreraster* eller ved *Opbud* af alle vaabendygtige Mænd ved Krigsudbrud.

I Roms Blomstringsperiode var enhver Borger tjenestepligtig, men allerede omkring vor Tidsregnings Begyndelse begynder *Hvervningssystemet* at trænge igennem, idet de besiddende Klasser unddrog sig Værnepligten.

Igennem Middelalderen og den nyere Tid trives *Hvervningssystem* og *Udskrivningssystem* længe Side om Side, idet dog Hvervning mere og mere træder i Baggrunden, og Udskrivning bliver den langt overvejende Form for Tilvejebringelse af Mandskab til Hær, Søværn (og Luftvaaben) — i de seneste Tider med Tendens imod *Opbud af hele Nationen*, Mænd og Kvinder, til Medarbejde til Statens Forsvar.

Hvervning anvendes nu i større Udstrækning kun enkelte Steder, saaledes i England og i U.S.A., men i begge disse Lande suppleres den i Krigstid med almindelig Værnepligt.

I Danmark hvilede Værnepligten indtil 1849 udelukkende paa Bondestanden, men ved Grundloven af 1849 indførtes *den almindelige Værnepligt* — dog med Stillingstilladelse. 1867 bortfaldt Stillingstilladelsen, og alle, der paa Sessionen var befundet tjenstdygtige, indkaldtes til Uddannelse, saaledes at vi i de følgende Aar havde fuldt gennemført *almindelig Værnepligt*.

Ved en Ændring i Hær- og Søværnslovene i 1894 blev imidlertid Antallet af værnepligtige, der aarlig skulde indkaldes til Uddannelse, fastlagt, og det samlede Antal af indkaldte laa væsentligt under Tallet af tjenstdygtige. Senere Hær- og Søværnslove har yderligere nedsat det aarlige Rekrutkontingent, og samtidig har Befolkningstallet været stadig stigende; disse Faktorer tilsammen har bragt Danmark ned paa *en meget lav Udskrivningsprocent*.

En betydelig Del af Landets Værnekraft gaar saaledes til Spilde, og Danmark har kun i højst uegentlig Forstand *almindelig* Værnepligt, idet et relativt meget stort Antal tjenstdygtige ved Lodtrækning fritages for Uddannelse, — et Forhold, der ogsaa maa forekomme ubilligt overfor de indkaldte, der hermed ofte i deres civile Virksomhed ser sig forbigaaet af jævnaldrende, som Sessionslodtrækningens Gudinde har været mere huld.

Udskrivningen af Mandskab.

Udskrivningen af Mandskab til Hær og Søværn sker i Henhold til Lov om Værnepligt af 8. Juni 1912.

Ifølge denne Lov er enhver Mand, der har dansk Indfødsret, undergivet Værnepligten, dog med Undtagelse af dem, der er født paa Færøerne eller Grønland, saalænge de ikke erhverver fast Hjem i den øvrige Del af den danske Stat.

Udelukket fra Tjeneste i Hæren eller Søværnet er den, der har været idømt mindst 4 Maaneders Fængsel, har været hensat i Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring med samtidig Frakendelse af de borgerlige Rettigheder, indtil han maatte have generhvervet disse.

Værnepligten kan *opfyldes* i Hæren eller Søværnet efter opnaaet 18 Aars Lægdsrullealder. Ved Lægdsrullealder forstaas Alderen den 1. Januar hvert Aar.

Udsættes Landet for Angreb, kan dog enhver dansk Mand efter Kongens Bud anvendes i militært Øjemed, uanset om han endnu ikke har paabegyndt Aftjeningen af Værnepligten, eller han har udtjent.

Landet er delt i 7 *Udskrivningskredse*, fælles for Hæren og Søværnet. 1' og 2' Udskrivningskreds omfatter Sjælland og omliggende Øer, 3' Fyn med omliggende Øer, 4', 5' og 7' Jylland og 6' Bornholm.

I hver Kreds er ansat en *Udskrivningschef*, udnævnt af Kongen. Paa Bornholm er Øens Kommandant Udskrivningschef.

Udskrivningskredsene deles i Lægdsforstanderier, der hvert bestaar af et Herred paa Landet eller af en Købstad, og som bestyres

af vedkommende Politimestre som *Lægdsforstandere*; i København og paa Bornholm er Udskrivningschefen dog tillige Lægdsforstander.

I Provinsbyerne og paa Landet deles Lægdsforstanderierne atter i Lægder, der i Reglen følger Sogneinddelingen, og som bestyres af en *Lægdsmand*, oftest Sognefogeden, der altsaa er den nærmeste stedlige Myndighed for Borgerne i Spørgsmaal vedrørende Udskrivningen.

Sager, der vedrører Ud- og Afmønstring af søfarende, er i København underlagt en *Mønstringsbestyrer*, i Rønne, Svendborg, Aarhus, Aalborg og Sønderborg *Udskrivningschefen*, i de øvrige Købstæder de Embedsmænd, der varetager *Toldklareringen*.

Naar den værnepligtige har naaet 17 Aars Lægdsrullealder, skal han *optages i Lægdsrullen*, og han skal derfor i Løbet af November og December det Aar, i hvilket han fylder sit 17' Leveaar, melde sig hos Lægdsforstanderen eller Lægdsmanden paa det Sted, hvor han bor.

I hver Udskrivningskreds afholdes aarlig en *ordentlig Session*, ligesom der efter særlig Bestemmelse kan afholdes *overordentlige Sessioner*.

Sessionen bestaar af:

- Udskrivningschefen, der er Formand,
- i København og Købstæderne: et eller to Kommunalbestyrelsesmedlemmer,
- i Landdistrikterne: et Amsraadsmedlem,
- Lægdsforstanderen,
- Lægdsmanden og
- en Officer.

Undersøgelsen af Mandskabet foretages af to Læger.

Sessionen har dels en *dømmende*, dels en *udøvende Myndighed*.

Som dømmende Myndighed afgør den Spørgsmaal om, hvorvidt en Mand er undergivet Værnepligten, om han er berettiget til at blive slettet af Rullen o. l.

De Kendelser, der afsiges af Sessionen som Domstol, kan indankes for Højesteret.

Den værnepligtige, der har opnaaet 18 Aars Lægdsrullealder, er *berettiget* til at fremstille sig for Sessionen, og han er *forpligtet* til at fremstille sig paa det Sted, hvor han er optaget i Lægdsrullen, hvis han i det Aar, for hvilket Sessionen holdes, opnaar 20 Aars Lægdsrullealder. Under almindelige Forhold vil en Session, der

afholdes i et vist Aar, være Session for næste Aar; det vil sige, idet man holder fast ved, hvad Lægdsrullealder er, at man: skal gaa paa Session i det Aar, man fylder 20 Aar, medens man kan gaa paa Session, saasnart man er fyldt 18 Aar, og derefter har passeret en 1. Januar.

I Undtagelsestilfælde kan man dog faa Udsættelse med at møde.

For en værnepligtig med Søfartsbog gælder, at han er berettiget til at møde paa Session ogsaa udenfor det Sted, hvor han staar i Rullen, men hvis han har opnaaet 20 Aars Lægdsrullealder, skal han fremstille sig, saasnart han under Udmønstring kommer til et Sted, hvor der i Øjeblikket holdes Session.

Udebliver en værnepligtig uden lovlig Grund fra Sessionen, bliver han straffet.

Sessionens udøvende Myndighed ligger bl. a. paa følgende Punkter:

Den kan, naar paagældende blot anmoder derom paa Sessionen, give ham Udsættelse med at udskrives indtil Sessionen for det Aar, i hvilket han opnaar 25 Aars Lægdsrullealder. Denne Bestemmelse er dog midlertidigt sat ud af Kraft; denne Tilladelse skal nu søges i Indenrigsministeriet, gennem Udskrivningskredsen.

Sessionen foretager en Bedømmelse af de mødte, og de, der ikke kasseres, eller som faar Paalæg om at møde for næste Aars Session til fornyet Undersøgelse, udskrives alle til Hæren eller Søværnet, idet de faar Betegnelsen „ubetinget tjenstdygtig“ (K. I.) eller „betinget tjenstdygtig“ (K. II.). Til denne „Hovedvedtegning“ føjes en Klasse- og Gruppevedtegning, der angiver, til hvilken Art af Krigstjeneste, den paagældende er bedst egnet, og evt. en eller flere Tillægsvedtegninger.

Hovedvedtegningerne er altsaa:

K I ubetinget tjenstdygtig,
K II betinget tjenstdygtig.

Klasse- og Gruppevedtegningerne er:

1. Søværnet. 1 Fl. Flaaden.
1 Kd. Kystdefensionen.
2. Fodfolket (undt. Livgarden). 2 Fo. Fodfolksbataillonerne,
2 Cy. Fodfolkets Cyklistbatalioner,
2 Pi. Fodfolkspionererne,
2 K. Fodfolkets Kanon- og Skytskompagnier.
3. Livgarden.

4. Rytteriet. 4 R. Rytterskadronerne,
4 Cy. Cyklisteskadronerne,
4 P. Panservognseskadronerne og Skytseskadronerne.
5. Det lette, hestetrukne Artilleri. Konstabler.
6. Det lette, hestetrukne Artilleri, Trainkonstabler.
7. Ingeniørtropperne. 7 Pi. Pionerbataillonerne,
7 Tg. Telegrafbataillonen.
8. Det motoriserede Artilleri, hvilke Klasse- (og Gruppe-) Vedtegninger alle kan følge efter baade K I og K II, samt endelig, men kun efter K II
9 a og 9 b Hjælpetropperne.

Efter enhver Kombination med K I kan efter en af ovennævnte Klassevedtegninger komme et \times , der betyder, at den paagældende maa anses for særligt egnet til den angivne Tjeneste.

Tillægsvedtegningerne er:

- L. Tjenstdygtighed til Lægetjeneste,
- D. Tjenstdygtighed til Dyr lægetjeneste,
- T. Tjenstdygtighed til Hærens tekniske Korps,
- S. Tjenstdygtighed til Sundhedstropperne,
- H. Tjenstdygtighed til Trainkompagniet,
- V. Tjenstdygtighed til Trainafdelingens Motorvognskompagni,
- F. Tjenstdygtighed til Forplejningskorpset,
- C. Folk med Kørekort til Automobil over 2500 kg Egenvægt.
- Ø., der gives de værnepligtige, der udtaler Ønske om at blive indkaldt til Uddannelse. Gaar Ønsket kun ud paa Indkaldelse til en bestemt Art af Tjeneste, føjes denne Betegnelse, hvis Sessionen skønner ham ikke uegnet dertil, til Tillægsvedtegningen. Eksempel: K I. 6. Ø. 4. R. betyder: ubetinget tjenstdygtig som Trainkonstabel ved det lette hestetrukne Artilleri. Ønsker sig indkaldt til Uddannelse, dog kun ved Rytterskadronerne, og anses ikke for uegnet dertil.

De fleste Tillægsvedtegninger er afhængige af en bestemt Uddannelse o. l.

Værnepligtige, der har været i Fart som Sømand i 18 Maaneder, faar Betegnelsen „befaren“, og tildeles Søværnet.

Alt tjenstdygtigt Mandskab udskrives altsaa, men, som før nævnt, er det kun en ringe Del af de udskrevne, der indkaldes.

Hærens og Søværnets Behov af Mandskab, fastsat gennem de gældende Love, dækkes naturligvis først af Folk med Betegnelsen

„ubetinget tjenstdygtig“, men den, der har faaet Betegnelsen „tjenstdygtig“, har Adgang til at udtale Ønske om at blive indkaldt. Dette kan gøres paa Sessionen eller senere overfor Indenrigsministeriet.

Paa Sessionen foretages en *Lodtrækning* mellem alle de udskrevne, og de, der i samme Udskrivningskreds er udskrevet for samme Aar, og som har samme Vedtegninger, kan bytte Lodtrækningsnummer, dog ikke saaledes, at det fritager for Tjeneste eller medfører Indkaldelse til en anden Garnison. Denne Begrænsning gælder dog ikke den, der er udskrevet med Vedtegning til Hjælpetropperne (K II 9 a og 9 b).

De, der har lavere Lodtrækningsnumre, indkaldes før dem, der har faaet de højere. Herfra kan der dog ske Afvigelser af Hensyn til Hærens og Søværnets Behov af værnepligtige med *særlig Uddannelse eller Livsstilling*.

Efter en i 1933 vedtaget „Lov om værnepligtiges Anvendelse til civilt Arbejde“ er der givet værnepligtige, for hvem militær Tjeneste af enhver Art maa anses for uforenelig med deres Samvittighed, Adgang til Fritagelse for Militærtjeneste mod til Gengæld at anvendes til andet Statsarbejde.

Dette Arbejdes Varighed er 15 Maaneder og udføres i en Lejr.

Værnepligten varer 16 Aar fra 1/1 i det Aar, for hvilket Udskrivningen er foregaaet, og aftjenes dels ved en *første Uddannelse*, evt. med en umiddelbart derpaa følgende *fortsat Tjeneste*, dels ved senere *Indkaldelser til fortsat Øvelse*.

Indkaldelse m. v.

Indkaldelse sker første Gang ved de civile Myndigheders Foranstaltning, medens de senere ordinære eller ekstraordinære Indkaldelser foretages af de militære Myndigheder ved *Indkaldelsesordre* til hver enkelt Mand.

Indkaldelsesordrerne giver ligesom Hjemsendelsespasset fri Rejse.

Til de paa Sjælland garnisonerende Afdelinger indkaldes fortrinsvis Mandskab fra Landsdelene Øst for Storebælt, til Jylland og Fyn Mandskab fra Omraadet Vest for Storebælt. Herfra er dog undtaget Mandskab til Søværnet, Livgarden, Lægekorpset og andre Afdelinger og Korps, hvor Tjenesten stiller særlige Krav; til disse indkaldes Mandskab fra hele Landet.

I den *Soldaterbog*, ved Søværnet *Orlogsbog*, som udleveres enhver værnepligtig ved Hjemsendelsen fra den første Uddannelse, findes indført Reglerne for, hvorledes han skal forholde sig under

sin Hjemsendelse, bl. a. m. H. t. Meldinger til Folkeregister og Lægdsvæsen, og her skal derfor kun anføres, hvad der gælder m. H. t. *Rejse til Udlandet*.

Saalænge en værnepligtig hører til 1'—8' Aargang (i Soldater- (Orlogs-)bogen staar anført, til hvilken Aargang han hører i hvert enkelt Aar af Værnepligtstiden) — ved Søværnet dog 1'—16' Aargang for Befalingsmænds og Stammandskabs Vedkommende — maa han *ikke rejse ud af Landet* uden sin Stamafdelings Tilladelse.

Rejsetilladelsen kan gives for indtil 3 Aar ad Gangen, men kun, hvis der ikke er Sandsynlighed for, at den værnepligtige vil blive indkaldt til Dækning af tilfældig Afgang i Mandskabsstyrken. Hvis han indenfor det Tidsrum, for hvilket han søger Rejsetilladelse, ordinært skulde indkaldes, skal han først have fremskaffet Tilladelse til at blive indkaldt til et andet Tidspunkt end det ordinære.

Hører den værnepligtige til 9' eller ældre Aargang, kan han i Fredstid, saa længe der ikke er mobiliseret eller foretaget ekstraordinære Indkaldelser, uden særlig Tilladelse rejse ud af Landet, naar blot han anmelder sin Afrejse til Lægdet, *men denne Bestemmelse er for Tiden sat ud af Kraft, hvilket vil sige, at alle, der endnu er værnepligtige, skal søge Rejsetilladelse til Udlandet*.

Hvis han med Tilladelse opholder sig udenfor Landet, men i Europa, er han fritaget for at møde ved ekstraordinære Indkaldelser, og hvis han opholder sig i Lande udenfor Europa, eller paa Grønland, er han tillige fritaget for at møde ved Mobilisering.

Som før nævnt kan en værnepligtig paa Sessionen (f. T. overfor Indenrigsministeriet) fremsætte Ønske om Udsættelse med den første Indkaldelse. Denne Tilladelse benyttes i nogen Udstrækning, navnlig af studerende, der ønsker at undgaa en Afbrydelse af Studierne, og som mener, at de lettere vil komme over Vanskelighederne senere. Naar de saa senere dog skal opfylde Værnepligten, vil de ofte have stiftet Familie, sidde med Studiegæld o. s. v., saaledes at Soldatertiden bliver langt mere byrdefuld, end den vilde være blevet, hvis de var mødt til ordinær Tid.

Mange har da ogsaa i den senere Tid fundet det mere praktisk at benytte den Adgang, der findes til at lade sig sessionsbehandle som attenaarig, eventuelt paa ekstraordinær Session, og paa denne Maade faa den første Uddannelse overstaaet, inden de begynder paa deres Studier.

For studerende ved Danmarks tekniske Højskole (Polyteknisk Læreanstalt) er for Hærens Vedkommende truffet en Særordning, saaledes at deres første Uddannelse kan ske i 3 Perioder à 60 Dage

(medens Læreanstalten har Sommerferie). Efter Afslutningen af den sidste Periode indtræder de som Elever paa en Kornetskole ved Artilleriet eller Ingeniørtropperne.

Men naturligvis faar ogsaa mange andre end de studerende Vanskeligheder med deres civile Erhverv paa Grund af Indkaldelsen. Der gives da ogsaa Mulighed for visse *Ændringer i Indkaldelsestidene*, medens *Fritagelse for Indkaldelse* saa godt som aldrig kan ventes bevilget.

Ansøgninger om Udsættelse med Indkaldelse til fortsat Øvelse kan afgøres af Stamafdelingen. Det fordres, at Ansøgeren kan dokumentere, at det har afgørende Betydning for ham at opnaa Udsættelse; at opnaa *tidligere* Indkaldelse til fortsat Øvelse er betydeligt vanskeligere, da den fortsatte Øvelse først og fremmest er en Repetition af det, den værnepligtige har lært under den første Uddannelse, hvorfor det militært set er mest formaalstjenligt, at der ligger et passende Tidsrum mellem de to Uddannelsesperioder.

Ekstraordinær Indkaldelse foretages under truende Krigsfare, eventuelt som Forløber for den fuldstændige Mobilisering. Det Mandskab, der skal indkaldes, modtager gennem Lægdet en Indkaldelsesordre, der paalægger den enkelte uden Ophold hurtigst muligt at melde sig til Tjeneste paa et i Ordren angivet Sted.

Naar Hær og Søværn sættes paa *Krigsfod (mobiliseres)*, udstedes en Mobiliseringsordre, hvorefter der ringes 3 Timer med Kirkeklokkerne, der blæses Generalmarch, Meddelelse gives i Radioen, og røde *Mobiliseringsbekendtgørelser* opslaas paa talrige, let tilgængelige Steder. Den enkelte maa da *selv undersøge*, om han hører til en af de Aargange, der skal møde.

Uddannelsen.

Uddannelsen af det værnepligtige Mandskab ved de to Værn og ved disses forskellige Bestanddele, Vaaben, Korps m. m., er mere detailleret behandlet i de paagældende Værneafsnit, og her skal derfor kun angives nogle fælles Hovedsynspunkter for Uddannelsen.

Den første Uddannelse er den grundlæggende militære Uddannelse, hvis Maal er at bibringe den enkelte de Kundskaber og Færdigheder, som den menige maa være i Besiddelse af for at kunne fyldestgøre de Krav, Tjenesten under Krig vil stille til ham.

Den militære Uddannelse er at betragte som en Skole, paa hvilken der stilles ganske specielle Krav.

Soldaten eller Orlogsgasten skal opdrages til Lydighed, en saadan Lydighed, at han sætter alle personlige Hensyn til Side for at

løse den Opgave, der er paalagt ham, men samtidig saaledes beskaffen, at hans Trang til at vise personligt Initiativ vækkes og styrkes.

Uddannelsesarbejdet maa tilrettelægges saaledes, at Mandskabet føler *Arbejds- og Ansvarsglæde*, men samtidig er det bydende nødvendigt, at man i rigeligt Maal anlægger Øvelser, der viser den enkelte, hvilke *Besværligheder* han vil komme ud for under Krigens Kaar, Besværligheder, som han maa kende for at overvinde dem: trættende Marcher, kolde og vaade Vagttørne, uregelmæssig Forplejning, lange og kedsommelige Ventetider o. m. a.

Det er naturligt, at det værnepligtige Mandskab maa føle Tjenesten, den militære Skolegang, mere tyngende end Drengene i Skolealderen.

For de fleste medfører Tjenesten et økonomisk Afbræk, for mange tillige et uddannelsesmæssigt. Paa Grund af den større Modenhed kan de værnepligtige snarest sammenlignes med den Ungdom, der søger Folkehøjskolerne, blot med den afgørende Forskel, at disses Lærere kun har med Elever at gøre, der frivilligt har meldt sig til Undervisningen.

Man møder ofte det Ønske, at den militære Lærer skal kunne „tage“ sine Folk. Hvor ønskeligt dette end kan være, maa man dog ikke glemme, at denne Magt over Medmenneskers Sind kun er givet et Faatal — dette gælder blandt militære Lærere og Ledere lige saa vel som mellem Ledere paa andre Arbejdsfelter.

Man kan næppe med Billighed stille højere Krav, end at den militære Fører og Leder giver sig hen til sin Opgave med al sin Interesse og Energi, at han behandler sine undergivne med Retfærdighedssans, at han bestræber sig for at forstaa sine Folk og lede dem paa en saadan Maade, at *deres fælles Arbejde* fører til et godt Resultat, samt at han i alle Dele søger at være et godt Eksempel for ikke blot sine undergivne, men for alle sine Medborgere.

En Ting, der heller ikke bør glemmes, er, at den Mand, der har uddannet en Styrke, sjældent kommer til at føre de samme Folk i Krig, hvorfor Uddannelsen bør tage Sigte paa, at de færdiguddannede Folk skal kunne overtages og føres ogsaa af en anden Chef. Har Uddannelsen fulgt en alt for personligt præget Linie, kan dette ofte være vanskeligt nok, navnlig for en Chef, der først tiltræder ved Mobilisering.

Hær og Søværn har naturligvis Brug for et stort Antal Specialister og udnytter i videst muligt Omfang de værnepligtiges civile Specialuddannelse, men i Krigstid, hvor ogsaa det civile Samfunds-

maskineris Behov af Specialister stiger betydeligt, slaar Antallet ikke til, og der maa derfor i Fredstid indenfor Værnene selv uddannes et supplerende Antal.

Men ogsaa indenfor de enkelte Afdelinger maa der paa Grund af den korte Tjenestetid og under Hensyn til, at Organisationen omfatter mange forskellige Formationer med særlige Opgaver, foregaa en vidtdeven Specialisering af Uddannelsen.

Under Uddannelsen maa Mandskabet derfor samles i Uddannelsesheder, hvis Organisation i højere Grad bestemmes af Hensynet til Uddannelsen end af Hensyn til Krigsorganisationen, og som Regel kan kun de laveste Led organiseres som i Krigsformationen.

Dette medfører naturnødvendigt mange Ulemper. Ogsaa den grundlæggende Uddannelse, som for alle bør gaa forud for Specialuddannelsen, lider betydeligt under den korte Uddannelsestid.

Under Genindkaldelserne („fortsat Øvelse“) ved Hæren, hvor større Mandskabsstyrker er tilstede, søger man at bringe Formationerne saa tæt op til Krigsorganisationen som muligt for at øve Mandskabet i at optræde og samarbejde indenfor større Led og ikke mindst for at give Befalingsmændene Øvelse i at føre under Forhold, der saa meget som muligt ligner Forholdene under Krig, og endelig indøves det vigtige Samarbejde mellem Vaabenarterne, Hjelpeorganer m. m. samt med Søværnet.

For Søværnets Vedkommende gør baade ved Flaaden og ved Kystdefensionen den korte Uddannelsestid sig gældende paa samme Maade som ved Hæren, og ligesom Hæren lider Kystdefensionen under de smaa Uddannelsesstyrker; i Flaaden viser Uddannelsesstyrkernes Lidenhed sig gennem det ringe Antal Skibe, der kan bemannes, thi de, der bemannes, skal selvfølgelig have en sømandsmæssigt set tilstrækkelig Besætning, der dog ofte ikke dækker det krigsmæssige Behov.

Forsaavidt angaar Værnepligtsaftjeningens „første Uddannelse“ eller, som den nogle Steder kaldes, „aktive Tjenestetid“, er Formerne i det store og hele ens i alle Lande med almindelig Værnepligt. Forskellen viser sig i det væsentlige gennem Uddannelsesstidens større eller mindre Varighed.

Derimod stiller Forholdene for de værnepligtige efter den „første Uddannelse“ — altsaa i langt den overvejende Del af Værnepligtstiden — sig noget forskelligt i de forskellige Lande.

Her skal kun kort berøres de hver paa sin Maade særprægede Forhold i *Schweiz* og *Finland*.

Schweiz: Dette Lands udprægede *Militsordning* har ofte været inddraget i vore hjemlige Forsvarsdrøftelser. Ved en Milits forstaas Tropper, der kun har faaet en kortvarig Uddannelse, og hvis Befalingsmandspersonel i det væsentlige ikke forretter Tjeneste i Fredstiden udenfor de korte Øvelsesperioder, men har et civilt Erhverv — et Værnesystem, der, som i England, kan være kombineret med en staaende Hær af hvervede Tropper, eller som kan bestaa alene, hvilket er Tilfældet i *Schweiz*.

I *Schweiz* medfører de værnepligtige ved Hjemsendelsen deres fulde Udrustning, Vaaben m. m.; de maa efter den egentlige Uddannelse hyppigt deltage i militære Øvelser, Skydekursus m. m., og der er gjort overordentligt meget for Ungdommens militære Opdragelse før Tjenestetiden. Alt dette i Forening med Landets ganske særlige geografiske Forhold kan dér gøre denne, dybt traditionsprægede Ordning anvendelig, men andetsteds maa man selvfølgelig, samtidig med at erkende Systemets iøjnefaldende finansielle Fordele, der tillader en i Forhold til Omkostningerne betydelig Hærstyrke, ikke være blind for Systemets lige saa aabenbare Mangler: Uddannelsen af Mandskabet og ikke mindst af Befalingsmændene vil ikke slaa til overfor selv en i Styrke meget underlegen Modstander, hvis moralske, taktiske og tekniske Standard gennem en lang og systematisk udnyttet Uddannelsestid er drevet frem til et Maksimum af Slagkraft og Modstandsdygtighed.

Det skal lige nævnes, at alle, der af en eller anden Grund ikke kan opfylde Værnepligten, i *Schweiz* maa betale en *Værneskat*.

Finland: Den første Uddannelse, der for de flestes Vedkommende varer godt 1 Aar, foregaaer ved Fredshærens Afdelinger, der har tre aarlige overgribende Rekrutindkaldelser, og som derfor altid vil have tilstrækkeligt med Mandskab, der er nok uddannet til at indgaa i Krigsstyrken, til at mobilisere uden at behøve at indkalde ældre Mandskab. Efter Aftjeningen af det nævnte Aar overgaaer Mandskabet til de Afdelinger, som ved Mobilisering vil blive opstillede i de paagældendes egen Hjemstavn, og ved disse aftjener de Resten af deres aktive Værnepligt, de fortsatte Øvelser, ligesom de ved Mobilisering indgaaer i disse Afdelinger.

Gennem dette *Territorialsystem* opnaas forskellige Fordele, af hvilke skal nævnes den korte Mobiliseringstid, men især den psykologisk meget vigtige Faktor, at Folk fra samme By eller Egn, d. v. s. Barndoms-, Skole-, Ungdoms- og Arbejdskammerater kommer til at kæmpe Side om Side — noget, der under Finlands Krig 1939/40 viste sig at spille en uhyre stor Rolle for den indre Fasthed i Afde-

lingerne og dermed for deres Kampværdi, som yderligere forøgedes derigennem, at man, i det Omfang det var muligt, lod Afdelingerne operere i netop den Egn, hvorfra de havde deres Mandskab, eller dog i saa nær Tilknytning til netop denne Egn's Forsvar som gør ligt, m. a. O., saavidt muligt lod den forsvare det umiddelbare Hjem.

Adskillige Steder i Udlandet kendes en *Statstjenestepligt* eller en *Partitjenestepligt* af mere eller mindre militært eller endog rent civilt Tilsnit. Formerne for denne Tjenestepligt, der flere Steder omfatter ogsaa de ganske unge, ja tilmed Kvinder, varierer stærkt fra Land til Land, men adskillige af dem maa siges at være side-stillede med vor rent militære Værnepligt baade m. H. t. de Ofre, de paalægger Borgerne, som m. H. t. det fra Statens eller Partiets Side tilstræbte Formaal dermed.

Befalingsmænd og ligestillede. — Deres Uddannelse m. m.

En moderne Forsvarsorganisation kan ikke opbygges udelukkende paa Værnepligten.

Der kræves en fast Stamme af Personel, for hvem Tjenesten i Værnet er et Livskald (Hærens og Søværnets „Rammer“).

For *samtlig*e Befalingsmænd i Hær og Søværn kræves, at de har *dansk Indfødsret; ingen kan udnævnes til Befalingsmand uden først at have været menig.*

Ved *begge* Værn omfatter *Personellet*:

Menige,

Befalingsmænd, samt, dog kun i Hæren, de med Befalingsmænd ligestillede.

I. Hæren.

Befalingsmændene er:

a) *Faste Officerer af Linien* (Tjenestemænd)

Generalløjtnant,

Generalmajor,

Oberst,

Oberstløjtnant,

Kaptajn — ved Rytteriet: Ritmester,

Kaptajnløjtnant,

Premierløjtnant.

b) *Faste Officerer af Reserven og Forstærkningen:*

Oberst (af Reserven),

Oberstløjtnant (af Forstærkningen),

Kaptajn (Ritmester) (af Reserven ell. Forstærkningen),

Løjtnant af Reserven.

Disse Grader kan — med Undtagelse af Løjtnantsgraden — være af Reserven eller Forstærkningen. I Praksis findes de f. T. kun i de Kategorier, der er anført i Parentes udfør Graderne.

c) *Befalingsmænd af Officiantgruppen* (Tjenestemænd):

Korpsofficiant,

Stabsofficiant,

Overofficiant,

Officiant.

d) *Faste Underofficerer af Reserven:*

Oversergent,

Sergent.

e) *Værnepligtige Befalingsmænd:*

Sekondløjtnant (Officer),

Kornet (Underofficer),

Korporal (Underofficer),

Underkorporal.

a) *Faste Officerer af Linien:*

For at blive gode Førere og for at kunne nyttiggøre for Forsvaret stadige Fremskridt paa Krigsvidenskabens mangfoldige Omraader — tekniske, taktiske og strategiske — er det nødvendigt, at Officeren besidder et betydeligt Fond af Kundskaber og Almédannelse.

Det maa derfor kræves af ham, at han har gennemgaaet en højere Skoleundervisning eller paa anden Maade har forskaffet sig de Kundskaber, der meddeles ved en saadan, ligesom han, navnlig i sine yngre Aar, maa gennemgaa en lang Række militære Uddannelsesskoler og -kursus.

Uddannelsen foregaar paa *Hærens Officersskole* paa Frederiksborg Slot.

Som Elever i *Officersklassens ældste Afdeling* kan optages Befalingsmænd af Kornetsgrad eller højere Grad, der enten har bestaaet en af Studentereksamens Linier samt for dem, der ved denne har opnaaet under Gennemsnitskarakteren 7,50, tillige en Tillægsprøve, eller som har bestaaet den særlige Adgangsprøve til Officersklassens ældste Afdeling.

Undervisningen varer ca. 2 Aar, og nogen Tid efter Afgangen kan de bestaaede Elever forvente at blive udnævnt til Premierløjtnanter.

Under Tjenesten paa Skolen faar Eleverne Lønning efter deres Grad, Kvarter og Forplejning samt, hvis de er Kornetter, fri Beklædning.

Adgangen til Officersklassens ældste Afdeling kan ogsaa faas ved at gennemgaa *Officersklassens yngste Afdeling*.

I denne kan optages Befalingsmænd, der er i Besiddelse af de Kundskaber, der er nødvendige for, at de kan følge Undervisningen i Klassen, det vil som Regel sige Realeksamen eller en tilsvarende Eksamen.

Undervisningen, der udelukkende omfatter almédannende Fag, varer ca. 22 Maaneder og afsluttes med en Prøve, der benævnes: „Adgangsprøven til Officersklassens ældste Afdeling“.

Elever, som er af lavere Grad end Kornet, udnævnes efter bestaaet Eksamen til Kornetter.

Ligesom i Klassens ældste Afdeling faar Eleverne Lønning, Kvarter m. m.

For en Student kan der fra hans Møde som Rekrut til hans Udnævnelse til Premierløjtnant regnes at hengaa ca. 4 Aar; for en Elev, der gennemgaaer yngste Afdeling, ca. 1 Aar mere.

Uddannelsen til fast Officer af Linien, og som det vil ses nedenfor, ogsaa til Officer i Søværnet, maa saaledes siges at være relativt billig, idet Aspiranten gennem hele sin Uddannelsestid faar Lønning, Kvarter, Forplejning og Beklædning.

Hærens Officersskole tager sig ogsaa paa en Række Omraader af de faste Linieofficerers videregaaende Uddannelse, idet den bl. a. omfatter følgende Kursus, væsentligst for yngre Linieofficerer:

- Generalstabskursus (ca. 20 Maaneder),
- Artillerikursus (ca. 20 Maaneder),
- Vaabenteknisk Kursus (ca. $2\frac{3}{4}$ Aar),
- Ingeniørkursus (ca. $3\frac{1}{2}$ Aar),
- Geodætisk Kursus (ca. $1\frac{1}{2}$ Aar),
- Kursus i overordnet Forplejningstjeneste,
- Kursus i Taktik m. m.

b) *Faste Officerer af Reserven og Forstærkningen.*

Ved hver Vaabenart oprettes som Regel hvert Aar *Løjtnantsskoler*, hvor Sekondløjtnanter, Oversergenter, Sergenter og Kornetter uddannes til *Løjtnanter af Reserven*. Optagelsen er frivillig, og Skolen varer ca. 7 Maaneder.

Som Regel ca. $\frac{1}{2}$ Aar efter at have bestaaet Eksamen udnævnes Eleverne til Løjtnanter af Reserven.

Efter nogle Aars praktisk Tjeneste og efter ved Hærens Officersskole at have gennemgaaet et Kursus, kan Løjtnanter af Reserven udnævnes til Kaptajn (Ritmester) af Reserven.

Officerer af Reserven modtager et aarligt Honorar og er forpligtede til at gøre Tjeneste i indtil 30 Dage om Aaret.

Faste Officerer af Linien samt Korps- og Stabsofficerer, der er afskedigede af Linien, kan udnævnes til Officerer af Reserven eller Forstærkningen, ligesom Officerer, der udelukkende har været Officerer af Reserven, kan overgaa til Officerer af Forstærkningen.

c) *Befalingsmænd af Officiantgruppen:*

Undervisningen sker paa Hærens Officersskole, i hvis *Officiantklasse* kan optages Oversergenter, der har gjort nogen praktisk Tjeneste, og som skønnes egnede.

Klassen varer ca. 11 Maaneder, og ved Afgangen udnævnes de bestaaede Elever til *Officerer*.

d) *Faste Underofficerer af Reserven:*

Sergent- og Oversergentskolerne oprettes ved de enkelte Vaaben.

Paa *Sergentskolerne* optages Korporaler, der ved Afgangen fra Skolen, som varer ca. $\frac{1}{2}$ Aar, udnævnes til *Sergenter*. De er derefter pligtige til at gøre Tjeneste 1 Aar efter Afgangen fra *Sergentskolen* og yderligere 3 Gange, hver Gang 30 Dage.

Paa *Oversergentskolerne*, der ligeledes varer ca. $\frac{1}{2}$ Aar, optages *Sergenter*, der efter Afgangen udnævnes til *Oversergenter* og er pligtige til at gøre Tjeneste i indtil 2 Aar efter Skolens Afslutning og derefter 2 Gange, hver Gang 30 Dage.

Oversergenter og Sergenter afskediges, naar de fylder 40 Aar.

e) *Værnepligtige Befalingsmænd:*

Paa *Korporalskolerne* uddannes menige til *Underkorporaler*, der efter nogen Tids Tjeneste, som Regel et Par Maaneder, udnævnes til *Korporaler*. Skolerne varer 6 à 8 Maaneder.

Paa *Kornetskolerne* uddannes menige, der har bestaaet Realeksamen eller anden tilsvarende eller højere Eksamen eller en særlig Kundskabsprøve for Optagelse paa *Kornetskolen*, til *Kornetter*, der ved Genindkaldelse eller ved Antagelse til frivillig Tjeneste kan udnævnes til *Sekondløjtnanter*.

Foruden den videregaaende Uddannelse, der paa Hærens Officersskole meddeles væsentligst de faste Linieofficerer, findes der ved Hæren adskillige *Specialskoler* til Uddannelse baade af Officerer og Befalingsmænd af Officiantgruppen, i nogle Tilfælde ogsaa andre Befalingsmænd og, som Flyveskolen, menige. Paa nogle af Skolerne kan ogsaa Personel fra Søværnet optages, hvilket ogsaa

gælder visse af Hærens Officersskoles Specialkursus. De vigtigste af de øvrige Skoler er:

Skydeskolen for Haandvaaben, der skal fremme Færdigheden i Skydning og Ildledelse, uddanne Skydelærere og afholde Forsøg,

Gymnastikskolen, der skal fremme Færdigheden i Gymnastik og Idræt og uddanne Gymnastiklærere,

Rideskolen, der fremmer Ridefærdigheden, Kørefærdigheden, Kendskabet til Dyrslægefag, Beslæglære m. m. samt uddanne Beridere,

Artilleriskydeskolen, der skal befordre Kendskabet til Skydningens Teori og Skydefærdigheden i Artilleriet samt afholde Forsøg,

Pioner- og Telegrafskolen, der uddanner Ingeniørtroppernes Befalingsmænd af Linie og Reserve paa forskellig Maade, men som ogsaa afholder Kursus med Befalingsmænd fra de andre Vaaben og foretager Forsøg, og endelig

Flyveskolen, der uddanner frivillige af de øvrige Vaaben til Flyvere og Observatorer, følger Flyvæsenets Udvikling og afholder Forsøg.

De med Befalingsmænd ligestillede:

(Tjenestemænd — undtagen de med * og ** mærkede; de med ** mærkede er værnepligtige).

a) *Ligestillede med Officerer:*

Hærens tekniske Korps:

Feltingeniør.

Forplejningskorpset:

Generalintendant,

Stabsintendant,

Overintendant,

*Overintendant af Forstærkningen,

Intendant,

**Reserveintendant.

(Den højere Uddannelse foregaar paa Hærens Officersskole, den grundlæggende paa Forplejningskorpsets Skole).

Lægekorpset:

Generallæge,

Stabslæge,

Overlæge,

*Overlæge af Forstærkningen,

**Reservelæge.

(Den særlige Militærlægeuddannelse foregaar paa de lavere Trin paa Underlægeskolen).

Dyrlægekorpset:

Stabsdyrlæge,

Overdyrlæge,

*Overdyrlæge af Forstærkningen,

**Reservedyrlæge.

(Den særlige Militærdyrlægeuddannelse foregaar paa de lavere Trin paa Underdyrlægeskolen).

b) *Ligestillede med Befalingsmænd af Officiantgruppen (Tjenestemænd):*

Tekniker,

Musikdirigent,

Musiker,

Maskinofficiant,

Felthaandværker (Radiomekaniker, Motormekaniker,

Skytsmekaniker, Bøsemager, Sadelmager, Beslag-smed, Fotograf),

der efter deres Funktioner tilhører forskellige Vaaben (Korps).

c) *Ligestillede med faste Underofficerer af Reserven eller med værnepligtige Befalingsmænd (dog ikke Sekondløjtnanter).*

Musiker,

Reservehaandværkere (med Specialer som angivet for Felthaandværkere),

Underlæge,

Underdyrlæge og

Korporal og Underkorporal ved Forplejningskorpset og Sundhedstropperne.

Udenfor den militære Rækkefølge staar *Generalauditøren* og et Antal *Auditorer* (den militære Anklagemyndighed, fælles for Hær og Søværn).

Endelig er til Hærens Afdelinger og Institutioner under Krigsministeriet knyttet et stort Antal civile Tjenestemænd.

II. *Søværnet.*

Søværnets Befalingsmænd, der kan være af Linien eller af Reserven, inddeles i 4 Grupper, nemlig:

Officersgruppen,

Kvartermestergruppen,

*Kadetgruppen og
Underkvartermestergruppen.*

a) *Officersgruppen (Tjenestemænd, saafrem de er i Linien), omfatter:*

Søofficerer,
Flyverofficerer (findes kun i Reserven),
Kystofficerer (findes kun i Reserven),
Maskinmestre,
Intendanten
Læger
Materielmestre.

Linien:

Søofficersgraderne er:

Viceadmiral,
Kontreadmiral,
Kommandør,
Kommandørkaptajn,
Orlogskaptajn,
Kaptajnløjtnant,
Søløjtnant af 1. Grad,
Søløjtnant af 2. Grad.

Hvad der S. 231 er sagt om de absolut nødvendige Kundskabsforudsætninger for at kunne uddannes til og gøre Fyldest som fast Officer i Hæren, har ganske tilsvarende Gyldighed for Søofficerer af Linien.

Uddannelsen foregaar paa *Søofficersskolen* paa Flaadestationen paa Holmen.

For at kunne indstille sig til Antagelse maa den paagældende have dansk Indfødsret og have bestaaet enten:

- 1) matematisk-naturvidenskabelig Studentereksamen, eller
- 2) Studentereksamen af en af de sproglige Linier samt yderligere Adgangseksamen til polyteknisk Lærestanstalt eller den Tillægsprøve, der giver sproglige Studenter Rettigheder som matematiske Studenter (Kgl. Anordning af $\frac{2}{2}$ 1926), eller
- 3) en til Studentereksamen svarende Eksamen, samt en Tillægsprøve efter Omstændighederne.

Yderligere stilles visse Krav til Størrelsen af de opnaaede Karakterer i nogle Fag.

Ingen kan indstille sig senere end i det Kalenderaar, i hvilket han fylder 20 Aar. Antagelsen finder først Sted, efter at Ansøgeren paa Søofficersskolen er underkastet en Synsprøve og et Legems eftersyn, om hvilket skal nævnes bl. a. det uafviselige Krav om gode Tænder.

De bedst kvalificerede antages og udkommanderes derefter til som *Søkadetlærlinge* at gennemgaa en Eksercerskole i Land, efterfulgt af et Togt med et af Flaadens Skibe, og de, der herefter findes egnede, antages som *Søkadetaspiranter* til videre Uddannelse for at forberede sig til Adgangsprøven.

Efter at denne er bestaaet, udnævnes et Antal Aspiranter til *Søkadetter* i Søofficersskolens Klasse C.

Uddannelsens Varighed er ca. $4\frac{1}{2}$ Aar fra opnaaet Studentereksamen til Udnævnelsen til Søløjtnant af 2. Grad, nemlig:

Søkadetlærling ca. 4 Maaneder,
Søkadetaspirant ca. 11 Maaneder,
Søkadet Klasse C. ca. 12 Maaneder,
Søkadet Klasse B. ca. 12 Maaneder,
Søkadet Klasse A. ca. 12 Maaneder.

I hele Uddannelsestiden har Eleverne frit Ophold, fri Kost, fri Beklædning og en Lønning, der fastsættes paa de aarlige Finanslove, saaledes at Uddannelsen, ligesom for Hærens Vedkommende, maa siges at være en meget billig, højere Uddannelse.

Søofficerernes videregaende Uddannelse og eventuelle Specialuddannelse foregaar paa særlige Kursus indenfor Søværnet samt paa Hærens Officersskole eller paa andre Skoler i Danmark og i Udlandet.

Maskinmestergraderne er:

Stabsmaskinmester
Maskinmester af 1. Grad,
Maskinmester af 2. Grad,
Maskinmester af 3. Grad,
Undermaskinmester af 1. Grad,
Undermaskinmester af 2. Grad.

Maskinmestre uddannes som Kadetter paa Søofficersskolen, hvorefter de senere kan ansættes i Linien efter en vis Tids Tjenstgøring og Uddannelse som Officerer i Reserven. (Jvfr. nedenfor).

Intendantgraderne er:

Stabsintendant,
Overintendant,
Intendant af 1. Grad,
Intendant af 2. Grad.

Intendanter uddannes som Lærlinge, Aspiranter og Kadetter paa Søofficersskolen til Officerer i Reserven, hvorefter de senere kan ansættes i Linien efter en vis Tids Tjenstgøring og Uddannelse som Officerer i Reserven. (Jvfr. nedenfor).

Lægegraderne er:

Stabslæge,
Overlæge af 1. Grad,
Overlæge af 2. Grad.

Jvfr. nedenfor.

Materielmestergraderne er:

Materielmester af 1. Grad,
Materielmester af 2. Grad.

Til Kvartermestre af 1. Grad kan Materialmestre forfremmes.

*Reserven.**Søofficerer i Reserven.*

Til Søofficerer i Reserven antages unge Mænd, der har Næringsbevis som Styrmand, eller som har bestaaet Skibsførereksamen, ikke er fyldt 28 Aar og som har gennemgaaet en Uddannelse i Søværnet paa ca. 1 Aar som Søkadet aspirant og Søkadet i Reserven. Uddannelsen foregaar dels paa Søofficersskolen og dels om Bord i Flaadens Skibe og ved Eksercerskolerne. Søofficerer i Reserven kan avancere til Orlogskaptajner i Reserven.

Flyverofficerer i Reserven.

Til Flyverofficerer i Reserven antages unge Mænd med Studentereksamen, Styrmandseksamen, Adgangseksamen til polyteknisk Læreanstalt eller anden tilsvarende Uddannelse, er mellem 20 og 26 Aar og har gennemgaaet en Uddannelse ved Søværnet paa ca. 16 Maaneder som Flyverkadet aspiranten og Flyverkadetter i Reserven.

Forinden Antagelsen kræves endvidere, at Ansøgerne har gennemgaaet en Række Lægeprøver, psykotekniske Prøver o. a. med tilfredsstillende Resultat.

Uddannelsen foregaar paa Søværnets Flyveskole (Søværnets Flyvevæsen) og er dels teoretisk, dels praktisk.

Flyverofficerer i Reserven kan avancere til Flyverkaptajn løjtnanter i Reserven.

Kystofficerer i Reserven.

Til Kystofficerer i Reserven antages unge Mænd med Studentereksamen, Maskin-Teknikum eller Adgangseksamen til polyteknisk Læreanstalt, der er mellem 18 og 26 Aar og har gennemgaaet en Uddannelse ved Søværnet paa ca. 18 Maaneder som Kystkadet lærlinge, -aspiranter og -kadetter i Reserven.

Uddannelsen foregaar dels paa Søofficersskolen og dels om Bord i Flaadens Skibe og Kystdefensionens Forter.

Kystofficerer i Reserven kan avancere til Kystkaptajn løjtnanter i Reserven.

Maskinmestre i Reserven.

Til Undermaskinmestre i Reserven antages unge Mænd, der har bestaaet den udvidede Maskinisteksamen, Elektro-Installatørprøven for Maskinister, Haandværkerprøven samt har aftjent Værnepligt som Maskinist i Søværnet med tilfredsstillende Vidnesbyrd, ikke er over 25 Aar og endelig har gennemgaaet en Uddannelse ved Søværnet paa ca. 1 Aar som Maskinkadetter.

Uddannelsen foregaar dels paa Søofficersskolen og dels om Bord i Flaadens Skibe.

Undermaskinmestre i Reserven kan udnævnes til Undermaskinmestre II i Linien og saaledes ansættes som Officerer i Linien.

Reserveintendantter.

Til Reserveintendantter antages unge Mænd, der har bestaaet den højere Handelseksamen eller har anden tilsvarende Uddannelse, ikke er fyldt 25 Aar og har gennemgaaet en Uddannelse ved Søværnet paa ca. 2½ Aar som Intendanturkadet lærlinge, -aspiranter og -kadetter i Reserven.

Uddannelsen foregaar dels paa Søofficersskolen og dels om Bord i Flaadens Skibe.

Reserveintendantter kan udnævnes til Intendantter i Linien og saaledes ansættes som Officerer i Linien.

Reservelæger.

Til Reservelæger kan antages lægevidenskabelige Kandidater, der som Regel skal have forrettet Tjeneste som Underlæger (Værnepligtstiden). Reservelæger gør Tjeneste i Flaadens Skibe og ved Søværnets forskellige Institutioner. Reservelæger kan udnævnes til Overlæger i Linien og saaledes ansættes som Officerer i Linien.

b) *Kvartermestergruppen omfatter:*

- Kvartermester af 1. Grad, der kan forfremmes til Materielmester (Officersgruppen),
- Kvartermester af 2. Grad,
- Kvartermester af 3. Grad.

Kvartermestrene kan være:

Artilleri-	}	kvartermester.
Matros-		
Mine-		
Torpedo-		
Maskin-		
Radio-		
Intendantur-		
Skibs-		
Proviant-		
Sanitets-		
Flyve-		

Til Kvartermestre udnævnes Underkvartermestre efter Gennemgang af en Kvartermesterskole og praktisk Tjeneste som Underkvartermestre.

Kvartermestrene er Tjenestemænd; Kanonéerne kontraktantagne med 2 Aars Tjenesteplicht efter Antagelsen.

c) *Kadetgruppen omfatter:*

Søkadetter af Linien og Reserven,	}	af Reserven,
Flyverkadetter,		
Kystkadetter,		
Maskinkadetter,		
Intendanturkadetter,	}	værnepligtige,
Underlæger,		
Undertandlæger,		

der alle er under Uddannelse til Officersgrad indenfor den paa-gældende Tjenestegren. Om Antagelsesbetingelserne se under Af-snittet om Officerer.

d) *Underkvartermestergruppen omfatter:*

- Underkvartermester af 1. Grad,
- Underkvartermester af 2. Grad,

der er tilknyttet de forskellige Tjenestegrene som anført for Kvartermestergruppen.

Til Underkvartermestre antages Mather efter mindst to Aars Tjeneste og Gennemgang af en Underkvartermesterskole. For enkelte Kategorier gælder særlige Antagelsesbetingelser.

e) *Søværnets menige Personal omfatter:*

1. værnepligtigt indkaldt Mandskab og
2. frivilligt Mandskab (Mather og Mathelever), der er antaget til midlertidig Tjeneste.
3. Endvidere er Kadetlærlinge og Kadetaspiranter af de forskellige Kategorier menige.

Stammandskabet.

Som Mathelever antages unge Mænd, der mindst har afsluttet den almindelige Uddannelse i Folkeskolen. De benævnes Mathelever. Der gives dem først en fælles, almindelig Uddannelse og derefter en Specialuddannelse, svarende til de forskellige Tjenestegrenes Behov. Mathelever forpligter sig ved Antagelsen til at tjene i Søværnet i 2 Aar og kan antages til frivillig, midlertidig Tjeneste som Mather. Mathelever hjemsendes efter 2 Aars Tjeneste, saafremt de ikke forinden er antaget som Mather. Mather forpligter sig ved Antagelsen til at tjene i Søværnet i 3 Aar og kan derefter antages til frivillig Tjeneste for 1 Aar ad Gangen i yderligere 2 Aar.

Mather kan efter Gennemgang af en Underkvartermesterskole antages som Underkvartermestre af 2. Grad. Mather hjemsendes efter 5 Aars Tjeneste som saadanne, saafremt de ikke forinden er antaget som Underkvartermestre eller til anden Tjeneste i Søværnet. Underkvartermestre af 2. Grad forpligter sig ved Antagelsen til at tjene i Søværnet i 3 Aar og kan derefter antages til frivillig Tjeneste — de dertil egnede som Underkvartermestre af 1. Grad — for 1 Aar ad Gangen i yderligere 3 Aar.

Underkvartermestre kan efter Gennemgang af en Kvartermesterskole udnævnes til Kvartermestre af 3. Grad i Linien eller Reserven og er derefter forpligtet til at tjene i Søværnet i 1 Aar.

Underkvartermestre hjemsendes efter 6 Aars Tjeneste som saadanne, saafremt de ikke forinden er udnævnt til Kvartermestre eller antaget til anden Tjeneste i Søværnet.

(Se ovenfor under Kvartermester- og Underkvartermestergruppen. Jvfr. iøvrigt Afsnittet „Søværnet“).

Befalingsmændene af de forskellige Tjenestegrene kan gennemgaa Specialuddannelse paa Kursus indenfor Søværnet og i Hæren (Gymnastikskole m. m.) eller andre Steder.

(Sammenlign Søofficersuddannelsen ovenfor).

Soldaterhjem, Sømandshjem, Forældre-fester, Soldater- og Marineforeninger.

Soldaterhjem.

I alle Garnisonsbyer og militære Lejre findes Soldaterhjem, oprettede enten af Foreningen „Dannevirke“ eller af „K.F.U.M.“.

Soldaterhjemmenes Opgave er at give den værnepligtige et Sted, hvor det kan være hjemligt for ham at færdes i Fritiden, hvor han kan være sig selv, skrive Breve, læse Hjemmets Avis o. s. v.

Der findes som Regel i Hjemmene en billig Restauration.

Sangen spiller en vigtig Rolle i Soldaterhjemmene, hvor der foruden Oplæsninger, Foredrag og Andagter holdes Koncerter, Forestillinger og større Fester.

Endelig virker Soldaterhjemmene som en Art Klub for de værnepligtige, hvor de kan mødes med eller give Besked til Paarørende og Bekendte.

Sømandshjem.

I Danmark findes Sømandshjem i et halvt Hundrede Provins-Havnebyer samt i København.

De er for Orlogsgasten og den civile Sømand Tilflugtssteder, hvis Opgave og Virkemaade svarer til Soldaterhjemmene, der dog ogsaa søges af Søværnets værnepligtige.

Forældre-fester.

Hvor Kaserne- og Trafikforhold tillader det, er man i de senere Aar kommet ind paa at indbyde de værnepligtiges Paarørende til et Besøg, under hvilket de faar Lejlighed til at se de Forhold, under hvilke de unge lever, hvad de lærer o. s. v.

Soldaterforeninger og Marineforeningen.

Soldaterforeningerne og Marineforeningen er upolitiske Foreninger, hvis Formaal er at fortsætte Kammeratskabet efter Hjemsendelsen. Der findes Foreninger for næsten samtlige bestaaende Afdelinger m. m., samt for en Del nu nedlagte, indenfor Hæren. Endvidere *Marineforeningen* og *Kystartilleriforeningen*.

Mange af Foreningerne er tilsluttede *Danske Soldaterforeningers Fællesudvalg*.

Endelig skal nævnes *De Danske Forsvarsbrødre*, der dog har noget udvidede Optagelsesbetingelser.

FRIVILLIGT FORSVARSARBEJDE

Ikke alle Landets Borgere kommer til ved Mobilisering at tjene i Værnene med Vaaben i Haand, men paa mangfoldige Punkter kan saadanne Folk faa Lejlighed til at tjene deres Land ved frivilligt at melde sig til et Arbejde til Støtte for Forsvaret. Som oftest bliver Indsatsen mere værdifuld, hvis den organiseres og forberedes i Fred. De, der allerede i Fredstid gør en Indsats paa det frivillige Forsvarsarbejdes Omraade, ofrer altid Tid og Arbejdskraft og ogsaa ofte andre Midler herpaa og bør respekteres derfor fra Befolkningens Side.

Her i Landet var en lang Række frivillige Korps til Tjeneste i Forbindelse med Hæren under Krigen 1914—18, ligesom et betydeligt Antal Institutioner tjente Forsvarets Sag uden Vaaben i Haand.

De bevæbnede frivillige Korps blev for nogle Aar tilbage ophævede. Der findes dog endnu en Del Foreninger og Institutioner, hvis Formaal er at tjene Forsvaret under alvorlige Forhold.

Til Luftforsvaret og Luftbeskyttelsen knytter sig et betydeligt frivilligt Apparat; dette er dog gjort til Genstand for Omtale i Kapitlet om Hjemstavnens Forsvar m. m.

Dansk Røde Kors er en Landsforening med 84 Afdelinger og Komitéer Landet over.

Medlemstallet er ca. 47.000, heraf er der ca. 2300 Medlemmer i Ungdoms-Afdelingerne, af hvilke der for Tiden er 51.

Dansk Røde Kors er den nationale Afdeling af „det internationale Røde Kors“, hvis Hovedopgave er at yde Beskyttelse til syge og saarede i Tilfælde af Krig uden Hensyn til deres Nationalitet, Race eller Religion og i Samarbejde med Statsmyndighederne.

For at være parat til at løse denne Hovedopgave maa den forberedes i Fred, og dette er da ogsaa sket her i Landet.

I Aarene 1914—18 blev der her fra Landet ydet Hjælp til krigshærgede Lande paa mange forskellige Maader. Der blev sendt Ambulancer til Frankrig, Belgien, Serbien, Finland, Rusland og Estland. I 1939 udsendtes ogsaa af Dansk Røde Kors en Ambulance til Finland med 123 Læger, Sygeplejersker, Chauffører m. m.

Del af Finlandsambulancens Personel 1940.

Der fandtes Kartotek over Krigsfanger omfattende omkring 2 $\frac{1}{2}$ Million Kort.

Ogsaa under denne Krig har Dansk Røde Kors modtaget talrige Henvendelser om at skaffe Forbindelse med forsvundne Personer o. s. v. Da Arbejdet voksede meget stærkt, oprettedes Dansk Røde Kors' Kontor til Hjælp for krigsramte. Hjælpekontoret har navnlig i stort Omfang assisteret ved Forsendelser til Finland under Krigen mellem dette Land og Rusland.

At Kontorets Virksomhed er af omfattende Karakter ses f. Eks. af, at dets Brev- og Censurafdeling blot i Perioden fra 1. September til 30. November 1940 har sendt 13.377 Breve til det Internationale Røde Kors i Genève til Viderebesørgelse.

Dansk Røde Kors opretter og underholder i øvrigt et Antal Samaritterkolonner her i Landet, f. T. er der 47.

En Samaritterkolonne er et sluttet Korps med en Alarmeringsplan og et til Formaålet passende Materiel. Kolonnen er til enhver Tid klar til Udrykning i Tilfælde af Ulykker og Katastrofer. Færdigheden holdes vedlige gennem Øvelser og Foredrag.

Endvidere findes et Antal Samaritterforeninger, f. T. 151, der i og for sig har ganske de samme Opgaver som en Samaritterkolonne, men som dog mangler den faste udadvendte Organisation.

Dansk Røde Kors beskæftiger sig i det hele taget i omfattende Grad med en Række Opgaver til Hjælp og Gavn for Samfundet.

Der udsendes Plejersker til Sygepleje af enhver Art, der usen-

Fra Folkekuranstalten ved Hald.

des Hushjælpersker, der findes Linned- og Sygeplejedepoter, der raades over Vandrekurve til Smaabørn og Vandresenge, der gives Instruction i Anvendelse og Udførelse af kunstigt Aandedræt, Vejledning i Frigørelse fra elektriske Stærkstrømsledninger, endelig opstilles Redningsposter, f. T. ca. 215, og der holdes Vagter ved Badesteder til Assistance ved Drukneulykker.

Danske Røde Kors overtog og aabnede den 1. August 1922 den tidligere Krigsfangelejr ved Hald, 6 km fra Viborg, og driver Lejren som Folkekuranstalt. Anstalten er beliggende paa et Omraade, der er 46 ha stort. Det er Danmarks første og indtil nu eneste Folkekuranstalt.

Der er endelig en ikke ringe Overgribning og et nært Samarbejde mellem Dansk Røde Kors og Dansk Luftværnsforening. En stor Del af Samaritterne har stillet sig til Raadighed for Luftværnsforeningens Opgave. I denne Forbindelse skal ogsaa nævnes det betydelige Arbejde, der igennem Dansk Røde Kors udførtes i 1939, da det skabte et Stamkartotek over 27,000 typebestemte Blodgivere, der staar til Disposition dels for Værnene og dels for Civilbefolkningen under en evt. Krigstilstand.

Om *Dansk Luftværnsforenings, Danske Kvinders Beredskabs og Den frivillige Luftmeldetjenestes* Arbejde henvises til Afsnittet „Hjemstavnens Forsvar“.

Motorbaadsforeningen er en Sammenslutning af Motorbaads-ejere. Foreningens Formaal er, at Medlemmerne med deres Motorbaade stiller sig til Søværnets Disposition i de Tilfælde, hvor Marinen skønner det formaalstjenlig. Motorbaadene maa anses for

Motorbaade. T. h. „Henrik Gerner“.

fortrinsvis egnede til den meget vigtige Opklarings- og Forbindelsestjeneste m. v.

Foreningen er oprettet den 28. Januar 1926. Formanden er en Søofficer. Foreningens Medlemmer har ingen Uniform og ingen Vaaben. Selv om den i og for sig virker som et frivilligt Korps, saa er den dog en almindelig Forening og kunde saaledes fortsat bestaa ogsaa efter de frivillige Korps' Opløsning. Foreningens Baadeantal er for Tiden ca. 150 spredt over hele Landet, men den har tillige Forbindelse med en Række andre Motorbaadsklubber, der altid velvilligt har stillet saavel Baade som Personel til Raadighed. Foreningen søger at dygtiggøre sine Medlemmer i at færdes paa Søen under alle Forhold; der dyrkes Motorlære, Kortlæsning, Sejlsads efter Kompas, Orientering om Natten og i Taage. I det hele taget lærer man at finde rundt i vore Farvande og klare sig paa Søen under vanskelige Forhold.

Foreningen har ogsaa deltaget i Flaadens Eskadreøvelser.

Under Sikringsperioden fra September 1939 til April 1940 havde Foreningen 14 Baade til fast Tjeneste ved Marinen.

„De danske Brevdueforeninger“ er en Sammenslutning af 158 Brevdueforeninger spredt over hele Landet. Der ydes indenfor Foreningerne et meget stort Arbejde for at opdrætte og træne yde-dygtige Brevduer, der er til Forsvarets Raadighed saavel under Krig som i Fred, hvor Duerne afgives til Brug ved Øvelser.

Der findes indenfor Sammenslutningen ca. 2500 aktive Medlemmer med ca. 60,000 trænedes Duer.

Som en særlig Idrætsgren, der har forsvarsmæssig Betydning, maa nævnes *Terrainsport*.

Selv om Terrainsportsorganisationerne ikke er anlagt som egentlige frivillige Forsvarsorganisationer, saa forbereder de dog de unge til aandeligt og legemligt at blive bedre egnede til den

Brevdueslag.

militære Tjenste samt vedligeholder det lærte for de Folks Vedkommende, som har været Soldater.

Formaalet med Terrainsport er paa rent sportsligt Grundlag at give Medlemmerne en fysisk Træning, at oplære dem i Orientering i al Slags Terrain og under vanskelige Forhold, i Kortlæsning, i at gaa efter Kompas, i at overvinde Hindringer o. s. v. Desuden søger man at opelske Kammeratskabsfølelsen og styrke Selvdisciplinen.

Som et samlende og vejledende Organ for Terrainsportsorganisationerne findes et Terrainsportsraad.

Skytteforeningerne giver Medlemmerne Mulighed for at uddanne sig i Skydevaabnets Brug og at vedligeholde deres Skydefærdighed. Skytteforeningerne er samlet under en Hovedorganisation, der atter har Forbindelse med Gymnastik- og Idrætsforeninger.

Hele Idrætsudøvelsen giver — selv om den ikke er anlagt med Dygtiggørelse til Forsvaret for Øje — et værdifuldt Tilskud i Kraft ogsaa for den militære Organisation.

Under Krig eller ved truende Krigsfare kan den enkelte Borger paa andre Omraader end de ovenfor beskrevne stille sine Kræfter til Forsvarets og Landets Tjeneste.

Helt unge og ældre Mænd samt Kvinder kan saaledes nyttiggøre deres Kræfter ved at melde sig til Arbejde i Krigsindustrien. Efter en vis Uddannelsestid vil de her kunne erstatte vaabenføre Mænd, som ved Krigsudbruddet har faaet Udsættelse med Indkaldelse til Værnene, fordi de var uundværlige paa deres Arbejdspladser.

Endelig kan den enkelte blive Samfundet en god Støtte under Krigsforhold ved at melde sig til *Evakueringshjælpen*. Faren for fjendtlige Luftangreb paa vore Byer kan medføre, at en Evakuering af Dele af Civilbefolkningen bliver nødvendig. Det er herved af stor Betydning, at den Del af Befolkningen i de Dele af Landet, der ikke berøres af Krigens umiddelbare Følger, stiller sig til Raadighed for at lette Flygtningenes og de evakueredes tunge Lod.

Med en voksende stærk Fællesvillie i det danske Folk til Forsvar for vort Land vil hele Frivillighedsbevægelsen sikkert vokse stærkt i Omfang og brede sig over flere og flere Arbejdsomraader.

SPIONAGE OG SABOTAGE I KRIG OG FRED. MODFORHOLDSREGLER

De fleste Danskes Opmærksomhed er sikkert i de senere Aar igennem adskillige offentliggjorte Domme og paa anden Maade nu og da blevet henledt paa Begrebet Spionage. De fleste Mennesker har dog sikkert en meget ubestemt Opfattelse af Spionagens Karakter og Arbejdsmetoder; oftest vil Opfattelsen være hentet fra Romaner eller Film. For at fængsle Interessen oprulles i saadanne Romaner og Film ofte de mest udsøgte Intriger og Dramaer, og de spændende Kup, som saaledes præsenteres for Publikum, er hyppigst meget lidt i Overensstemmelse med Virkeligheden, og Læserne eller Biografgængerne faar tit en misvisende Opfattelse af Spionagen, som den drives i vore Dage.

Naar der endelig udspilles dramatiske Ting, eller naar der anvendes videnskabelige Metoder for at slippe udenom Myndighedernes Kontrol, saa forbliver dette oftest skjult for den almindelige Borgers Øje. I Virkeligheden er Forholdet imidlertid saaledes, at Spionagens mest værdifulde Resultater opnaas ved at sammenholde et Utal af Detailefterretninger, der er fremskaffet fra Landets mangeartede Virksomheder. Efterretningerne indsamles af et stort Antal Agenter, der, uden at kende hinanden, arbejder for den samme Spionageorganisation. Den moderne Spionages Karakter er saaledes langt mere præget af Metodik og Statistik end af egentlig Dramatik.

Man maa ingenlunde tro, at Spionage kun forekommer i Krig, nej, Spionage lader sig ikke improvisere, og derfor er den altid vel forberedt og sat i Gang allerede i Fredstid. Man maa vel paa regne, at den udøves mere haardnakket og hensynsløst i Krig, men samtidig arbejder den, grundet paa stærkere Modforholdsregler, under langt mere ugunstige Forhold.

Den totale Krigs Karakter har ogsaa sat sit Præg paa Spionagetjenesten. Den befatter sig ikke, som tidligere, kun med rent militære Emner, saasom Styrkeforhold, Organisation, Udrustning, Bevæbning, Uddannelse, Fæstninger, Mobiliseringsplaner, militære og politiske Personligheders fysiske, psykiske og moralske Egenskaber m. m., men den omfatter nu alle Statens og Samfundets

Livsfunktioner. Der samles Oplysninger om Landets Industri, Handel, Kommunikationsmidler, Forsyningsmuligheder m. m.

Der indhentes Beskrivelser af visse Landomraaders topografiske og militærgeografiske Forhold, særlig Grænse- og Kystomraader. Lande, der anser vort Omraade som mulig Krigsskueplads, kan være interesseret i at finde brugelige Flyvepladser samt vigtige Maal for Bombardement fra Luften.

Et virksomt Kampmiddel i vore Dage er Sabotage; derfor beskæftiger moderne Spionage sig ogsaa med Udforskning af Elektricitets- og Gasværker, Telegraf- og Telefonvæsen, Vandværker, Broer af enhver Art, Jernbaner, vigtige Landevejsanlæg, Havne, krigsvigtige Industrieanlæg m. m., for ved Krigsudbrud at kunne ødelægge og hemme disses Virksomhed.

Denne moderne Form for Efterretningstjeneste gør, at Spionage i høj Grad maa drives allerede i Fredstid, og den øges i Intensitet, alt eftersom den politiske Spænding imellem Staterne tiltager, den kan næsten siges at kulminere umiddelbart før Fredsbruddet. Naar Krigen er brudt ud, vil den ofte, tvunget af Omstændighederne, aftage noget.

Man vil nu spørge: Hvorledes optræder da saadanne Agenter? Den moderne Efterretningsmand optræder *ikke* med Lommerne fulde af Kort og Skitser, han ændrer ikke sit Udseende med falskt Skæg eller lignende, han optræder i det hele taget ikke paa en saadan Maade, at han udskiller sig fra den almindelige Samfundsborger. Nej, man møder ham i Reglen som Forretningsmand, Turist, Korrespondent, Landskabsmaler, Artist, i det hele taget som Udøver af en eller anden dagligdags Virksomhed, og under Dække af denne Virksomhed søger han at indhente de Oplysninger eller udføre de Hverv, hans Opgave lyder paa.

Endelig skal nævnes de maaske farligste, men ogsaa de mest foragtelige Agenter, nemlig de af Landets egne Borgere, som er villige til, som Regel for Penge eller anden Vinding, at modarbejde deres eget Lands Interesser. Disse Agenter har ofte bedre Betingelser end fremmede, fordi de er bosiddende i Landet, kan færdes uden at vække Opmærksomhed og ikke er hæmmede af Myndighedernes Kontrol med Udlændinge.

Hvordan modvirker man da Spionage?

Alle Lande søger ved en passende Lovgivning at hæmme den mest mulig.

Ogsaa Danmark har en Spionagelovgivning. Borgerlig Straffelovs § 105 havde indtil 1939 følgende Ordlyd:

„Den, som foretager noget, hvorved fremmed militært Efterretningsvæsen sættes i Stand til eller hjælpes til umiddelbart eller middelbart at virke indenfor den danske Stats Omraade, straffes med Fængsel indtil 2 Aar eller under formildende Omstændigheder med Hæfte.“

Ved Ændring af 15. Marts 1939 fik § 105 følgende Ordlyd:

„Den, som foretager noget, hvorved en fremmed Stats Efterretningsvæsen sættes i Stand til eller hjælpes til umiddelbart eller middelbart at virke indenfor den danske Stats Omraade, straffes med Fængsel indtil 6 Aar eller under formildende Omstændigheder med Hæfte.“

Som man vil se, griber Loven ret vidt. Den siger saaledes ikke, at den omhandlede Efterretningstjeneste direkte behøver at være rettet mod danske Interesser, nej, det er ogsaa strafbart fra dansk Omraade at drive Efterretningsvirksomhed mod Trediemagt. Navnlig paa dette sidste Omraade er der herhjemme afsagt en Række Domme før den nuværende Krigs Begyndelse og i dens første Tid. Af Neutralitetsgrunde har man lagt Vægt paa, at Loven ogsaa omfattede saadanne Forhold, der ikke direkte berører Landets egne militære Interesser.

Naar man ved Lovændringen af 15. Marts 1939 strøg Ordet „militært“, skete det for at skabe Mulighed for at komme alle den totalitære Krigs Former for Efterretningstjeneste, saavel militære som civile, til Livs, og Lovændringen var altsaa en netop af den totalitære Krigs stærkt udvidede Virkemaade og det dermed ligeledes stærkt udvidede Virkefelt for Spionagetjenesten nødvendig gjort Skærpelse.

Endelig er Strafadmaalingen yderligere ændret ved et midlertidigt Tillæg til § 105 af 17. Jaunar 1941, idet der til § 105 føjes som nyt 2. Stykke:

„Saafremt det drejer sig om Efterretninger vedrørende militære Anliggender, er Straffen Fængsel paa Livstid, dog at der i mindre graverende Tilfælde kan anvendes tidsbestemt Fængsel ikke under 1 Aar.

Udover selve Spionageloven findes et Antal Love og Forordninger af forebyggende Natur paa forskellige Omraader. Under mere spændte politiske Forhold vil man bl. a. forbyde Overflyv-

ning over nærmere bestemte militære Omraader, Fotografering fra Flyvemaskine, Brug af Radiosendere, Besejling af visse Farvande, indskrænke Flyvefriheden med Brevduer o. l., alt for at forhindre, at Forsvarshemmeligheder kommer til uvedkommendes Kendskab.

Et vigtigt Led i Bekæmpelsen af Spionage er hele Lovgivningen vedrørende Udlændinge. Den Kontrol, Myndighederne herved er i Stand til at udøve, gør, at mistænkelige Udlændinge kan afvises, eller at man i hvert Fald kan følge deres Færd i Landet.

Der maa selvfølgelig udøves en virksom Kontrol med, at disse Love og Bestemmelser efterleves. Denne Kontrol udøves i Hovedsagen af Politiet, derudover kan de militære Myndigheder udøve en vis Kontrol, delvis med militært Personel.

Skulde moderne Spionage kunne bekæmpes effektivt, maatte man i Virkeligheden skride til yderligere Restriktioner. Man maatte have Hjemmel for at hemmeligholde forskellige Industriers, Kraftværkers og Kommunikationsmidlers Kapacitet, visse Firmaers Handelsudbytte, særlige Anordninger ved Havneanlæg, Flyvepladser m. m., altsammen Ting, som vilde gribe ind i Borgernes Rets- og Frihedsfølelse og fratage dem Privilegier, som de hidtil har haft ifølge hele vor demokratiske Retsindstilling. Enhver vil imidlertid sikkert kunne indse, at man kan gøre Landet ubodelig Skade, hvis man i den demokratiske Friheds Navn i gængs Forstand giver Afkald paa Kravet om Beskyttelse mod Spionage og Sabotage.

I Straffelov for Krigsmagten findes skærpede Bestemmelser for Bekæmpelsen af Spionage i Krigstilfælde.

Da Krigen i vore Dage imidlertid kan udbryde hurtigt og uventet, maa Myndighederne til enhver Tid overvaage mistænkelige Personer og Institutioner, saaledes at de hurtigt kan uskadeliggøres. I denne Virksomhed maa det imidlertid være enhver Borgers Pligt at understøtte Myndighederne i Afsløringen af fremmede Agenter. Ligeledes maa man kræve, at den enkelte Borger ikke gennem Tale og Skrift gør den fremmede Informationstjeneste lettere.

Det er en Selvfølge, at det maa være Værnenes Personel forbudt at offentliggøre noget vedrørende saavel militære som civile Forsvarsforberedelser. Den samme Tavshedspligt har enhver Borger, som paa en eller anden Maade sidder inde med Kendskab til Forhold, der er af Betydning for Forsvaret. Erfaringen viser, at Agenter ganske særlig søger ind paa Livet af Folk, som er be-

skæftiget i Krigsindustrien og saadan, som arbejder ved militære Nybygninger samt ved Forsvarets Virksomheder og Fabrikker.

Selv Borgere, som til daglig ikke har noget med militære Forhold at gøre, men som paa en eller anden Maade erfarer noget Forsvaret vedrørende, har Pligt til at fortie dette. Uforsigtige Meddelelser, ogsaa blot om enkelte Forhold, er kærkomne for den opmærksomme Agent og har Værdi blandt den store Mængde Meddelelser, som indgaar til den Central, hvor hele Efterretningsmaterialet samles og bearbejdes.

Den almindelige Dansker er i høj Grad aaben og forekommende mod fremmede. Hemmelighedskræmmeri er os normalt imod. Alt for ofte kan man paa Restaurationer og i Selskaber høre Samtaler og Oplysninger, der kan opsnares og viderebefordres af den opmærksomme fremmede Agent, som i et og alt upaafaldende færdes iblandt os.

Et stort Ansvar hviler paa Pressen. Tilsyneladende uskyldige Referater af Øvelser, Konkurrencer, Indvielse af Nybygninger o. s. v. kan indirekte give den opmærksomme Læser, der er i Stand til at drage militære Slutninger, værdifulde Oplysninger.

Tavshedspligt paahviler selvfølgelig, som før nævnt, i allerførste Række militært Personel.

To slaaende Eksempler paa danske Soldaters forskellige Opfattelse af Pligten til at udvise Forsigtighed under Samtale med fremmede skal her nævnes:

Begge Tilfælde er forekommet i Jylland under Sikringsperioden 1939—40.

En dansk civilklædt Officer efterkom i to Tilfælde en Soldats Anmodning om at maatte køre med i Officerens Vogn, der ikke bar noget militært Mærke.

I det ene Tilfælde oplyste Soldaten alt, hvad der blev spurgt om og mere til. Han gav Oplysninger om Enheden, han tilhørte, dens Styrke, dens Øvelser, hvilke Aargange, der var inde, Forplejningen, Befalingsmændenes Kvalitet o. s. v.

I det andet Tilfælde formede Samtalen sig saaledes:

Officeren: Hvor skal De hen?

Den menige: Til -By.

Officeren: Ligger hele Bataillonnen der?

Den menige: Det ved jeg ikke.

Officeren: Hvem er Deres Bataillonschef?

Den menige: Det ved jeg ikke.

Officeren: Hvilket Kompagni hører De til?

Den menige: Det ved jeg ikke, men nu vil jeg gerne af.

Hvem af disse to, der havde den rigtige Opfattelse af Pligt overfor Land og Forsvar, behøver ikke nærmere at paapeges.

I flere af de krigsførende Lande skabtes i 1914 en saadan Spionskræk, at det begyndte at antage farlige Former; dette er ikke Formaalet, men Borgernes Vagtsomhed skulde gerne bidrage til at hemme den fremmede Efterretningstjeneste. Med et passende Omdømme bør man iagttage de Personer, med hvilke man kommer i Berøring, og da naturligvis særlig Udlændinge. Finder man noget mistænkeligt, bør man ikke slaa sig til Taals med, at det er Myndighedernes Sag, men bør gøre Anmeldelse til Kriminalpolitiet, der har Pligt til nærmere at undersøge Forholdet. Hvis en saadan Anmeldelse gøres, er det naturligvis af Vigtighed, at man iagttager Diskretion om Sagen overfor uvedkommende for ikke at udsætte nogen for en muligvis ugrundet Mistanke.
